

Κυριάκου Ταπακούδη ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΚΑΦΕΝΕ

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΤΑΠΑΚΚΟΥΔΗΣ
ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΚΑΦΕΝΕ

ISBN 978-9925-7840-4-2

Σελίδες: 440

Ετος έκδοσης: 2023

Στα καφενεία σύχναζαν συνήθως μόνο άνδρες για να συζητήσουν, να πιουν τη ζιβανία τους, να κάνουν συναλλαγές και συμφωνίες. Μάθαιναν τα νέα του χωριού, έλεγαν τα βάσανα τους, χωράττευαν, και έλεγαν ιστορίες σοβαρές αλλά και ευτράπελλες.

Εγώ ως θαμώνας επέλεξα να πίνω τον καφέ μου με ορισμένους γερόντους από τους οποίους άκουσα και κατέγραψα όσες ιστορίες μικρές ή μεγάλες μου έκαναν εντύπωση. Είναι ιστορίες που αφορούν το χωριό της Χλώρακας, αλλά και ιστορίες άλλων τόπων της Κύπρου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

- Ο Χαλίλης - σελίς 8
- Γιωρής και Γιαννουρής - σελίς 12
- Ο Σέρκης - σελίς 16
- Τα πλλά ριάλια - σελίς 17
- Kkeshtin - σελίς 19
- Τα κρομμύθκια - σελίς 21
- Ζέξε τζί έρκουμαι - σελίς 23
- Το πελλοαντρικκούην - σελίς 25
- Ο Χρήστος της Ροθέας - σελίς 27
- Ο Σιεητάν Γρήστος - σελίς 29
- Ο πανούργος πιτσιρικκάς - σελίς 31
- Οι πιπτακομένες όρνιθες - σελίς 33
- Ενός κοκόρου γνώση - σελίς 36
- Η μέρα της Ορθοδοξίας - σελίς 38
- Μιλλωμένο σελίς - 41
- Έτσι ήτουν το γραφτόν της - σελίς 42
- Ο κεντικελένης - σελίς 43
- Εν καιρω τω δέοντι - σελίς 46
- Του αλατιού - σελίς 48
- Το πανηγύρι της Μύνθης - σελίς 50
- Το στοίχημα - σελίς 53
- Το πάλιωμα - σελίς 55
- Το αλμυρό αρνί - σελίς 57
- Το δαμάλι - σελίς 59
- Οι νεκρικές σανίδες - σελίς 61
- Το Τουρκάκι - σελίς 63
- Ο φούρνος - σελίς 65
- Ο Αλακάτης - σελίς 68

Μεθυσμένη ιστορία - σελίς 70
Ο Σαβαώς - σελίς 72
Οι μεθυσμένοι φίλοι - σελίς 74
Ο Γιώρκας - σελίς 76
Δύο σε ένα - σελίς 78
Η αλεπού - σελίς 80
Ο Κόρωνος και ο Μνούχαρος - σελίς 82
Ο αγωγιάτης - σελίς 84
Ο αυστηρός δάσκαλος - σελίς 87
Κατά λάθος πατροκτόνος - σελίς 90
Οι χωριανοί - σελίς 92
Μην είδατε το Θανάση - σελίς 95
Κλείσε, οδηγώ - σελίς 97
Από επτά χρονώ - σελίς 100
Ο μεγάλος πότης - σελίς 102
Η σπηλιά του Λεωνίδα - σελίς 104
Ο πισοφίτης - σελίς 106
Οι γκάκστερ - σελίς 108
Ο νηστικός - σελίς 111
Αγγούρκα της Χλώρακας - σελίς 113
Για μια μούλα - σελίς 115
Η αχαριστία - σελίς 117
Μια κομμουνιστική ιστορία - σελίς 120
Όποιος αντρέπεται - σελίς 122
Απόν φορτώνει πόσσω σου - σελίς 124
Η γρηγοράδα είναι καλή - σελίς 126
Ο πυρομανής - σελίς 128
Οι ασκνίθρες - σελίς 130
Ο παπάς παπά δε θέλει - σελίς 132

Το λάθος του Άη Νικόλα - σελίς 134
Ο αλχημιστής - σελίς 135
Του Άη Γιαννιού - σελίς 137
Το χρυσοκάραβο - σελίς 141
Ο φαρράς - σελίς 144
Οι τρεμιθιές της Ζήνας - σελίς 146
Γιάτρισσα ελαιούσα σελίς - 148
Ο θάνατος του Χαρίλαου - σελίς 150
Μικρό παραμύθι - σελίς 152
Παναγία η Χρυσομεσογειώτισσα - σελίς 154
Ο βασιλιάς και ο χωρικός - σελίς 156
Ο βοσκός και ο διάβολος - σελίς 157
Παπάς σιεητάνης - σελίς 160
Και ο Άγιος φοβέρα θέλει – σελίς 162

Η Ρήγαινα και ο Διγενής – σελίς 164
Η Κάλλη και ο Διγενής – σελίς 166
Ο Διγενής και ο Κωσταντάς - σελίς 168

Το έξυπνο πουλί από τη μύτη πιάνεται - σελίς 171
Μισό σελίνι - σελίς 173
Ένας απρόσμενος σωτήρας - σελίς 175
Τα σκυλάδικα - σελίς 178
Αφροδίσια νοσήματα - σελίς 181
Αν έχεις τύχη διάβαινε - σελίς 185

Το γαίμαν του Γιαννάτση - σελίς 188
Ο Χριστός - σελίς 195
Ο Καραμάνος - σελίς 201

Οι όρνιθες του παπαά -	σελίς 208
Η σφαγή των σκλάβων -	σελίς 210
Ο Αρχάγγελος προστάτης -	σελίς 215
Ο στοισιομένος -	σελίς 220
Ο επικίνδυνος δρόμος -	σελίς 226
Ο κλέφτης -	σελίς 231
Η μαμού -	σελίς 236
Ο κουτσός -	σελίς 241
Η εκδίκηση της τρελλής -	σελίς 246
Θαύμα ίδεσθαι -	σελίς 251
Η σπηλιά της Αγίας Μαρίας -	σελίς 257
Ο πελλός που την πόρτα -	σελίς 261
Το τραγικό τέλος του Χατζηγεωργάκη -	σελίς 267
Οι ανεράδες -	σελίς 271
Ου φονεύσεις -	σελίς 277
Μια παλιά ιστορία αγάπης -	σελίς 284
Το φάντασμα -	σελίς 289
Ο γουμάς του Νεοκλή -	σελίς 293
Οι μιλλωμένοι καφέδες -	σελίς 297
Οι ψαράδες -	σελίς - 305
Ο Σωτήρης ως ψαράς -	σελίς - 311
Ο θησαυρός -	σελίς 315
Η πιο μεγάλη ψαριά -	σελίς 322
Ο Χαρίλαος και ο δυναμίτης -	σελίς 327
ΤΑ σταυροκότσια -	σελίς 331
Σφαγιασθέντες Μαμωνίτες -	σελίς 334
Αγνωστες πτυχές της ιστορίας -	σελίς 339
Το λάθος του Άη Νικόλα -	σελίς - 343
Ο Κωσταντάς -	σελίς 349

Ένας μικρός ήρωας -	σελίς 355
Ο Σερ Γούσλεϋ και ο βοεός	σελίς - 364
Η τρελλή	σελίς - 368
Υπάρχει ένας θρύλος για το θεό	σελίς - 373
Το ριζάρι στον Πηλό	σελίς - 377
Όταν θέλει η πεθθερά	σελίς - 381
Ο τρίμματος	σελίς - 388
Ο Πύρκος της Χλώρακας	σελίς - 397
Έγκλημα αγάπης	σελίς - 403
Ο Παπασάββας	σελίς - 409
Επαφές τριού βαθμού	σελίς - 415
Αγγούρκα της Χλώρακας	σελίς 420
Ο θησαυρός του ΠαπαΚωσταντή	σελίς - 426
Ο αλαφρός του χωρκού	σελίς -433

Ο ΧΑΛΙΛΗΣ

Ο Λεωνής ο Σιαμμάς βοσκός και περβολάρης, είχε ένα γάιδαρο που τον φώναζε Χαλίλη.

Χαλίλης ήταν ένας Τούρκος που αγόραζε το γάλα από τους βοσκούς και το επεξεργαζόταν φτιάχνοντας χαλούμια και αναράδες.

Αλλά επειδή οι βοσκοί ήταν πολλοί και αυτός μοναχός πράτης, αγόραζε πολύ φτηνά. Έτσι ήταν αντιπαθής στους βοσκούς, και ο Λεωνής που τον είχε άκτι, ονόματισε τον γάιδαρο του Χαλίλη.

Μια φορά που φόρτωσε το γάλα και περίμενε στην ουρά να το παραδώσει, ο γάιδαρος ήταν ανήσυχος και πορτοκλωτσούσε. Προσπάθησε να τον καθησυχάσει χαϊδεύοντας τον, αλ-

λά τίποτα. Στη πολλή ώρα που δεν ησύχαζε, ο Λεωνής νευριασμένος του έβαλε μια δυνατή φωνή,

-σταμάτα Χαλήλη, εν να σιωνοστεί το γάλα.

Αμέσως κατάλαβε τη γκάφα που διέπραξε και δάγκωσε τα χείλη του, ήταν όμως πλέον αργά. Ότι φέρνει η ώρα λέει η παροιμία, δεν τα φέρνει ο χρόνος. Γεμάτος ενοχή, γύρισε προς τη χανούμισσα Τουρκάλα γυναίκα του Χαλήλη με την ελπίδα πως δεν άκουσε, αλλά την είδε αγριεμένη γεμάτη θυμό και παράπονο,

-Μπράβο πε, λαλείς όνομα γάρου σου, όνομα άνδρα μου, έν αντρέπεται; Άμα είσε έτσι, εν πιάνω γάλα σου».

Από τότες ο Λεωνής άλλαξε το όνομα του γαϊδάρου, και τον φώναζε Σιερκά...

Το συνήθειο όμως δεν είναι εύκολο να κοπεί...

Την παραγωγή από τα περβόλια του ο Λεωνής συνήθως τη φόρτωνε στον γαϊδαρο του με το νέο όνομα τον Σιερκάς, και πήγαινε στη συνοικία του Μουττάλου να τα πουλήσει. Φόρτωνε ποικιλία χορταρικών, κρεμμύδια, παντζάρια και πατάτες. Κάθε φορά οι Τουρκάλες τον ανέμεναν να ψωνίσουν γιατί είχε βγάλει καλό όνομα για την καλή ποιότητα των οπωρικών του. Μια φορά όμως στην κεντρική πλατεία που δεν φαίνονταν κοντά να υπάρχουν Τούρκοι, πάλι ξεχάστηκε και αποκάλυψε το γαϊδαρο του Μομίνη. Ο Μομίνης ήταν

ένας Τούρκος γυρολόγος που γύριζε τα χωριά και φώναζε «αυκά πουλιά γοράζω, ποτσιά της πογιάς» για να ακούσουν οι νοικοκυρές να βγουν έξω και να κάμουν τράμπια. Εκεί λοιπόν που νόμισε ότι δεν τον άκουσε κανείς, νάσου από μια αυλή σπιτιού δίπλα του, να βγαίνουν πέντε έξι χανούμισσες και να τον περικυκλώνουν απειλητικά, ενώ από πιο πέρα αρχίνησαν να έρχονται και άλλες που είδαν τις πρώτες και αντελήφθησαν ότι κάτι συμβαίνει. Σε λίγα λεπτά τον είχαν περικυκλώσει κάμποσες έτοιμες να τον «δικάσουν».

Ο Λεωνής έντρομος έμεινε να τις κοιτάζει λυπητερά και αμήχανα. Ήξερε ότι οι Τούρκοι το έφεραν βαρέως και δεν ανέχονταν οι Χριστιανοί να ονοματίζουν τους γάιδαρους με Τούρκικα ονόματα.

Αυτό το χασκιασμένο και λυπητερό του ύφος όμως, ήταν αυτό που τον γλίτωσε. Μια Τούρκισσα χανούμισσα πελάτισσα του τον λυπήθηκε και έκαμε πρόταση να μην τον δικάσουν, αλλά και ο Λεωνής να μην ξαναφωνάξει τον γάιδαρο του με Τούρκικο όνομα.

Από τότες ο Λεωνής, φώναζε τον γάιδαρο του μόνο με το όνομα Σιερκάς.

Ο ΓΙΩΡΚΗΣ ΚΑΙ Ο ΓΙΑΝΝΟΥΡΗΣ

Τα πρωτινά χρόνια του μεσοπολέμου η διαβίωση στα χωριά της Πάφου και ολόκληρης της Κύπρου ήταν δύσκολη και οι άνθρωποι υπέφεραν από φτώχεια και ανεργία. Οι περισσότεροι ησχολούντο με τη γεωργία, και λίγοι με διάφορα άλλα επαγγέλματα, ενώ πολλές φορές, ησχολούνται

ταυτοχρόνως και με τα δύο, θέλοντας να συνεισφέρουν κατιτί περισσότερο στο ζην της φαμίλιας τους.

Έως τη δεκαετία του 1970, τα αυτοκίνητα ήσαν λιγοστά, ενώ στην προηγούμενη δεκαετία σχεδόν ανύπαρκτα. Όμως οι άνθρωποι ήθελαν να διεκπεραιώνουν τις βαριές εργασίες τους, ήθελαν να μεταφέρουν προϊόντα, γι αυτό χρησιμοποιούσαν τα γαϊδούρια και τα μουλάρια προς τον σκοπό αυτό. Έβαζαν πάνω στο ζώο τη συρίζα, και μέσα σ' αυτήν ότι ήθελαν να κουβαλήσουν σε μακρινές αποστάσεις. Όμως υπήρχαν πολλοί φτωχοί κάτοικοι που δεν διέθεταν γαϊδούρια, και έτσι καλούσαν τον αγωγιάτη να κάνει την εργασία τους.

Ζούσε λοιπόν στη Χλώρακα, ένας αγωγιάτης (μεταφορέας), που έχοντας ένα μικρό γαϊδουράκι επί σκοπού για να είναι χαμηλό και να μπορεί να το φορτοεκφορτώνει ευκολότερα καθώς και αυτός ήταν μικρός στο μπόι, που έκανε μεταφορές και αγώγια επί πληρωμή. Ήταν ο Γιαννουρής που είχε αποκλειστική εργασία το επάγγελμα του Αγωγιάτη. Με το μικρό του γαϊδουράκι κουβαλούσε οτιδήποτε του ανέθεταν. Από γεωργικά προϊόντα, κόπρι για τα χωράφια, αμμοχάλικα και πέτρες για να κτίζουν σπίτια, ειδικό ασπρόχωμα από την Καμήλα (περιοχή της Κισσόνεργας) για να βάζουν στις στέγες στα σπίτια να μὴν σάζουν, ακόμα και κανιά για να φτιάχνουν στέγες

και ψαθαρκές που τις κρέμαζαν στα ταβάνια και τοποθετούσαν πάνω τα ψωμιά ώστε να μην τα πειράζουν οι λίμπουροι. Ο Γιωρκής έμαθε την τέχνη του πελεκάνου μέσα από την πράξη μαθητεύοντας από μικρός σε μάστορο ως παραπαίδι. Όταν μεγάλωσε και χαρτώθηκε, αποφάσισε να ανοίξει δικό του πελεκανιό. Όμως χωρίς πολλά χρήματα, για το κτίσιμο μιας πρόχειρης παράγκας που θα χρησιμοποιούσε ως εργαστήριο, φώναξε το φίλο του το Γιαννουρή και συμφώνησαν να του φέρει αμμοχάλικα και άλλα υλικά, με ανταλλαγή. Θα του μετέφερε τόσα γομάρκα άμμο από τη θάλασσα, και αυτός αφού έστηνε το εργαστήριο, θα του αντικαταστούσε τα παλιά φθαρμένα πορτοπαράθυρα που έμπάζαν κρύο αι αγέρα τις βαρυχειμωνιές, με καινούργια. Συμφώνησαν λοιπόν, πόσα γομάρκα άμμο θα του έφερνε, και έκλεισαν τη συμφωνία.

Ένα γομάρι θεωρείτο μια συρίζα γεμάτη. Ο αγωγιάτης έπαιρνε το ζώο στη θάλασσα και με ένα φτυάρι γέμιζε τη συρίζα. Ο Γιαννουρής πονηρός, για να μην κουράζεται τόσο αυτός, όσο και το μικρό του γαϊδουράκι, φόρτωνε λιγότερη άμμο, και εργαζόμενος στο βούτημα του ήλιου δεν τον έπαιρναν χαπάρι.

Όμως και ο Γιωρκής περισσότερο πονηρός, με τα πρώτα φορτία, έκατσε και μέτρησε το γουνάρι της άμμου, και το βρήκε λειψό. Και αργά το βράδυ στο καφενείο του Μαυρόγιαννου βρήκε το φί-

λο του. Έκατσαν να πιούν καφέ, και του έκανε το παράπονο του. Αλλά ο Γιαννουρής τάχατε θυμωμένος και προσβεβλημένος, αρνήθηκε την κατηγορία, και στο πείσμα επάνω, έβαλαν στοίχημα μισό σελίνι. Περασμένη η ώρα και ο καιρός βροχερός, συμφώνησαν το πρωί με άλλους μάρτυρες να καταμετρήσουν την άμμο.

Ο Γιαννουρής που δεν ήθελε να πιαστεί στα πράσα, αλλά κυρίως να μην χαλαστεί η φήμη του, μέσα στο κρύο, τη βροχή και το αγιάζι, μέσα στα μαύρα μεσάνυχτα, πήρε το γαϊδουράκι του κάτω στη θάλασσα, και στα σκοτεινά φόρτωσε όση άμμο καθ' υπολογισμό γνώριζε, και τον μετέφερε στο γουνάρι.

Την άλλη μέρα το πρωί, ο Γιωρκής αναγκάστηκε να πληρώσει το μισό σελίνι, καθώς στη καταμέτρηση η άμμος βρέθηκε σωστή.

Και για πολλές μέρες ο Γιωρκής ήταν θυμωμένος που δεν σιεηττανεύτηκε πως ο Γιαννουρής αν και τόσο μικρόσωμος ήταν τόσο σκληροτράχηλος που όλη νύχτα μέσα σε βαρυχειμωνιά και πισσούρι σκοτάδι για μισό σελίνι θα τολμούσε τέτοιο εγχείρημα.

Ο ΣΕΡΚΗΣ

Ο Σέρκης ήταν δικηγόρος στο Κτήμα την εποχή μετά τον Β' παγκόσμιο πόλεμο. Λέγουν οι παλαιότεροι πως έχανε σχεδόν όλες τις δίκες, ως εξ αυτού έμεινε η περιόνημος φράση «Λοαρκάζεις τζιαι τον Σέρκη δικηγόρο»;

Ένας εκ των υιών του σπούδασε καθηγητής και δίδασκε στο Γμνάσιο της Πάφου. Μια φορά στην τάξη σήκωσε έναν μαθητή να πει το μάθημα. Ήταν ο Χρήστος Φωτιάδης από την Τάλα, ένας κακός μαθητής που ποτέ του δεν διάβαζε. Εκείνη την ημέρα ήξερε το μάθημα, και το είπε φαρσί.

Ο καθηγητής του έκπληκτος, θέλωντας να τον παινέσει του λέει,

-Μπράβο ρε Χρήσο, και μια φορά τα είπες αππαίστως, θα σου βάλω 20.

Κολακευμένος και γεμάτος περηφάνια ο καλός μαθητής, με έπαρση και θέλοντας να αντιπαραβάλει τον εαυτό του ως καλό έναντι μοιανού κακού, του απάντησε,

-μα νομίζεις δάσκαλε ότι εν τζι' ο Σέρκης δικηγόρος;

Φυσικά δεν ηξερε πως ο καθηγητής ήταν υιός του Σέρκη, ο οποίος κατακόκκινος από θυμό του λέει,

-δεν παίρνεις 20 παίρνεις κούλλουρο.

ΤΑ ΠΟΛΛΑ ΡΙΑΛΙΑ

Ο Λουής ο Τύλληρος από παιδιώθεν του άρεσε να γυρνά στα καφενεία και να κουβεντιάζει με τους μεγαλύτερους του. Ένας αθκιασερός που κουβέντιαζε μαζί του, τακτικά του έλεγε πως στην Αγγλία δεν υπάρχει φτώχεια, και πως τα λεφτά είναι σκορπισμένα στους δρόμους και οι άνθρωποι έχουν τόσα πολλά, που τα κλωτσούν χωρίς να καταδέχονται να σκύψουν να τα πάρουν.

Ο Λουής όντας μικρός και μωροπίστευτος, καθώς τον άκουγε συνέχεια να λέει την ίδια ιστορία, τον πίστεψε και έβαλε σκοπό όταν μεγαλώσει να μεταναστεύσει στην Αγγλία να γίνει πλούσιος.

Πέρασαν τα χρόνια, το παιδίον μεγάλωσε, και ένας θεός του στην Αγγλία του έγγβαλε βίζα να πάει εκεί να εργαστεί. Έκανε οικονομίες και αγόρασε ένα εισητήριο, μπήκε σε ένα σιδερένιο πλοίο και το μεγάλο ταξίδι ξεκίνησε.

Έφτασε λοιπόν ο Λούης στην Αγγλία, και καθώς εγωιστής δεν γύρεψε βοήθεια από το θείο του καθώς νόμιζε πως θα έβρισκε αμέσως εργασία με πολλά χρήματα, τόσα που δεν θα μπορούσε εύκολα να τα ξοδέψει. Ήθελε πρώτα να αποκατασταθεί, και μετά να επισκεφτεί το θείο του, να του αποδείξει τοιουτοτρόπως την αξίωσύνη του.

Κατέβηκε από το πλοίο και πήρε το δρόμο για την πόλη με σκοπό να βρει αμέσως δουλειά, να

πάρει αμέσως χρήματα, να αγοράσει δώρα για το θείο του, και ύστερα να πάει να τον επισκεφτεί.

Στο δρόμο που επήγαινε, είδε κάτω στο δρόμο ένα πορτοφόλι. Μέσα του σκέφτηκε πως είχε δίκαιο ο χωριανός του που του έλεγε πως οι δρόμοι του Λονδίνου ήταν σπαρμένοι χρήματα.

Αντί να σκύψει να πάρει το πορτοφόλι, ο Λουής του έδωσε μια κλωτσιά και συνέχισε αδιάφορος το δρόμο του καθώς ήξερε πως θα έβρισκε παντού χρήματα όπως του είπε ο φίλος του. Σιγά λοιπόν, μην σκυψει χάμω να πάρει ένα πορτοφόλι με λίγες λίρες αφού όπου θα επήγαινε θα έβρισκε πολλές.

Περπάτησε ώρες πολλές, ρώτησε παντού, δουλειά γιόκ. Πέρασε το πρωινό, πέρασε το μεσημέρι, ήρθε το δείλι, άρχισε να σκούζει η κοιλιά του από την πείνα.

Αφού είδε και απόειδε, κατάλαβε πως οι κουβέντες του φίλου του ήταν όλα ψεύτικες. Νευρίασε με τον εαυτό του για την αφέλεια του, ακόμη θύμωσε περισσότερο για τη μεγάλη του βλακεία που δεν μάζεψε το πορτοφόλι. Έτσι αποκαρδιωμένος και στεναχωρημένος, μπήκε σε ένα τηλεφωνικό θάλαμο και τηλεφώνησε του θειού του.

Kkeshtin: Δεν πληρώνω τα χρωστούμενα

Ο Πούσκας ο ταβερνιάρης ήταν αυστηρός και σφικτός και δεν έδινε βερεσέ. Πάνω στον τοίχο είχε μια ταπέλλα που έγραφε «Πίστωση εις ουδένα». Έξω από το μαγαζί είχε και μια βαρέλα με φουντάνα και πουλούσε πεζίνα με την μπουκάλια. Πάει μια μέρα ένας πλάκατζις ο Φορσής, και γεμίζει την μοτορούν του με πεζίνα. Έκατσε και σε ένα τραπέζι να ξεκουραστεί, παράγγειλε και οφτόν κλέφτικον να φάει, παράγγειλε επίσης μια σαλάτα, με λάι καλό τζιαι μια μισιά V.O 31 κονιάκ. Τρώει, πίννει το Φορσίν, -φέρε τζιαι ένα Craven A" (τσιγάρα), λαλεί του. Ύστερα έκατσε πας τη μοτορού, και ετοιμάστηκε να φύγει.

-Ρε Φορσή που πάεις, χρωστείς 25 σελίνια, φωνάζει ο Πούσκας από τον πάγκο όπου ετοιμάζε τον λογαριασμό.

Τζι' ο Φορτσής λαλεί του,

-Έκταρες με ρε Πούσκα, τέλος πάντων όμως, γράψε τα, και γίνεται καπνός.

Κάποιος θαμώνας που ήταν εκεί, λέει στον Πούσκα γελώντας

-Αν τον ξαναδείς σφύρα μου. Το κκεσητίν έφας το.

Και είχε βέβαια δίκαιο. Ο Πούσκας ακόμα περιμένει τα χρωστούμενα...

Πέρασαν πολλά χρόνια, και ο Φορτσής άνοιξε ταβέρνα στη Μουττάγιακα. Μια μέρα που έλειπε, πέρασε από το μαγαζί ο Πούσκας με την οικογένεια του που είχε έρθει από την Αυστραλία για διακοπές καθώς είχε μεταναστεύσει μόνιμα, και παράγγειλε μεζέδες για όλους, κονιάκ, μπύρες και σαλάτες. Όταν έφαγαν και έσπασαν, ζήτησε το λογαριασμό, και το γκαρσόνι του είπε 80 ευρώ.

-Που εν ο μάστρος σου, τον ρωτά ο Πούσκας.

-έσει μια δουλειά τζιαι εν νάρτει, απαντά το γκαρσόνι.

Βγάζει τότε ο Πούσκας από την πούγκα μια τσαλακωμένη και κιτρινισμένη κολλούα 30 χρόνων που έγγραφεν «Φορσίν 25 σελίνια» και του λέει

-δώστην του μάστρου σου, εν που τον Πούσκαν πέ του, τζιαι τα ρέστα δικά του.

ΤΑ ΚΡΟΜΜΥΘΚΙΑ

Ο Γρήστος του Κωστά-
ντινου με τον Γιωρκή
του Πενταρά, κάτω στη
θάλασσα φύτεψαν φου-
μουσιάρικα ένα χωράφι
κρεμμύδια. Τα πότιζαν,
τα βοτάνιζαν, έκαναν μια
καλή σοδειά και ήρθε η
ώρα της συγκομιδής.

Όλοι μαζί οικογενειακώς
συν γυναίξί και τέκνοις,
άρχισαν την εκρίζωση
και το στοίβαγμα σε
σωρούς μέσα στο χω-
ράφι. Ύστερα από μια
βδομάδα που αποξερά-
θηκαν τα φύλλα, άρχι-
σαν να τα καθαρίζουν
και να τα ρίχνουν σε
συρίζες πάνω σε δυο
γαιδάρους, που ο Γρή-
στος οδηγούσε στο χω-

ριό στην αυλή του σπιτιού του και τα τοποθετού-
σε σε δυο γουνάρια για τη μοιρασιά.

Ο Γρήστος ήταν ξακουστός για την πονηράδα
του, έτσι έσκαψε ένα ξέβαθο λάκκο μέσα στη γη
και αφού αυτός γέμισε με τα κρεμμύδια, τα υπό-

λοιπα σχημάτισαν ένα γουνάρι πάνω από τη γη. Όταν τέλειωσε η μεταφορά και ήρθε η ώρα της μοιρασιάς, ο Γρήστος μεγαλόψυχα, λέει στον Γιωρκή,

-φίλε μου επειδή σε αγαπώ και σε εκτιμώ, εσύ να πάρεις αυτό το γουνάρι που είναι μεγαλύτερο από το άλλο.

Ο Γιωρκής ξακουστός για την εξυπνάδα που είχε του απαντά,

-φίλε μου σε ευχαριστώ για τη γενναιοδωρία σου, δέχομαι με πολλή ευχαρίστηση, αλλά θα πάρω επίσης και το άλλο γουνάρι που είναι στο χώμα κάτω από το γουνάρι σου.

ΖΕΞΕ ΤΖΙ΄ ΕΡΚΟΥΜΑΙ

Ο Ροτσής, μια φορά είπε στη γυναίκα του να ζέξει τα βόδια κι' έρχεται να τα πάρει να οργώσει το χωράφι. Η γυναίκα του υπάκουη, πήγε στο σταύλο να τα ζέξει.

Εκείνη τη στιγμή μπήκαν στο σπίτι δυο αστυνομικοί και τον συνέλαβαν για ένα μικρό παράπτωμα να τον πάρουν στο σταθμό να δώσεις ξηγήσεις, του είπαν.

-Γυναίκα, της λέει, μην τα ξεζέψεις και έρχομαι γρήγορα πίσω.

Τον πήραν, αλλά τον κράτησαν στα κρατητήρια τρεις ημέρες. Η γυναίκα του όμως καθώς ήταν λίγο ελαφριά στο νου, άφησε τα βόδια ζεμένα

μέχρι την επιστροφή του. Εκτοτε παρέμεινε η φράση να λεγεται για καποιον που υποσχόταν να παει κάπου και να επιστρέψει σε λιγο, ενω δεν επέστρεφε.

ΤΟ ΠΕΛΛΟΑΝΤΡΙΚΟΥΪΝ

Ο Αντρίκος ήταν αλαφρός, αλλά κεβεζές. Γυρνούσε στα καφενεία των χωριών και γνωστός σε όλους για τα καμώματα του, οι θαμώνες τον φώναζαν να τους χορέψει και να τους τραγουδήσει. Αυτός τους τραγουδούσε το «Μιάου ρε γατούλα» κουνώντας το κορμί του σκέρτσα όπως την Αλίκη Βουγιουκλάκη στη γνωστή ταινία.

Ήξερε ακόμα να παριστάνει τον γάιδαρο που αγκάνιζε και πορτοκλωτσούσε. Οι θαμώνες του έριχναν πακκίρες που ήταν η πληρωμή του. Μια μέρα περπατούσε στο Κτήμα και στο δρόμο για το παζάρι συνομιλούσε και αστειευόταν με τους μαγαζάτορες. Όταν έφτασε έξω από το μαγαζί του Λετυμπιώτη του γνωστού υφασματέμπορου, ο Κουκουμάς από απέναντι που είχε ρολογάδικο, του ζήτησε να τους μιμηθεί τον γάιδαρο και να τον πληρώσουν. Ο Αντρίκος αρνή-

θηκε γιατί τους είπε θα εμπόδιζε την κυκλοφορία και θα τον έγγραφε η αστυνομία.

Ο Κόκος που ήθελε να κάνει χάζι, του είπε να έρθει μέσα στο μαγαζί και να κάνει τον γαίδαρο.

Ο Αντρίκος δέχτηκε και με γειτόνους μαγαζάτορες και άλλους περαστούς, εισήλθαν εντός του καταστήματος για την παράσταση.

Ο Αντρίκος αρχίνησε να χλιμιντρίζει, να αγκανίζει και να βαρά κλωτσιές πισινές. Όταν τέλειωσε, ο Κόκος δεν έμεινε ευχαριστημένος και τον κάλεσε να ξανακάνει το ίδιο.

Αρχίνησε ο καημένος από την αρχή, αλλά πάλι ο Κόκος δεν ευχαριστήθηκε.

Νευριασμένος ο Αντρίκος αλλά θέλοντας τις πακκίρες, άρχισε πάλι να αγκανίζει και να πορτοκλωτσά. Αλλά καθώς εκνευρισμένος με δύναμη έδωσε την κλωτσιά προς τα πίσω, έφυγε το παπούτσι από το πόδι του και με δύναμη χτύπησε στη βιτρίνα με τα ρολόγια και άλλα αξεσουάρ που ήταν μέσα. Τα τζάμια διαλύθηκαν και όλα σκόρπισαν στο πάτωμα και έξω στο δρόμο.

-Ρε γάρε, τι έκαμες; Φώναζε ο ρολογάς.

Αλλά ο Αντρίκος δεν άκουγε καθώς στην αναμπουμπούλα επάνω τη σκαπούλαρε με τρόπο.

Όλοι οι γειτόνοι βάλθηκαν να βοηθήσουν τον Κόκο να περιμαζέψει τα τιμαλφή, και όταν τέλειωσαν με στωικότητα ξαναλέει ο Κόκος,

-ποιος εν ο γάρος ,ο Αντρίκος όσα εγιώ που έβαλα έναν πελλόν να κάμνει τον γάρο;

Ο ΧΡΗΣΤΟΣ ΤΗΣ ΡΩΘΕΑΣ

Τα παλιά χρόνια στα χωριά όταν ο σύζυγος είχε συνηθισμένο όνομα ή επίθετο και ειδικά στους σώγαμπρους που έφερναν από άλλα χωριά, τους ονομάτιζαν με ένα παραγκόμι, ή χρησιμοποιούσαν το όνομα της συζύγου τους για αναγνώριση τους, π.χ. ο Χρήστος της Ρωθέας.

Ο Χρήστος ήρθε ως σώγαμπρος στη Χλώρακα και παντρεύτηκε τη Ρωθέα του Μαρτέζου. Όταν κάποιος ήθελε να τον συναφέρει, τον ονομάτιζε ο Χρήστος της Ρωθέας καθώς το όνομα της ήταν σπάνιο και εύκολα αναγνωρίσιμο.

Τον καιρό της ΕΟΚΑ οι Άγγλοι στρατιώτες όποτε είχε κέρφιου συνελάμβαναν όλους τους άνδρες

και με τα χέρια ψηλά τροχάδιν, τους οδηγούσαν στο καφενείο του Ταπάκη και τους ανέκριναν. Στο δρόμο προς το καφενείο υπήρχαν περίπολοι, και με τα υποκόπανα των ντουφεκιών τους οι στρατιώτες, βαρούσαν αβέρτα τους καημένους αιχμαλώτους.

Έτσι όσο πιο μακριά από το καφενείο ήταν το σπίτι κάποιου αιχμαλώτου, τόσες περισσότερες ξυλιές έτρωγε στη ράχη, στα χέρια και στο κεφάλι.

Το σπίτι του Χρήστου της Ρωθέας ήταν έξω από το χωριό, και έτσι κάθε κέρφιου έτρωγε περισσότερες ξυλιές από τους άλλους.

Τα κέρφιου ήταν συχνά και ο Χρήστος για να γλυτώνει λίγες ξυλιές την κάθε φορά, μετά την πρώτη περίπολο που υποχρεωτικά τις έτρωγε, στη δεύτερη και σε όλες τις υπόλοιπες μιλώντας Αγγλικά καθώς είχε υπηρετήσει στο Β΄ παγκόσμιο πόλεμο και γνώριζε τη γλώσσα, τους φώναζε δυνατά μην μας βαράτε, μας βάρεσαν οι προηγούμενοι.

Έτσι με αυτό τον τρόπο, κάποιες φορές οι Εγγλέζοι δεν τους χτυπούσαν.

Ο ΣΙΕΗΤΤΑΝ ΓΡΗΣΤΟΣ

Ο Γρήστος του Κωνστάντινου ήταν πονηρός και σιεητάνης, έτσι του κόλλησαν το παρατσούκλι Σιεητάν Γρήστος. Ρέντευε τα χωράφια του και το προϊόντα που παρήγαγε τα φόρτωνε στο γαϊδουράκι του και τα μετέφερε στη παλιά αγορά της Πάφου όπου τα πωλούσε λιανικώς ο ίδιος. Ήταν ένα παλιό μεγάλο κτίριο όπου ο κάθε μα-

νάβης όριζε υπό ενοίκιο ένα πάγκο που πάνω τοποθετούσε τα προς πώληση οπωρικά του. Από το χάραμα του φου κατελάμβαναν τα πόστα τους, και είχαν δικαίωμα να πωλούν μέχρι η ώρα μία μετά το μεσημέρι.

Ήταν Σάββατο η ώρα μία και ο Γρήστος είχε μισή κάσα πομυλόρκα απούλητα. Ετοιμαζόταν να μαζέψει τα συμπράγκαλα του να σχολάσει, όταν ένας βρακάς που περίμενε την τελευταία στιγμή να ψωνίσει για να έχει τη δυνατότητα να παζαρέψει, πλησίασε στον πάγκο και ρώτησε πόσα θέλει το μισό κασόνι ντομάτες.

-Δεκατέσσερις πακκίρες, του λέει ο Γρήστος.

Παζάρι ο βρακάς, ζήτησε να του κόψει θκυο πακκίρες.

Ο Γρήστος δέχτηκε αλλά σιεητάνης καθώς ήταν, ενώ έβαζε τις ντομάτες στο ζεμπίλι του χωριάτη βρακά, τάχατες μονολογώντας λέει,

-Δεκαέξι μπακίρες που ζήτησα είναι πολλές και με παζαρεύεις, φίλε μου;

Και ο βρακάς συγχυσμένος του απαντά,

-μα αφού συμφωνήσαμε να μου κόψεις θκυο πακκίρες, τώρα γιατί μου λαλείς άλλα;

Και ο Γρήστος μειδιώντας από μέσα του για να μην προδοθεί του λέει,

-άτε γέρο, δώσμου δεκατέσσερις πακκίρες και λάμνε στο καλό.

Και ο γέρο βρακάς του έδωσε δεκατέσσερις πακκίρες για τα πομηλόρκα.

Ο ΠΑΝΟΥΡΓΟΣ ΠΙΤΣΙΡΙΚΑΣ

«Βράχια ή Βράχος ή Πλαγιαστή» είναι μια θάλασσα στη Χλώρακα ανάμεσα της «Αλικής» και του «Πηλού», δυο άλλες θάλασσες. Είναι επικίνδυνη και τρικυμιώδης με ψηλούς γκρεμούς από θεόρατα βράχια εκ των οποίων πολλά κύλισαν εντός της θάλασσας από τους σεισμούς και τις κατολισθήσεις στο πέρασμα των αιώνων.

Είναι συνεχώς τρικυμισμένη με επικίνδυνα ρεύματα, ώστε οι άνθρωποι την αποφεύγουν. Όταν όμως κατά καιρούς ήταν ησυχασμένη, όλοι οι ψαράδες κατέκλυζαν τις ακτές και ψάρευαν καθώς ένεκα της μορφολογίας του βυθού, τα ψάρια ήταν εύγεστα και περιζήτητα.

Ο Κυριάκος ο Μαυρονικόλας ήταν ίσαμε είκοσι χρονών παλληκάρι και περνιόταν ο καλύτερος ψαράς με ψαροντούφεκο και με δυναμίτη.

Ο Κουρρούσιης ήταν δεκατεσσάρων χρόνων και ήταν δεινός κολυμβητής και ψαράς, μαθητευόμενος του πρώτου.

Ήταν μια καλοκαιρινή μέρα και η θάλασσα στα Βράχια ήταν γαληνεμένη και τα κρυστάλλινα νερά πεντακάθαρα. Τα κίτρινα φύκια βλαστημένα στο βυθό ανασηκωμένα προς τον ήλιο, έμοιαζαν όμορφα σαν δάσος και ανάμεσα τους τα ψάρια κολυμπούσαν ψάχνοντας την τροφή τους. Ο Κουρρούσιης σαν μικρό παιδί που άλλη δουλειά δεν είχε από το να τριγυρνάει τις ακρογιαλιές, liaζόταν με το σώβρακο ξαπλωμένος πάνω στα χλωρά μαλακά φύκια σε μια μεγάλη λεία πέτρα που ξεσκεπάστηκε από τα νερά καθώς αυτά είχαν υποχωρήσει από την άμπωτη. Σε μια στιγμή που ανασηκώθηκε, είδε δίπλα του μέσα στη θάλασσα ένα μεγάλο αλάγι από θεόρατους σορκούς. Σηκώθηκε μεμιάς και έμεινε να τους παρακολουθεί στεναχωρημένος καθώς μικρό παιδί δεν είχε μαζί του ένα δυναμίτη να τους ρίξει.

Όμως η τύχη του ήταν μεγάλη γιατί απέναντι πάνω ψηλά στον γκρεμό είδε τον Κυριάκο να στέκει και να αγναντεύει τον ορίζοντα. Ήξερε πως πάντα κουβαλούσε ένα δυναμίτη μαζί του, έτσι του έβαλε μια φωνή και με νοήματα του έδειξε πως στο γιαλό υπήρχαν ψάρια.

Έτρεξε ο Κυριάκος, είδε τα ψάρια και έριξε το δυναμίτη. Η θάλασσα γέμισε πεθαμένα ψάρια που αστραποβολούσαν ασημένια από το φως του ήλιου. Και ο Κουρούσις δεινός στο κολύμπι και στο μακροβούτι, έπεσε στη θάλασσα και άρχισε να τα μαζεύει.

Ύστερα ο Κυριάκος έβγαλε μια σακούλα που κουβαλούσε πάντα στη τσέπη του και τα έβαλε μέσα. Η σακούλα γέμισε και ξεχείλισε. Άμα τέλειωσε γύρισε και είπε στον μικρό βουτηχτή, -πάρε και συ δυο-τρία ψάρια να σου τηγανίσει η μάνα σου.

Ύστερα φορτώθηκε τη σακούλα και κίνησε για το χωριό.

Το μικρόν παιδί τον άφησε να απομακρυνθεί, και με ένα μειδίαμα ετοιμάστηκε να ξαναβουτήξει.

ήταν ένα έξυπνο παιδί, παμπόνηρος και πανούργος. Ήξερε τον δάσκαλο του καλά, και περιμένοντας την αντίδραση του, στο μάζεμα των ψαριών κάθε ένα που έβγαζε έξω, έριχνε άλλα δύο σε μια πλατιά σχισμή μέσα στη θάλασσα.

Όταν τέλειωσε γέμισε άλλες δυο σακούλες και με κόπο τις φορτώθηκε και τις κουβάλησε στο σπίτι του.

ΟΙ ΠΙΤΤΑΚΟΜΕΝΕΣ ΟΡΝΙΘΕΣ

Ο Φυτής ήταν ένας γραφικός τύπος από την Κάτω Πάφο που με ένα ποδήλατο καθημερινά ανέβαινε στο παζάρι στην Πάνω Πάφο και την άραζε στην ξακουστή ταβέρνα του Σόβου όπου εκεί με φίλους τρωγοπίνοντας περνούσε την ώρα του. Ήταν ένας αγαθός κεβεζές τύπος που ταίριαζε με όλους παντός είδος ανθρώπων.

Στην κάτω Πάφο εκείνη την εποχή υπήρχαν λίγα σπίτια με λιγοστούς κατοίκους. Ήταν χαμηλά χτισμένα με πέτρα και πηλό, με μεγάλες φραχτές περικλειστές με παπουτσοσυτζιές.

Ο Φυτής στο σπίτι του είχε γουμάδες με όρνιθες αλανιάρες οι οποίες έβοσκαν μέσα στην αυλή, αλλά καμιά φορά πηδούσαν τη φραχτή και έβοσκαν στις αλάνες.

Ο Ευριπίδης ήταν δικολάβος και με ένα rover γυρνούσε όλη την επαρχία για να διεκπεραιώνει τις δουλειές του. Μια μέρα που οδηγούσε στην Κάτω Πάφο περνώντας από το σπίτι του Φυτή, δυο όρνιθες πετάχτηκαν στο δρόμο, δεν πρόλαβε να πατήσει φρένο και τις έκανε πίττα. Ο άνθρωπος τίμιος και ηθικός καθώς ήταν, δεν έπαιξε πελλό να φύγει, αλλά θέλοντας να πληρώσει τη ζημιά κατέβηκε, πήρε τις όρνιθες από τα πόδια και πήγε στο απέναντι σπίτι, χτύπησε την πόρτα και του άνοιξε ο Φυτής.

-Το σπίτι είναι δικό σου;

-Ναι

-οι όρνιθες στην αυλή είναι δικές σου;

-Ναι

-Αυτές οι όρνιθες είναι δικές σου;

Και του έδειξε τις σκοτωμένες όρνιθες που κρατούσε.

Τις κοίταξε λίγο ο Φυτής, τις περιεργάστηκε, και του απάντησε,

-όχι, εμένα οι όρνιθες μου είναι στρουμπουλές, δεν είναι πιπτακομένες.

45 ΓΙΑΝΝΗΔΕΣ ΕΝΟΣ ΚΟΚΟΡΟΥ ΓΝΩΣΗ

Ήταν ένας Χωραίτης δημόσιος υπάλληλος που εξών από σπίτι-δουλειά δεν ήξερε τίποτε άλλο. Μια φορά αποφάσισε να πάει με το αυτοκίνητο του μια εκδρομή μέχρι τον Ακάμα να γνωρίσει κι άλλους τόπους.

Όταν έφτασε μες τες ερημιές συνάντησε ένα βοσκό με το κοπάδι του. Σταμάτησε να ξεμουδιάσει, να κόψει και καμιά κουβέντα μαζί του γιατί είχε βαρεθεί τόσες ώρες οδήγημα μόνος του.

-Πολύ μεγάλο το κοπάδι σου, του λέει.

-ναι, αν βρεις πόσα χτηνά έχω, να σου χαρίσω ένα, απαντά ο βοσκός.

Στην τύχη ο δημόσιος υπάλληλος του λέει, 350.

-Κέρδισες, έμπα στο κοπάδι και διάλεξε όποιο χτηνό θέλεις.

Με χαρά ο άνθρωπος για την ανέλπιστη του τύχη, άρχισε να πασπατεύει τα ζώα να βρει ένα παχουλό να πάρει μαζί του.

Στη πολλή ώρα βρήκε ένα παχουλό, το άρπαξε και το φορτώθηκε να το πάρει στο αυτοκίνητο.

Τότες του λέει ο βοσκός,

-αν βρω ποιο είναι το όνομα σου δέχεσαι να αφήσεις το ζώο και να μην το πάρεις;

-Εντάξει του λέει ο ξένος, σίγουρος πως δεν θα το γνώριζε αφού δεν του το είπε.

-Γιαννής, του λέει

-Μα πως το βρήκες, μάγος είσαι;

-Όχι, αλλά μόνο ένας Γιαννής θα έπαιρνε ένα σκυλί αντί για ρίφι.

ΗΜΕΡΑ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ

Ήταν ένας Γιαννής που δεν ήξερε από θρησκεία, ούτε τον ενδιέφερε και δεν πήγαινε εκκλησία. Αντιθέτως η γυναίκα του ήταν πολύ Θεοφοβούμενη και δεν έχανε λειτουργία ή εσπερινό. Το παράπονο της ήταν πολύ μεγάλο για τον άθεο άνδρα της και όλο του μурμουρούσε.

Αυτός μια Κυριακή, αποφάσισε να της κάνει το χατίρι να πάνε μαζί στην εκκλησία. Ήταν η πρώτη Κυριακή της Μεγάλης Τεσσαρακοστής, η Κυριακή της Ορθοδοξίας που η λειτουργία γινόταν σε ανάμνηση της αναστήλωσης των εικόνων από την αυτοκράτειρα Θεοδώρα. Κατ' αυτήν οι πιστοί περιέφεραν τις εικόνες σε λιτή προς δόξαν της αυτοκράτειρας.

Όταν ήρθε η ώρα της λιτής, οι πιστοί έπαιρναν από μια εικόνα Αγίου και ακολουθούσαν τον ιερέα. Όταν ήρθε η σειρά του Γιαννή, οι εικόνες είχαν τελειώσει, τις πήραν όλες. Πάει ο Γιαννής, σβήνει κάτι κεριά από τομανουάλι και το φορτώνεται στον ώμο έτοιμος να ακολουθήσει τους άλλους. Η γυναίκα του βλέποντας τον, γεμάτη ντροπή έτρεξε κοντά του και του έβαλε τις φωνές.

Και ο αθεόφοβος γυρίζει και της λέει,
-καλά ρε γυναίκα, σήμερα βρήκες να με φέρεις στην εκκλησία μέρα που κάνουν μετακόμιση, μέρα που έχω και έναν σφάχτη στο πλευρό;

ΜΙΛΛΩΜΕΝΟ

Ο Αντρικκής ήταν σκάπουλλος αλλά έχοντας ανάγκη να ικανοποιεί τις σεξουαλικές του ορέξεις, κάθε τόσο καιρό επισκεπτόταν τις παστρικές στο Κτήμα και έκανε τη δουλειά του. Η ταρίφα ήταν δέκα σελίνια, ήταν η εποχή μετά τον αγώνα τη ΕΟΚΑ και την ανακήρυξη της Κυπριακής δημοκρατίας.

Μια φορά μέσα στη βαρυχειμωνιά, μια νύχτα είχε φοβερές ορέξεις, αλλά στη τσέπη είχε μόνο τρία σελίνια. Εξάλλου χρειαζόταν να πληρώσει ταξί για τη μεταφορά, τα έξοδα ήταν πολλά, ως εκ τούτου αποφάσισε πως μια επίσκεψη στις λεγάμενες ήταν αδύνατη.

Στο χωριό ζούσε μια χήρα φτωχή που για να ανταπεξέρχεται στις οικονομικές της ανάγκες, καμιά φορά δεχόταν επισκέψεις από άνδρες τους οποίους χρέωνε πέντε σελίνια. Ο Αντρικκής σκέφτηκε να της χτυπήσει την πόρτα και να την παρακαλέσει να του κάνει πίστωση.

Αυτό έκανε λοιπόν, αλλά η χήρα του αγνίστηκε και του είπε πως για τέτοιες δουλειές δεν κάνει βερεσέ.

Τι να κάμει ο καημένος, αποφάσισε να πάει σε μια μακρινή του θεία να την παρακαλέσει να τον δανείσει δυο σελίνια.

Πάει το λοιπόν, της χτυπά την πόρτα και της εξηγεί τον πόνο του.

Και η θειά του η καλή που ήθελα να τον βοηθήσει, του λέει

-Αντρίκο έμπα έσσω να σου δώσω δυό σελίνια, αλλά δεν χρειάζεται να τα ξοδέψεις, θα σε βοηθήσω εγώ

Μπήκε ο Αντρίκος έσσω και η καλή του θεια με πολλή προθυμία τον βοήθησε να βγάλει τον πόνο του.

Έτσι εκείνη τη μέρα έκανε τη δουλειά του τσάμπα και έμεινε ευχαριστημένος, γλύτωσε τα τρία σελίνια, και από πάνω κέρδισε άλλα δύο.

ΕΤΣΙ ΗΤΑΝ ΤΟ ΓΡΑΦΤΟΝ ΤΗΣ

Ο Αγαθοκλής δεν ήθελε να παντρέψει την κόρη του με εκείνον που αγάπαν, αλλά με έναν πλούσιο χήρο διπλάσιο στα χρόνια της.

Η Γαλατού όμως ήταν αγαπημένη με ένα όμορφο παλικάρι που πήγε στα ξένα να εργαστεί να μαζέψει ριάλια να την παντρευτεί.

Του έγραψε ένα γράμμα και του εξηγούσε πως δεν μπορούσε να αρνηστεί και θα την πάντρευαν με το ζόρι, έτσι έπρεπε να γυρίσει αμέσως από την ξενιτιά και να την κλέψει.

Ο αγαπημένος της όμως ήταν πολύ μακριά και δεν προλάβαινε, έτσι συμφώνησαν να κλεφτούν μετά το γάμο της.

Πάντρεψαν τη Γαλατού με το ζόρι, και σε μια εβδομάδα γύρισε ο καλός της έτοιμος να την κλέψει. Όμως τι δυστυχία, η αγαπημένη του δεν τον ήθελε πλέον. Καθώς κόρη ακόμη, όταν με το σύζυγο της την πρώτη νύχτα του γάμου ευχαριστήθηκε πολύ, αποφάσισε πως ήθελε να ζήσει μαζί του.

Και για δικαιολογία στον εαυτό της και στον παλιό αγαπητικό της, αποφάσισε πως έτσι ήταν το γραφτόν της.

Ο ΚΕΝΤΙΚΕΛΕΝΗΣ

Η λέξη κεντικελένης προέρχεται από τις Τούρκικες λέξεις GİTMEK+GELİYORUM που σημαίνει πάει και έρχεται, και εννοεί όποιον δεν έχει σταθερότητα στις σκέψεις του και στις πράξεις του. Στη Κυπριακή διάλεκτο εννοούμε τον άνθρωπο που είναι ασταθής, άξεστος, αμόρφωτος, αλήτης.

Το 1860 στο Δάλι ζούσε ο Νικόλας ένας τέτοιος άνθρωπος, και για να τον ξεχωρίζουν από τους άλλους Νικόλες τους καλούς, τον συνάφεραν Νικολό.

Ο Νικολός παντρεύτηκε στο χωριό του, αλλά καθώς άστατος παράτησε τη γυναίκα του και μετοίκησε στην Τίμη. Παντρεύτηκε μια πανέμορφη κοπέλα, αλλά δεν την είχε καλά. Μέρα νύχτα την έβγαζε αραχτός στα καφενεία, δουλειά δεν πήγαινε, ήταν ένας κεντικελένης.

Φίλεψε με ένα Τουρκί όμοιο στο χαρακτήρα, και οι δυο αχαΐρευτοι την έβγαζαν στη γύρα και στα κρασοπουλειά πίνοντας και σχεδιάζοντας παγαποντιές.

Το Τουρκί αγάπησε παράφορα μια Τουρκάλα, την κόρη του Χότζα. Επιμόνως την ζητούσε σε γάμο αλλά ο χότζας ανένδοτος δεν τον ήθελε για γαμπρό. Τον πόνο του τον έβγαζε στον φίλο του κάθε που μπεκρόπιναν, οπότε ο Νικολός για να ευχαριστήσει το φίλο του, με την σύμφωνο γνώ-

μη του αποφάσισε να ξεπαστρέψει τον Χότζα, να τον σκοτώσει, να μείνει το πεδίο ελεύθερο να παντρευτεί την κόρη του.

Του έστησε καραούλι ένα πρωινό μες τις ερημιές, και πίσω από μια συστάδα δένδρων τον παραμόνεψε και τον πυροβόλησε. Ύστερα καβαλίκεψε το άλογο του να πάει στην πόλη στην αστυνομία να καταγγείλει πως κάποιοι σκότωσαν τον Χότζα και αυτός τον βρήκε αιμόφυρτο να πλέει στο αίμα του. Ήθελε με αυτό τον τρόπο να παραπλανήσει τους αστυνομικούς και να μην υποψιαστούν τον ίδιο.

Όταν έφτασε στα μισά του δρόμου στο χωριό Αχέλια, κατεβαίνοντας το άλογο με ορμή την κατηφόρα του ποταμού, περνώντας κάτω από ένα μεγάλο δένδρο, απρόσεχτος ο Νικολός δεν πρόσεξε ένα χοντρό χαμηλό κλαρί και έδωσε με φόρα πάνω του. Τον χτύπημα τον βρήκε στο στήθος και έπεσε κάτω σπαρταρώντας. Όταν σε λίγο τον βρήκαν άλλοι διαβάτες, ώσπου να τον μεταφέρουν στο νοσοκομείο ξεψύχησε από εσωτερική αιμορραγία.

Στο χωριό δεν τον έκλαψαν πολλοί, ακόμα και η γυναίκα του που ήταν αγκαστρωμένη, δεν πήρε τον θάνατο του πολύ κατάκαρδα. Όμως κράτησε τους τύπους και τα έθιμα, έτσι όταν γέννησε το παιδί του το βάφτισε τιμής ένεκεν Νικόλα.

Ο καιρός πέρασε, η χήρα με χίλιους δυο κόππους προσπαθούσε να αναγιώσει τον μικρό Νικόλα.

Οι εποχές ήταν δύσκολες, οι γονείς της πολύ πτωχοί μεροκαματιάρηδες, δεν μπορούσαν να της δώσουν όση βοήθεια χρειαζόταν. Έτσι όταν μια μέρα της προξένεψαν έναν πλούσιο από τη Σουσκιού, την πάντρεψαν μαζί του.

Ήταν ο Χ΄ Σεραφείμ ο τοκογλύφος του χωριού και των περιχώρων. Μεγάλος σε ηλικία, κακός με τους οφειλέτες, αλλά με τη γυναίκα του στάθηκε πολύ καλός. Αγάπησε αυτήν και τον μικρό Νικόλα και μαζί έζησαν μια ζωή χαρισάμενη.

ΕΝ ΚΑΙΡΩ ΤΩ ΔΕΟΝΤΙ

Οι τοκογλύφοι είναι αμείλικτοι, δεν λυτούνται ούτε στεναχωρούνται όταν αναγκάζουν τους χρεώστες να τους εξοφλήσουν οι οποίοι τις πλείστες φορές οδηγούνται στη πτώχευση ακόμα και στην αυτοκτονία.

Ο Πετρασιήλης Αχμέτ ήταν ένας μεγαλέμπορος Τουρκοκύπριος που είχε μπακάλικο στη πλατεία του Μουττάλου και πωλούσε λιανικώς, αλλά δίπλα είχε αποθήκες γεμάτες όλων των ειδών προϊόντων που πωλούσε χοντρικώς σε άλλους μαγαζάτορες της πόλης και των περιχώρων. Είχε πολλά χρήματα αλλά καθώς φιλάργυρος, ήθελε περισσότερα. Έτσι ταυτόχρονα με το εμπόριο ησχολείτο με την τοκογλυφία.

Οι τοκογλύφοι σπάνια χάνουν χρήματα, γιατί βάζουν τους δανειολήπτες πρώτα να υπογράφουν για το επιστραφέν ποσό στην συμφωνημένη ημερομηνία. Είναι σπάνιες οι φορές που ξεγελάστηκαν, ώστε αυτές μένουν ως κατορθώματα που τα διηγείται ο κόσμος.

Μια φορά ο Μήτρος Ιωακείμ ένας φημισμένος πονηρός, πήγε για δανικά. Ο Πετρασιήλης ήτο πολύ απησχολημένος καθώς είχε πελατεία και του είπε να περιμένει. Ο Μήτρος όμως που βιαζόταν, του αρχίνησε κουβέντα και στο πόδι συμφώνησαν το ποσό και για να μην καθυστερεί από τους πελάτες του πρότεινε να συντάξει το έγγραφο. Ύστερα α-

φού ο Πετρασιήλης το διάβασε του έδωσε τα χρήματα.

Πέρασε όμως καιρός και ο Μήτρος δεν επέστρεφε τα χρήματα. Αφού απέειδε ο τοκογλύφος, τον πήρε δικαστήριο.

Όμως ήταν μεγάλη η έκπληξη του όταν το δικαστήριο δεν έβγαλε καταδικαστική απόφαση. Όταν ο δικηγόρος του εξήγησε το λόγο από τη μια θύμωσε, και από την άλλη θαύμασε την πονηριά του Μήτρου που στο συμφωνητικό έγραψε μετά την ημερομηνία εξόφλησης μια λόγια φράση που αναιρούσε το χρόνο εξόφλησης, και καθώς ήταν αρχαία φράση, ο Τούρκος εφέντης δεν εννόησε.

Η φράση που αναιρούσε την ημερομηνία ήταν ... ή «Εν καιρώ τω δέοντι», δηλαδή μόλις βρεθεί ο κατάλληλος χρόνος, ή η κατάλληλη ευκαιρία.

ΤΟΥ ΑΛΑΤΙΟΥ

Ο Πάπουτσος ο παππούς του Γιώρκου του Όψιμου γνωστός αβάττατζις, επειδή ήταν ευχάριστος τύπος που ελεγε αστεία και χωταττά, καμιά φορά στην ταβέρνα κάποιες παρέες τον προσκαλούσαν και τον κερνούσαν.

Μια φορά που καθόταν μοναχός και περίμενε μήπως φανεί κανένας φοαρτάς, μόλις είδε τον Πιστέντη με τον κουμπάρο του τον Αχιλλέα του Βλόκκου τους προσηκώθηκε και τους έδωκε καρέκλες.

Ομως δεν τον φώναξαν να κάτσει μαζί τους, και από μέσα του τον έτρωγε το σαράκι καθώς αναγκαζόταν να πληρώνει τα πιοτά του.

Ο Πιστέντης ο Κούμνος με τον κουμπάρο του έκατσαν με τις ώρες στη ταβέρνα, ωσπου σε μια στιγμή ο ταβερνιάρης τους είπε πως έλειψαν τα ορεκτικά.

-Ρε Πάπουτσε,

λέει ο Πιστέντης,

-εν πετάσσεσαι τσιή πάνω στη βραχτή να πεις της Αναστασιάς να σου δώσει πάνω κάτω τσιαί καμιάν πατάτα βραστή να φέρεις;

Πήγε ο Πάπουτσος και βρήκε την γυναίκα του Πιστέντη την Αναστασιά μαζί με τη μάνα της τη Χαραλαμπούν να βοτανίζουν, και καθώς ενοχλημένος που δεν τον κέρασαν, άρχισε να τις βάζει πάνω

-Οι αχαίρευτοι, μπεκροπίνουν που το πρωί και δεν πάνε δουλειά, ούλλος ο κόσμος περιπαίζει τους. Αντί νάρτουν να δουλέψουν, θέλουν τσιαί δούλες;

Οι αγαθές γυναίκες παρασυρμένες από τα λόγια του θύμωσαν, και νευριασμένες του απάντησαν
-να τους τους πείς να πάσιν στο μάλιν τους να φκάλουν πατάτες.

Πήρε το χαπάριν ο Πάπουστος, και νευριασμένος ο Πιστέντης καθώς ήταν οξύθυμος, διά τριάππιθκια, ευρέθην στην βραχτήν. Άρπαξε ένα στελίφι και αρχίνισε να δέρνει τις δυο γυναίκες, έκαμεν τες του αλατιού.

Ο Πάπουτσος γυρνώντας πίσω, όποιον έβρισκε στο δρόμο του έλεγε,

-Επήεν ο Κούμνος τσιαί έδερεν τες, ένεν καλά που έκαμεν, εν τέλεια πελλός.

Έμαθε ο Πιστέντης τι έλεγε, και νευριασμένος πάει να τον δέρει. Σαν τον βλέπει ο Πάπουτσος και κοψονούρης που ήταν, άλλαξε τροπάρι, και κάνοντας πως δεν τον ειδε, αρχίνισε να λέει στους άλλους,

-Καλά τους έκαμε ο Κούμνος, έπρεπε να τους δώσει τσι άλλες.

Τον ακουσε ο Πιστέντης, τον πήρε το γέλιο, και αντί να τον δέρει, του λέει,

-άτε ρέ Πάπουτσε, πάμεν να πιούμεν καμιάν πι-νιάν».

ΤΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΜΙΝΘΗΣ

Ο Λεωνής του Σιαμμά και η γυναίκα του η Δεσποινού δύο καλοί νοικοκυρέοι δούλευαν σκληρά την περιουσία τους. Ρέντευαν τα χωράφια

τους, είχαν ένα μικρό κοπάδι από πρόβατα, επίσης είχαν δένδρα καρπερά όπως ελιές, τερασιές, και τρεμιθιές. Όποτε και όπου είχε πανηγυρι στη περιοχή κοντά ή μακριά, ο Λεωνής φόρτωνε τον γάδαρο του το Σιερκά με προϊόντα και πήγαινε να τα πουλήσει.

Το ταξίδι για το πανυγήρι στη Τσάδα ήταν μακρινό, έτσι την νύχτα της παραμονής αφού κοιμήθηκε λίγο, φόρτωσε τον Σιερκά με κούζους χαλούμια, βίκο, ρεβίθια και μαυρόκοκκο, καβαλίκεψε και ο ίδιος και ξεκίνησε για το μακρινό ταξίδι.

Ήταν κάμπωση η στράτα, υπολόγιζε με το ξημέρωμα να είναι εκεί να πιάσει πόστο καλό, και να απλώσει τηνπραμάτεια του.

Ξεκίνησε το λοιπόν, αλλά κουρασμένος από τη σκληρή δουλειά της προηγούμενης μέρας, λαγοκοιμόταν και άφηνε το γάιδαρο να προχωρά μόνος του.

Στο δρόμο παιρνώντας κάτω από ένα χαμηλό δένδρο, έδωκε στην κεφαλή του ένα κλωνί και ξύπνησε απότομα. Ξιπάστηκε και άρχισε να φωνάζει «μαυρόκοκκος, φτηνός μαυρόκοκκος»... Από την πολλή έγνοια, με το απότομο ξύπνημα άρχισε να διαλαλεί τηνπραμάτεια του.

Κοιτάζει γυρω νυσταγμένος, είχε ξημερώσει, βλέπει εμπρός του την Δεσποινού, την γυναίκα του. Απορημένος και ξαφνιασμένος την ρωτάει τι γυρεύει στο πανηγύρι, αλλά η Δεσποινού θυμω-

μένη τον ρωτάει τι γυρεύει αυτός εδώ αντί στο πανηγύρι.

Μα τί είχε συμβεί; διερωτήθηκε.

Όταν ξύπνησε καλά, κατάλαβε. Όταν είχε αποκοιμηθεί, στη μέση του δρόμου χωρίς καθοδήγηση, ο γάιδαρος αντί να τον πάρει στο πανηγύρι, έκλωσε και τον ξανάφερε π'ίσω στο σπίτι.

Έχασε το πανηγύρι, έχασε να πουλήσει, έχασε να ψουμνήσει. Το μόνο σίγουρο που κέρδισε, θα ήταν η μουρμούρα της Δεσποινούς που θα διαρκούσε πολλές ημέρες.

ΤΟ ΣΤΟΙΧΗΜΑ

Ο Φυτός ήταν φτωχός και άκληρος και εργαζόταν ως βοσκός σε ένα συγγενή του. Όταν ήρθε ο καιρός να παντρευτεί, διάλεξε για νύφη του τη Δεσποινού μια όμορφη κοπελιά όμως και αυτή πολύ φτωχή. Έπρεπε λοιπόν να σκεφτεί ένα τρόπο να αγοράσει ένα σπιτάκι και να φτιάξει την οικογένεια του.

Ένα μεγάλο Σάββατο, μάντρισε το κοπάδι, έβαλε τα καλά του και πρίν πάει στην εκκλησιά πέρασε από το καφενείο του Χ'Φίλιππου στο έμπα της πλατείας λίγο πριν την εκκλησιά. Απ έξω είχε μια μεγάλη καμάρα και η πόρτα ήταν ανοιχτή. Οι άλλοι χωριανοί κάθονταν στο σύθαμπο της λάμπας πετρελαίου σιγοπίνοντας τον καφέ τους και να σιγοκουβεντιάζοντας.

Μπήκε μέσα ο Φυτός, παράγγειλε καφέ, και ύστερα γύρεψε από τον τοκογλύφο να του πουλήσει το μικρό σπιτάκι με την μικρή αυλή στην πάνω γειτονιά,

Ο Χ'Φίλιππος γέλασε καθώς ήταν σίγουρος πως ο Φυτός χωραττει. Ήξεραν όλοι τη φτώχεια και τη μιζέρια του, ήξεραν πως δεν είχε στον ήλιο μοίρα, ήταν ένας μισταρκός.

Για να του ανταποδώσει το χωραττό, με ύφος ειρωνικό του ανταπάντησε ότι αν είχε δεκατρείς λίρες, το σπίτι που άξιζε πενήντα ήταν δικό του,

αφού γνωρίζοντας τη φτώχεια του ούτε μια λίρα δεν μπορούσε να βρει, πόσο μάλλον δεκατρείς.

Το στοίχημα πήγε, και έκαναν ττόκκα.

Σε λίγες μέρες αφού ο Χ΄ Φίλιππος ξέχασε το γεγονός, νάσου μπροστά του ο Φυτός με δεκατρείς λίρες να αγοράσει το σπίτι.

Φωνές και μαλώματα ακούστηκαν σε όλη τη γειτονιά. Ο Χ΄ Φίλιππος αρνιόταν και του εξηγούσε πως ήταν ένα χωραπτό, ο Φυτός όμως επέμενε και απαιτούσε να τηρηθεί η συμφωνία.

Στο τέλος ο Χ΄ Φίλιππος έβγαλε έξω τον θρασύ βοσκό, που μουρμουρίζοντας θυμωμένα έφυγε με μεγάλες δρασκελιές.

Πέρασε λίγος καιρός, ξαφνικά ένας ζαφτιές έφερε μια δικαστική κλήση του Χ΄ Φίλιππου.

Ο Φυτός τον είχε μηνήσει για αθέτηση προφορικής συμφωνίας. Πήγαν στο δικαστήριο, καλέστηκαν σαν μάρτυρες όλοι όσοι ήταν μες στο καφενείο εκείνο το Μεγάλο Σάββατο, και ο δικαστής ακούγοντας όλες τις μαρτυρίες, αποφάσισε ότι η συμφωνία ήταν νόμιμη και έβγαλε απόφαση να βουλωθεί το σπίτι στον Φυτό έναντι αντιτίμου δεκατριών λιρών, και επίσης τα έξοδα της δίκης να πληρωθούν από τον Χ΄ Φίλιππο.

Πήρε το σπίτι στην κατοχή του ο Φυτος και αφού παντρεύτηκε τη Δεσποινου κατοίκησαν μέσα, υπάρχει δε μέχρι σήμερα επισκευασμένο και συντηρημένο, και σε αυτό κατοικά η εγγονός του Φυτού μαζί με την οικογένεια της.

ΤΟ ΠΑΛΙΩΜΑ

Στην ταβέρνα του Φκωνή άραζαν ζαβροί και δεξιοί. Την περίοδο μετά το 1940 οι πολιτικές αντιπαραθέσεις ήταν μεγάλες σε σημείο που σπάνια πάντρευαν τα παιδιά τους αναμεταξύ τους. Ο Φκωνής όμως μέσα στην ταβέρνα δεν επέτρεπε συζητήσεις και μαλλώματα.

Μια φορά παραμονές του Πάσχα σε κατάσταση μέθης μια παρέα από το σόι του Λαούρη και άλλους Ακελιστές, λογόφεραν με την παρέα του Νικόλα Αζίνα και άλλους Πεκκιστές γιατί ένας εκ της αριστερής παρέας άρχισε να απαγγέλλει, παρέας

-Στάλιν το μουστάκι σου εν μιάλον σαν του πεύκου,

τζιαί πάνω εν να κρεμάσουσιν ούλλους τους Πέκκους.

Επειδή όμως η επιβλητική φιγούρα του Φκωνή δεν άφηνε περιθώρια για τσακωμούς, αποφάσισαν να αναμετρηθούν στο πάλιωμα της Λαμπρής στην πλατεία της εκκλησίας.

Από τους Πεκκιστές το Αντωνούιν το Κολόιδο και από τους Ακελιστές το Αντρεούιν, ανέλαβαν να παλέψουν και να βγάλουν ασπροπρόσωπους τους δικούς τους.

Το Κολόιδον έλαχε να είναι πιο σωματώδης και η παρέα του πίστευαν πως θα νικούσε.

Από την άλλη το Αντρεούιν ήταν σιεητάνης, έτσι η παρέα του βασιζόταν στην πονηριά του.

Για να αναδειχτεί ο νικητής, έπρεπε να καταφέρει να γυρίσει και να ξαπλώσει ανάσκελα τον αντίπαλο του, ή να τον κάνει να παραδεχτεί ήττα.

Ήρθε η ώρα, η πλατεία γέμισε θεατές, και το πάλιωμα αρχίνησε. Φορώντας μόνο τις βράκες και το υπόλοιπο κορμί πασαλειμμένο με λάδι, άρχισαν να παλιώνουν.

Σε μια στιγμή το Αντρεούιν τράβηξε το βρακοζώνι του Κολοίδου, και η βράκα γλίστρησε από τη μέση του. Ντροπιασμένος το Κολόιδον έπεσε στο χώμα για να κρύψει τη γύμνια του και παραδέχτηκε την ήττα του.

ΤΟ ΑΛΜΥΡΟ ΑΡΝΙ

Ο Χαμπής ο Καραμαλλής θα βάφτιζε την κόρη του στον Άγιο Γεώργιο Πέγειας. Για το φαγοπότι που θα ακολουθούσε, αγόρασε ένα αρνί από το Γιωρκούιν του Λεωνή. Νοίκιασε το λεωφορείο του Βάννα, επιβιβάστηκαν οι καλεσμένοι και πέρασαν από τη μάντρα να φορτώσουν το ζώο. Αυτό όμως ξιππασμένο και φοβισμένο ίσως γιατί διαισθάνθηκε τη μοίρα του, πετάχτηκε τον μαντρότοιχο και άρχισε να τρέχει.

Ο Χαμπής με το Γιώρκο του Μαύρου άρχισαν να τρέχουν να το πιάσουν. Ώσπου για να γλυτώσει το κτηνό, φτάνοντας στη παραλία του Χουσεΐνι βούτηξε στη θάλασσα. Βούτηξαν και αυτοί να το προλάβουν, αλλά δεν τα κατάφεραν. Έτσι κουρασμένοι και περίλυτοι βγήκαν στη στεριά και πάνω σε ένα βράχο στάθηκαν περίλυτοι να πα-

ρακολουθούν την περιουσία τους να χάνεται στη θάλασσα.

Όταν το αρνί ξανοίχτηκε στα βαθιά, ένα κύμα το γύρισε προς τη στεριά και κουρασμένο καθώς ήταν δεν κατάλαβε πως κολυμπούσε προς τους διώκτες του.

Έτσι όταν έφτασε στα ξέβαθα οι δυό φίλοι το άρπαξαν με ευκολία και ο Γιώρκος το φορτώθηκε να το πάρουν πάνω στο χωριό, στο λεωφορείο.

Εκείνη την ώρα έτυχε να περνά ο Γιάννος ο παλιομούχταρος και καθώς παρακολούθησε το περιστατικό, αστεειευόμενος τους είπε:

-Άντε καλό φάγωμα, και μην του βάλετε αλάτι, σίγουρα έχει αλμυρίσει μέσα στη θάλασσα.

Στον Άη Γιώρκη της Πέγειας που το έσφαξαν και το έκαμαν σούβλα να γιορτάσουν τη βάφτιση, δεν το έφαγαν με πολλή όρεξη καθώς βλέποντας το ένστικτο και την απέλπιδα προσπάθεια να σώσει τη ζωή του, επηρεάστηκαν όλοι ψυχολογικά.

ΤΟ ΔΑΜΑΛΙ

Σαν αποτέλεσμα της καταστροφής που έφερε η τουρκική κατάκτηση, υπήρχε στο νησί της Κύπρου μεγάλη φτώχεια και δυστυχία και ο πληθυσμός αραιώσε. Όταν το 1821 έγινε στην Ελλάδα η επανάσταση, αν και ο Κυπριακός λαός δεν είχε δυνατότητα μεγάλης συμμετοχής εξαιτίας της γεωγραφικής της θέσης, οι τουρκικές αρχές έκαναν σκληρούς διωγμούς εναντίον του.

Εν μέσω αυτών των συνθηκών, ο Κωνσταντής ο Πενταράς εστάλει από τους γονείς του ως μισταρκός σε τσιφλίκι στην επαρχία της Λευκωσίας.

Οι Μισταρκοί ήταν είδος εργατών που κύρια ξενοδούλευαν για να εξασφαλίζουν τροφή, και χρησιμοποιούντο ως εργάτες γης, ως βοσκοί ή και για άλλες δουλειές.

Στο τσιφλίκι ο Κωνσταντής κοιμόταν στο ασιερονάρι, όπου μέσα έβαζαν και τα ζώα τις βαρυχειμωνιές.

Μια νύχτα ένα δαμάλι ήταν άρρωστο, και έλαβε διαταγή αν το ακούσει να ποφυσά, αυτό θα σημαίνει ότι θα ψοφούσε, και να το έσφαζε πριν πεθάνει για να πάρουν το κρέας.

Κατά τα μεσάνυχτα ενώ λαγοκοιμόταν, άκουσε στον ύπνο ξεφύσημα, σηκώθηκε πήρε το μαχαίρι, και έσφαξε το ζώο. Στα σκοτεινά και στον ύ-

πνο όμως, έκανε λάθος και αντί να σφάξει το άρρωστο δαμάλι, έσφαξε το πουλάρι.

Όταν ανακάλυψε το μεγάλο του λάθος, φοβήθηκε πολύ και σκέφτηκε ότι έπρεπε να φύγει, ήταν όμως σκοτάδι και παλιόκαιρος, έτσι περίμενε να ξημερώσει.

Έπρεπε να κρυφτεί μήπως ο μάστρος του ξυπνήσει και ανακαλύψει τι γίνηκε. Δίπλα σε μια άλλη κάμαρη είχε μια ταπατσιά κρεμασμένη στο ταβάνι, και πατώντας από σακούλα σε σακούλα γεμάτες άχυρο που ήταν στιβαγμένες, ανέβηκε και ξάπλωσε πάνω,

Εκεί βολεμένος αναμένοντας το ξημέρωμα, ξαφνικά έσπασε ένα σχοινί, η ταπατσιά έγειρε, ο Κωνσταντής έπεσε κάτω πάνω στις σακούλες, κατρακύλησε και σταμάτησε για την κακή του τύχη πάνω σε ένα κρεβάτι με ποκαλάμες που εκείνη τη νύχτα πάνω κοιμόταν ο μάστρος του με μια δούλα.

Μη έχοντας άλλη επιλογή βγήκε έξω στη βροχή και στο σκοτάδι χωρίς τα πράγματα του, χωρίς την πληρωμή του, και τρεχάτος πήρε των ομματιών του και χάθηκε μέσα στη νύχτα.

ΟΙ ΝΕΚΡΙΚΕΣ ΣΑΝΙΔΕΣ

Ο Πάφιος ο Καραγκιοζοπαίχτης είχε έναν καφενέ που τον χρησιμοποιούσε και ως ταβέρνα. Ο πληθυσμός τη κοινότητας μικρός, οι πελάτες λιγοστοί, και καθώς απέναντι ήταν ακόμα μια ταβέρνα του Φκωνή, υπήρχε ανταγωνισμός.

Κάποιοι πελάτες προτιμούσαν την ταβέρνα του Φκωνή γιατί ήταν καλομάλας και χαμηλών τόνων, κάποιοι προτιμούσαν του Πάφιου γιατί είχε ωραία φωνή και τους τραγουδούσε όμορφα.

Δύο πελάτες ο Γιαννής και ο Ττουουλής μια νύχτα ενωρίς λίγο μεθυσμένοι, για την πλάκα τους σκέφτηκαν να κάμουν μια αποκοτιά, αποφάσισαν να κλέψουν κάτι σανίδια όμορφα πελεκημένα που είχαν δει στην αποθήκη του τζαμιού στη συνοικία του Μουττάλου. Ήταν τα ξύλα που χρησιμοποιούσαν αντί για φέρετρα οι Τούρκοι για να μεταφέρουν τους πεθαμένους αφού τα νεκρικά τους έθιμα όριζαν ότι τους νεκρούς τους τοποθετούσαν τυλιγμένους σε ένα σεντόνι στις πλατιές σανίδες και τους έθαβαν γυμνούς, διότι γυμνοί ήρθαν, γυμνοί έπρεπε να φύγουν, έτσι έλεγε το κοράνι.

Οι αθεόφοβοι την ίδια νύχτα τις έφεραν στην ταβέρνα του Πάφιου ο οποίος τις αγόρασε σε τιμή ευκαιρίας γιατί ήθελε να επισκευάσει τον χαλασμένο πάγκο για το σερβίρισμα.

Την άλλη νύχτα ξεμέθυστοι οι δυο φίλοι, πήγαν στην ταβέρνα να πιούν τα ποτά τους. Ξαφνιασμένοι είδαν τον πάγκο ολοκαίνουργιο και τον ταβερνιάρη να τους στρώνει πάνω πιοτό και φαί. Αμέσως θυμήθηκαν την προηγούμενη νύχτα και την αποκοτιά τους. Κοίταξαν ο ένας τον άλλο με νόημα χωρίς να μιλήσουν, και ύστερα λέγει ο Γιαννής στον Πάφιο,

-Άσε τον πάγκο στρωμένο και έχουμε κάτι δουλειές, σε λίγο θα επιστρέψουμε.

Γύρισαν και έφυγαν βιαστικά, και από εκείνη την ημέρα δεν ξαναμπήκαν στην ταβέρνα, παρά μόνο τους έβλεπε ο Πάφιος να πηγαίνουν απέναντι στο Φκωνή και αναρωτιόταν τι να έπαθαν, γιατί κακοφανηστήκαν, τι τους έκαμε, αλλά απάντηση δεν έβρισκε.

ΤΟ ΤΟΥΡΚΑΚΙ

Ο χατζηφίλιπποε ο τοκογλύφος είχε φήμη ότι δύσκολα ξεγελιόταν αλλά όσο τετραπέρατος και να είναι κάποιος, πάντα υπάρχει ο καλύτερος.

Ένα νεαρό Τουρκάκι πήγε στοίχημα με τους φίλους του ότι μπορούσε να τον ξεγελάσει.

Στο Τούρκικο καφενείο «Η συκαμινιά» στην οδό Φελλάχογλου όπου σύχναζε ο τοκογλύφος, μια μέρα τον πλησίασε και του ζήτησε μια λίρα δανεική ως την άλλη μέρα. Εφόσον η συναλλαγή ήταν μικρή, ο Τοκογλύφος έκρινε ότι δεν ήταν απαραίτητο να γίνουν χαρτιά ώστε να είναι κατοχυρωμένος.

Του έδωσε τη λίρα, και την άλλη μέρα το Τουρκάκι την επέστρεψε πληρώνοντας τον επιπλέον τόκο πέντε σελίνια.

-Μα είναι πολλά,

λέει ο τοκογλύφος, αλλά ο νεαρός του απαντά.

-Πάρτα με βοήθησες, είναι εντάξει.

Αυτό επαναλήφθηκε ακόμα μια φορά, και ο τοκογλύφος ήταν χαρούμενος για την τόσο εύκολη κερδοφόρα συναλλαγή. Όμως θέλοντας να τηρήσει τα προσχήματα και να μην φαίνεται ότι τον εκμεταλλεύεται, την δεύτερη φορά επέμενε πιο πολύ από την πρώτη ότι ο τόκος ήταν ψηλός.

Τότε το Τουρκάκι έχοντας τον φέρει εκεί που ήθελε, του απαντά,

-Άκου να δεις, εγώ είμαι περήφανος άνθρωπος, στα δίνω γιατί έτσι θέλω και νιώθω, πάρτα, και σιώπα. Να ξέρεις, όμως, όταν σου χρωστώ ποτέ σου μην μου τα ζητάς, εγώ θα σε βρίσκω και θα σε πλερώνω. Έτσι και τα ζητήσεις, θα τα χάσεις, συμφωνείς;

Ο τοκογλύφος συμφώνησε, αφού είχε πιστέψει ότι δεν είχε φόβο να χάσει από ένα τόσο περήφανο παιδί.

Σε δυό τρείς ημέρες το Τουρκάκι ζητά άλλη μια λίρα δανεική...

Περνά μια μέρα, περνούν δύο, τρείς και τέσσερις. Κάθε μέρα στο ίδιο καφενείο, κάθε μέρα συναντιούνται, καμιά κουβέντα για τα δανικά.

Η ανησυχία κυρίευσε τον Τοκογλύφο, κατάλαβε το παιχνίδι που του έστησε ο νεαρός. Αφού έκαμε ακόμα λίγη υπομονή, σίγουρος ότι θα έχανε τη μια λίρα που του έδωκε δανική, την έβδομη μέρα δειλά και ευγενικά, ζήτησε πίσω τα χρήματά του...

-Ααα, έχασες, δεν τα παίρνεις, η συμφωνία θα τηρηθεί. Είχαμε συμφωνήσει πως θα στα έδινα εγώ μόνος μου, αν τα ζητούσες, θα τα έχανες.

Έτσι έχασε από αυτή τη συναλλαγή το ποσό των δέκα σελινιών, τόση ήταν η διαφορά της προσθαφαίρεσης από το δούναι και λαβείν της δανειστικής αυτής πράξης που έγινε χωρίς να τηρηθούν χαρτιά και υπογραφές.

Συλλογή Κ. Ταπακούδη

Ο ΦΟΥΡΝΟΣ

Το κτίσιμο ενός χωριάτικου φούρνου απαιτεί ειδικές γνώσεις και δεν μπορεί να τον κτίσει ο οποιοσδήποτε κτίστης. Θέλει μαεστρία, γνώσεις γεωμετρίας και περισσή τέχνη γιατί δεν είναι εύκολο στατιστικά να σταθεί ο θόλος που είναι παρόμοιος με τον τρούλο της εκκλησίας.

Πρέπει όλες οι κυκλικές σειρές πέτρες που χτίζονται να έχουν όλες την ίδια ακριβώς απόσταση από το κέντρο του φούρνου, και στο κέντρο του θόλου, η τελευταία πέτρα να μπαίνει σφήνα με τρόπο που να πιέζει τις υπόλοιπες ώστε να μην χαλούν, όπως ακριβώς γίνεται με το κτίσιμο μιας καμάρας.

Ο Ττόουλος ο κτίστης αφού ρώτησε και έμαθε πως κτίζεται ένας φούρνος, δοκίμασε να κτίσει έναν στην αυλή του Φαρφαρά. Αφού συμφώνησαν το ποσό της πληρωμής,

αρχίνησε να τον κτίζει και ο Φαρφαράς του κουβαλούσε τον ζυμωμένο πηλό από χώμα και άχυρα που είχαν ετοιμάσει από πρίν.

Όταν τέλειωσαν στάθηκαν να τον καμαρώσουν, αλλά ξαφνικά ο θόλος πήρε καθίζηση και ο φούρνος χάλασε.

Προσβεβλημένος ο Ττόουλος αρχίνησε τις δικαιολογίες μήπως δεν ζύμωσε καλά τον πηλό ο Φαρφαράς. Έτσι του είπε να τον αφήσει μόνο του να ζυμώσει και να κτίσει, για να είναι σίγουρος ότι θα γίνει καλή δουλειά.

Όταν τον έκτισε ξανά, αλλά έχοντας μέσα του μια υποψία ότι θα ξαναχαλούσε, αλλά θέλοντας κιόλας να πληρωθεί, μπήκε μέσα και βαστάζοντας τον με την ράχη του έκανε ότι τον καθάριζε από τις λάσπες. Φώναξε ταυτόχρονα τον ιδιοκτήτη να τον καμαρώσει, και ενώ τάχατες έτριβε τον πηλό και μιλούσαν, το έφερε από δω, το έφερε απ εκεί, ζήτησε να πληρωθεί.

Ο Φαρφαράς τότε του είπε να βγει έξω να πιούν ένα ποτήρι κρασί για να βγει στερεωμένος ο φούρνος, και ύστερα να τον πληρώσει και να πάει στο καλό. Ο Ττόουλος προσπάθησε να τον πείσει να τον πληρώσει και δεν θέλει κρασί γιατί βιάζεται, αλλά ο ιδιοκτήτης υποψιασμένος επέ-

μενε λέγοντας του ότι αν δεν καταδεχτεί να πει ένα ποτηράκι μαζί του, δεν έχει πληρωμή.

Καταλαβαίνοντας ο Ττόουλος ότι δεν μπορούσε να τον ξεγελάσει, αλλά θέλοντας να παραστήσει ότι πληγώθηκε η περηφάνια του, έκαμε πως θύμωσε, και του λέει,

-Άμα είσαι έτσι, δεν θέλω το κρασί σου, δεν θέλω ούτε τα λεφτά σου, αλλά ούτε θα σου παραδώσω φούρνο.

Και βγαίνοντας έξω έφυγε βιαστικά, ενώ πίσω του ο φούρνος ξαναπήρε καθίζηση και ξαναχάλασε.

Ο ΑΛΑΚΑΤΗΣ

Ο Αλακάτης, ήταν διορισμένος από την Αγγλική Αποικιοκρατική κυβέρνηση ως κουνουπιέρης. Ήταν επιφορτισμένος να γυρίζει περπατητός ολημερίς σε όλη την εξοχή της επαρχίας και έχοντας στον ώμο φορτωμένο το σακίδιο γεμάτο φάρμακα και δηλητήρια και στο χέρι μια μπόμπα ψεκάσματος, να ψεκάζει τα στάσιμα νερά και τους λάκκους που είχαν νερό, για να ψοφούν τα κουνούπια και οι βδέλλες καθώς χρησιμοποιούσαν οι κάτοικοι το νερό για πότισμα των αγρών, των κτηνών, αλλά και των ιδίων.

Όποτε πήγαινε να ψεκάσει στον ποταμό της Βρέξης, του άρεσε να κάθεται πάνω στο ύψωμα και να αγναντεύει τη θάλασσα.

Ήταν ένα τεμάχιο γης, ένα ευάερο μέρος που το αγάπησε και ήθελε πάση θυσία να το αποκτήσει. Ήθελε να το αγοράσει, μα δεν είχε τα χρήματα ήταν πτωχός.

Στην πολλή σκέψη να το κάμει δικό του, αποφάσισε τη ζημιά να την φορτώσει στον τοκογλύφο που τα χρήματα του δεν ήταν τίμια αποκτημένα, τοιουτοτρόπως δεν θα διέπρατε μεγάλη αμαρτία. Πάει λοιπόν στον Χατζηφίλιππο τον τοκογλύφο και του λέει πως έχει ένα φίλο Εγγλέζο που σκορπούσε τα λεφτά του ασυλλόγιστα και συνεχώς χρειαζόταν δανικά έως ότου ξαναπληρωθεί για να τα εξοφλεί. Δεν χρειαζόταν πολλά κάθε

φορά, μόνο πέντε λίρες για μια βδομάδα, και κάθε αρχή του μήνα θα τα επέστρεφε με μια λίρα παραπάνω.

Σκέφτηκε ο τοκογλύφος πως ήταν μια καλή συναλλαγή και άξιζε το ρίσκο.

Έδωσε τις πρώτες πέντε λίρες και σε λίγες μέρες πήρε πίσω έξι.

Την επόμενη φορά ο Αλακάτης του είπε πως χρειαζόταν δέκα λίρες ο φίλος του, και θα του επέστρεφε δώδεκα.

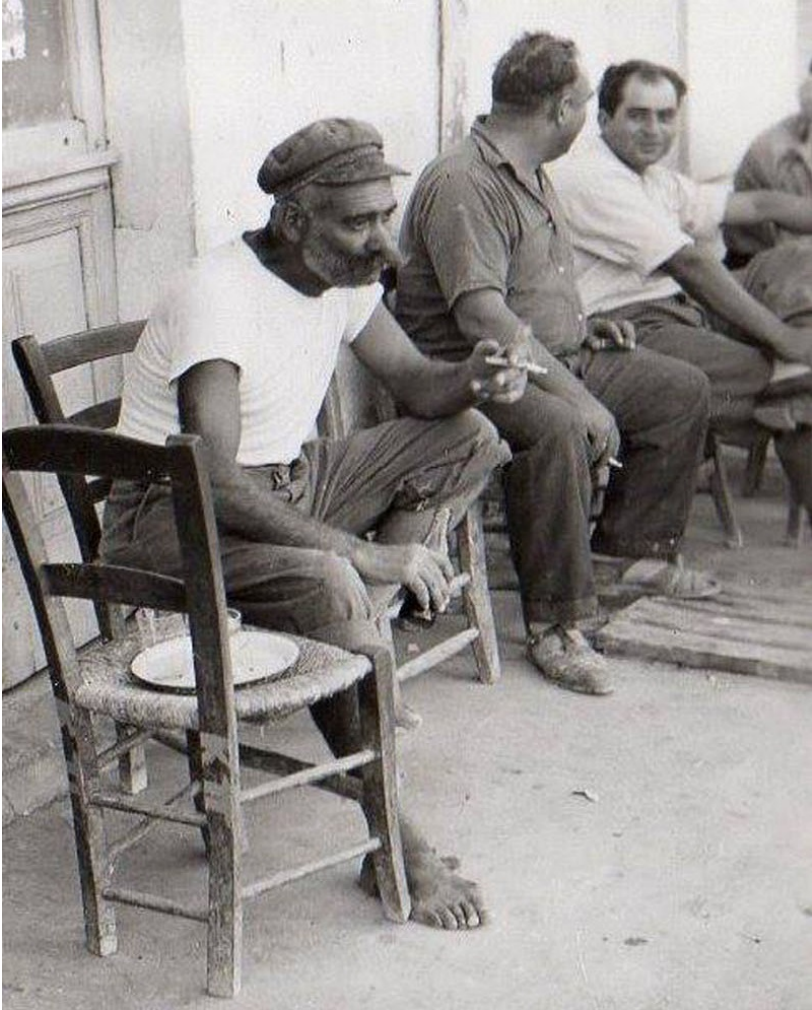
Ο Χατζηφίλιπος το σκέφτηκε λίγο, αλλά πήρε το ρίσκο.

Την τρίτη φορά το ποσό ανήλθε στις είκοσι, και το κέρδος στις τέσσερις λίρες. Ευχαριστημένος ο τοκογλύφος έτριβε τα χέρια, του άρεσε να έχει τέτοιους καλούς πελάτες.

Η επόμενη φορά όμως το ζητούμενο ποσό ανήλθε στις πενήντα λίρες. Ήταν μεγάλος ο αριθμός, και τεράστιο το ρίσκο. Το σκέφτηκε πολλή ώρα, στο τέλος νίκησε η απληστία. Έδωσε τα χρήματα και περίμενε με αγωνία την ημέρα της αποπληρωμής.

Ήρθε η μέρα, αλλά ήταν μια λυπητερή μέρα, αφού ο κουνουπιέρης δεν φάνηκε. Χάθηκε, εξαφανίστηκε. Τον έψαξε στο σπίτι του και τον ρώτησε τι συμβαίνει, και του λέει ο Αλακάτης, -δυστυχώς ο Εγγλέζος γύρισε στην πατρίδα του, μας ξεγέλασε και τους δυό.

Σε λίγο καιρό ο Αλακάτης αγόρασε το μικρό χωράφι στην περιοχή της Βρέξης που είχε βάλει στο μάτι στην τιμή των πενήντα λιρών.

ΜΕΘΥΣΜΕΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ο Ρωτής της Αρχοντούς μπεκρούλιαζε όλη μέρα στα κρασοπουλειά και στα καφενεία. Όλη μέρα δουλειά κάθε μέρα, και ύστερα στις ταβέρνες,

έμαθε στο ποτό και έπαθε εξάρτηση. Η γυναίκα του εξ αυτού υπέφερε τα πάνδεινα, ώσπου μια μέρα δεν άντεξε άλλο και του είπε να διαλέξει αυτήν, ή το ποτό.

Συζήτησαν διεξοδικά το θέμα, και αποφάσισε ο Ρωτής να κόψει το ποτό. Έτσι μετά τη δουλειά δεν έβγαινε έξω, και υπό την επιτήρηση της Αρχοντούς, προσπαθούσε να απεξαρτοποιηθεί από την κακή συνήθεια.

Άμα πέρασαν πολλές μέρες και η σύζυγος του πίστεψε πως τα κατάφερε, μια μέρα τον έστειλε στο μπακάλη να της ψωνίσει κάτι που χρειάστηκε επειγόντως καθώς η ίδια δεν μπορούσε.

Πάει ο Ρωτής στο μπακάλη, στην αυλή του καφενείου βρίσκει την παλιά του παρέα να τρώγουν και να πίνουν. Του φώναξαν να κοπιάσει, ο Ρωτής προσπάθησε να αντισταθεί στον πειρασμό, αλλά τελικά υπέκυψε στο παλιό του πάθος.

Όταν πέρασε ώρα και κόρεσε το πάθος του, άρχισε να σκέφτεται τη δύσκολη θέση στην οποία βρισκόταν. Τι θα έλεγε στη γυναίκα του που άργησε; Ποια δικαιολογία θα έβρισκε;

Στη τρέλα του μεθυσιού που το μυαλό τα βλέπει όλα πιθανά και πιστευτά να συμβούν, αγόρασε ένα σακούλι καραόλους και μπαίνοντας στην αυλή τους έβαλε στη γης σε σειρά και άρχισε να φωνάζει,

-άνοιξε Αρχοντού να μπουν έσσω οι καραόλοι.

Ο ΣΑΒΑΩΣ

Επί Αγγλοκρατίας απαγορευόταν η σύναξη άλατος από τις παραλίες, γιατί οι κατακτητές ήθελαν να πωλούν το αλάτι από την Αλυκή της Λάρνακας στον πληθυσμό. Για να τους αποτρέπουν είχαν διορισμένους φύλακες, τους Αλυκάτορες, που περιπολούσαν και κατάγγελλαν τους παραβάτες.

Ο ΣαβαώΜπασιης από την Τσάδα ήταν ένας πολύ αυστηρός Αλικάτωρας και κακός άνθρωπος. Δεν χαριζόταν σε κανένα, ακόμα ανάγκαζε τους χωρικούς να τον χρηματίζουν, και από πάνω τους κατάγγελλε. Από τη μια έπαιρνε τα κανίσια, από την άλλη με δόλιο τρόπο προσπαθούσε να ξεγελάσει τα μικρά παιδιά να πάρει πληροφορίες να καταγγείλει τους γονείς.

Όλοι τον μισούσαν και προσεύχονταν το κακό που τους έκανε να γυρίσει πάνω του.

Μια φορά στην Αλυκή της Χλώρακας η Μαρίκα μάζευε άλας και τον είδε από μακριά να έρχεται καβαλικεμένος πάνω στο μαύρο άλογο του. Φοβισμένη άρχισε να τρέχει να φύγει, αλλά την έφτασε και την άρπαξε από τον ώμο να τη σταματήσει. Αυτή για να γλυτώσει το πρόστιμο του έδωσε ψεύτικο όνομα.

Όμως όταν ο Σαβαώσ την άλλη μέρα κατάλαβε το ψέμα της, πήρε σβάρνα τη Χλώρακα να την ανακαλύψει.

Ο Συμεώς ένα γεροδεμένο παλικάρι ανιψιός της Μαρίκας, τον έκοψε σε ένα καντούνι και με πρόσχημα ότι ακούμπησε τη θεία του, του έδωσε ένα κερτάχι ξύλο, και ύστερα τον κατάγγειλε στην αστυνομία για παρενόχληση. Σε τέτοια λεπτά ζητήματα οι Αγγλικές αρχές ήταν προσεχτικές, έτσι η Μαρίκα γλύτωσε το πρόστιμο, και του Σαβαού του έμεινε το ξυλοφόρτωμα.

Μια επόμενη φορά στην ίδια παραλία, ο Σαβαώς βρήκε μια άλλη χωριανή να μαζεύει άλας. Αλλά αυτή πονηρή, έβγαλε το φουστάνι της και με το μεσοφόρι βούτηξε στη θάλασσα. Ο Σαβαώς φοβισμένος μην ξαναπάθει τα ίδια με την Μαρίκα, συνέχισε το δρόμο του χωρίς να την ενοχλήσει.

Σε λίγο καιρό ο ΣαβαώΜπασιης βρέθηκε στον Ακάμα πεθαμένος. Κάποια σκάπουλα βοσκαρέτια του έστησαν καρτέρι και με μια κάλτσα γεμάτη άμμο τον χτύπησαν στην κοιλιά μέχρι θανάτου. Χρησιμοποίησαν τον τρόπο αυτό για να φανεί πως πέθανε από φυσικά αίτια και να μην ανακατωθεί η αστυνομία.

Και όλοι οι κάτοικοι στα παραθαλάσσια χωριά έστησαν γιορτή και χάρηκαν για τον θάνατο του.

ΟΙ ΜΕΘΥΣΜΕΝΟΙ ΦΙΛΟΙ

Ο Πάσπας, ο Όμπλες και ο Φοαρτάς, κάθε μέρα αργά τα απογεύματα μετά τη σχόλη, πήγαιναν στη ταβέρνα του χωριού πάντα στην ίδια, αφού δεν είχε άλλη. Ο Φκωνής ο ταβερνιάρης ψηλός και βρακάς, τους σερβίριζε με αγάπη και προθυμία γιατί ήταν καλοί και καθημερινοί πελάτες.

Μια νύχτα τους έβαζε το κοκκινέλι αβέρτα, και ευχαριστημένος έβλεπε το βαρέλι να αδειάζει γρήγορα. Μέσα του σκέφτηκε πως εκείνη τη νύχτα θα είχαν κάποια γιορτή, γιατί έπιναν του σκασμού, αλλά δεν ανησύχισε για φασαρία, ήταν πάντα ύσηχοι πελάτες.

Μετά που πέρασε αρκετή ώρα, ήρθε μια φαινή ιδέα του Πάσπα να πάει ένα στοίχημα με τους φίλους του, και τους λέει,

-Χωράει το αμάξι μου να περάσει από την πόρτα, ή δε χωράει;

Είχε ένα Χίλμαν άσπρο χρώμα που το είχε καμάρι, και σίγουρα δεν χωρούσε από την πόρτα, ούτε θα το επιχειρούσε σκέφτηκαν οι φίλοι του.

-Αν περάσω την πόρτα, πληρώνετε εσείς το λογαριασμό.

Πήγε το στοίχημα, και ο Πάσπας μεθυσμένος πάει έξω μπαίνει στο αμάξι, κάνει εκκίνηση, έδωσε στην ταβέρνα.

Το αμάξι μπήκε μέσα, αλλά η πόρτα και ο τοίχος χάλασαν κάτω στο πάτωμα

Το στοίχημα το κέρδισε δεν πλήρωσε το λογαριασμό τον πλήρωσαν οι άλλοι δυό, όμως τη ζημία του αυτοκινήτου θα την πλήρωνε μοναχός.

Όσο για τη ζημιά στην ταβέρνα, την άλλη μέρα που ξεμέθυσαν, όλη μέρα οι τρεις φίλοι σαν καλοί μαστόροι, έκτισαν τον τοίχο που χάλασαν και έβαλαν και μια πόρτα καινούργια..

Ο ΓΙΩΡΚΑΣ

Ο Γιώρκας πρῶί πρῶί ξεκινούσε από το σπίτι του, περνούσε από το καφενείο του Μαυρόγιαννου του μουχτάρη όπου εκεί έπαιρνε τις νέες ανακοινώσεις και αφού έπινε τον καφέ του ξεκινούσε με τα πόδια να γυρίσει το χωριό.

Η φωνή του δυνατή, έφτανε πρώτα, και ύστερα από το βάθος φαινόταν η φιγούρα του μια ψηλή κορμοστασιά με τη βράκα του να αγγίζει το έδαφος και τη μακριά μαγκούρα στο χέρι που την είχε για προφύλαξη από τα φίδια και τους άγριους σκύλους. Περνούσε από τα καφενεία, την πλατεία, τα στενά δρομάκια, τα σοκάκια, και με τη στεντόρεια φωνή του διαλαλούσε τα γεγονότα,

τους καινούργιους φόρους, τις κηδείες, τις εκδηλώσεις, ή και προϊόντα προς πώληση.

Η φωνή του διαπεραστική έφτανε ως τις άκρες του χωριού και οι νυκοκυραίοι μάθαιναν όλα τα μαντάτα. Ήταν ο τελάλης του χωριού, ο Γιώρκας ο ξακουστός τζιάμπασης της Πάφου. Η αμοιβή του όμως ήταν πενιχρή, και μια μέρα αποφάσισε να γίνει και αγωγιάτης. Αγόρασε ένα κάρο και ένα μουλάρι, και ύστερα βγήκε στο ντελάλι ανακοινώνοντας ότι από αύριο Δευτέρα θα στήσει το κάρο στην πλατεία και όσοι έχουν προϊόντα για μεταφορά στη διπλανή πόλη, θα τους χρέωνε φτηνά, και για να τους προσελκύσει τους έταζε ότι καμιά φορά στο τόσο, θα τους χάριζε τα αγωγιάτικα.

Τη Δευτέρα με έκπληξη και χαρά, διαπίστωσε πως είχε να μεταφέρει πολλούς πελάτες με τα προϊόντα τους. Τους φόρτωσε και ξεκίνησε. Αλλά ώ τι δυστυχία, ένας ένας κατέβαιναν και ξεφόρτωναν χωρίς να τον πληρώσουν. Και όταν τους ρώτησε γιατί, του απάντησαν, -μα αφού μας έταξες μέσα μέσα να μην πληρώ- νουμε.

ΔΥΟ ΣΕ ΕΝΑ

Ο Μαρτέζος μικρό παιδί ήταν τσιράκι σε ένα μάστρο που έκτιζε σπίτια με πέτρες πελεκιτές που τον έστειλε ο Γιώρκας ο πατέρας για να μάθει τέχνη. Πήγαινε στη δουλειά κοντά ή μακριά με τα πόδια και βαριώταν. Επιθυμούσε διακαώς να αγοράσει ένα ποδήλατο για να μην κουράζεται. Όμως που να βρεθούν τα χρήματα αφού ο μάστρος του δεν του έδινε μεροκάματο παρά μόνο κάθε τόσο καιρό τον φιλοδωρούσε με κανένα σελίνι. Παρ όλα αυτά, φύλαγε τα χρήματα ελπίζο-

ντας μια μέρα να καταφέρει να αγοράσει ένα ποδήλατο.

Μια Κυριακή στο παναίριν του Κτημάτου, ο Μαρτέζος πήγε να θικιανευτεί. Εκεί είδε τον πατέρα του να διαλαλεί μια κατσέλα. Ο πατέρας του ήταν τελάλης και σε εκείνο το πανηγύρι ανέλαβε να πουλήσει το ζώο ενός χωριανού του. Όμως όσο και να φώναζε, δεν έβρισκε αγοραστή. Το ζώο ήταν ισχνό και δεν ενδιαφερόταν κανείς. Αμέσως πήρε ο νους του στρφές και πλησίασε τον πατέρα του,

-Πόσα ζητάς για το κτηνό; Τον ρώτησε.

-Δυόμιση λίρες, του απαντάει.

-Δέχεσαι να δοκιμάσω εγώ, και αν το πουλήσω περισσότερο, τα κέρδη δικά μου; Του ανταπαντά ο Μαρτέζος.

Πήρε την αγελάδα και άρχισε να φωνάζει,

-Πουλώ το κτηνό δύο σε ένα.

Τον πλησίασε ένας αγαθός χωρικός και τον ρώτησε τί εννοεί.

-Το κτηνό του λέει είναι αγκαστρωμένο, αλλά ο ιδιοκτήτης έκοψε μέσα και το πουλά όσο όσο.

-Πόσα θέλεις;

-Τρείς λίρες.

Η συμφωνία έκλεισε, πήρε ο Μαρτέζος δέκα σελίνια κέρδος, και με όσα είχε φυλαγμένα, αγόρασε ένα ποδήλατο. Το ποδήλατο το είχε εφ' όρου ζωής, το παράτησε μόνο όταν γέρασε και δεν μπορούσε να το καβαλικεύει.

Η ΑΛΕΠΟΥ

Το Αντωνούι το Κολοίδο είχε ένα γουμά με όρνιθες που τις φύλαγε καλά, αλλά μια αλεπού πάντα έβρισκε τρόπο και τις έτρωγε. Καθημερινά έκανε έλεγχο να είναι ασφαλισμένες, να μην βρίσκει καμιά είσοδο, αλλά πάντα αυτή πονηρή, έβρισκε τρόπο. Απελπισμένος έστυψε το μυαλό του να της στήσει μια παγίδα να την αιχμαλωτίσει και να την σκοτώσει. Έσκαψε το λοιπόν το χώμα κάτω από τα τέλια μια μικρή τρύπα που για να χωρέσει έπρεπε να σπρώξει τα τέλια. Το Κολοίδο όμως γύρισε τα μυτερά τέλια προς τα μέσα ώστε η αλεπού να τα σπρώξει προς τα μέσα χωρίς να πληγωθεί και να χωρέσει να περάσει. Για να βγει έξω όμως δεν μπορούσε, γιατί τα τέλια καθώς μυτερά, δεν μπορούσε να τα σπρώξει. Τη νύχτα πεινασμένη η αλεπού, βρίσκει την τρύπα και τρυπώνει μέσα. Άρπαξε την όρνιθα, την έπνιξε και την έφαγε.

Το πρωί το Αντωνούιν σηκώθηκε να πάει ψάρεμα. Βρίσκει την αλεπού, την αρπάζει και τη δένει από το λαιμό με ένα σχοινί. Ευχαριστημένος την έδεσε στη κολώνα του σπιτιού του και έφυγε βιαστικά να πάει στη θάλασσα να πιάσει πόστο να ψαρέψει. Μαζί της θα ασχολιόταν στην επιστροφή του. Πάνω στο βράχο που στεκόταν και ψάρευε σκεφτόταν ότι με τη γούνα της θα έφτιαχνε ένα καλό δέρμα που θα το πουλούσε ως

αποζημίωση για την όρνιθά που θυσίασε για να την παγιδεύσει.

Άλλαι μεν βουλαί ανθρώπων άλλα δε θεός κελεύει.

Σαν παγιδευμένο ζώο στο κλουβί, αγριεμένη και φοβισμένη δεμένη στη κολώνα γυρνούσε γύρω γύρω και ότι έβρισκε μπροστά της το τα γκρέμιζε και τα έσπαζε. Έκανε όλο το σπίτι λίμπα, τίποτα δεν έμεινε όρθιο, τίποτα δεν έμεινε γερό. Τα έσπασε όλα.

Ανοίγοντας την πόρτα το Κολόιδο και βλέποντας την καταστροφή, τραβούσε τα μαλλιά του από την απελπισία.

Ο ΚΟΡΩΝΟΣ ΚΑΙ Ο ΜΝΟΥΧΑΡΟΣ

Στα χωριά ήταν πολύ συνηθισμένο να βγάζουν παραγκώμια στους ανθρώπους ανάλογα με κάποια χαρακτηριστικά που είχαν, π.χ. ένας που ήταν μαυριδερός τον φώναζαν ο Μαύρος, άλλος που ήταν ασπριδερός τον φώναζαν ο Άσπρος.

Έτσι οι περισσότεροι άνθρωποι ήταν γνωστοί μόνο με το μικρό τους όνομα συνοδευόμενο με το παρατσούκλι το δικό τους, ή του πατέρα τους, ή ακόμα και της μητέρας τους.

Ο Γιώρκος του Παπάντωνη ήταν ένας πτωχός εργάτης και επειδή συνήθιζε να πηγαίνει στην εργασία του περπατητός μέσα σε βροχή και γινόταν μούσκεμα, τον ονόμασαν Γιώρκος ο Κόρωνος όπως το ομώνυμο πτηνό που κυνηγούσε άφοβα σε βροχή και κρύο.

Ο Χαρής του Δημοστένη ένας βιοπαλαιστής, συνήθιζε να βγαίνει στους αγρούς να μαζεύει μνούχαρους (είδος σαλιγκαριών που έβγαιναν μετά τη βροχή) για δική του τροφή αλλά και για εμπόριο, οπότε οι χωριανοί του κόλλησαν το παρατσούκλι Μνούχαρος.

Ένα πρωί που έβρεχε, ο Γιαννής του Αησίλαου σταμάτησε το λεωφορείο έξω από το καφενείο, πιο πέρα στην πλατεία. Ο Γιώρκος πετάχτηκε έξω τροχάδιν μέσα στα νερά, να επιβιβαστεί. Οπότε από δίπλα που καθόταν ο Χαρής του φωνάζει,

-Πρόσεχε ρε Γιώρκο και εν να γενείς κόρωνος.
Ο Γιώρκος μπαίνοντας στο λεωφορείο και αφού κάθισε, έβγαλε το κεφάλι από το παράθυρο και απάντησε στο Χαρή,
-Ναι ρε Χαρή , αλλά δεν πειράζει, με αυτά τα νε-
ρά θα βγουν και οι μνούχαροι.

Ο ΑΓΩΓΙΑΤΗΣ

Ο μπάρμπα Αντρεής ένας ήρεμος ηλικιωμένος άνθρωπος γνωστός ως Κυρατζής ένεκα του επαγγέλματος του Αγωγιάτη που εξασκούσε, είχε ένα στόλο από γαϊδούρια και μουλάρια ίσαμε δεκαπέντε και πλέον. Τα τάιζε καλά, τα πότιζε, τα περιποιόταν και τα πρόσεχε σαν τα μάτια του. Από την καλή κατάστασή τους, εξαρτιόταν το ψωμί του.

Ο αγωγιάτης ή Κυρατζής έκανε μεταφορές φορτίων, ακόμα μετέφερε ταξιδιώτες, ή ανήμπορους ανθρώπους για να τους πάει στη πόλη, στο γιατρό.

Η δουλειά ήταν δύσκολη και κοπιαστική και η πληρωμή του φορτίου ονομαζόταν αγώι.

Ο Αντρεής καταγόταν από την Πέγεια και την εποχή του βακλίσματος των τερατισιών, έκανε χρυσές δουλειές καθώς όλοι οι κάτοικοι τον χρειάζονταν. Είχε όμως ένα ελάττωμα, άφηνε τα γαϊδούρια ξαπόλητα να βοσκούν στους ξένους φαράδες. Όλοι του έκαναν παράπονα, αλλά αυτός με στωικό ύφος τους απαντούσε, -Κρύψε, εν να περάσουμε, ο Θεός έχει για ούλλους.

Είχε καταντήσει μάστιγα για τους χωριανούς, αλλά όσα κι να του λέγανε αυτός το βιολί του.

Μια φορά οι αγαναχτισμένοι χωριανοί, συνομώτησαν να του δώσουν ένα μάθημα. Ήταν η εποχή που το σιτάρι στους αγρούς είχε μεγαλώσει έτοιμο για να ξηραθεί και να θεριστεί. Ο Αντρεής είχε σπείρει ένα χωράφι σιτάρι που εκείνη τη χρονιά είχε επιτυχία ένεκα που ο καιρός ήταν βροχερός και ευνοϊκός. Ήταν στο δρόμο για το καφενείο, και όποτε περνούσε το καμάρωνε.

Ένα πρωί περνώντας, είδε μέσα σισηνιασμένα πολλά γαϊδούρια να βόσκουν και να τρώνε το μεστωμένο σιτάρι. Ήταν όλα τα γαϊδούρια του χωριού, μέσα παλουκωμένα. Ή τρίχα της κεφαλής του σηκώθηκε και τα νεύρα του τεντώθηκαν. Έβγαλε μια δυνατή κραυγή και οριώμενος με γοργό βήμα προχώρησε στο καφενείο. Μπήκε μέσα και οι δυνατές του φωνές ακούγονταν ως πέρα στην άκρια του χωριού.

Τότε ένας από τους θαμώνες σηκώθηκε και με ήρεμη φωνή του λέει,
-ηρέμησε μπάρμπα Αντρή, μην πάθεις κανένα κακό. Μην νευριάζεις και κρύψε, εν να περάσουμε, ο Θεός έχει για ούλλους.

Ο ΑΥΣΤΗΡΟΣ ΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ο Νίκος ο Τρακκής μαθητής στην Τετάρτη δημοτικού, ήταν ήσυχος και επιμελής στο σχολείο και στο σπίτι. Ο δάσκαλος του σχολείου ο Γιώρκος του Πατσιαουράρη ήταν θείος του και νόμιζε ο άμοιρος μικρός πως θα είχε ιδιαίτερη μεταχείρι-

ση και καλύτερους βαθμούς ένεκα αυτού. Έτσι το είχε παίνεμα και κόμπαζε περί τούτου ολίγον τι. Ο δάσκαλος όπως όλοι τον παλαιόν καιρό ήταν αυστηρός, αυταρχικός και επέβαλλε βάναυσες και απάνθρωπες ποινές και τιμωρίες ως μέθοδο διαπαιδαγώγησης. Όμως πιο σκληρός και αυστηρός ήταν στα θέματα ηθικής.

Ένα πρωί οι μαθητές είδαν βωμολοχίες γραμμένες στον ασβεστωμένο τοίχο των κορισιστικων αποχωρητηρίων. Δημιουργήθηκε αναστάτωση, ήξεραν όλοι ότι ο αυστηρός δάσκαλος θα έκανε το παν να ανακαλύψει και να τιμωρήσει αυστηρά τον ένοχο.

Και πονηρός καθώς ήταν, όταν οι έρευνες του δεν απέδωσαν, έβαλε μια κόλλα στο γραφείο και φώναζε τους μαθητές ένα ένα να γράφει το όνομα του.

Όμως ο ένοχος περισσότερο πονηρός, παραποίησε τη γραφή του και έτσι δεν μπορούσε κανείς να τον υποψιαστεί.

Όταν ο Νίκος άκουσε τον θείο του να τον φωνάζει στο γραφείο φίδα τον έζωσαν, αλλά καθώς αθώς πίστευε πως για κάτι άλλο τον ήθελε.

Όμως εκείνη τη μέρα η τύχη δεν ήταν με το μέρος του. Δυστυχώς ο δάσκαλος διαπίστωσε πως τα γράμματα του έμοιαζαν με τα αναγραφόμενα στον τοίχο, άρα ήταν ο ένοχος.

Τον έμπασε στο γραφείο, κλείδωσε την πόρτα για να μην έχει τρόπο διαφυγής και με μια βίτσα της φοινικιάς άρχισε να τον δέρνει.

Ξεκίνησε με δυνατά χτυπήματα στις παλάμες, κατέβηκε στις γυμνές γάμπες, ύστερα στα κωλομέρια και τέλος στη ράχη.

Και ξανά απ την αρχή. Ο Νίκος παούρηζε από τον πόνο, αλλά ο δάσκαλος ανηλεής συνέχιζε, -τούτη βλάφτισε, τούτη φελά σε.

Ο μικρός κούτσα κούτσα πήγε στο σπίτι του, αλλά εκεί ο πατέρας του σίγουρος ότι ο δάσκαλος είχε δίκαιο, τον έστρωσε χάμω και του έδωσε και αυτός άλλο ένα γερό περττάχι ξύλο.

Τα χρόνια πέρασαν, ο Νίκος μεγάλωσε και ξενιτεύτηκε σε άλλη χώρα. Όμως πάντα είχε παράπονο μέσα του για την άδικη τιμωρία.

Ύστερα από δεκαετίας πήρε τη στράτα του γυρισμού, και μια φορά σε ένα καφενείο συναντήθηκε με τον παλιό του συμμαθητή τον Κόκο τον Τταπάκκη. Έκατσαν να πουν τα δικά τους, και πάνω στην κουβέντα ο Κόκος του λέει,

-Θυμάσαι το ξύλο που έφαγες στο σχολείο, έμαθες ποιος έγραψε τα γράμματα;

-Όχι δεν έμαθα και ακόμα το έχω μεγάλη απορία, εσύ γνωρίζεις;

-Ναι του απαντά ο Κόκος, εγώ τα έγραψα.

Κόκκαλο ο Νίκος.

ΚΑΤΑ ΛΑΘΟΣ ΠΑΤΡΟΚΤΟΝΟΣ

Ο Κάκος είχε μια μυϊκή δύναμη ανυπολόγιστη, ότι άγγιζε το σάκιζε. Μικρός στο μπόι και στην ηλικία, όλοι τον θαύμαζαν, αλλά κανένας δεν τον φοβόταν. Ήταν ένα ήσυχο και υπάκουο παλληκάρι με αγαθό μυαλό και καλή ψυχή, ήταν ένας ήρεμος άνθρωπος. Σε αντίθεση ο πατέρας του ήταν μεγαλόσωμος και νευρικός, φωνακλός και βίαιος. Οι καλοί χωριανοί απέφευγαν να έχουν νταραβέρια μαζί του, σε αντίθεση με το γιο του που τον αγαπούσαν και τον εκτιμούσαν.

Ένα πρωινό έστειλε το γιο του κάτω στο χωράφι να τσαπίσει τους όχτους, να τους καθαρίσει από τα χόρτα.

-να πάεις στο κάτω χωράφι και να τσαπίσεις στο βραμό και να τον καθαρίσεις, του είπε, και μπήκε στο λεωφορείο να πάει στην πόλη για κάποιες δουλειές που είχε να διεκπεραιώσει.

Από την πόλη γύρισε κοντά στο μεσημέρι όλο νεύρα γιατί τα πράγματα δεν πήγαν καλά. Έβαλε λίγο φαγητό στο ζεμπίλι και κίνησε να το πάρει στο γιο του να μεσημεριάσει.

Φτάνοντας όμως για ασήμαντη αφορμή και χωρίς λόγο καθώς ήταν ήδη νευριασμένος και ίσως θέλοντας να ξεσπάσει, άρχισε τις φωνές στο γιο του γιατί τσαπίζοντας τα χόρτα, χάλασε τον όχτο. Και όσο φώναζε περισσότερο νευρίαζε, τον έ-

πιασε αμόκ, και μια τρέλα κυρίευσε το μυαλό του, δεν ήξερε τι έκανε.

Άρπαξε τη τσάπα και με ανεξέλεγκτη οργή τη σήκωσε ψηλά και την κατέβασε ολόγισια στο κεφάλι του Κάκου.

Ο Κάκος αντιλαμβανόμενος τον κίνδυνο, αστραπιαία αντέδρασε να γλυτώσει. Έβαλε το χέρι και έκοψε το χτύπημα και, και με δύναμη έδωσε μια γροθιά στο κούτελο του πατέρα του για να τον ζαλίσει, να τον ηρεμήσει.

Όμως όσα φέρνει η ώρα δεν τα φέρνει ο χρόνος, ο πατέρας του έπεσε χάμω και δεν ξανασηκώθηκε. Το χτύπημα ήταν δυνατό, έμεινε επί τόπου πεθαμένος.

Ήταν ένα συμβάν ανεπιθύμητο που μαύρισε μια οικογένεια και αναστάτωσε όλη την επαρχία της Πάφου.

Η δικαιοσύνη δεν βρήκε ένοχο τον νεαρό, οι άνθρωποι είπαν όλοι πως δεν έφταιγε, αλλά το νεαρόν παιδί το έζωσαν οι τύψεις και οι ειρηνίες τον κατέτρεχαν, δεν θα μπορούσε πλέον μετά από αυτό να ξαναβρεί γαλήνη. Περνούσε ο καιρός, έχασε τον ύπνο του, δεν μπορούσε να συνέλθει. Στο τέλος χασκιάστηκε ο νους του και δεν ήθελε να βλέπει κανένα χωριανό του.

Ύστερα από λίγο καιρό ανέβηκε σε ένα βαπόρι και έφυγε για τα ξένα, και δεν τον ξαναείδε ούτε ξανάκουσε γι αυτόν κανέναν.

ΟΙ ΧΩΡΙΑΝΟΙ

Ο Φοαρτάς ήταν ένας γέρων γλεντζές που μέχρι το θάνατο του σε βαθιά γεράματα, καβαλίκευε την μικρού κυβισμού μοτόρα του και μετέβαινε στις κοντινές ταβέρνες και έπινε τα κρασιά του. Ήταν ευχάριστος τύπος, και πάντα με τα αστεία του.

Μια μέρα, να δείλι κατέβαινε τον κατήφορο με τη μοτοσυκλέτα να πάει στο κέντρο του Πενταρά να διασκεδάσει. Στον δρόμο συναπαντήθηκε με τον Σταυρή που και αυτός γέρων αλλά με πολλή περιουσία και χρήματα, ακόμα δεν έπαψε να λαγκοέρνεται στα χωράφια.

Είχε μπροστά τον γαίδαρο φορτωμένο και αυτός τον βαστούσε από την ουρά ως υποβάσταγμα για να σώνει να ανέβει το ανηφόρι.

-Σταυρή, κανείς δεν τα παίρνει μαζί του, διασκέδασε και συ λίγο τη ζωή σου, του είπε.
Και έλαβε απάντηση από τον γέροντα Σταυρή,
-ρε φτείρα κοπτιμένη, εσύ τι θα πάρεις μαζί σου που δεν έχεις στον ήλιο μοίρα;

Ο Φοαρτάς είχε ένα φίλο τον Χαμπή τον Ράφτη πολύ θεοφοβούμενο και αυτός πολύ γέρων, που δεν έχανε θεία λειτουργία ούτε εσπερινό, ούτε έβγαινε να διασκεδάσει. Μια φορά για να τον πειράξει, του πρότεινε να βγουν κανένα βράδυ να πιουν τα ποτηράκια τους.

Και ο Χαμπής πολύ σοβαρός του απάντησε,
-Σταμάτα ρε Νικόλα την άσωτη ζωή, βάλε μυαλό.
-Από τώρα Χαμπή να βάλω μυαλό;
Του απάντησε εννοώντας πως είναι μικρός ακόμα και είχε καιρό μπροστά του για να βάλει μυαλό.

Ο Χαμπής ήταν ραύτης στο επάγγελμα και είχε μαθητευόμενο τον Μέλιο. Ένα μεσημέρι του λέει,
-ρε Μέλιο πετάχτου ως το Ρωτή και φέρε κανένα πόλιπιφ να φάμε, και πε του να τα γράψει.

Ο Μέλιος όμως είχε όρεξη ντε και καλά, να φάει χαλουβά. Αλλά ως τσιράκι ντρεπόταν να το πει ευθέως στον μάστρο του, έτσι ποηριστά προαπάθησε να καταφέρει τον στόχο του.

-μάστρε, αν δεν έχει πόλιπιφ να φέρω χαλουβά;
-Αν δεν έχει πόλιπιφ να φέρεις χαλλούμι.

-Αν δεν έχει χαλλούμι να φέρω χαλουβά;
-Αν δεν έχει χαλλούμι να φέρεις κουτοτσάρτελλο.
-Και αν δεν έχει κουτοτσάρτελλο να φέρω χα-
λουβά;
-ε, άτε φέρε και χαλουβά,
του απάντησε ο Χαμπής που κατάλαβε που το
πήγαινε ο βοηθός του.

ΜΗΝ ΕΙΔΑΤΕ ΤΟ ΘΑΝΑΣΗ

Ήταν η πανήγυρις του κατακλισμού και στο μώλο οι πρόχειρες σκηνές φιλοξενούσαν τους πραγματευτές και τους γυρολόγους. Κάθε χρόνο αυτή η πανήγυρις συγκέντρωνε πλήθος κόσμου που έρχονταν με τα λεωφορεία από τα γύρω χωριά άλλοι για να ψωνίσουν και να διασκεδάσουν, άλλοι να ακούσουν ή να τραγουδήσουν τσιαπτιστά, άλλοι να φαν λουκουμάδες, και άλλοι να παντρολογηθούν.

Η σκηνή του Πρέστου ήταν η πιο μεγάλη απ' όλες και τα τραπεζάκια πολλά καθώς οι λουκουμάδες του ήταν εύγευστοι και ξακουστοί. Απλωμένα αράδα στη προβλήτα, οι πελάτες καθισμένοι μπορούσαν να απολαύσουν τα σιάμισια ταυτοχρόνως ενώ παρακολουθούσαν στην απέναντι προβλήτα τους διαγωνισμούς της πανηγύρεως. Ο Θανάσης ο Εμπάτης διάλεξε μια καλή θέση και κάθισε να απολαύσει τα καλά εδέσματα του Πρέστου. Απορροφημένος να τρώγει και να παρακολουθεί, ξιπάστηκε όταν μια φωνή από πάνω του τον ρώτησε,

-Για σου ρε Θανάση, μόνος σου κάθεσαι;

Ο Θανάσης γνωστός για το χιούμορ του, του απάντησε περιπαικτικά,

-Όχι δεν είμαι μόνος, κάθομαι με τον Θανάση.

Και ο φίλος του χωρίς να καταλάβει τον αστεϊσμό, σήκωσε το βλέμμα στο γύρω πλήθος ψάχνοντας να δει το Θανάση.

ΚΛΕΙΣΕ, ΟΔΗΓΩ

Γύρω στο 1940 στη Κύπρο οι γεωργοί άρχισαν να τοποθετούν μηχανές στα πηγάρια για την ά-

ντληση του νερού. Τοποθετούνταν σε ένα μικρό πετρόκτιστο σπιτάκι για προστασία και ένα κολάνι που κατέβαινε στο βαθύ πηγάδι γύριζε την αντλία. Στην αντλία για να μην χάνει νερό, γύρω από τον άξονα που το στροβίλιζε τοποθετούσαν για στεγανοποίηση τη λεγόμενη σαλαμάστρα.

Τη δεκαετία του 1980 εμφανίστηκαν τα κινητά τηλέφωνα και ως επιδημία και μόδα με το πέρασμα του χρόνου οι άνθρωποι ένας μετά τον άλλο αποκτούσαν από ένα.

Έτσι δεν μπορούσε ο Θανάσης από την Έμπα να μην αποκτήσει ένα. Καβαλικεμένος στο γαϊδούρι ξεκινούσε να πάει στο χωράφι στα Πετρίθκια με το τηλέφωνο στο αυτί συνομιλώντας με τους φίλους του κατά τη διάρκεια της διαδρομής, φαντάζοντας γραφικός στο πρωινό ξημέρωμα.

Στο χωράφι είχε ένα πηγάδι πάνω από δέκα οργιές βαθύ και μια μηχανή lister γύριζε ολημερίς και αντλούσε το νερό. Ένα μεσημέρι η ροή του νερού λιγόστεψε σημάδι πως είτε στέρεψε το νερό, είτε χάλασε η σαλαμάστρα. Στην εξέταση του ο Θανάσης αποφάνθηκε πως χάλασε η σαλαμάστρα και το περισσότερο νερό από την άντληση επέστρεφε στο πηγάδι. Έπρεπε λοιπόν να κατεβεί να την αντικαταστήσει.

Ήταν μια επίπονη εργασία, οι βίδες είχαν σκουριάσει και με κόπο αφού ανεβοκατέβηκε πολλές φορές αλλάζοντας εργαλεία, επιτέλους τα κατάφερε. Η ώρα πέρασε και το σούρουπο είχε πέσει

καλά. Καταπονημένος και κουρασμένος, έβαλε μια στεγνή φορεσιά και καβαλίκεψε το γαϊδούρι για την επιστροφή.

Το σκοτάδι είδη άρχισε να απλώνεται και καθώς πεινασμένος και νευριασμένος στις σκέψεις του, άρχισε το κινητό τηλέφωνο να χτυπά.

-Έλα Θανάση που είσαι, γιατί άργησες, την άραξες πάλι στο καφενείο, το φαΐ κρύωσε, τέλειωνε πάρε τα πόδια σου γρήγορα και έλα.

Ήταν η γυναίκα του νευριασμένη που άργησε και του αρχίνησε μια μουρμούρα που ήξερε πως δεν θα τέλειωνε εύκολα. Και ο αθεόφοβος με μια απάθεια για να την αποφύγει, της απάντησε,

-Άτε ρε γυναίκα κλείνω, οδηγώ μην με απασχολείς και προκαλέσω κανένα δυστύχημα.

ΑΠΟ ΕΦΤΑ ΧΡΟΝΩΝ

Η γριά Αννού σχεδόν εκατό χρονών βασανισμένη και ταλαιπωρημένη από τη ζωή, ζει μονάχη στο μικρό σπιτάκι της έρμη στη μοναξιά της καθώς όλη η οικογένεια της σύζυγος και παιδιά, αποδήμησαν εις Κύριον στη φυσική εξέλιξη στο πέρασμα των χρόνων.

Το μυαλό της έχοντας απομείνει υγιές στο πέρασμα του αιώνα, αναπολώντας γυρίζει στα παλιά σε όλες τις καλές στιγμές, αλλά κυρίως στις κακές, σε εκείνα τα ατέλειωτα χρόνια τα φτωχικά και δύσκολα όπου η διαβίωση ήταν σκληρή και όλοι σε κάθε οικογένεια από μικρή ηλικία δούλευαν σκληρά για τον επιούσιο.

Τώρα έβλεπε στην αλάνα που απλωνόταν συνέχεια της αυλής της παιδιά σε μεγάλη ηλικία να παίζουν και να χαριεντίζονται με τις ώρες σάμπως να μην είχαν άλλη δουλειά, ούτε διάβασμα, ούτε έγνοιες, και σκεφτόταν πως όλα άλλαξαν και στους σημερινούς καιρούς δεν ήξαιραν τι σημαίνει εργασία.

Μια μέρα εκεί που σκεφτόταν όλα αυτά, η μπάλα των παιδιών ξέφυγε και έπεσε στην αυλή της. Το γειτονόπουλο της ο Θανάσης πήδηξε τον φραμό να την πάρει.

-Βρε Θανάση, του λέγει με παράπονο, εγώ από εφτά χρονών δούλευα στα χωράφια και βοηθού-

σα τους γονιούς μου. Εσείς οι νέοι, πότε θα αρχινήσετε να δουλεύετε;

Ο Θανάσης έξυπνο και ετοιμόλογο παιδί, αμέσως της απαντά,

-εγώ γιαγιά δεν δουλεύω από επτά χρονών, αλλά θα δουλεύω μέχρι να φτάσω τα δικά σου χρόνια.

Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΠΟΤΗΣ

Το Κολόιδο ένας αλετράς ξωμάχος που παράτησε τη γη και ασχολιόταν με την κατασκευή και την επιδιόρθωση αρότρων είχε γεράσει, τα παιδιά του έφτιαξαν το δικό τους σπιτικό, η σύζυγος του απεβίωσε, και αυτός σε μεγάλη ηλικία πλέον μοναχός και έρμος, την έβγαζε αραχτός στα καφενεία και τα απογεύματα καθημερινώς και ανελλιπώς πριν πάει στο χαμόσπιτο του για ύπνο, περνούσε από τις κόρες του όπου τον φίλευαν με λίγο φαΐ και πολύ πιετό.

Είχε αδυναμία στο πιετό και χουμιζόταν ότι το άντεχε και καθόλου δεν του θόλωνε το μυαλό, ούτε οι απεριόριστες ποσότητες που εισέρρεαν στο στομάχι τον ενοχλούσαν. Ήταν δηλαδή μεγάλος πότης, και το παινευόταν.

Του άρεσε τις περισσότερες φορές να επισκέπτεται την κόρη του την Φοινικού γιατί ήταν καλή μαγείρισσα και του έφτιαχνε σπουδαίους μεζέδες, αλλά πάνω απ' όλα ο γαμπρός του ο Χαμπής τον κερνούσε πάντα κονιάκ VOSP, που ήταν η αδυναμία του.

Μια φορά τον ρώτησε αν θέλει ζιβανία, γιατί το VOSP είχε τελειώσει. Φυσικά το Κολόιδο συγκατένευσε, διότι δεν ήταν δυνατό να περάσει η μέρα χωρίς να γευτεί την μοναδική απόλαυση που του απέμεινε στη ζωή στα βαθιά πλέον γεράματα που διένυε.

Του μισογέμισε λοιπόν το νεροπότηρο, και αυτός
κάνοντας εις υγείαν, το ήπιε μονορούφι.

Όμως η ζιβανία ήταν πολύ δυνατή, χωριάτικη
πολλών γράδων και του έκαψε τα σωθικά. Του
κόπηκε η αναπνοή, τα μάτια του γούρλωσαν και
άρχισαν να τρέχουν δάκρυα.

Ανήσυχος ο Χαμπής νομίζοντας ότι στήλωσε,
έτρεξε κοντά του και τον ρώτησε,

-πατέρα τί έπαθες, σε άκκασε η ζιβανία;

Και ο αθεόφοβος ο γέρος μη θέλοντας να παρα-
δεχτεί ότι τον άκκασε η ζιβανία, του απαντά,

-όχι γιε μου, θυμήθηκα την μακαρίτισσα την πε-
θερά σου.

Κόκκαλο ο Χαμπής.

Η ΣΠΗΛΙΑ ΤΟΥ ΛΕΩΝΙΔΑ

Ο Λεωνίδας σσώγαμπρος από την Πέγεια, είχε το σπίτι του κτισμένο στη Χλώρακα πάνω από έναν Ελληνόσπηλιο. Ήταν ένα τεράστιο φυσικό σπήλαιο όπου στα τοιχώματά υπήρχαν ανασκαμμένοι αρχαίοι τάφοι από τον καιρό της ελληνιστικής εποχής. Ενεργό μέλος της ΕΟΚΑ, μέσα έκρυβε αντάρτες, όπλα και πυρομαχικά.

Το σπήλαιο καλά κρυμμένο, επικοινωνούσε μόνο από μια τρύπα στο σπίτι του όπου από εκεί τροφοδοτούσε τους αγωνιστές. Πάνω από την τρύπα τοποθέτησε λεκάνη και διαμόρφωσε το χώρο σε αποχωρητήριο ώστε αν καμιά φορά έκαναν έρευνα οι Εγγλέζοι, να μην υποψιάζονταν.

Αυτή η πονηράδα του απέβηκε προς όφελος όταν μια φορά κατόπιν πληροφοριών, οι Εγγλέζοι έκαναν το σπίτι του κόσκινο για να ανακαλύψουν το κρυφό σπήλαιο. Σπιθαμή προς σπιθαμή ερεύνησαν τον χώρο, και όταν ήρθε η σειρά του αποχωρητηρίου, ανοίγοντας την πόρτα και αναπνέοντας την δυσοσμία, δεν το ερεύνησαν καλά. Ο Λεωνίδας σιεητάνης καθώς ήταν, φρόντιζε το αποχωρητήριο να είναι πάντα λερωμένο, ώστε να αποτελεί παράγοντα αποτροπής για εξονυχιστική έρευνα.

Έτσι εκείνη τη μέρα γλύτωσε αυτός και οι αντάρτες που ήταν κρυμμένοι με τον σπλισμό τους τη σύλληψη και τη σίγουρη εκτέλεση τους καθώς ο νόμος προνοούσε την αυστηρότερη ποινή.

Ο ΤΙΤΣΟΦΙΤΗΣ

Ο Γιώρκος του Λεωνή ως περβολάρης ησχολείτο κυρίως με την καλλιέργεια και την παραγωγή ξηρών κρεμμυδιών. Έπαιρνε τους σπόρους από τις φούτσες άλλως τιτσοφίτην και αφού τους αποξέραινε τους φύτευε σε λασάνια για να βλαστήσουν και να γίνουν κονάρι, το οποίο μεταφύτευε να μεγαλώσει, να αποξηρανθεί και να αποτελέσει τον κυρίως καρπό, δηλαδή τα ξηρά κρεμμύδια.

Τον καιρό της ΕΟΚΑ έλαβε διαταγές από τον αδερφό του και πρώτο ομαδάρχη της οργάνωσης Παπακώστα, να μεταφέρουν και να κρύψουν τον πρώτο οπλισμό που έφθασε στην Κύπρο στις ακτές της Χλώρακας για την έναρξη του αγώνα. Με τον αδερφό του τον Ν. Λουρικό, τον μετέφεραν και τον έθαψαν στο χωράφι του Μούκκουρου.

Όταν ο Γρίβας πρωτοήρθε για να οργανώσει την ΕΟΚΑ, πρώτο του μέλημα ήταν να επιθεωρήσει πόσο καλά ήταν κρυμμένα τα όπλα καθώς ήταν ζωτικής σημασίας για την έναρξη του αγώνα. Ζή-

τησε από τον Παπάκωστα να τον οδηγήσει στο μέρος, και εκεί ρώτησε που είναι κρυμμένα. Το Γιωρκούιν του έδειξε το οργωμένο χωράφι και του εξήγησε πως είναι μέσα θαμμένα, και του ζήτησε να προσπαθήσει να τα ανακαλύψει για να διαπιστώσουν τοιουτοτρόπως αν ήταν εύκολο να ανακαλυφθούν από τους Εγγλέζους.

Ο Γρίβας πήρε ένα μυτερό σιδερένιο ραβδί και με αυτό χτυπούσε βαθιά μέσα το χώμα σπιθαμή προς σπιθαμή για να διαπιστώσει όταν θα ακουγόταν κούφιο χτύπημα που είναι η κρυψώνα.

Στην πολλή ώρα, σταμάτησε και τους λέει, δεν είναι εδώ θαμμένα. Τότες το Γιωρκούιν του έδειξε ένα ποτισμένο λασάνι βλαστημένο τισσοφίτη, και του εξήγησε πως ήταν θαμμένα εκεί.

Ο Γρίβας έβαλε τις φωνές γιατί τους εξήγησε, πως αν σκούριαζαν από το νερό, θα ήταν άχρηστα.

Όμως το Γιωρκούιν του εξήγησε πως ήταν καλά προφυλαγμένα τυλιγμένα σε νάιλον και αλειμμένα με γράσο ώστε να μην έχουν φόβο.

Ο Διγενής έμεινε να τον κοιτάζει με θαυμασμό, και ύστερα του είπε,

-με τέτοια μυαλά έξυπνα, σίγουρα ο αγώνας θα επιτύχει.

ΟΙ ΓΚΑΚΣΤΕΡ

Ο Φανερωμένος ήταν ένα επιχειρηματίας – γκάγκστερ περιβόητος για την σκληρότητα του. Ησχολείτο με τα τυχερά παιχνίδια, τα νυχτερινά κέντρα, και γενικά με ύποπτες συναλλαγές. Είχε μπράβους να τον προστατεύουν και να διεκπεραιώνουν τις δουλιές του. Κυρίως όμως ησχολείτο με την τοκογλυφία, ή ακόμα και την εί-

σπραξη χρεών για λογαριασμό άλλων. Όταν έπρεπε να εισπράξει έστελνε δυο τρείς σκληροτράχηλους κακοποιούς που την πρώτη φορά με ευγένεια ζητούσαν την οφειλή. Ο τρόμος που προκαλούσαν ήταν μεγάλος, τόσο που οι χρεώστες έκαναν το παν να αποπληρώσουν. Όσοι λίγοι δεν έβρισκαν τον τρόπο, αλλοίμονο στη μοίρα τους.

Μια φορά, ο Κόκος έλαβε τηλεφώνημα να τους περιμένει να τον επισκεφτούν. Ήξερε πως δεν υπήρχε διέξοδος, αλλά ήξερε επίσης πως αδυνατούσε να πληρώσει.

Ο Κόκος ήταν πλέον σε μεγάλη ηλικία, αλλά είχε τα κότσια της νιότης του όντας νεαρό παιδί αγωνιστής της ΕΟΚΑ, αποτελούσε με άλλους τον πυρήνα της ομάδας κρούσεως και εκτελεστών της οργάνωσης και η φήμη του ήτο εξαπλωμένη σε όλη την Κύπρο.

Όταν τα πρωτοπαλίκαρα του Φανερωμένου κατέβηκαν από το μεγάλο μαύρο αμάξι, τους περίμενε έξω στην αυλή. Με πολλή ευγένεια τους καλωσόρισε και τους κάλεσε στο γραφείο του. Τους κέρασε καφέ που τον έψησε ο ίδιος, και ύστερα κάθισε στο γραφείο. Με μια φυσική κίνηση άνοιξε το συρτάρι του γραφείου και όπως κάποιος βγάζει ένα κομμάτι χαρτί από μέσα, αυτός έβγαλε ένα πιστόλι και το έβαλε πάνω στο γραφείο.

Ύστερα με φυσικό λόγο και χωρίς ένταση, τους εξήγησε πως δεν μπορούσε να τους αποπλη-

ρώσει, και αυτό έπρεπε να μεταφέρουν στο μάστρο τους να αποφασίσει ο ίδιος τι δέον γενέσθαι.

Οι γκάγκστερ και αυτοί με ευγένεια τον άκουσαν, και του υποσχέθηκαν να μεταφέρουν στον μάστρο τους ότι διεμήφθηκε.

Την άλλη μέρα ο Κόκος έλαβε ένα τηλεφώνημα από τον Φανερωμένο, και από εκείνη την ημέρα οι δυο άνδρες έγιναν φίλοι, και ακόμα έλαβε επί πλέον οικονομική βοήθεια ώστε να εξέλθει της οικονομικής του δυσχέρειας.

Ο ΝΗΣΤΙΚΟΣ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΦΑΪ ΝΑ ΦΑΕΙ

Ο Κυριάκος Μαυρονικόλας είχε σχεδόν από γεννησιμιού του μέχρι και τα βαθιά γεράματα λεβέντικη κορμοστασιά με λεπτό μυώδες σώμα, ιδανικός άνδρας για θαυμασμό από όλους στο χω-

ριό. Το είχε καμάρι και παίνεμα, και στη στράτα περπατούσε κορτωτός καμαρωτός δεχόμενος τα καλά σχόλια με ευχαρίστηση.

Έναν καιρό όμως, πάχυνε και χόντρυνε πολύ, ώστε όσοι τον συναντούσαν τον ρωτούσαν γιατί, και ο καθένας τον συμβούλευε οπωσδήποτε να κάνει δίαιτα γιατί όχι μόνο του χαλούσε τη φινέτσα, αλλά ήταν επικίνδυνο για την υγεία του.

Ο Κυριάκος όμως ήταν χωρατατζής και δεν άφηνε κουβέντα να πέσει χάμω,

-τρώγω και πίνω καλά για να μην είμαι παστός και ο καθείς να λέει «ο νηστικός, δεν έχει φαΐ να φάει».

Φυσικά αστεία το έλεγε γιατί έπαιρνε τις κουβέντες του κόσμου πολύ σοβαρά, αλλά και ο ίδιος στεναχωριόταν για τα πάχη που συσσωρεύτηκαν στο κορμί του. Έτσι με σκληρή προσπάθεια και δίαιτα, επανήβρε τον πρότερο χωρίς περιττά λίπη σωματότυπο του.

ΑΓΓΟΥΡΚΑ ΤΗΣ ΧΛΩΡΑΚΑΣ

Ο Παπασάββας έζησε στη Χλώρακα τα τελευταία χρόνια της Οθωμανικής Τουρκικής κατοχής και τα πρώτα της Αγγλικής.

Ήταν μικρός στο μπόι γεμάτος νεύρο και πάντα επέβαλλε τη γνώμη του χωρίς να δέχεται αντίρρηση.

Καβαλίκευε ένα ψηλό άππαρο και περιόδευε το χωριό επιβάλλοντας την τάξη πολλές φορές με θυμό και βία.

Μια φορά είχε συνοριακές διαφορές με έναν Τούρκο ο οποίος ήθελε να καταπατήσει την περιουσία του. Στα «Πιρομάσια» μια παράλια περιοχή κοντά στη Τούρκικη συνοικία του Μουττάλλου, είχε ένα χωράφι που γειτνίαζε με του Τούρκου ο οποίος θέλοντας να καταπατήσει μέρος την περιουσία του, μετακινούσε κάθε λίγο και λιγάκι τους διαχωριστικούς συνοριακούς πασσάλους

Όταν μια φορά καβάλα στο άλογο του τον έκοψε να μετακινεί τους στύλους και τα πτέλια, φουρκίστηκε και οργίστηκε. Βίτσιασε τον άππαρο, όρμηξε πάνω του και τον έριξε χάμω. Ξεκαβαλίκεψε, και σαν ήταν χαμαί πληγωμένος, του έδωσε ένα μπερντάχι ξύλο τόσο, που ο τούρκος το θυμόταν μετά φόβου εφ' όρου ζωής. Αλλά όταν έγιανε και θέλοντας εκδίκηση, πλήρωσε τα Χασαμπουλιά να τον σκοτώσουν.

Μαθεύτηκε η είδηση και στα καφενεία ο κόσμος συμβούλευε τον παπά να προσέχει να μην τον πιάσουν οι φονιάδες.

Αλλά αυτός αγέρωχα και με στόμφο, τους απαντούσε,

-Έν το αγγούρι μου που ννα πκιάσουν.

Ήταν μια έκφραση μιλλωμένη και απαξιωτική που δήλωνε τι θα έπκιναν τα Χασαμπουλιά.

Ήταν μια περιώνυμος κουβέντα που πρωτοειπώθηκε από τα χείλη του Παπασάββα και που έμεινε παρακαταθήκη να την χρησιμοποιούν σήμερα όλοι οι Κύπριοι.

Ευτυχώς για λόγου του, τα Χασαμπουλιά δεν θέλησαν να ασχοληθούν μαζί του, κκαθώς είχαν μεγάλα προβλήματα και κρύβονταν, γιατί είχε εξ απολυθεί από τις αστυνομικές αρχές άγριο κνηγητό για να τους συλλάβουν.

ΓΙΑ ΜΙΑ ΜΟΥΛΑ

Το προικοσύμφωνο ήταν ένα νομικά δεσμευτικό συμφωνητικό έγγραφο που υπογραφόταν από τον γαμπρό και την οικογένεια της νύφης και περιείχε το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων που δίνονταν ως προίκα σε αυτόν. Πρώτα τα συμφωνούσαν οι συμπέθεροι παρουσία του γαμπρού, και μετά παρουσία του ιερέως και άλλων μαρτύρων έγραφαν και υπέγραφαν το προικοσύμφωνο.

Προίκα δινόταν μόνο σε όσους παντρεύονταν με συνοικέσιο. Στα συμφωνηθέντα κατέληγαν κατόπιν παζαριού, ανάλογα τι ζητούσε η πλευρά του γαμπρού, και τι ήταν διατεθειμένη να δώσει η πλευρά της νύφης.

Μια φορά ένα συνοικέσιο χάλασε για μια μούλα. Ενώ συμφώνησαν σε όλα τα υπόλοιπα, ο γαμπρός απαιτούσε και τη μούλα που ο πατέρας της νύφης δεν ήθελε να δώσει. Συζήτηση στη συζήτηση, ο γαμπρός ήταν ανένδοτος. Ο πατέρας του τον παρακαλούσε να μην επιμένει γιατί δεν ήθελε να χαλάσει το συνοικέσιο. Αυτός όμως πεισματάρης, δεν δεχόταν τίποτα λιγότερο.

Πεισματάρης αυτός, πεισματάρης και ο πατέρας της νύφης, στη πολλή ώρα νευριασμένος του λέει.

-εσύ δεν θέλεις να παντρευτείς τη κόρη μου, θέλεις να παντρευτείς τη μούλα μου. Άτε πήγαινε να βρεις μια μούλα να παντρευτείς.

Η ΑΧΑΡΙΣΤΙΑ

Η δόξα και η εξουσία συνήθως οδηγούν τον άνθρωπο σε ματαιοδοξία, κενοδοξία και έπαρση ώστε να νομίζει πως είναι ο εις και υπεράνω όλων και όλες οι πράξεις του έχουν το μόνο δίκαιο.

Ήταν μια φορά μια οικογένεια, όπου ένας εξ αυτών είχε σπουδαία διευθυντική θέση σε υποκατάστημα τράπεζας, που όμως για λόγους διάφορους, σε έλεγχο διαπιστώθηκε έλλειμμα.

Η οικογένεια όμως ήταν στενά συνδεδεμένη και αγαπημένη, οπότε υπό την καθοδήγηση ενός ξάδερφου, όλοι μαζί με διάφορους τρόπους και από το υστέρημα τους, κατάφεραν να τον βοηθήσουν και να συμπληρώσουν το έλλειμμα, γλυτώνοντας τον τοιουτοτρόπως από φυλάκιση για κατάχρηση.

Μετά από πολλά χρόνια ο υιός του κατάφερε να προοδεύσει και να ανελιχθεί ως ο εις και μόνος ανώτερος διευθυντής όλων των υποκαταστημάτων της ίδιας τράπεζας. Όλες τις αποφάσεις για δάνεια περνούσαν από το χέρι του. Η έπαρση του ήταν μεγάλη και η ματαιοδοξία του μεγαλύτερη. Στοχεύοντας σε πολιτική ανέλιξη, χρησιμοποίησε την τράπεζα για ατομικό πολιτικό όφελος. Έδινε δάνεια και βοήθεια μόνο σε ανθρώπους που πίστευε πως θα τον βοηθούσαν για

περισσότερη ανέλιξη, παραβλέποντας κάθε δίκαιο αίτημα δανείου πολλών απλών πολιτών.

Μια φορά τον επισκέφτηκε στο σπουδαίο του γραφείο ο πρωτοστάτης ξάδερφος που βοήθησε να γλυτώσει ο πατέρας του, και του ζήτησε να μεσολαβήσει για ένα φοιτητικό δάνειο για έναν νεαρόν εκ της οικογένειας να πάει στο εξωτερικό να σπουδάσει.

Ο μεγάλος διευθυντής όμως με υποκρισία χιλίων πιθήκων αρνήθηκε, διότι εξήγησε πως δεν συμφωνούσε με την διενέργεια ρουσφετιού.

Ο νεαρός τελικά ξενιτεύτηκε όπου δουλεύοντας σκληρά και νυχθημερόν κατάφερε να σπουδάσει και να στραφεί στον τόπο του σπουδασμένος και μορφωμένος.

Στην επιστροφή έμαθε ότι ο μεγάλος διευθυντής ήταν στην φυλακή. Έτυχε κακιά στιγμή, μια χρονιά έπεσε έξω και οι ισολογισμοί είχαν μικρό έλλειμμα. Η κακή του τύχη όμως ήταν ότι ο χαρισματικός ξάδερφος που είχε βοηθήσει τον πατέρα του είχε πεθάνει, ενώ οι υπόλοιποι της οικογένειας ήταν κακοφανισμένοι ένεκα που δεν μεσολάβησε για το σπουδαστικό δάνειο που του ζητήθηκε. Έτσι δεν βρέθηκε άνθρωπος να τον βοηθήσει. Και από πάνω όσοι βοηθήθηκαν από αυτόν, από ζηλοφθονία φρόντισαν να συμβάλουν στη δίωξη του.

Συμπέρασμα: Πρέπει αναμεταξύ των οικογενειών να υπάρχει αγάπη και αλληλοβοήθεια, γιατί κανείς ξένος δεν θα νοιαστεί, παρά μόνον θα υποβοηθήσει για περισσότερη καταστροφή, ίσως με ευχαρίστηση.

ΜΙΑ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ο μάστρε Νίκολος ήταν φίνος αριστερός και εργαζόταν ως ανεπίσημος επιστάτης στα Δημόσια έργα. Επί εποχής Μακαρίου και μέχρι το τέλος της ζωής του παρέμεινε ανεπίσημος, και όταν τα παιδιά του τον ρωτούσαν γιατί άλλοι δυο χωριανοί του προήχθησαν και αυτός όχι, τους απαντούσε,

-μα εγώ παιδιά μου ήμουν αριστερός.

Όταν σχολνούσε κάθε απόγευμα στις τέσσερις η ώρα, με τον υιόν του Φρίξον δεκατριών ετών τότες ο οποίος και μαρτυρεί τα γεγονότα, ανελλιπώς πήγαινε στο σύλλογο του ΑΚΕΛ και έπινε τον καφέ του και ο υιός του μια λεμονάδα χύμα. Είχε ευφράδεια λόγου και έλεγε ωραίες ιστορίες, έτσι οι χωριανοί όπου καθόταν τον περιτριγύρι-

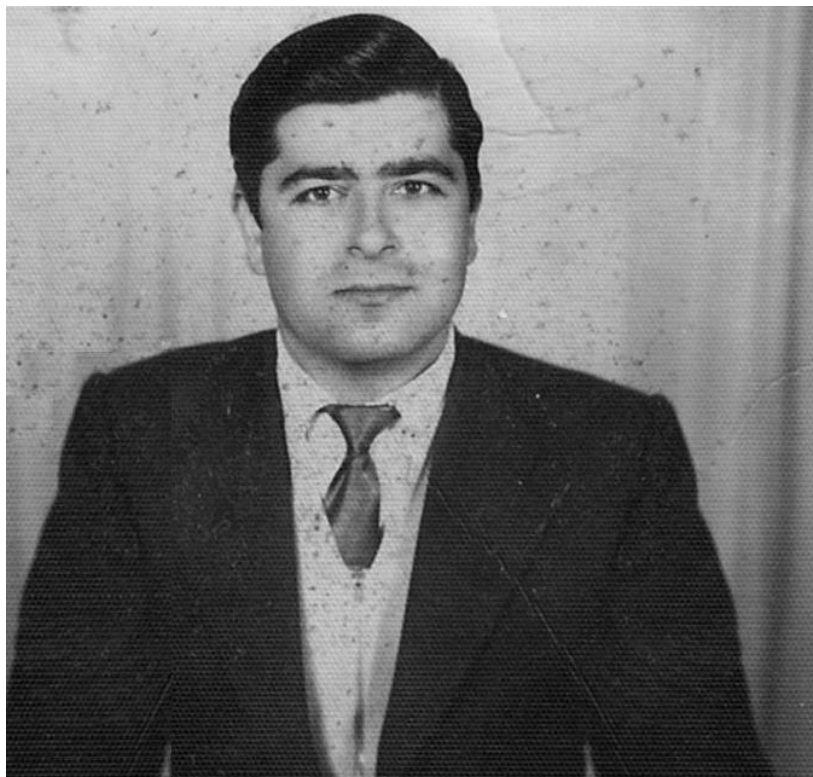
ζαν, με αποτέλεσμα τα άλλα καφενεία να μένουν άδεια από θαμώνες, και οι ιδιοκτήτες να παραπονούνται.

Μια φορά μετά τον μεγάλο σεισμό, όταν στο σύλλογο τέλειωσε τον καφέ του και σηκώθηκε να φύγει, από το απέναντι καφενείο του Ταπαάκη ξεπρόβαλε ο Παπαάγιωρκης και του φώναξε,
-Μάστρε Νίκολε, περιμένε σε θέλω, έχω κάτι να σου πώ.

Τον πλησίασε και χαμηλόφωνα του λέει,
-Μάστρε Νίκολε έμαθα πως έρχεται ένας Γρίβας από την Ελλάδα για να οργανώσει αντάρτικο να διώξει τους Εγγλέζους.

Μόλις τον άκουσε ο Μάστρε Νίκολος νευριασμένα άρπαξε μια καρέκλα και από το θυμό του την τσάκισε πάνω στο καλντερίμι φωνάζοντας,
-Που ναν καεί η ώρα, ένα να μας πιάσουν οι Τούρτσιοι αν γενεί έτσι πράμαν.

Παρών ήταν ο Ευθύβουλος ο Φονιάς αργότερα αγωνιστής της ΕΟΚΑ, και μετά την Τούρκικη εισβολή όποτε τον συναντούσε του έλεγε,
-Μάστρε Νίκολε, μα ήσουν προφήτης;

ΟΠΟΙΟΣ ΑΝΤΡΕΠΕΤΑΙ ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ ΣΤΕΡΕΥΕΤΑΙ

Η ντροπαλότητα είναι συναίσθημα ανησυχίας και αμηχανίας το οποίον χαρακτηρίζει ιδίως τα παιδιά έως δεκαπέντε ετών, κυρίως όταν βρίσκονται κοντά σε ανθρώπους που δεν έχουν οικειότητα μαζί τους.

Ο Γιώρκος του Μαύρου ήταν δώδεκα ετών και παρ' όλο που δεν θεωρείτο ντροπαλός, ένα μεσημέρι περνώντας από το σπίτι ενός θείου του ποσταμένος και πεινασμένος, βρήκε την οικογένε-

νεια όλη να κάθεται σε στρωμένο τραπέζι. Ο θεός του του φώναξε να κοιπάσει, αλλά από ντροπή αρνήθηκε.

Όμως το μετάνιωσε αμέσως και ελπίζοντας σε δεύτερο κάλεσμα ήταν έτοιμος με ευχαρίστηση να παρακαθήσει μαζί τους. Εξ άλλου γνωρίζοντας το πείσμα και την επιμονή που είχε ο θεός του περί της φιλοξενίας, ήταν σίγουρος πως θα επέμενε στην πρόσκληση του ώσπου να δεχτεί το κάλεσμα του να καθήσει μαζί τους.

Δυστυχώς όμως δεν τον κάλεσε δεύτερη φορά, και έτσι πεινασμένος και μετανοιωμένος έφυγε, και σκεφτόμενος τη γκάφα του στεναχωριόταν καθώς το στομάχι του γουργούριζε από την πείνα.

Ένα επόμενο μεσημέρι ξαναπερνώντας από του θειού του, τους συνάντησε πάλιν να κάθονται στο στρωμένο τραπέζι με φαγητά και αναψυκτικά. Ο θεός του τον κάλεσε να κοιπάσει μαζί τους, και αμέσως ο Γιώρκος χωρίς να περιμένει δεύτερο κάλεσμα, κάθισε να φάει μαζί τους.

.

Απὸν φορτώνει πὸσσω σου τὰνα του να φορτώσει

Ο Σιάηλος υπήρξε αληθινὸ πρόσωπο που ἐζήσε κατά την περίοδο του μεσοπολέμου και στα πρώτα χρόνια της ἰδρύσεως της Κυπριακῆς δημοκρατίας στο χωριὸ της Ἐμπας. Ἦταν γυρολόγος και μάζευε κυρίως ἀδεια ποτισιὰ ἀπὸ μπογιές παπουτσιῶν και τα μεταπωλοῦσε.

Γυρνοῦσε τις γειτονιές και φώναζε,

-ποτισιὰ της πογιας αγοράζω κόρη κοπελλούες.

Πολλές κοπελλούες ἀπὸ λύπηση του ἔδιναν τα μεταχειρισμένα μπουκάλια και ποτισούθκια δωρεάν.

Ἦταν ἕνας γραφικὸς τύπος καμπούρης με ἕνα ραβδί που χρησιμοποιοῦσε ως αποκοῦμπι για να στηρίζει το βάρος του σώματος του που ἐγερνε μπροστά. Πάντα σκυφτός με μια σακούλα στον ὦμο φάνταζε φιγούρα ἀπὸ βιβλίο να ξεχωρίζει ἀπὸ μακριὰ μέσα σε ζέστη ἢ κρύο, καθημερινὰ να βαδίζει ἀργὰ ροβολώντας προς τη Χλώρακα.

Τα μικρὰ παιδιὰ ἔτρεχαν τριγύρω του και τον περιπίαιζαν, ἀλλὰ αὐτὸς μειλίχια τους μειδιούσε και τους μιλοῦσε.

Ἦταν ἔσχατος της κοινωνίας μιας εποχῆς ὅπου οι περισσότεροί ἀνθρωποι ζούσαν σε ἀνέχεια και ο καθένας προσπαθοῦσε να προσαρμοσθεῖ στα δεδομένα ἐκείνου του καιροῦ, ἔτσι και ο ἴδιος ζώντας σε ἕναν ἐφιάλτη κοινωνικῆς απομόνωσης,

προσπαθούσε να προστατευτεί με τον τρόπο του και να δημιουργήσει μια διαφορετική λογική επαφής με την πραγματικότητα.

Διαμορφώνοντας τοιουτοτρόπως έναν ιδιαίτερο χαρακτήρα δικής του σοφίας, συνομιλούσε και αστειευόταν με τα μικρά παιδιά και τις νοικοκυρές, ενώ απέφευγε τους άλλους. Γύριζε με τη σακούλα στον ώμο και εμπορευόταν μεταχειρισμένα υαλικά προϊόντα. Με αδυναμία στις κοπελλούες, προσπαθούσε να πιάνει κουβέντα μαζί τους και να είναι πάντα υποψήφιος γαμπρός. Και οι κοπελλούες τον περίπαιζαν και έσπαγαν πλάκα μαζί του. Και αυτός μωροπίστευτος προσδοκούσε πως κάποια από αυτές θα τον παντρευόταν.

Όσπου στο τέλος αφού είδε και αποείδε, παντρεύτηκε μια γριά που του προξένεψαν.

Ήταν μια γριά γεροντοκόρη που είχε περάσει τα εξήντα η καημένη, αλλά δεν είχε παύσει να περιμένει έναν γαμπρό. Τον περίμενε με μια ελπίδα και κάθε βράδυ στην προσευχή της παρακαλούσε το θεό να της στείλει έναν, όποιον και νάναι. Είχε βάλει σκοπό της πριν πεθάνει να παντρευτεί. Ήξερε πως όπως ο νυμφίος ήρθε εν τω μέσω της νυχτός, μπορούσε και γι'αυτήν να έρθει οποιαδήποτε στιγμή. Πρωί, μέρα μεσημέρι, νύχτα ή ξημερώματα.

Έτσι την καλή εκείνη μέρα που η προξενήτρα την επισκέφτηκε και της είπε πως

σκέφτηκε τον Σιάηλο για άντρα της, αυτή αμέσως δέχτηκε, και της έταξε μπαξίσι αν τέλειωνε τη δουλειά.

Την παντρεύτηκε ο Σιάηλος, αλλά για να τη ζήσει δεν αρκούσαν τα εισοδήματα από τα κέρδη του επαγγέλματος του. Έτσι καθώς γύριζε τα χωριά αγοράζοντας τα άδεια ποτσούθκια από τις μπογιές παππουτσιών ΣΤΕΜΜΑ για να τα μεταπωλήσει, από όποιο χωράφι περνούσε, έκοβε και λίγα οπωρικά.

Πολλοί περβολάρηδες όταν τον έβρισκαν μέσα στα χωράφια τους να κοκκολογά, δεν του θύμωναν γιατί ήξεραν την φτώχεια του.

Μια φορά ενώ βάκλιζε καρύδια σε ένα ξένο χωράφι, πέρασε ένας περαστός και τον ρώτησε πως κατάφερε να είναι τόσο μεγάλα, και αν μπορούσε να δοκιμάσει ένα. Και ο αθεόφοβος του λέει,

-Ά φίλε μου, βάζω τους πολλήν κόπριν τζιαι νερό, γι' αυτό είναι τόσο μεγάλα. Μάζεψε όσα θέλεις φίλε μου, πάρε τζι' έσσω να φαν τα μωρά.

Η γρηγοράδα είναι καλή, αλλά η ακρίβεια καλύτερη
Ο Γιαννουρής ήταν κοντούτσικος και διπίθαμος ίσαμε ενάμιση μέτρο. Λεπτός και αεικίνητος, με σβελτάδα εργαζόταν και περπατούσε. Ήταν αγωγιάτης στο επάγγελμα και μετέφερε επί πληρωμή τα προϊόντα των πελατών του με ένα χαμηλό γαϊδούρι που επί σκοπού για την ευκολία του είχε επιλέξει. Στο χέρι είχε πάντα μια χοντρή μαγκούρα για να προφυλάσσεται από τα φίδια στα κακοτράχαλα μονοπάτια των διαδρομών του. Δεν την αποχωριζόταν ποτέ του, και με αυτήν έχοντας την ως ως μοχλό, μπορούσε να πετάσσει τριάππιθκια και να κάνει διαφόρων ειδών ακροβασίες. Η αγαπημένη του όμως ακροβασία που την είχε καμάρι και την έκανε ταχτικά επίδειξη, ήταν να την χρησιμοποιεί ως υπομόχλιο για να πετάγεται και με ένα σάλτο να καβαλικεύει το γαϊδουράκι του. Μια φορά στην πλατέα του χωριού ετοιμαζόταν να καβαλικέψει, αλλά ένας χωριανός από το απέναντι καφενείο του φώναξα και τον χαιρέτησε. Ο Γιαννουρής θέλοντας να κάνει επίδειξη της σβελτάδας του, γύρισε το κεφάλι να τον αντιχαιρετήσει, και ταυτόχρονα ακουμπώντας στη βέργα του σαλτάρισε για να καβαλικέψει. Ο γαϊδαρος όμως εκείνη τη στιγμή έκανε βήματα μπροστά, και ο άμοιρος ο Γιαννουρής αντί να βρεθεί καβαλικεμένος πάνω στη ράχη του γαϊδάρου, βρέθηκε ανώμαλα προσγειωμένος κάτω στο έδαφος.

Ο ΠΥΡΟΜΑΝΗΣ

Ο αναδασμός στη Κύπρο ξεκίνησε το 1970. Για να διανέμουν τους αγρούς συγκεντρωτικά στο κάθε γεωργό, χρειάστηκε να ξεχερσωθούν πολλές εκτάσεις γης, με αποτέλεσμα πολλά αινώβια δένδρα που ήταν εμπόδιο να εκριζώνονται και ως εύκολο τρόπο για την εξάλειψή τους, να καίονταν. Στη χλώρακα οι αρχές του αναδασμού ανέθεσαν το κάψιμό των δένδρων στο Γιαννή ένα φτωχό βιοπαλαιστή που ανάλαβε την εργασία με ευχαρίστηση καθώς από μικρό παιδί θαύμαζε τον Νέρωνα και είχε περιέργεια να καταλάβει πως αισθανώταν όταν έκαιγε τη Ρώμη.

Οι εργασίες της αναδιανομής των κτημάτων κράτησε αρκετό καιρό, έτσι ο Γιαννής είχε απασχόληση για αρκετόν καιρό. Ήταν μια εύκολη δουλειά που του άρεσε, αλλά απόλάμβανε επίσης το μεγάλο θέαμα της φωτιάς όταν τα τεράστια δένδρα λαμπάδιαζαν στο μέγιστο βαθμό και οι φλόγες έφταναν ψηλά στον ουρανό.

Όταν ο καιρός πέρασε και ο αναδασμός τέλειωσε, ο Γιαννής αθκιασερός στο σπίτι, πεθυμούσε την εργασία του που τέλειωσε, και αναπλωούσε τις μεγάλες φωτιές που άναβε και το πανόραμα της εικόνας τους. Μία έντονη και ακατανίκητη παρόρμηση τον διακατείχε, μια πεθυμιά του έκαιγε τα σωθικά, ήθελε να ανάψει ακόμα μια φωτιά.

Έτσι μια μέρα που ήταν μόνος στο σπίτι, πήγε στο μπακάλικο και αγόρασε ένα μπετόνι βενζίνη. Μάζεψε και ένα σωρό ξερά κλαδιά, και τα τοποθέτησε στο κορμό μιας θεώρατης τρεμιθιάς που βλάσταινε στην άκρια του χωραφιού που περιέβαλλε το σπίτι του. Της έβαλε φωτιά, και όταν λαμπάδιασε καλά, έμεινε με ένα αίσθημα ικανοποίησης να παρακολουθά το έργο του.

Βλέποντας τη φωτιά, έτρεξαν όλοι οι γειτόνοι, έτρεξαν η γυναίκα και τα παιδιά του να την σβήσουν, ήταν όμως αργά.

Ήταν ένα θεώρατο δέντρο που άφηνε τον βαθύ ίσκιο του σε όλο το χωράφι, και από κάτω κάθονταν συγγενείς, φίλοι και γειτόνοι να ξαποστάσουν και να απολαύσουν τη δροσιά του. Τώρα πάει, κάηκε, χάθηκε. Ο μεγάλος του γιος πολύ θυμωμένος, αποφάσισε πως δεν θα άφηνε ατιμώρητο τον εμπρηστή. Ρώτησε όλους αν είδε άποιος κάτι, αλλά κανείς δεν ήξερε.

-Δεν πειράζει, τους είπε, ο βλάξ ξέχασε το μπιτόνι. Θα το πάρω στην αστυνομία να τον ανακαλύψει από τα αποτυπώματα.

Πήρε το μπετόνι, και ξεκίνησε να πάει στην αστυνομία. Μόλις προχώρησε μακριά από τον μαζεμένο κόσμο, βλέπει τον πατέρα του σιμά του να του λέει,

-γιε μου μην πάεις στην αστυνομια, εγώ έβαλα τη φωτιά.

ΟΙ ΑΣΚΝΙΘΘΕΣ

Τα παλιά χρόνια η αφόδευση σε ανοιχτούς χώρους όπως σε χωράφια, θάμνους, δάση, τάφρους, ή άλλους ανοιχτούς χώρους, οι άνθρωποι το είχαν συνήθη πρακτική επειδή δεν είχαν τουαλέτες. Αυτό οφειλόταν στις μεγάλες ανισότητες μεταξύ πλούσιων και φτωχών, έτσι οι ένοικοι των σπιτιών που δεν είχαν αποχωρητήρια, έκαναν την ανάγκη τους στην ύπαιθρο και για χαρτί υγείας χρησιμοποιούσαν πέτρες και άγρια χόρτα. Αυτό συνέβαινε κυρίως στην ύπαιθρο όπου οι κάτοικοι ήταν κατά κανόνα φτωχοί.

Το σπίτι του Γιαννή ήταν στην άκρια του χωριού και από κάτω απλωνόταν μια δύσβατη περιοχή κατάσπαρτη με θεόρατα βράχια και άγρια θάμνα, καθώς και ψηλά δένδρα. Ο ίδιος συνήθιζε εκεί, ένα απόμερο μέρος να το χρησιμοποιεί για τις δικές του ανάγκες.

Δίπλα ήταν μια μικρή αλάνα που μαζεύονταν τα παιδιά και έπαιζαν. Η δυσοσμία όμως ήταν αφόρητη και οι αγαναχτισμένοι πιτσιρικάδες κατεργάζονταν τρόπους να τον κάνουν να αλλάξει τόπο.

Αφού απέιδαν και δεν τα κατάφεραν, αποφάσισαν να τον τιμωρήσουν. Μάζεψαν τσουκνίθες τις λεγόμενες ασκνίθες του διαβόλου, εκείνες του είδους που τσούζει περισσότερο και τις τοποθέτη-

σαν ανάμεσα στα τρυφερά χόρτα τα οποία χρησιμοποιούσε ο Γιαννής για να σκουπίζεται.

Ήταν βραδύς απόγευμα που ο ήλιος έγερνε στη θάλασσα και το φως της ημέρας έφευγε αργά. Ο Γιαννής με ένα τσιγάρο στο στόμα χωρίς να βιάζεται τσουλλόκατσε να κάνει την ανάγκη του και να απολαύσει την κένωση και την αλάφρωση του στομάχου του.

Όταν τέλειωσε, σηκώθηκε και έκοψε μια χούφτα χόρτα να σκουπιστεί.

Οι πιτσιρικάδες πιο πέρα κρυμμένοι παρακολουθούσαν να έρθει η στιγμή για σπάσουν πλάκα και να απολαύσουν την εκδίκηση τους.

Ο καημένος ο Γιαννής ποταβρίστηκε να σκουπιστεί, και αμέσως μόλις οι ασκνίθες ήρθαν σε επαφή με το δέρμα γύρω από τον πρωκτό που είναι λεπτό και ευαίσθητο, ένιωσε ένα δυνατό αφόρητο τσούξιμο που τον έκανε να αναπηδήσει. Ήταν αφόρητο το τσούξιμο τόσο, που για αρκετή ώρα αναπηδούσε και παούριζε και λαχταρούσε όπως τον λάχταρο μέσα στο νερό.

Και έμοιαζε ο άμοιρος σαν παλιάτσος που αστεία αναπηδούσε και τα παιδιά γελούσαν.

Ο παπάς παπά δε θέλει

Ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου Χρύσανθος (1767-1810) πριν ενδυθεί τα ράσα, ήταν πολίτης και νυμφευμένος, και είχε αποκτήσει και έναν υιό. Όταν η σύζυγος του απέθανε, αυτός ιερώθηκε, και το 1762 εξελέγη στον μητροπολιτικό θρόνο Πάφου, ενώ το 1767, ανήλθε στον αρχιεπισκοπικό θρόνο της Κύπρου. Ήταν γνωστό της πάσης, ότι έπιαναν πολύ οι κατάρες του.

Ο Κυπριανός ο οποίος διεκδικούσε το θρόνο με οποιονδήποτε τρόπο, με άλλους τον κατηγορήσαν στους Τούρκους ότι δημιούργησε μεγάλα χρέη στην εκκλησία, ότι προωθούσε τους συγγενείς του στα διάφορα εκκλησιαστικά αξιώματα, και ότι συνεργαζόταν με άλλους για επανάσταση. Έτσι πέτυχαν να εκδοθεί σουλτανικό διάταγμα εξορίας του στην Εύβοια όπου εκεί από το μαράζι πέθανε μετά από πέντε χρόνια.

Εν τω μεταξύ τη θέση του ως Αρχιεπίσκοπος κατέλαβε παράτυπα εφ' όσον ακόμα ζούσε ο ίδιος, ο Κυπριανός, ο οποίος χειροτονήθηκε κανονικά μετά τον θάνατο του.

Μεταφερόμενος με άμαξα από τους Τούρκους στο λιμάνι της Λάρνακας για το ταξίδι της εξορίας, ο Χρύσανθος ζήτησε από τους φρουρούς του να τον αφήσουν να προσευχηθεί για τελευταία φορά στα χώματα της Κύπρου. Γονατιστός και βλέποντας προς τη μεριά της Λευκωσίας, παρα-

κάλεσε το Θεό όπως στον υπαίτιο που παρακίνησε τους Τούρκους να τον εξορίσουν, να πέσει τιμωρία στο κεφάλι του, και να κρεμαστεί από τους Τούρκους.

Και πράγματι ο Κυπριανός, το 1821 συνελήφθη από τους Τούρκους και κρεμάστηκε.

ΤΟ ΛΑΘΟΣ ΤΟΥ ΑΗ ΝΙΚΟΛΑ

Ο Άη Νικόλας ήταν για τις ψυχές πρώτα να τις παίρνει. Αλλά ο Άη Νικόλας πονούσε να τις παίρνει και ο Θεός έβαλε τον Αρχάγγελο Μιχαήλ. Είχανε στείλει τον Άη Νικόλα να πάρει την ψυχή ενός νέου. Εκείνος όμως εσυμπονούσε και πήρε την ψυχή μοιανού γερόντου αντί του νέου.

Μια άλλη φορά τον στείλανε σε ένα χωριό που είχε δυο γειτονιές την πάνω και την κάτω να πάρει μian ψυχή, αλλά έκανε λάθος και αντί να πάει στην πάνω γειτονιά, πήγε στην κάτω και πήρε την ψυχή μιας νέας κοπέλας που είχε το ίδιο όνομα. Οι γονείς την βρήκαν το πρωί πεθαμένη στο κρεβάτι της και με οδυρμούς με κλαυθμούς την μοιρολογούσαν. Ξαφνικά όμως η νέα άνοιξε τα μάτια της και ξύπνησε, ζωντάνεψε... Όλοι πίστεψαν πως ήταν μια περίπτωση νεκροφάνειας. Η πραγματικότητα όμως ήταν ότι όταν ο Άη Νικόλας κατάλαβε το λάθος του, έτσι επέστρεψε πίσω τη ψυχή της και πήρε την άλλη στη πάνω γειτονιά.

Για αυτά τα λάθη ο Θεός τον έβγαλε από τη θέση και έβαλε το Μιχαήλ που ήτανε πιο σκληρός.

Ο ΑΛΧΗΜΙΣΤΗΣ

Ο Μαμμωνάς ένας ξακουστός Κύπριος αλχημιστής, έναν παλαιόν καιρό επισκέφθηκε τη Χλώρακα και εγκαταστάθει για λίγο καιρό σε μια μικρή οικία κτισμένη απέναντι από τη παλιά Βρύση της Χλώρακας.

Ήρθε σε συμφωνία με τους χωρικούς που είχαν άροτρα και ηγόραζε από αυτούς για 20 παράδες το χώμα και τη λάσπη που κολλούσαν στα ηνία των αρότρων τους μετά από κάθε όργωμα στη περιοχή εκείνη.

Αφού ηγόρασε αρκετές ποσότητες, εκλείσθη εις την οικίαν όπου είχε εγκατασταθεί χωρίς να παρουσιάζεται, ούτε να συναναστρέφεται κανέναν, με αποτέλεσμα μετά από αρκετόν καιρό οι χωρικοί να υποπτευθούν ότι κάτι παράδοξο εσυνέβαινε, έτσι μια μέρα συνοδεία των αρχών επισκέφθηκαν την οικία, άνοιξαν την πόρτα για να εξετάσουν τι γίνεται, και έκπληκτοι διαπίστωσαν αυτός να είναι εξαφανισμένος, ενώ επάνω εις το τραπέζι υπήρχαν δυο χρυσά ψωμιά.

Μετά από πολλήν σκέψη και μελέτη κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι ο Μαμμωνάς ως αλχημιστής που η τέχνη του ήταν να μετατρέπει και να μεταβάλλει τα αγενή μέταλλα σε ευγενή, πειραματιζόταν με τον πηλόν που ηγόραζε από τους χωρικούς που περιείχε ψήγματα χρυσού, τον ζύμωνε και τον έψηνε μετατρέποντας τον με τις

αλχημείες του σε χρυσάφι. Πιστεύεται ότι εγκατέλειψε το χωριό νύχτα, ώστε να μην αντιληφθούν οι χωριανοί τι μετέφερε, άφησε δε τα δυο χρυσά ψωμιά ώστε να αντιληφθούν τι έκανε ως προς δόξαν αυτού.

Από τότε η περιοχή παρά την παλαιάν Βρύση, ονομάζεται «Χρυσός»

ΤΟΥ ΑΗ ΓΙΑΝΙΟΥ

Ο Γιαννής ο Βάννας ήταν περβολάρης, είχε ένα μικρό καφενείο, είχε και ένα ταξί που μετέφερε επιβάτες στη πόλη της Πάφου. Καθώς πολυάσχολος δεν έκανε τακτικά τη γραμμή, παρά μόνο όταν κάποιος τον χρειαζόταν τον αναζητούσε από την προηγούμενη μέρα και συμφωνούσε την κούρσα.

Ο Στέλιος του Κλέαθου ένα δείλι τον επισκέφθηκε στο καφενείο και του είπε πως θα μετακόμι-

ζε στη Λεμεσό, και πως τον χρειαζόταν το επόμενο πρωί.

Ξημερώματα την άλλη μέρα του Άη Γιαννιού πριν ακόμα φέξει καθόλου, φόρτωσαν τα μπαγκάζια και ξεκίνησαν. Η μέρα αν και καλοκαιρινή, έδειχνε μουντή, ίσως να ερχόταν κάποιο μπουρίνι σκέφτηκε ο Βάννας.

Ο δρόμος ως τη Λεμεσό ήταν στενός με πολλά ανηφόρια και μικρά γεφύρια.

-Ας ελπίσουμε να έχουμε καλό ταξίδι, είπε ο Βάννας.

Ξεκίνησαν και οδηγώντας προσεχτικά στις επικίνδυνες στροφές, έφτασαν με καλό τον καιρό μέχρι την πέτρα του Ρωμιού. Από εκεί και πέρα, η ατμόσφαιρα βάρυνε και μια απότομη βροχή άρχισε που γρήγορα δυνάμωνε. Ήταν ένα απότομο καλοκαιρινό μπουρίνι.

Οδηγώντας με περισσότερη προσοχή, συνέχισαν το δρόμο τους. Έφτασαν στην Επισκοπή και εκεί συνάντησαν έναν χειρότερο καιρό που η βροχή έπεφτε με το τουλούμι και ο στενός δρόμος έγινε ποταμός, ενώ ο αέρας φυσούσε δυνατός. Όμως καθώς το χωριό ήταν σε ψηλό έδαφος, το νερό έτρεχε χείμαρρος στο δρόμο και με δυσκολία επέτρεπε το οδήγημα. Ο Βάννας σκέφτηκε πως οδηγώντας προσεχτικά θα έφταναν στον προορισμό τους ασφαλείς, αφού ελάχιστα μίλια έμειναν μέχρι την πόλη της Λεμεσού.

Το φως πήρε να χαράζει και κάτω από το σκέπαστρο μιας βεράντας ενός κτιρίου που εφαπτόταν του δρόμου, είδαν έναν άνθρωπο να στέκει και να τους γνώφει να σταματήσουν.

-Να με πάρετε μαζί σας; ρώτησε τον Βάννα όταν σταμάτησε το αυτοκίνητο.

Αφού μπήκε μέσα, σε λίγες εκατοντάδες μέτρα πριν το γεφύρι της Ερήμης τους λέει,

-Μην προχωρήσετε άλλο γιατί το γεφύρι έσπασε και θα σας παρασύρει ο ποταμός.

Σταμάτησε το αυτοκίνητο και ο Βάννας με τον Στέλιο πραγματικά είδαν το γεφύρι σπασμένο από τον μεγάλο χείμαρρο και σκέφτηκαν πως είχαν Άγιο που βρήκαν αυτόν τον καλό άνθρωπο να τους προειδοποιήσει.

Γύρισαν στο πίσω κάθισμα να τον ευχαριστήσουν, αλλά έκπληκτοι είδαν το κάθισμα άδειο και ο επιβάτης να λείπει. Σκέφτηκαν πως όση ώρα περιεργάζονταν το γεφύρι κατέβηκε από το αυτοκίνητο, αλλά δεν άκουσαν πόρτα να ανοιγοκλείνει. Παραξενεμένοι κοίταξαν καλύτερα μήπως ήταν κάτω σκυφτός, αλλά ούτε ίχνος του, παρά μόνο είδαν πάνω στο κάθισμα αφημένο ένα μικρό εικόνισμα.

Το πήρε ο Βάννας να το περιεργαστεί, και διαπίστωσε πως ήταν το εικόνισμα του Αγίου Ιωάννη του Προδρόμου και μονολογώντας είπε,

-Πράγματι είχαμε Άγιο μαζί μας.

ΤΟ ΧΡΥΣΟΚΑΡΑΒΟ

Όταν ο δραγουμάνος Χατζηγεωργάκης Κορνέσιος έπεσε σε δυσμένεια και το 1808 μετέβη στη μεγάλη πύλη να αποζητήσει το δίκαιο του, η σύζυγος του Μαραουθιά με τον μικρόν υιόν τους Νικολάκην, επιβιβάστηκαν σε ένα πλοίο της γραμμή για να μεταβούν στους Αγίους τόπους να προσευχηθούν για να τημ αθώωση του.

Όμως στη μεγάλη πύλη για κακή του τύχη συναπαντήθηκε με ένα παλιό του εχθρό, έναν υψηλά ιστάμενο αξιωματικό ο οποίος κατά το παρελθόν όταν υπηρετούσε στην Αίγυπτο και περνώντας από την Κύπρο, επισκέφθηκε τον Χατζηγεωργάκη φορώντας κίτρινα σανδάλια σημάδι πως ήταν ένας απλός λοχίας, και του ζήτησε δυο πουγγιά γρόσια. Ο Δραγουμάνος όμως του έδωσε μόνο ένα, γνωρίζοντας πως θα ήταν χωρίς επιστροφή, και στην επιμονή του για περισσότερα, του απάντησε υποτιμητικά και απαξιωτικά, «ποιος είσαι εσύ με τα κίτρινα σανδάλια που θα μου πεις πόσα θα σου δώσω;»

Ο Οθωμανός Τούρκος νευριασμένος, φεύγοντας μουρμούρισε στα Τούρκικα «Έν θε να ππέσεις στα χέρια μου»; . Ανταπαντώντας ο Χ'Γεωργακης του λέει «σαν εσένα με κίτρινα υποδήματα, τα μάτια μου είδαν πολλούς».

Έτσι στη μεγάλη πύλη μόλις τον αντίκρουσε χωρίς να το αφήσει να την περάσει διέταξε τη σύλληψη του και την εκτέλεση του δια αποκεφαλισμού.

Το πλοίο της γραμμής συνάντησε μεγάλη τρικυμία και τα άγρια κύματα το έριξαν πάνω στις ξέρες του Φουρφουρή στη Χλώρακα και το έκαμαν κομμάτια. Ήταν γεμάτο πλούσιους επιβάτες, γι αυτό το είπαν χρυσοκάραβο.

Δεν έμεινε κανένας επιβάτης ζωντανός, ούτε κανένας μπόρεσε να κολυμπήσει να βγει στην στεριά που ήταν πολύ κοντά από το ναυάγιο.

Μόλις μαθεύτηκαν τα κακά μαντάτα για το ναυάγιο του Χρυσοκαραβου, οι κάτοικοι της Χλωρακας καθώς και των γειτονικών περιοχών, έτρεξαν με αγωνία κάτω στην παραλία.

Σε όλη την ακτή υπήρχαν ξεβρασμένα πτώματα πνιγμένων και άντικείμενα του πλοίου, δημιουργώντας απερίγραπτο θέαμα που συγκλόνισε όσους το αντίκρισαν.

Οι Τουρκικές αρχές απεμάκρυναν τον κόσμο και απέκλεισαν την περιοχή για να περιμαζέψουν τα πτώματα και τα υπολύματα του ναυαγίου.

Αφού παρήλθαν μέρες και οι Τούρκοι ήταν τον αποκλεισό, δυο αδέρφια από τη Χλώρακα πρόγονοι της οικογένειας Πενταράς, σε μια συνηθισμένη επίσκεψη τους στη θάλασσα ψάχνοντας να βρουν λαπάδες, βρήκαν ένα πτώμα πνιγμένου που δεν είχε περιμαζευτεί μέσα σε μια βαθιά χάστρα σφηνωμένος, μισοσκεπασμένος από το νερό και τα

φύκια, ίσα που φαινόταν. Ήταν πρησμένος και τουμπανιασμένος, και στη μέση είχε ζωσμένη μια ζώνη. Σκέφτηκαν αμέσως ότι μέσα περιείχε χρυσά γρόσια, αφού ήταν γνωστό το πλοίο ως το χρυσοκάραβο των πλουσίων.

Ο ένας με δυσκολία και πολλή προσπάθεια κατεβηκε στη σχισμή των βράχων. Έσκυψε να λύσει και να πάρει την ζώνη, αλλά μετακινώντας το πεθαιμένο κορμί, από την κίνηση ακούστηκε ένας ρόγχος να βγαίνει από τα σωθηκά του πνιγμένου και η βρώμικη μυρωδιά της σήψης που βγήκε από το στόμα του τον έλουσε, και τον έκανε να αναριγίσει καθώς αισθάνθηκε την ανάσα του θανάτου στο πρόσωπο του. Κυριεύτηκε από τρόμο, και από τη σιχαμάρα που του προκάλεσε η μπόχα της νεκραιίλας, ένιωσε το λογικό του να σαλεύει και αμέσως αρρώστησε βαριά.

Ο αδερφός του με δυσκολία τον μετέφερε σπίτι. Η αρρώστεια ήταν βαριά κανένας γιατρός δεν μπόρεσε να τον γιατρέψει, ούτε ξορκιστής να τον ξεματιάσει. Σε λίγες μέρες πέθανε. Ο αδελφός του πήρε τις λίρες, τις έκρυψε, και δεν τις ξόδεψε, γιατί τις θεώρησε καταραμένες. Λέγεται ότι έβγαλε μια τρύπα στον τοίχο του σπιτιού και τις έκτισε μέσα.

Από τότες έμειναν κρυμμένες και άφαντες για πολύ καιρό, ώσπου μετά πάροδο πολλών δεκαετιών, κάποιος που αγόρασε το σπίτι, ξαφνικά έγινε πλούσιος στα καλά καθούμενα. Κάποιοι είπαν ότι ίσως βρήκε την κρυψώνα.

Ο ΦΑΡΡΑΣ

Φαρράς είναι τα στάχια από κριθάρι που βλαστούν στις άκριες των χωραφιών και επειδή δεν είναι προς θέρισμα ένεκα της λιγοστής τους ποσότητας, οι γεωργοί σιήνιαζαν τα ζώα τους να τον βοσκήσουν.

Ο Πάφιος ο караγκιοζοπαίχτης ήταν γνωστός χωρατατζής και πλάκατζης. Μια μέρα που καθόταν έξω στην αυλή σε ένα τραπέζι κάτω από την κληματαριά και έτρωγε, πέρασε ο Γιώρκος που έπαιρνε τα κτηνά να τα σιηνιάσει,

-Ωρα καλή σου γείτονα, τί καλό φαγητό τρώεις; τον ρώτησε ο Γιώρκος.

-Το καλύτερο πιο δροσερό και αλαφρό για το στομάχι, τρώγω σαλάτα από φαρρά, του απάντησε

Ο Γιώρκος γέλασε, ήξερε ότι τον χωράτευε αφού τον φαρρά τον τρώνε μόνο τα κτηνά

-Μα ο φαρράς δεν είναι για τα κτηνά;

-Ναι, αλλά αν τον κόψεις τρυφερό με μπόλικο λάδι και ξύδι, είναι καλύτερος από την φρέσκα λουβάνα σαλάτα, του απάντησε ο Πάφιος.

Ο Γιώρκος σαν πολύ νεαρότερος πίστεψε πως ίσως είχε δίκαιο, έτσι μάζεψε φαρρά τρυφερό, τον έκαμε σαλάτα και κάθισε να φάει.

Όμως μόλις κατάπιε, οι αθέρρες της κουτσούλας του κριθαριού κόλλησαν στον φάρυγγα του και δεν πήγαιναν κάτω. Κόλλησαν στο λαιμό του και

η ενόχληση που ένιωθε ήταν αφόρητη. Κατάπτε λάδι, έφαγε μια κόρτα ψωμί, προσπάθησε να τις φτύσει, αλλά τα τριχίδια σαν αγκίστρια στο λαιμό του κόλλησαν και ούτε κάτω πήγαιναν, ούτε να τα φτύσει μπορούσε.

Μη μπορώντας άλλο την ενόχληση, επισκέφτηκε το γιατρό τον Χαραλάμπη.

Ο Χαραλάμπης όμως που είχε νάμι για τα χωράτά του, αφού τον άκουσε και τον εξέτασε, του είπε τη γνωστή φράση που έμεινε παροιμιώδη, -ρέ γάρε... τρώνε οι άνθρωποι φαρρά; Εν οι γάρροι που τρώνε φαρρά. Ο Καραγκιοζοπαίχτης περιπαίζει τον κόσμο ούλλον, εσέναν ήταν να σ αφήσει;

ΟΙ ΤΡΕΜΙΘΚΙΕΣ ΤΗΣ ΖΗΝΑΣ

Οι καλικάντζαροι βγαίνουν από τα σκότη της γης κάθε Χριστούγεννα, και γυρίζουν τα σπίτια των χωρικών ψάχνοντας να βρουν χοιρινό κρέας που πολύ τους αρέσει.

Μια φορά ένας καλικάντζαρος που δεν έβρισκε κρέας να φάει, Ντύθηκε τη μορφή ανθρώπου και χτύπησε την πόρτα ενός χωρικού ζητώντας του με πολλή επιμονή να του δώσει να φάει. Όμως ο χωρικός ένας σκληροτράχηλος χειροδύναμος γεωργός δεν του έδινε, αλλά και ο καλικάντζαρος δεν έφευγε και με πολλή θράσος ζητούσε κρέας χοιρινό να φάει. Οπότε ο χωρικός θυμωμένος από την επιμονή του, τον άρπαξε και τον έκαμε τουλούμι στο ξύλο. Ο καλικάντζαρος θέλοντας να

τον εκδικηθεί, τον ρώτησε το όνομα του, ώστε αργότερα να επιστρέψει με άλλους καλικάντζαρους τον αναζητήσουν και να τον δείρουν. Όμως ο πονηρός χωρικός του είπε πως τον λένε Κανέννας.

Πάει λοιπόν ο καλικάντζαρος και βρίσκει τους άλλους καλικάντζαρους, και τους είπε πως τον έδειρε ο κανέννας και να πάνε όλοι μαζί να πάρουν εκδίκηση. Οι σύντροφοι του γέλασαν μαζί του νομίζοντας πως ήπια κρασί και μέθυσε. Αυτός όμως επέμεινε τόσο πολύ, που τους νευρίασε, και για να ησυχάσουν τον έδεσαν σε μια τρεμιθιά έξω από το εκκλησάκι του Μιχαήλ Αρχαγγέλου.

Αφού πέρασαν τα Φώτα και έφυγαν οι καλικάντζαροι, δυστυχώς ξέχασαν τον φίλο τους δεμένο στην μεγάλη τρεμιθιά. Και έμεινε εκεί δεμένος για αιώνες να τον περιπαίζουν τα μικρά παιδιά, και να τον παίρνουν οι νοικοκυρές να τους κάνει τις σκληρές δουλειές.

Αυτά μας έλεγαν οι γιαγιάδες μας πως συνέβαιναν τα παλιά χρόνια, και πως ο καημένος καλικάντζαρος έμεινε για αιώνες εκεί δεμένος, να κάνει τις δουλειές των χωρικών και να τον περιγελούν τα παιδιά.

Η μεγάλη τρεμιθιά που πάνω ξέχασαν δεμένο τον σύντροφο τους οι καλικάντζαροι, στέκει εκεί να θυμίζει την παλιά ιστορία, αλλά και το μένος

των ανθρώπων που για την ανάπτυξη και την πρόοδο τους δεν δίστασαν παράνομα να κόψουν τα αιωνόβια δένδρα. Η περιοχή από τότε ονομάζεται οι τρεμιθιές της Ζήνας.

ΓΙΑΤΡΙΣΣΑ ΕΛΕΟΥΣΑ

Μια από τις αδερφές του Λεωνίδα η Παναγιώτα από την Πέγεια, όταν ήταν δέκα χρονών αρρώστησε βαριά και όλοι έκλαιγαν και παρακαλούσαν να γίνει καλά η Παναγιώτα.

Ένα πρωί πήραν το γαϊδούρι και πήγαν στο Κτήμα να φέρουν τον γιατρό τον Όμηρο. Τον εκάθησαν πάνω στο γαϊδούρι και τον έφεραν στο χωριό. Την εξέτασε καλά καλά και τους λέγει,
-αν βγάλει την νύκτα ναι για όχι.

Κατά το δειλινό οι γονιοί της πήγαν στο αλώνι να ανεμίσουν το σιτάρι, δίπλα είχε δρόμο, και νάσου να περνά μία γύφτησα τσιγγάνα και τους λέγει,
-για πολύ στενοχωρημένους σας βλέπω τι έχετε;
-η κόρη μας είναι πολύ άρρωστη και μας είπε ο γιατρός ναι για όχι αν θα ζήσει μέχρι το πρωί, και εκείνη τους λέγει

-αν γιάνω την κόρη σας μου δίνετε ένα τενεκέ σιτάρι;

-μπορείς να μας την γιάνεις;

-εγώ τους λέγει, μπορώ να κάνω και παπούτσια χρυσά να φορώ.

-Αν μου την γιάνεις λέγει ο παππούς, να σου δώσω δυο τενεκές σιτάρι.

Όταν πήγαν στο σπίτι έξω στην αυλή τους λέγει,
-Φέρτε μου ένα πιάτο με νερό.

Της φερνουν ενα πιάτο με το νερο και βγάζει ένα σταυρουδάκι από τον κόρφο της και λέγει,

-ενώ θα διαβαζω, αν το σταυρουδακι πεταχτει
εξω απο το νερο, η κορη σας θα γιάνει, αν μείνει
μέσα στο νερό, η κόρη σας θα πεθάνει.

Και άρχισε να διαβάζει, σε λίγο το σταυρουδάκι
πετάχτηκε έξω από το νερό, επαναλαμβάνει το
ίδιο, ξανασυμβαίνει το ίδιο... Ταυτόχρονα, φωνές
ακούγονται να βγαίνουν απο το σπίτι, γυναίκες
βγαίνουν έξω φωνάζοντας χαρούμενα,

-έγιανε η Παναγιώτα, έγιανε η Παναγιώτα...

Έγιανε η Παναγιώτα, έζησε μέχρι τα ενενήντα
της και δεν ξαναρώτησε σε όλη της τη ζωή. Η
Γύφτισσα πήρε για κανίσι δυο τενεκέδες σιτάρι
και μια όρνιθα. Σαν έφυγε και ύστερα, όλοι κατά-
λαβαν ότι ήταν η Παναγία.

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΧΑΡΙΛΑΟΥ

Ο Χαρίλαος ο γιος του Πιστέντη ήταν ένας συμπαθής νεαρός που ο κύρης του τον έστειλε μισταρκό όπως συνηθιζόταν εκείνες τις εποχές, με αντάλλαγμα για την εργασία του να έχει τροφή καθώς και μια πεινχρή αμοιβή. Έπιασε δουλειά ως παραπαίδι σε ένα καφενείο, και με τον καιρό έγινε καλός καφετσζής, από την οποία θέση καθώς ερχόταν σε συναναστροφή με τους χωριανούς του, έγινε κοινωνός των προβλημάτων και των χαρών τους. Έπιασε φιλία με άλλους νεαρούς και τακτικά πήγαιναν για ψάρεμα με δυναμίτη.

Όταν πέρασαν τα χρονιά και ήρθε ο καιρός να παντρευτεί, του προξένεψαν μια νύφη από την Τρεμιθούσα, όπου και μετανάστευσε. Εκεί έζησε ως γεωργός καλλιεργώντας κάτι λίγα χωραφάκια που βρήκε σαν προίκα, εργαζόταν επίσης ως λακκοτρύπης, δηλαδή έσκαβε πηγάδια.

Τον καιρό της ΕΟΚΑ τη χρονιά του 1957, αποφάσισε να σκάψει ένα πηγάδι δικό του να ποτίζει πιότερο τα χωράφια του.

Μια μέρα που ήταν στο πηγάδι και έσκαφτε, ακούστηκε μια εκκωφαντική έκρηξη. Ήταν μια βόμβα που έβαλαν οι αντάρτες της ΕΟΚΑ σε ένα αγγλέζικο τζίπ που περνούσε από το διπλανό δρόμο.

Ξέροντας πως θα κατέφθναν στρατιώτες να ε-
ρευνήσουν την περιοχή, ο βοηθός του έφυγε
τρέχοντας γρήγορα και χάθηκε μέσα στα χωρά-
φια.

Ο Χαρίλαος όμως, όσο να ανέβει από το λάκκο
χασομέρησε, και τον πρόλαβαν οι Εγγλέζοι. Το
έβαλε στα πόδια, αλλά οι στρατιώτες του φώνα-
ξαν Αλτ, τις ει;

Αλλά ώ τι δυστυχία ο άμοιρος, ήταν περήφανος
στα αυτιά, έχε χαλασμένη την ακοή του από δυ-
ναμίτες και δεν τους άκουσε, και δεν σταμάτησε,
και τον πυροβόλησαν και τον σκότωσαν. Ήταν
νέος στην ηλικία και άφησε χήρα τη γυναίκα του
με ένα μικρό παιδί, ένα κοριτσάκι.

ΜΙΚΡΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ

Στο Αγίασμα του Αρχάγγελου Μιχαήλ στη Χλώρακα, έτρεχε άφθονο νερό και σχημάτιζε μια μικρή λίμνη όπου μέσα μια άσχημη μάγισσα έβγαινε κάθε μέρα να λουστεί, σκορπίζοντας το φόβο και τον τρόμο στους ντόπιους. Κανένας χωρικός δεν τολμούσε να πάει να γιάνει τις αρρώστιες του καθώς το αγίασμα ήταν θαυματουργό, ούτε κανένας να καλλιεργήσει τα γύρω χωράφια από το νερό της.

Όμως ένας άφοβος νεαρός που μια μέρα περνούσε από το μέρος και θέλησε να πλυθεί, η μάγισσα προσπάθησε να τον φοβερήσει. Του όρμηξε αι με φωνές θέλησε να τον διώξει.

Τότε ο νεαρός με το ραβδί που κρατούσε τις έδωσε κάμπουσες ξυλιές πάνω στη ράχη, και αυτή φοβισμένη έφυγε τρέχοντας, και από τότε κανείς στον τόπο εκείνο δεν την ξαναείδε.

Ο λαϊκός θρύλος λέγει πως η κακιά μάγισσα ήταν μια όμορφη γυναίκα σύζυγος ενός ληστή που μια φορά τον απάτησε και όταν αυτός το έμαθε, με το σπαθί του κατακρεούργησε το πρόσωπο της και την καταράστηκε να ζει και να υποφέρει αιώνια. Η γυναίκα από τότε περιτριγυρίζεται στην εξοχή και φοβίζει τους χωρικούς με την ασχήμια της.

Λέγει επίσης ο θρύλος πως το νεαρόν παιδί ήταν ο Αρχάγγελος Μιχαήλ, και οι κάτοικοι προς τιμήν του έκτισαν το εκκλησάκι που σήμερα ευρίσκεται στην περιοχή.

ΠΑΝΑΓΙΑ ΧΡΥΣΟΜΕΣΟΓΕΙΩΤΙΣΣΑ

Ορισμένοι πιστοί Χριστιανοί ισχυρίζονται ότι πολλά από τα θαύματα της Παναγίας είναι μια διαρκής πρόσκληση της Θεοτόκου προς τους μουσουλμάνους κυρίως, για να προσέλθουν στο χριστιανισμό. Απόδειξη για τον ισχυρισμό τους αναφέρουν ότι σε περιοχές όπου συνυπάρχουν και οι δύο θρησκείες, οι μουσουλμάνοι γίνονται αποδέκτες θαυματουργικών παρεμβάσεων της Παναγίας. Πολλές φορές μαζί λιτάνευσαν το εικόνισμα της κάνοντας δέηση για βροχή σε καιρούς ανομβρίας, και πολλές φορές η Παναγία τους έστειλε βροχή.

Ένα παλαιόν καιρόν που είχε ανομβρία, στο χωριό της Μεσόγης ο παπάς με τους χωριανούς έκαναν παράκληση και γύρισαν λιτή το εικόνισμα της σε όλο το χωριό και την παρακάλεσαν να βρέξει ο θεός να ποτιστούν τα χωράφια τους..

Εκείνη την εποχή το χωριό ήταν μικτό με Έλληνες και Τούρκους. Την ώρα της λιτής, ένας Τούρκος μειδίασε ειρωνικά, και είπε σιγά, -Κοίταξε τους χριστιανούς, κρατούν ένα κομμάτι ξύλο και το γυρίζουν σαν τους πελλούς πως εν να γινεί θαύμα.

Και το θαύμα συνέβηκε στη στιγμή. Από το εικόνισμα ένα μικρό κομμάτι ξύλο αποκόπηκε, και με δύναμη μόνο του εκσφενδονίστηκε στο μάτι του Τούρκου που βλασφήμησε και τον τύφλωσε.

Έμεινε για πάντα τυφλός, γιατί κανείς δεν του εξήγησε να ζητήσει συγχώρεση και ίσως η Παναγία να του ξανάδινε το φως.

Ύστερα από το περιστατικό, αλλά και στα χρόνια που πέρασαν, όσοι δοκίμασαν να κολλήσουν το αποκομμένο κομμάτι στην εικόνα, δεν μπόρεσαν. Η θαυματουργή εικόνα της Παναγίας ίσως το απέβαλλε γιατί ήρθε σε επαφή με αυτόν που την βλασφήμησε χωρίς ύστερα να μετανιώσει.

Η εικόνα σήμερα ευρίσκεται στο τέλος του δεξιού εικονοστασίου της καινούργιας εκκλησιάς του αποστόλου Βαρνάβα, όπου την επισκέπτονται πολλοί ευσεβείς για να έχουν τη χάρη της.

Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ ΚΑΙ Ο ΧΩΡΙΚΟΣ

Ένας βασιλιάς βγήκε περίπατο εις το βασίλειον του. Σε έναν αγρό συνάντησε έναν γνωστόν υπήκοο του να παίζει με τον μικρόν υιόν του. Τον ερώτησε αν είναι συγγενής του, και ο χωρικός απάντησε,

-εν ο μασκαράς ο γιος μου.

Μετά από λίγα έτη, πάλιν ο βασιλιάς εβγήκε περίπατο, και ξανασυνάντησε τον χωρικό να εργάζεται στα χωράφια βοηθούμενος από τον δεκάχρονον πλέον υιόν του. Τον ηρώτησε και πάλιν αν είναι συγγενής του.

-Εν ο πουμουσιάρης μου.

Παρήλθαν κάμποσα χρόνια ακόμα, και ξαναβγήκε περίπατο στον ίδιον τόπο. Και πάλιν συνάντησε τον χωρικό με έναν νέο να εργάζεται αντ αυτού.

-ποιος είναι ο νέος; Τον ερώτησε.

-Είναι ο χειρότερος μου εχθρός απάντησε ο χωρικός.

-Γιατί είναι ο υιός σου ο χειρότερος εχθρός σου; Αρώτησεν ο βασιλιάς.

-Διότι όταν ήταν μασκαράς με τα καμώματα του με έκανε να διασκεδάζω και να τον αγαπώ. Όταν ήταν φουμουσιάρης μου, με εβοήθαν στην εργασίαν μου. Τώρα που μεγάλωσε και εγώ γέρασα, εύχεται να αποθάνω για να κληρονομήσει την περιουσία μου.

Ο ΒΟΣΚΟΣ ΚΑΙ Ο ΔΙΑΒΟΛΟΣ

Ήταν ένας βοσκός που ζούσε μέσα στα λαόνια, και σπάνια κατέβαινε στο χωριό. Μια φορά κατέβηκε στο χωριό, και γιά πρώτη φορά μπήκε μες την εκκλησιά. Μέσα είδε πολλές εικόνες που είχαν μπροστά τους καντήλια και κεριά αναμμένα. Πρόσεξε όμως πως μια εικόνα μαύρη με έναν μαύρο που είχε κέρατα στην κεφαλή, δεν είχε μήτε καντήλι, μήτε κεριά αναμμένα. Πήγε στον παπά και του ζήτησε να ανάψει ένα κεριά, και αυτός θα το πλερώσει.

-Όχι του λέγει ο παπάς, δεν του ανάβω κεριά γιατί είναι ο διάβολος. Ο βοσκός πήγε στο παγκάρι, έβαλε μια πακίρα και πήρε ένα κεριά το οποίο άναψε και τοποθέτησε μπροστά στην εικόνα του διαβόλου.

Την νύχτα στον ύπνο του τον επισκέφτηκε ο διάβολος και του λέει,

-Σε ευχαριστώ που μου άναψες ένα κεριά, γι αυτό θέλω να σου κάνω μια χάρη, τι χάρη επιθυμείς;

-Τίποτα απαντάει ο βοσκός, δεν χρειάζομαι τίποτα.

-Καλά, όμως πάμε έξω να κουβεντιάσουμε λίγο, του ζήτησε ο διάβολος.

Πήγαν έξω να κουβεντιάσουν, αλλά ο βοσκός κατουρήθηκε και κατούρησε στην αυλή.

Το πρωί που ξύπνησε ήταν κατουρημένος πάνω του και ντρεπόταν να σηκωθεί. Η γυναίκα του

τον ρώτησε γιατί δεν σηκώνεται να βγάλει τα πρόβατα στη βοσκή, και αυτός της εξήγησε ψέματα πως τη νύχτα ήπιε λίγο παραπάνω και κατουρήθηκε πάνω του.

Την επόμενη νύχτα πάλι του κατέβηκε ο διάβολος και του είπε ξανά τι χάρη θέλει να του κάμει.

-Τίποτα δεν θέλω από σένα, εψές με έβαλες και εκατούρησα πάνω μου.

-Μα δεν γίνεται, πρέπει οπωσδήποτε να σου κάμω ένα θέλημα, είσαι ο μόνος που μου άναψες ένα κερί, πρέπει να σου το ανταποδώσω.

Στα πολλά που επέμενε ο διάβολος, ο βοσκός του λέει,

-Άτε φέρμου λίγα ριάλια.

Τον πήρε ο διάβολος από το χέρι και τον κατέβασε στο υπόγειο θησαυροφυλάκιο του βασιλιά. Άρχισε να γεμίζει τις τσέπες του χρυσάφια και ριάλια, όταν ξαφνικά τους πήραν είδηση οι φρουροί του βασιλιά.

-Πάμε να φύγουμε, μας πήραν χαπάρι.

Το έβαλαν στα πόδια μπροστά ο διάβολος, πίσω ο βοσκός. Σε μια στιγμή όμως, οι φρουροί τον έφτασαν και τον άρπαξαν από τα πόδια.

-Βοήθα με να ξεφύγω, φώναξε ο βοσκός.

-Χέσε να τους λούσεις, για να σε αφήσουν, του απαντά ο διάβολος.

Τους χέζει και τους λούζει για να βρωμίσουν και να τον αφήσουν, και απότομα ξύπνησε χεσμένος

στο κρεββάτι με την ατμόσφαιρα να βρωμά και την γυναίκα του να ξυπνά και να φωνάζει.

Πρωί πρωί ο βοσκός παίρνει τη μαγκούρα του και πάει κάτω στο χωριό, βρίσκει τον παπά και αφού του εξιστόρησε τα γεγονότα, του ζήτησε να ξεκλειδώσει την εκκλησιά.

Μπαίνει μέσα, αρπάζει την εικόνα του διαβόλου, την έκανε κομμάτια με την μαγκούρα του και την τσαλαπάτησε χαμαί.

Από εκείνη τη στιγμή, ο διάβολος δεν τον ξαναεπισκέφτηκε στον ύπνο του.

ΠΑΠΑΣ ΣΙΕΗΤΤΑΝΗΣ

Ήταν ένας στο χωριό κι αγαπούσε μια κοπέλα.
Κάθε πρωί περνούσε από την εκκλησιά του Αη
Γιάννη, άφηνε τα παπούτσια του στην πόρτα,
έμπαινε μέσα, πήγαινε μπροστά στην εικόνα του
Άγιου και τον παρακαλούσε,
- Άγιε μου Γιάννη Πρόδρομε, κάνε τη Βασιλική να
με αγαπήσει.

Ο παπάς που τον έβλεπε κάθε πρωί να πηγαίνει
στην εκκλησία γεμάτος περιέργεια δεν άντεξε,
πήγε μια μέρα και κρύφτηκε μέσα στο ιερό να
ακούσει τι ζητάει με τόση πίστη κάθε μέρα από
τον Άγιο.

Πήγε λοιπόν ο ερωτοχτυπημένος να προσευχη-
θεί μπροστά στο εικόνισμα του Αγίου, και ο πα-
πάς κρυμμένος στο ιερό, τον άκουσε να λέει,
- Άγιε μου Γιάννη Πρόδρομε, κάνε τη Βασιλική να
με αγαπήσει.

Η Βασιλική ήταν η κόρη του παπά, και για να τον
αποθαρρήνει καθώς δεν τον ήθελε για γαμπρό,
σκαρφίστηκε να κάνει τον Άγιο.

Οπότε ξαφνικά πίσω από την εικόνα του Αγίου ο
ερωτοχτυπημένος ακούει μια άγρια φωνή :

- Δεν είναι για τα μούτρα σου η Βασιλική.

Ο άνθρωπος μισοπεθαμένος από τον φόβο πε-
τάχτηκε έξω από την εκκλησία, μα ξαναγύρισε σε
λίγο για να πάρει τα παπούτσια του. Εκεί που τα
παιρνε γύρισε, και με τη σκέψη πως και οι Άγιοι

φοβέρα θέλουν, αγριοκοίταξε τον Άγιο και φώναξε,
-με η γλώσσα που έχεις, καλά κάμανε και σου κόψαν το κεφάλι.

ΚΑΙ Ο ΑΓΙΟΣ ΦΟΒΕΡΑ ΘΕΛΕΙ

Η λαϊκή παράδοση θέλει ένα βοσκό που έβοσκε τα πρόβατα του σε ένα ορεινό χωριό σε μια βουνοπλαγιά, μια μέρα που ξέσπασε δυνατή μπόρα, να ψάχνει για καταφύγιο.

Θέλοντας να προστατευτεί ο ίδιος και τα πρόβατα του, αναζήτησε καταφύγιο σε ένα ερημοκλήσι του Άη Γιανιού που ήταν το μοναδικό κτίσμα πάνω στο βουνό.

Κατηύθυνε τα πρόβατα εντός του ναΐσκου, και πίσω αυτός με τη μαγκούρα οριζόντια στους δύο ώμους πίσω στον σβέρκο, δεν κατάφερε να χωρέσει από την πόρτα καθώς η μαγκούρα έβρισε στον παραστατό της πόρτας.

Και καθώς λίγο αγαθός, σκέφτηκε πως ο Άγιος δεν τον άφηνε να μπει μέσα.

Θυμωμένος και νευριασμένος από την άγρια βροχή και με τον Άγιο που δεν τον άφηνε να εισέλθει εντός, κατέβασε το ραβδί από τους ώμους και το πρόταξε απειλητικά προς την πόρτα θέλοντας να φοβερίσει τον Άγιο να τον αφήσει να μπει μέσα. Αφού λοιπόν κατέβασε το ραβδί και την γύρισε οριζόντια, τον χώρεσε η πόρτα και εισήλθε εντός του ναού..

Όταν κατέβηκε στο χωριό, στο καφενείο, με καμάρι εξηγούσε στους χωριανούς του πως φοβέρισε τον Άη Γιάννη και τον άφησε να προφυλαχθεί από την βροχή και έλεγε συνέχεια πως, -και ο Άγιος φοβέρα θέλει.

Γλύπτρια η ΓΙΩΤΑ ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ

Η ΡΗΓΑΙΝΑ ΚΑΙ Ο ΔΙΓΕΝΗΣ

Ἡ Ρήαινα εἰσιεν τό παλάτιν της πάνω στην Φάβρικαν. Ὁ Διενής ήθελε την Ρήαιναν γιά γυναίκα του.

Η Ρήαινα εἶπεν του,

-Αν μου φέρεις νερόν στην Πάφον εν νά σέ πάρω άντρα μου.

Ο Διενής έκαμε τότε το πετραύλακον τζαι έφερε τό νερόν που την Τάλαν. Η Ρήαινα, άμα έφερε τό νερόν, εμετάνωσεν τζιαι γέλασε του Διενή. Τότες ο Διενής εθύμωσεν. Εστάθηκεν πάνω στόν Μούτταλλον (λόφον του Κτήματος) τζιαι πήρεν μιαν πέτραν τζιαι έρριψεν της την. Τζιαι η πέτρα

στέκει ως την σήμερον δίπλα που τον άην αγαπητικόν τσαι Μισητικόν, τζιαί φέρει πάνω την σπαθκιάν του Διενή. Ή πέτρα έν τής έμπλασεν. Η Ρήαινα εθύμωσεν τζιαί τζιείνη τζιαί έρριψεν του τ' άδράχτιν της, μά έν του έμπλασεν. Τσαι το αδράχτιν έππεσεν κάτω που τον Μούτταλον, μέσα σ ένα χωράφι της Γλώρακας

Η ΚΑΛΗ ΚΑΙ Ο ΔΙΓΕΝΗΣ

Μια φοράν είχεν έναν παιδί κκέλικο ορφανό από μάνα και πατέρα, πολλά φτωχόν. Δούλευε βοηθός σε βοσκούς οι οποίοι το επρόσταζαν συνέχεια,

-λάμνε εκεί, λάμνε εδώ, πέντα τις κουέλλες.

Του εθύμωνναν, και τον επερίπαιζαν.

Το κκέλικον παιδίν μιαν ημέρα καθόταν σε ένα βράχο στεναχωρεμένο, και παραπτονεμένο για τη συμπεριφορά των βοσκών. Έβγαλε έναν μεγάλο αναστεναγμό εις τον Θεό, και ένιωσε την πέτρα να ταράσσει. Κατάλαβε από εκείνη τη στιγμή πως εδυνάμωσεν το κορμίν του. Σηκώθηκε και άρπαξε την πέτρα που ήταν 200 οκάδες και την ένιωσε ίσαμε 200 δράμια.

Εκείνη τη στιγμή ένας βοσκός του φώναξε,

-Βρε παλιόκκελη βούρα να κόψεις τις κουέλλες.

Το παιδίν αντιστάθηκεν του, και θυμωμένος ο βοσκός εμούνταρεν να το δέρει.

Γυρίζει του έναν πάτσον τότε ο κκέλης και εστράβωσεν η μουτσούνα του, και επιτούσαν τα γέματα του.

Οι άλλοι βοσκοί έτρεξαν θυμωμένοι να τον δέρουν, και έκαμε και σε αυτούς χειρότερα.

Τότε εκατάλαβαν πως η δύναμη του ήταν του Θεού, και φοβισμένοι έκαμαν πίσω.

Όταν ο κκέλης εκατάλαβεν τη δύναμη του, έπιασε έναν αππαρί και γύριζε τον κόσμο, και όπου άκουγε πως υπήρχε ένα παλικάρι, πήγαινε να το

συναντήσει. Μια φορά βρήκε έναν που τον έλεγαν Γιάννη και είχε μια όμορφη γυναίκα, την Κάλλη. Ο κκέλης εμούνταρεν πάνω του και του την επήρε.

Ο Γιάννης εποταβρίστηκε πάνω του και του είπε,

-Βρε ποιος είσαι εσύ και ήρθες να μου πάρεις τη γυναίκα;

Κι του λέει ο κκέλης,

-είμαι ο Διγενής ο κκέλης που ακούεις.

Ο Γιάννης εμούνταρεν τον να τον κατακόψει, και ο Διγενής εγύρισεν το χέρι και του, έδωκεν έναν πάτσον και τον εμισοσκότωσε.

Και έμεινε ο Γιάννης χαμαί μισοσκοτωμένος, και ο Διγενής ο κκέλης έπιασε την γυναίκα του και έφυγε. Όταν πέρασαν χρόνια και ο Διγενής ψυχωμαχούσε, φώναξε την Κάλλη του και την ρώτησε όταν θα αποθάνει ποιον άντρα θα πάρει.

Και η Κάλλη του του λέει,

-Διγενή μου τον Γιάννην μου επαντρεύτηκα, τον Γιάννην μου εν να πάρω.

Σκέφτηκε λίγο ο Διγενής, και της λέει,

-Καλάν γρουσή μου, άμα εν να πεθάνω εγιώ, όποιον θέλεις πάρε. Έλα κοντα μου να ποσιερετιστούμεν.

Επήγεν κοντά του να αποχαιρετιστούν, και ο Διγενής την έβαλε στ αγκάλια του πως εν να την φιλήσει, και έσφιξεν την πάνω του και μαζί εξεψυχήσαν.

Ο ΔΙΓΕΝΗΣ ΚΑΙ Ο ΚΩΣΤΑΝΤΑΣ

Ο Διγενής και ο Κωσταντάς ήταν αδέρκια. Όταν μικροί πήγαιναν σχολείο ήταν φτωχοί και κακορίζικοι, και τα άλλα παιδιά τους εδέρναν και τους επεριπαίζαν. Δυστυχισμένοι και λυπημένοι, μέρα νύχταν παρακαλούσαν τον Θεό να τους κάμει μίαν ευκολία, να τους γλυτώσει από τα άλλα κοπελλούθκια.

Που τες πολλές φορές, τους άκουσεν ο θεός και τους έστειλε έναν άγγελο να τους ρωτήσει τι θέλουν από αυτόν και κάνους τόσες δεήσεις.

Και εκείνοι δεν εξήτησαν ούτε ριάλια, ούτε πλούτη, μόνον εξήτησαν να τους δώσει δύναμην.

Ο θεός τους έδωκε δύναμη τόση, που δεν τους εσήκωνε η γη.

Ξανακλάυτηκαν στο θεό και αυτός τους έδωσε δύναμη μόλις που τους έσωννεν η γη.

Ύστερα από αυτό, μια μέρα όταν πήγαν σχολείο τα άλλα παιδιά που τους νόμιζαν κακορίζικους προσπάθησαν να τους περιπαίξουν και να τους δέρουν. Όμως τα κακορίζικα όπου αγγίζαν τα μωρά επεθανίσκαν, εδιούσαν τους πάτσον και δεν ελέγαν μανά.

Που τότες εβγήκαν έξω στο κόσμο και εφάνηκεν η δύναμη τους. Αγόρασαν από ένα άλογο, αρματώθηκαν από ένα κοντάρι και από το Κτήμα ξεκίνησαν να πάνε στην Πόλη της Χρυσοχούς να γνωρίσουν τον κόσμο.

Ο θεός που ήθελε να δει την καρδιά τους, μεταμορφώθηκε σε ένα γέρο και στάθηκε στη στράτα τους.

-Βοηθάτε με να φορτωθώ το δισάκκι μου και είμαι γέρος και δεν μπορώ, τους είπε.

Επειδή ο Διγενής τον προσπέρασε και ο Κωσταντάς ήταν πιο πίσω, γυρίζει και του λέει,

-Άτε Κωνσταντά βοήθα τον γέρο να φορτωθεί το δισάκκιν του.

Όμως ο Κωσταντάς επειδή βαριώταν να κατέβει από το άλογο, ποτάβρισε το σιδερένιο κοντάρι του και περνώντας το κάτω από το δισάκκι, προσπάθησε να το σηκώσει να το φορτώσει στους ώμους του γέρου. Όμως το σιδερένιο κοντάρι έσπασε από το πολλή φορτίο που είχε μέσα.

Θυμωμένος ο Διγενής ξεπέζεψε, άρπαξε το δισάκκι και το σήκωσε ψηλά να το φορτώσει στο γέρο, Ο γέρος όμως δεν εκαείλισε, και λέει του, -άφηστο γιέ μου, έχε την ευχή μου, εσήκωσες τον ήμιση κόσμο.

Και σκύβοντας άνοιξε το δισάκκι. Μέσα στο δισάκκιν ο θεός είχε βάλει τον ήμιση κόσμο.

ΤΟ ΕΞΥΠΝΟ ΠΟΥΛΟ ΑΠΟ ΤΗ ΜΥΤΗ ΠΙΑΝΕΤΑΙ

Ο Κυριάκος ήταν ένα έξυπνο παιδί, ο καλύτερος μαθητής. Καταλάβαινε την υπεροχή του έναντι των άλλων παιδιών και ήταν πολύ ευχαριστημένος που ξεχώριζε απ' όλους μέσα στην τάξη. Ο θείος του ήταν παπάς και θέλοντας και μη, τον ακολουθούσε και τον βοηθούσε στους εσπερινούς, στις λειτουργίες και στις κηδείες. Ήξερε όλους τους ψαλμούς και νήστευε τα σαρανταήμερα και τα πενηνταήμερα. Καταγόταν από φτωχή οικογένεια, έτσι που ζήλευε τα άλλα παιδιά που είχαν όλων των ειδών λιχουδιές που τους πρόσφεραν οι γονείς τους σε αντίθεση με αυτόν που τους έβλεπε και λιγουρευόταν.

Μια φορά ήταν δώδεκα χρονώ κοντά μεσάνυχτα της μεγάλης Ανάστασης, έπαιζε με τα άλλα παιδιά στον περίβολο της εκκλησίας προσμένοντας να χτυπήσουν οι καμπάνες. Στην άκρια της πλατείας σε ένα καφενείο είδε να ανάβουν φώτα. Ήταν το καφενείο της γιαγιάς του που πριν την εκκλησία, πήγε για κάποια δουλειά. Χαρούμενος έτρεξε να της ζητήσει ένα ποτήρι νερό. Η καλή του η γιαγιά του έδωσε να πιεί και τον τράταρε ένα κουραμπιέ.

-Καλή μου γιαγιά, της λέει, δεν τον θέλω, δεν μπορώ να τον φάω γιατί νηστεύω.

Και καθώς λέει η παροιμία το «έξυπνο πουλί από την μύτη πιάνεται», βγήκε έξω να πάει να παίξει με τα άλλα παιδιά.

Αμέσως συνειδητοποίησε την γκάφα του. Σε λίγη ώρα που θα χτυπούσαν οι καμπάνες τέλειωνε η νηστεία. Μπορούσε να πάρει τον κουραμπιέ να τον φάει αργότερα. Πήρε μεγάλη στεναχώρια και τα έβαλε με τον εαυτό του για τη μεγάλη του βλακεία.

Πέρασαν χρόνια, πέρασαν δεκαετίες και ακόμη φέρνει στο νου του το περιστατικό καθώς πολύ λιγουρευόταν να φάει τον κουραμπιέ που ήταν αφράτος με γέμιση από αμύγδαλα.

ΜΙΣΟ ΣΕΛΙΝΙ

Ήμουν μικρός 15 χρονών, μαθητής τρίτης τάξης στο Α' γυμνάσιο Πάφου το επονομαζόμενο «Νικολαΐδειο». Το τρίτο διάλειμμα ήταν το μεγάλο διάλειμμα που διαρκούσε 15 λεπτά και οι μαθητές συνωστίζονταν στην καντίνα του Αγάπιου ποιος πιο γρήγορα να προλάβει να αγοράσει σάντουιτς.

Ήταν εποχές φτωχικές και είμασταν αρκετοί οι μαθητές που δεν είχαμε χρήματα να αγοράσουμε, και με την κοιλιά μας να γουργουρίζει, βλέπαμε τους άλλους περίλυπα..

Μια φορά ήταν τόσο πολύ το γουργούρισμα και η πείνα μου, που σκέφτηκα ότι ίσως την ώρα που χτυπούσε το κουδούνι και οι μαθητές βιαστικοί εγκατέλειπαν, ίσως καπιοιουνού να του έπεφτε κάποιο νόμισμα.

Κάθισα δίπλα στο παράθυρο και περίμενα. Μόλις χτύπησε το κουδούνι και έφυγαν οι μαθητές, κοίταξα, και με μεγάλη μου χαρά ανακάλυψα μισό σελίνι.

Αγόρασα τρία μικρά φρέσκα παξιμάδια και μία λεπτή φέτα σαλάμι αέρος. Δεν μπήκα στην τάξη παρά έκανα απουσία, για να απολαύσω το καλύτερο φαΐ του κόσμου υπό τις περιστάσεις εκείνες. Ήταν το πιο ωραίο γεύμα στη ζωή μου που ευχαριστήθηκα και μέχρι σήμερα τίποτα άλλο δεν με ικανοποίησε περισσότερο.

Από εκείνη τη μέρα και για πολλές μέρες έκανα το ίδιο κόλπο, αλλά δεν ξαναφάνηκα τυχερός.

ΕΝΑΣ ΑΠΡΟΣΜΕΝΟΣ ΣΩΤΗΡΑΣ

Η οδός Τρούμπας στον Πειραιά ήταν μια κακόφημη συνοικία με οίκους ανοχής και καμπαρέ όπου κυκλοφορούσαν κάθε καρυδιάς καρύδι και το έγκλημα ανθούσε σε μέγιστο βαθμό.

Παράλληλος της Τρούμπας ήταν η Ακτή Μιαούλη, δρόμος που στη μια μεριά ήταν η θάλασσα του Πειραιά και στην άλλη τα κτίρια που στέγαζαν τις ναυτιλιακές εταιρείες.

Σε μια κάθετη οδό των δύο δρόμων ήταν το καφενείο «Βοσκοπούλα», ένα καφενείο που σύχναζαν Κύπριοι ναυτικοί. Σ αυτό όποτε ξεμπαρκάριζα συνήθιζα να επισκέπτομαι, καθώς πάντα συναντούσα κάποιο γνωστό από την Κύπρο.

Είχα μόλις ξεμπαρκάρει, πήγα στην εταιρεία μου όπου εξοφλήθηκα για την εργασία ενός έτους περίπου και πέρασα από τη Βοσκοπούλα για ένα Κυπριακό καφέ.

Όταν ετοιμάστηκα να φύγω είχε σουρουπώσει καλά και το σκοτάδι έπεφτε γοργά.

Πεζός και βιαστικός καθώς η περιοχή ήταν επικίνδυνη, προχώρησα προς τη στάση των λεωφορείων στη λεωφόρο Βασιλέως Γεωργίου Α΄ που ήταν κάθετη της Ακτής Μιαούλη.

Περνώντας από το εκκλησάκι της Αγίας Τριάδας, ο τόπος ήταν σκοτεινός χωρίς ηλεκτρικά φανάρια και έρημος από κόσμο. Άνοιξα το βήμα θέλοντας

να προσπεράσω το σκοτάδι γρήγορα και να μπω σε φωτεινό μέρος.

Πριν προλάβω όμως, ξαφνικά τέσσερις ανθρωπινες σιουλέτες μου έκοψαν το δρόμο.

Γύρισα πίσω να το βάλω στα πόδια, αλλά διαπίστωσα πως άλλοι τρεις μου έκλειναν επίσης το δρόμο. Είχαν όλοι στα χέρια ρόπαλα και μαχαίρια. Κατάλαβα ότι θα με λήστευαν, και αφού δεν είχα διαφυγή, αποφάσισα να μην αντιδράσω και να τους δώσω τα χρήματα μου, ίσως γλύτωνα τη ζωή μου.

Και ενώ βάδιζαν απειλητικά προς το μέρος μου, ξαφνικά ένας με σιγανή κοφτή φωνή σε γλώσσα Αραβική, τους έκανε να σταματήσουν. Τους ψιθύρισε λίγο και όλοι έφυγαν και τους κατάπτε το σκοτάδι. Αυτός μια καχεκτική φιγούρα βάδισε προς εμένα και μου άπλωσε το χέρι να σφίξει το δικό μου.

Μιλώντας μου στα Αγγλικά, με αποκάλεσε my friend, και τραβώντας με ελαφρά από το χέρι με τράβηξε στο φωτεινό μέρος της πλατείας. Με μια υποψία τον περιεργάστηκα και αμέσως αναγνώρισα τον απρόσμενο σωτήρα μου.

Πριν λίγο καιρό με το πλοίο είχαμε πιάσει λιμάνι στη Τρίπολη της Λιβύης. Μετά τον απόπλου κάτω στις σεντίνες του μηχανοστασίου τον ανακάλυψα να κρύβεται ως λαθρεπιβάτης. Προσπαθούσε να δραπετεύσει από του καθεστώς του Καντάφι γιατί κινδύνευε η ζωή του. Δεν τον μαρ-

τύρησα στον καπετάνιο ως είχα υποχρέωση, αλλά καθώς μου εξήγησε την κατάσταση θέλησα να τον βοηθήσω.

Τώρα τον συνάντησα αρχηγό συμμορίας που λήστευε ανθρώπους. Σκέφτηκα ότι ήμουν τυχερός που ήταν ο αρχηγός και γλύτωσα, αλλά σκέφτηκα επίσης ότι αν τον μαρτυρούσα, ίσως να μην υπήρχε η συμμορία.

ΣΤΑ ΣΚΥΛΑΔΙΚΑ

Ήμουν ξέμπαρκος και καθόμουν στο καφενείο της «Βοσκοπούλας» στην Ακτή Μιαούλη όταν αναπάντεχα είδα να μπαίνει ο θεϊός μου ο Νικολής, και αυτός ξέμπαρκος ναυτικός. Ξαφνιασμένος του έβαλα μια φωνή και αυτός βλέποντας με, χωρίς να ξαφνιαστεί καθώς ήξερε πως δούλευα στα καράβια κόντεψε, αγκαλιαστήκαμε και κάτσαμε να τα πούμε.

Η ώρα πέρασε χωρίς να το καταλάβουμε και ήρθε το βράδυ. Αποφασίσαμε να πάμε δίπλα στο Πασαλιμάνι όπου δούλευε ένας φίλος του Κύπριος και ήξερε τα κατατόπια της χώρας, μαζί του να περιδιαβούμε τη νύχτα και να γιορτάσουμε το γεγονός της συναπάντησης μας.

Όταν ήρθε αργά το βράδυ μπήκαμε σε ένα ταξί και καταλήξαμε στην Ιερά οδό σε ένα σκυλάδικο να γιορτάσουμε και να διασκεδάσουμε.

Σκυλάδικα με την αυστηρή έννοια του όρου όπως αυτός διαμορφώθηκε στις δεκαετίες εκείνες, δεν υπάρχουν πλέον. Οι χρυσές εποχές του είδους έχουν παρέλθει, γεγονός που κάνει τους νεότερους να μην γνωρίζουν εξ ιδίοις τι ήταν σκυλάδικο τις παλιές εποχές. Ότι δηλαδή με τη λέξη εννοούσαν οι άνθρωποι καταγωγή όπου ο πελάτης εύρισκε ότι ζητούσε σε σχέση με τη διασκέδαση, από γυναικεία συντροφιά έως μαστούρα, ηδονή, τέρψη, ευχαρίστηση.

Το μαγαζί σχεδόν άδειο, και οι κοπέλες «για παρέα» περισσότερες από τους θαμώνες. Καθίσαμε με την καλή παρέα, ήπιαμε, μεθύσαμε, χαμουρευτήκαμε, χορέψαμε, τραγουδήσαμε.

Κάποια στιγμή πρόσεξα το φίλο του θείου μου να σηκώνεται και να πηγαίνει στα ενδότερα του μαγαζιού. Στην ώρα την πολλή που δεν φάνηκε να γυρίζει πίσω, ρώτησα το θείο μου τι συμβαίνει.

-Άστον πήγε μέσα για μαστούρα, μου απάντησε...

Στη μέθη του ποτού και στη καλή διασκέδαση με την ευχάριστη παρέα που είχαμε, τον ξεχάσαμε. Αλλά όταν ήρθε η ώρα τα ξημερώματα να κλείσει το μαγαζί, τον αναζητήσαμε. Βγήκαμε έξω και τον περιμέναμε. Δυο σερβιτόροι τον κουβάλησαν κρατώντας τον από τις μασχάλες που μόλις τον άφησαν, σαν σακί έπεσε καταγής από την πολλή μαστούρα και το πολλή πιωτό. Ετοιμαζόμασταν να τον μαζέψουμε όταν ξαφνικά από το βάθος του δρόμου φάνηκαν περιπολικά με ταχύτητα και τις σειρήνες να αναβοσβήνουν. Σταμάτησαν απότομα και ορμώντας κάμποσοι αστυνομικοί μας έστησαν στον τοίχο.

Ήταν η δεκαετία του '70 όπου στην Ελλάδα κυβερνούσε η Χούντα. Τα σώματα ασφαλείας έκαναν ότι ήθελαν χωρίς να λογοδοτούν ούτε να εξηγούν τις πράξεις τους. Συνελάμβαναν κατά το δοκούν απλούς καθημερινούς ανθρώπους και τους στοίβαζαν στα κρατητήρια για ανάκριση,

απλώς με μικρές υποψίες, θέλοντας όπως ισχυρίζονταν να καταστείλουν το έγκλημα. Πολλοί συνελήφθησαν και βασανίστηκαν, ή και χάθηκαν τα ίχνη τους. Ήταν μια χαώδης κατάσταση που επικρατούσε, ήταν η εποχή λίγο πριν η χούντα παραδώσει την εξουσία στους πολιτικούς.

Αφού μας ερεύνησαν, βάνουσα μας έσπρωξαν να μπούμε στην κλούβα.

Μαζί και τον φίλο μας που ήταν ντοπαρισμένος πεσμένος ακίνητος χάμω κατά γης.

Ο Νικολής που μονομιάς κάτι του ήρθε στο νου, ζήτησε τον αξιωματικό τους καθώς είχε κάτι να του πει. Τότε πλησίασε ο υπεύθυνος, τον τράβηξε πάρα πέρα και μίλησαν για λίγο. Ύστερα γύρισε και διέταξε να μας αφήσουν ελεύθερους σε αντίθεση με τους υπόλοιπους θαμώνες και εργαζόμενους στο κέντρο τους οποίους μπαγλάρωσαν και τους πήραν μαζί τους.

Στο δρόμο της επιστροφής μέσα στο ταξί μου εξήγησε τι τους είπε και δεν μας συνέλαβαν. Τους εξήγησε ότι είμασταν «δικοί τους άνθρωποι» καθώς ο αδερφός του και θείος μου ο Κόκος ήταν αξιωματικός του στρατού στην Κύπρο και καθώς η Εθνική φρουρά ελεγχόταν απόλυτα από τη στρατιωτική Χούντα των Αθηνών, ήταν ένα καλό επιχείρημα που τους έπεισε.

ΑΦΡΟΔΗΣΙΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

Τα λιμάνια σε όλο τον κόσμο αποτελούν αγορές έρωτος και ναρκωτικών ουσιών, κυρίως όσων ναυτικών αναζητούν θαλπωρή σε μια αγκαλιά σαρκικής απόλαυσης ύστερα από πολυήμερα ταξίδια σε θάλασσες και ωκεανούς.

Άλλοτε πόρνες μόνες σουλατσάρουν προσπαθώντας να πουλήσουν το κορμί τους, και άλλοτε οι νταβατζήδες πρόθυμοι να ξεναγήσουν τα πληρώματα σε ναούς διασκέδασης και λαγνείας. Λαγνείας και απόλαυσης σαρκικής συνήθως συμβατής και κλασσικής, αλλά και αιρετικής και ανορθόδοξης πέραν των παραδεδομένων αξιών. Παζάρια ναρκωτικών ουσιών και αγοραίου έρωτος σε συχνότητες διασυρμού της αξιοπρέπειας, βαποράκια χωρίς αναστολές, γυναίκες πόρνες και άνδρες προαγωγοί άθλιοι εκμεταλλευτές χωρίς αιδώ, που έχοντας μόνη έγνοια το κέρδος, ξεπερνούν τα όρια της ηθικής, τη αξιοπρέπειας και της ευτέλειας.

Θυμάμαι μια φορά στη Νιγηρία, φουντάραμε για να ανεφοδιαστούμε καύσιμη ύλη για τη μηχανή, οπότε από λάντζες που μας πλεύρισαν, τελωνειακοί αξιωματικοί και απλοί εργάτες μας πρόσφεραν πολύ φτηνά όλων των ειδών ουσίες, με αντάλλαγμα τσιγάρα πολυτελείας, κυρίως Rothmans.

Μέσα σ αυτή την έξαρση της συναλλαγής, έπιασε το μάτι μου έναν ντόπιο νεαρό να συζητά με το καμαροτάκι του πλοίου και ύστερα μαζί να μπαίνουν στην καμπίνα του του στο βάθος του διαδρόμου. Σκέφτηκα πως θα του έδειχνε κάτι να του πουλήσει, ή ακόμα να τα είχαν βρει μεταξύ τους, γιατί κανείς δεν ξέρει τι κρύβει μέσα του ο διπλανός του, αν είναι ετερόφυλος, ή κάτι άλλο. Το καμαροτάκι έδειχνε νέος σοβαρός και ανδροπρεπής, που δύσκολα ο νους κάποιου θα πήγαινε σε σκέψεις άλλες. Όμως τα μάτια μου είδαν πολλά, τόσα πολλά, που τίποτα δεν θα με ξάφνιαζε.

Στο χρόνο που ακολούθησε, φάνηκε καθαρά πως άλλα πράγματα έκαναν εντός της καμπίνας, και όχι κοντραπάζα. Δεν ήταν μόνο γιατί έκαναν ώρα πολλή, ήταν και γιατί μετά τον απόπλου μας ο καμαρότος είχε κολλήσει αρρώστια βαριά από αφροδίσιο νόσημα που πολύ γοργά άρχισε να τον κατατρώνει και να τον βασανίζει αφόρητα.

Για μερικές στιγμές σεξουαλικής ηδονής που μάλλον δεν μερίμνησε να λάβει προφυλάξεις, στη βιά του ίσως, ή στην ανημποριά της πλήρους απόλαυσης, βιάστηκε να παραδοθεί σε σεξουαλικές ορέξεις χωρίς προφύλαξη. Για λίγες στιγμές λάγνες που γρήγορα τέλειωσαν, δεν ενέργησε σωστά, δεν προφύλαξε τον εαυτό του και κόλλησε σκουλαμέττο.

Και όσο οι μέρες περνούσαν ταξιδεύοντας στον Ινδικό ωκεανό, εκτυλίχθηκε πλήρως η αρρώστια. Στην αρχή έκρυψε το πρόβλημα και μας σερβίριζε το φαγητό κρύβοντας τον πόνο του, χωρίς να δείχνει πώς υπέφερε. Αλλά όσο περνούσαν οι μέρες, η αρρώστια τον κατέτρωγε και τον έφθινε. Φαινόταν καθαρά στο πρόσωπο και στο περπάτημα. Στις ερωτήσεις μας απαντούσε πως τον πείραζε ο σπόνδυλος του, γι αυτό και εμείς κατ' αρχάς τον συμπονέσαμε και τον βοηθήσαμε με το να σερβιριζόμαστε μόνοι μας.

Από ντροπή δεν γυρεύτηκε στο γραμματικό για θεραπεία από ενωρίς, και τώρα συγκαμένος και πονεμένος χωρίς να δύναται να περπατήσει, έκλεγέ και οδυρόταν, ενώ σπασμοί στο πρόσωπο του φανέρωναν τον ανείπωτο πόνο του.

Ο γραμματικός του έδωσε παυσίπονα και τον περιόρισε στην καμπίνα του. Όσο όμως οι μέρες περνούσαν η κατάσταση του επιδειωνόταν. Αφημένος στο έλεος του θεού και στη μαύρη του μοίρα, σπάραζε από τους πόνους και το κλάμα του γοερό μας σπάραζε την καρδιά.

Οι κραυγές του πόνου και οι κλαυθμοί της απόγνωσης του μας έθλιβαν την καρδιά και μας πίκραιναν, ώσπου ξαφνικά κάποια μέρα σταμάτησαν να ακούγονται. Όλοι σκεφτήκαμε το χειρότε-

ρο, και με πολλή αγωνία ζητήσαμε ενημέρωση από τον δεύτερο πλοίαρχο.

Μας εξήγησε πως τον μετέφερε στο πλωριό ντεκ για να μην τον ακούει το πλήρωμα, αλλά κανείς δεν τον πίστεψε.

Είμασταν σίγουροι πως το άμοιρο καμαροτάκι δεν άντεξε και πέθανε, Είμασταν σίγουροι πως ο γραμματικός με τον στιούαρτ τον έβαλαν στο ψυγείο των τροφίμων

για να τον παραδώσουν στο επόμενο λιμάνι όπως όριζαν οι κανονισμοί.

ΑΝ ΕΧΕΙΣ ΤΥΧΗ ΔΙΑΒΑΙΝΕ

Η ζωή στα βαπόρια είναι δύσκολη καθώς φουρτούνες, αέρηδες, κυκλώνες και καταιγίδες, τους συνοδεύουν στα ποντοπόρα τους ταξίδια.

Είναι μια συνεχής επικίνδυνη ζωή που ζουν, πολύ διαφορετική και ασυνήθιστη από τη στεριανή. Τη διέπουν άλλοι κανόνες και μια διαφορετική ηθική, μια ζωή προσαρμοσμένη στις δυσκολίες της απομόνωσης και της σκληρής εργασίας. Ο νόστος γεννήθηκε στους ξενιτεμένους καθώς

ποτίστηκε και θέριασε με τον ιδρώτα και το αίμα τους ως αντιστάθμισμα για λίγη ελπίδα στη ζωή, για ψωμί και εργασία, αλλά και γιατί ήταν μακριά από την πατρίδα, ξένοι ανάμεσα σε ξένους.

Έτσι και εγώ χωρίς εξαίρεση, μετά από ένα μεγάλο μπάρκο ξένος ανάμεσα σε ξένους, αποφάσισα ότι στο επόμενο μπάρκο θα προσπαθούσα να μπαρκάρω με κάποιο γνωστό ή φίλο.

Ο Κωστής ένας φίλος μου και συγχωριανός μου εργαζόταν σε ένα πλοίο των αδερφών Ευσταθίου, και σε αλληλογραφία μας συμφωνήσαμε να μπαρκάρω και εγώ στο ίδιο πλοίο.

Έτσι πήγα στην ιδιοκτήτρια εταιρεία του πλοίου και ζήτησα εργασία. Μου υποσχέθηκαν πως μόλις ξεμπαρκάριζε κάποιος θα με ειδοποιούσαν. Τους άφησα ένα νούμερο τηλεφώνου ενός περιπτέρου στη γειτονιά που έμενα, και καρτερούσα αγωνιωδώς απάντηση.

Πέρασαν μέρες όμως, και αποφάσισα να πάρω το λεωφορείο να πάω να ρωτήσω. Μόλις μπήκα στα γραφεία, αμέσως άρχισαν να μου φωνάζουν γιατί δεν ανταποκρίθηκα στα πολλά τηλεφωνήματα τους.

-Το αεροπλάνο φεύγει σε μια ώρα, βρες ένα ταξί και άντε να το προλάβεις, μου είπαν.

Δεν προλάβαινα όμως, διότι έπρεπε πρώτα να πάω στο ξενοδοχείο που έμενα να πάρω τα μπαγκάζια μου.

Στο γυρισμό δεν θύμωσα με την ιδιοκτήτρια του περιπτέρου, αλλά με τον εαυτό μου που την εμπιστεύτηκα καθώς καταλάβαινα πως δεν με ειδοποίησε για να μην φύγω καθώς είχαμε μια φιλή σχέση και με ήθελε κοντά της.

Σε λίγες μέρες πήρα ένα τηλεφώνημα από το φίλο μου πως ερχόταν στο αεροδρόμιο και να κανονίσω να συναντηθούμε.

-Μα γιατί ξεμπάρκαρες τόσο γρήγορα; Τον ρώτησα,

-Κυριάκο, ήσουν τυχερός που δεν μπάρκαρες μαζί μου, το πλοίο βούλιαξε και εγώ σώθηκα εκθαύματος, μου απάντησε.

ΤΟ ΓΑΙΜΑΝ ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΤΖΙΗ

Από την αρχή της ανθρώπινης ύπαρξης η λέξη αίμα έλκυε τους ανθρώπους. Η δύναμη του ήταν αρκετή για να προκαλέσει πολλούς μύθους και

θρύλους. Αναγνωρίζοντας την ζωοδότρα δύναμη του, πίστευαν ότι είχε δυνάμεις υπερφυσικές και απόκρυφες, πίστευαν ότι η πολλή αξία και δύναμη του συνδεόταν με τη ψυχή που μέσω της αποκτούσε ανώτερη αξία και όταν αποχωρίζονταν, η ψυχή αποκτούσε αθανασία που κάποιες φορές περιτριγύριζε στην ατμόσφαιρα χωρίς να βρίσκει αμάντα και ηρεμία.

Στη λευκή μαγεία συνήθως χρησιμοποιούσαν το αίμα κάποιου ζώου για να σφραγίσουν μιά ευχή ή ένα ξόρκι, ώστε να φύγει αυτή η κακή δύναμη και να αφήσει την ψυχή ελεύθερη να ταξιδεύει όπου ανήκει, στην κόλαση ή στον παράδεισο.

Έτσι πολλοί έκαναν ξόρκια για ο μάτιασμα, τη βασκανία και το στοίχειωμα. Προσπαθούσαν δι αυτών των τρόπων να απελευθερώσουν τις ψυχές από τον εναγκαλισμό του διαβόλου που τις είχε αιχμάλωτες.

Μια φορά έναν καιρό κοντά στο 1900 ένα νεαρόν παιδίν ο Γιαννάτζις, ανέβηκε σε μια τρεμιθιά να τρυγήσει τρεμίθια, αλλά σε μια κακή στιγμή το κλαδί που πατούσε έσπασε, και με φόρα έπεσε κάτω στη γης και χτύπησε η κοιλιά του πάνω σε μια πέτρα μυτερή σαν το μαχαίρι, και σκίστηκε και άνοιξε, και το αίμα κυλούσε από το σώμα του σαν βρύση.

-Αχ",

φώναξε, δεν πρόλαβε να πει τίποτε άλλο. Μόνο αυτή η χαμηλόφωνη κραυγή, ο λυγμός, ξέφυγε από το ματωμένο στόμα του. Το χτύπημα σαν σπαθιά που είχε δεχτεί με την πτώση του, είχε ανοίξει μια μεγάλη πληγή, και ένα κατακόκκινο αυλάκι ξεκινούσε από το στήθος και κατέληγε στη βάση της κοιλιάς. Το αίμα κυλούσε και άδειαζε σαν φλασκή με κρασί που τρύπησε.

Ανήμπορος έμεινε κατάχαμα με φοβερούς πόνους να σπαρταρά σαν ψάρι έξω από το γιαλό. Έχοντας τις αισθήσεις του, καταλάβαινε πως δεν μπορούσε να κινηθεί, δεν μπορούσε να σταματήσει το γαίμα που έτρεχε, πως μέσα στην ερημιά που βρισκόταν κανείς δεν θα τον έβρισκε, πως δεν είχε σωτηρία. Ο φόβος του θανάτου άρχισε να τον σκιάζει και τρόμος τον έζωσε καθώς καταλάβαινε πως η ψυχή του έφευγε και αβοήθητος άφηνε την τελευταία του πνοή με πόνο στο κορμί και φόβο στη ψυχή. Καταλάβαινε πως ήταν η ώρα του θανάτου του και δεν ήταν έτοιμος. Ήταν νέος, δεν έζησε πολύ, δεν ήθελε να φύγει.

Ο θάνατος είναι πολύ φοβερός, όσοι δεν τον έχουν γευτεί δεν ξέρουν, οι στιγμές είναι αγωνιώδεις, το ξεψύχισμα δύσκολο. Ο ετοιμοθάνατος στις στιγμές αυτές που ο αρχάγγελος του παίρνει τη ζωή, με βλέμμα απλανές βλέπει τρομοκρατημένος να εγκαταλείπει τα εγκόσμια και ούτε τα παρακάλια στο Θεό βοηθούν, και φόβος τον κα-

ταλαμβάνει καθώς καταλαβαίνει πως ήρθε το τέλος.

Και χάνοντας τον έλεγχο με το περιβάλλον, ο Γιαννάτζις με τα μάτια ανοιχτά χωρίς να βλέπει, παρά μόνο με τα μάτια της ψυχής αντίκρυζε το χάρο να του παίρνει τη ζωή, και ψηλότερα στον ουρανό τον Αρχάγγελο Μηχαήλ με τη ρομφαία έτοιμο να τον αποτελειώσει.

Ίκέτευε η ψυχή του εκείνη την ώρα, αυτός όχι. Δεν είχε τη δύναμη το σώμα του, ήταν αποτελειωμένο, σκοτωμένο, το μυαλό του θολωμένο. Και ο θάνατος άπρονος, ανελέητος δεν ήθελε να προσπεράσει, έσκυψε να τον φορτωθεί να τον πάρει μαζί του.

Ήταν την ώρα εκείνη του αποχωρισμού ζωής και ψυχής που τον βρήκε ο Λεωνής ο αδελφός του, που έβασκε τα πρόβατα και έτυχε να περάσει από το μέρος εκείνη την ώρα. Τον βρήκε κάτω πεσμένο στο χώμα μισοπεθαμένο με όλο το αίμα να έχει ποτίσει τη γη δίπλα. Αλαφιασμένος έβγαλε το βρακοζώνι και του έδεσε σφικτά την πληγή, μόλις πρόλαβε να μην χυθεί όλο, του έμεινε μια σταλιά. Ήταν η στιγμή που έφευγε η ψυχή. Του έδεσε τις πληγές, τον φορτώθηκε και τον μετέφερε στο σπίτι τους. Δεν υπήρχε γιατρός κοντά, γι αυτό φώναξαν τη μαμού που τον περιποιήθηκε με όσα γιατροσόφια ήξερε.

Η κατάσταση ήταν άσχημη, τον είχαν ξεγραμμένο. Όμως νέος και δυνατός, πάλεψε με το χάρο σαράντα μέρες. Αλλά η πάλη ήταν άνιση, νίκησε ο χάρος.

Άντεξε σαράντα μέρες πάλης, που για παρόμοιες καταστάσεις υπάρχουν αναφορές στη δημοτική ποίηση δεισιδαιμονικές, πως η ψυχή εγκλωβίζεται και δεν φεύγει παρά μένει στη γήινη ατμόσφαιρα και βασανίζεται. Και το αίμα που πότισε τη γη, βογκά και οδύρεται. Κογκά και αναστενάζει, και οι κλαυθμοί τρομάζουν τα παιδιά και φοβίζουν τους ανθρώπους.

Το ίδιο συνέβηκε δυστυχώς με τον Γιαννάτζη. Έμεινε η ψυχή του να αιωρείται και να μην φεύγει, έμεινε και η γη ποτισμένη με το αίμα του να αναστενάζει και να γογκά.

Και έμεινε το πνεύμα του στοιχειωμένο και κάθε που φυσούσε άνεμος δυνατός, από τον τόπο που σκοτώθηκε, ακούγονταν κραυγές γοερές που προκαλούσαν τρόμο και φόβο στις καρδιές ακόμα και των πιο άφοβων ανθρώπων.

Όλοι στο χωριό τρομοκρατημένοι, απέφευγαν να περνούν από εκείνο το μέρος. Και πάντα την ημέρα του θανάτου του κοντά στα ξημερώματα, τα κογκήματα δυνάμωναν και έφταναν ως την άλλη άκρη του χωριού.

Και πίστεψαν οι άνθρωποι πως για να ησυχάσει η ψυχή του θανόντος, αλλά και οι ίδιοι από τους

γοερούς κλαυθμούς, χρειάζονταν ξόρκια και αγιασμοί κατά πως λέγουν οι παραδόσεις, και ζήτησαν από τον παπά να διαβάσει και να θυμιάσει.

Αλλά τίποτα καθώς δεν γινόταν, οι ίδιοι έκαμαν άλλα ξόρκια παγανιστικά. Έκαψαν λαρδί χοίρου και το έριξαν στην ποτισμένη με το αίμα του σκοτωμένου γη, για να φύγει το σατανικό πνεύμα. Και αφού το κακό συνεχιζόταν, πάνω σε σταχτωμένα κάρβουνα στο θυμιατήρι, έβαλαν κομμάτι από καρδιά χοίρου ώστε το στοισειό να μυρίσει την καπνιά να φύγει.

Έκαναν αυτά και άλλα πολλά, όταν κατά καιρούς το αίμα κογκούσε και αναστάτωνε το χωριό, η κατάρα όμως δεν έφευγε, και περνούσαν τα χρόνια. Ο τόπος όπου γίνηκε το κακό έγινε στο νου των ανθρώπων καταραμένος και κανείς δεν περπατούσε εκεί.

Πέρασε κι άλλος πολλής καιρός, μια μέρα έφθασε στο χωριό ένας καλόγερος. Ήταν ένας πολύ ευσεβής και Άγιος άνθρωπος, που κάμποιοι έλεγαν πως με την προσευχή του έδιωχνε το διάβολο από σεληνιασμένους και δαιμονισμένους.

Γνώρισε το φοβερό πρόβλημα που είχαν οι χωριανοί, και τους λυπήθηκε.

Έτσι γύρεψε τον πατέρα του πεθαμένου νέου και του ορμήνεψε τι να κάμει...

-Σήμερα του Αϊ Γιανιού,

του είπε,

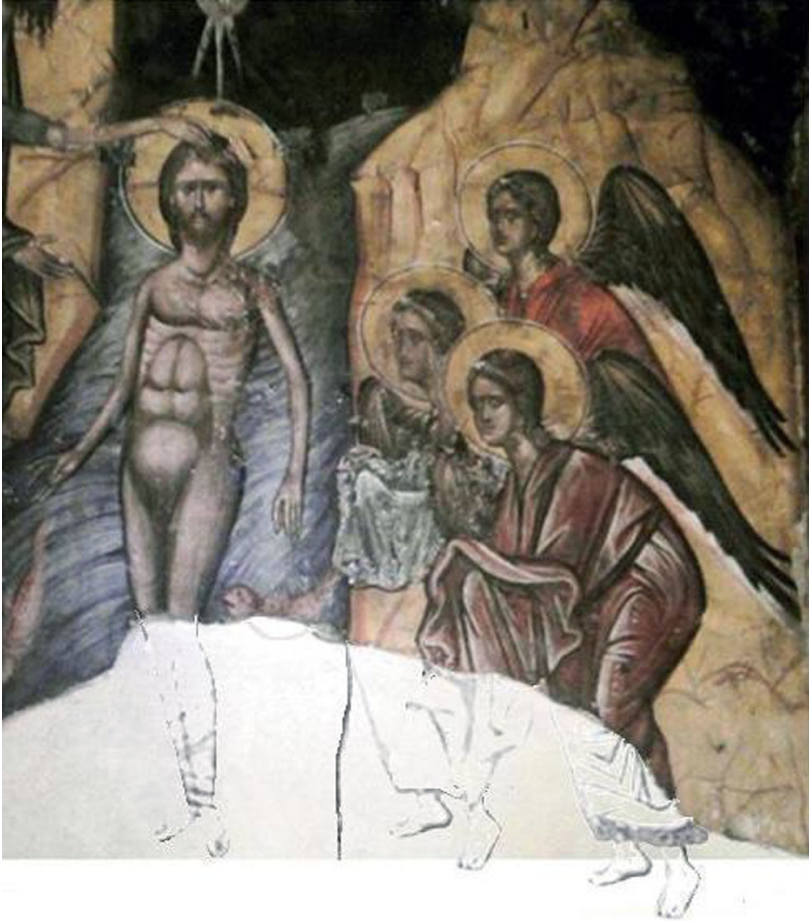
-αν έχεις παιδί αβάφτιστο, να το ονομάσεις το όνομα του Αγίου και του πεθαμένου. Και όταν γίνει όσα τα χρόνια του Χριστού, να του ορμηνέψεις να ξορκίσει το μνήμα και τον καταραμένο τόπο.

Έτσι ο Ττοουλής ο κύρης του σκοτωμένου νέου, βάφτισε το γιο του Γιαννάτση και αυτός με τη σειρά του καθώς του είχαν ορμηνέψει, όταν έγινε 33 χρονών έκαμε ξόρκι και Αγιασμό, και το κακό πέρασε. Το θαύμα γίνηκε, και η στοιχειωμένη ψυχή βρήκε αναπαμό.

Ήταν μια κατάσταση τρόμου που διήρκησε δεκαετίες, που όποτε φυσούσε Χειμωνιάτικος αγέρας δυνατός, στο χωριό έπεφτε βαθιά σιωπή γεμάτη φόβο και όλοι κλείνονταν στα σπίτια τους καθώς ο γαίμα κογκούσε και η βουή του απλωνόταν στην ατμόσφαιρα και τους φόβιζε.

Η ιστορία είναι πραγματική και συνέβηκε πραγματικώς, και ο νέος που σκοτώθηκε ήταν από την οικογένεια του Ττοουλουθκιού Σιαμμά.

Στα υστερινά χρόνια, κάποιοι γραμματιζούμενοι είπαν πως δεν κογκούσε το γαίμα, αλλά ήταν κάποιο νυχτερινό πουλί που φώναζε το ταίρι του. Όμως η λογική αυτή εξήγηση, δεν εξηγεί γιατί με τον Αγιασμό σταμάτησε το κόγκημα και από τότε δεν ξανακούστηκε.

Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ΓΥΜΝΟΣ ΚΑΙ Ο ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΟΣ

Οι τοιχογραφίες που αναπαράστουν τη βάπτιση του Χριστού εντελώς γυμνού είναι πολύ σπάνιες. Είναι Ρωσικής τεχνοτροπίας που αναπτύχθηκε και ζωγραφίστηκε στις εκκλησίες από Ρώσους εικονογράφους σπα-

νίως και επί μικρού χρονικού διαστήματος, από τον 6^ο αιώνα, μέχρι τον 9ον αιώνα.

Η δημόσια Βάπτιση του Χριστού εντελώς γυμνού, συμβολίζει την απαλοιφή των μέχρι την ημέρα της βαπτίσεως αμαρτημάτων, και την απαλλαγή από τις συνέπειες του προπατορικού αμαρτήματος.

Όταν οι Ναΐτες το 1192 πώλησαν την Κύπρο στο Φράγκο Γκι ντε Λουζινιάν πρώην βασιλιά της Ιερουσαλήμ, αυτός για να ενισχύσει την εξουσία και τη δυναστεία του, παραχώρησε κτήματα και τσιφλίκια σε ιππότες σταυροφόρους οι οποίοι εγκαταστάθηκαν και απετέλεσαν την ανώτερη τάξη του πληθυσμού.

Ο ελληνικός πληθυσμός παραγκωνίστηκε εντελώς και απετέλεσε τις κατώτερες κοινωνικές τάξεις που μόνο υποχρεώσεις είχαν απέναντι στους αφέντες τους και κανένα σχεδόν δικαίωμα. Όταν οι Σταυροφόροι το 1204 άλωσαν την Κωνσταντινούπολη, λεηλάτησαν και κατέστρεψαν τμήματα της πόλης, ένας από αυτούς, λεηλάτησε ένα μεγαλόπρεπο ναό που ήταν αφιερωμένος στην Παναγία τη Χρυσελεύσα και έκλεψε όσα πολύτιμα υπήρχαν, τα εκποίησε σε χρυσάφι, και πήρε το θησαυρό μαζί του στους Αγίους τόπους όπου πήγε να πολεμήσει.

Και όταν οι Σταυροφόροι στην Ιερουσαλήμ ηττήθηκαν, φόρτωσε τα χρυσάφια του σε ένα πλοίο

και κατέφυγε στην Κύπρο, στην Πάφο. Αγόρασε ένα τσιφλίκι και ασχολήθηκε με τη γη, αλλά ταυτόχρονα και με το εμπόριο του μεταξιού. Κατάφερε να αποκτήσει αμύθητη περιουσία, και ανέβηκε θεαματικά τις σκάλες της ανώτερης κοινωνικής τάξης.

Η εποχή αυτή χαρακτηριζόταν από πλούτο και χλιδή για τους ξένους, και από εξαθλίωση και ανέχεια για τους ντόπιους. Κυρίαρχη ήταν η τάξη των Λατίνων ευγενών, ιπποτών και αρχόντων, των εκκλησιαστικών και των ανώτερων κρατικών αξιωματούχων.

Η μεγάλη μάζα του ντόπιου πληθυσμού ήταν δουλοπάροικοι και ακτήμονες, σκλάβοι σε αυτούς. Πολλοί ανταλλάσσονταν με άλογα, με κυνηγετικά γεράκια ή και με γαϊδούρια.

Έτσι και ο Ναίτης από τη θέση ισχύος που απέκτησε, είχε πολλούς Κύπριους στη δούλεψη του ως εργάτες και σκλάβους στα χωράφια, που τους συμπεριφερόταν απάνθρωπα και βάνουσα, θεωρώντας τους κατώτερους και δουλοπάροικους. Με ασήμαντες αφορμές τους τιμωρούσε χωρίς έλεος με δαρμούς, φυλακίσεις, και φοβερά μαρτύρια.

Οι ντόπιοι του κόλλησαν το παρατσούκλι Ιεροεξεταστής. Όλοι τον μισούσαν και αντί για προσηυχή στο στόμα τους, είχαν κατάρες και ανάθεμα για λόγου του. Παρακαλούσαν τον Θεό να τον

τιμωρήσει, να τον κάνει να πληρώσει για την απανθρωπιά, τη σκληρότητα και την κακία του.

Οι κατάρες συνήθως πιάνουν στους κακούς και άδικους, και επισύρουν την οργή του δίκαιου Θεού, που σε αυτή την περίπτωση δεν άντεξε την τόση αδικία, και του έστειλε τιμωρία προς ανακούφιση και δικαίωση των αδικημένων.

Ύστερα που πέρασαν χρόνια, ο κακός Ιεροεξεταστής, αισθάνθηκε άγνωστη αρρώστια να τον κυριεύει, που σιγά σιγά χειροτέρευε και τον τλαιπωρούσε. Τον έριξε στο κρεβάτι, πονούσε το κορμί του, δεν μπορούσε να κοιμηθεί, και βασανιζόταν κάθε μέρα και περισσότερο. Όταν για λίγο τον έπαιρνε ο ύπνος, εφιάλτες και άσχημα ονείρατα τον ξυπνούσαν. Νύσταζε και ήθελε να κοιμηθεί, μα δεν μπορούσε. Κατάκοιτος, ακίνητος και άγρυπνος καθώς ήταν, τον έζωναν ειρηνείς και τον κατέτρεχαν, του ενθύμιζαν τις αδικίες και τα κακά που είχε διαπράξει στη προηγούμενη ζωή του.

Είχε καλέσει όλους τους γιατρούς, αλλά κανείς δεν μπορούσε να τον γιάνει.

Ήταν ένα αφόρητο βάσανο που δεν το άντεχε. Καταλάβαινε ότι ήταν τιμωρία από το Θεό, και ως απέλπιδα προσπάθεια, στράφηκε σε αυτόν, και άρχισε να τον παρακαλά, και έλπιζε να τον βοηθήσει και να τον συγχωρέσει ως ανταμοιβή

που γι αυτόν είχε πολεμήσει στους Άγιους τόπους.

Σταμάτησε να καταπιέζει τους εργάτες του, προέβαινε σε καλές πράξεις, ελεούσε τους φτωχούς, αλλά οι δαίμονες και τα βάσανα του συνέχιζαν.

Παρακαλούσε να πεθάνει, να γλυτώσει, δεν άντεχε άλλο το μαρτύριο. Αλλά ο χάρος δεν τον έπαιρνε και τον άφηνε να βασανιέται. Έβλεπε στον ζύπνιο και στον ύπνο του εφιάλτες τρομερούς, και ένας ήταν κυρίως τον βασάνιζε, έβλεπε τον εαυτό του μέσα στην εκκλησία της Παναγίας της Χυσελεύσης στην Πόλη, να αρπάζει και να λεηλατεί τα ιερά του ναού. Τότες όταν τα έκλεβε, δεν φοβόταν Παναγία και Χριστό, τώρα στη σκέψη αυτή, μια βουή του τριβέλιζε το μυαλό και τον πονούσε αφάνταστα.

Το ίδιο γινόταν κάθε μέρα επί μακρού καιρού, σκέφτηκε η Παναγία η Χρυσελαιούσα που τότες δεν την σεβάστηκε, τώρα τον τιμωρούσε.

Έτσι αποφάσισε να δοκιμάσει άλλο τρόπο μήπως την ημερέψει, και μήπως τον προσπάσει. Σκέφτηκε όσα πήρε απ αυτήν, να τα δώσει πίσω εις διπλούν, και παραπάνω. Να τα δώσει για τη χάρη της και να του δώσει τη συγχώρηση της.

Αφού λοιπόν ανακάλυψε μια εκκλησία με το ίδιο όνομα στη Χλώρακα, πρόσλαβε Αγιογράφους να την τοιχογραφήσουν. Και την τοιχογράφησαν ολόκληρη και την έκαναν ολόλαμπρη, και μέσα στο ιερό ζωγράφησαν τον Χριστό γυμνό να βα-

φτίζεται στον Ιορδάνη ποταμό. Από διαταγή του τον ζωγράφησαν γυμνό θέλοντας να παρομοιάσει με τον εαυτό του που πλούσιος και τρανός ήταν γυμνός στην αρρώστια του, όπως και ο Χριστός ήταν γυμνός και αγνός απέναντι στις αμαρτίες των ανθρώπων...

Ύστερα ζήτησε ένα παπά και βαπτίσθηκε ορθόδοξος Χριστιανός. Και ύστερα ένα πρωί, τον βρήκαν πεθαμένο, ησυχασμένο, ειρηνεμένο και γαληνεμένο.

Ως φαίνεται τον συγχώρεσαν η Παναγία και ο Χριστός, και τον πόσπασαν από τα βάσανα του.

Ο ΚΑΡΑΜΑΝΟΣ

Ο Παπασάββας έζησε τα τελευταία χρόνια της Οθωμανικής κατοχής και τα πρώτα της Αγγλικής, καθώς το 1871 η Κύπρος παραδόθηκε στους Άγγλους μετά την συνθήκη που υπέγραψαν οι δύο χώρες για υπεράσπιση της πρώτης από τη δεύτερη σε περίπτωση επίθεσης της Ρωσίας.

Εκείνους τους καιρούς οι κάτοικοι ζούσαν υπό την σκιά της καταπίεσης και του κατατρεγμού των Τούρκων και των Καραμάνων, οι οποίοι από θέση ισχύος έκλεβαν από σπίτια καθώς και ενοχλούσαν τις χηράτες. Έτσι όταν μια γυναίκα χήρευε, αμέσως οι δικοί της φρόντιζαν να την ξαναπαντρέψουν για να έχει προστάτη.

Ο Παπασάββας απεβίωσε νέος, έτσι την παπαδιά την πάντρεψαν με τον Κυριάκο Σιαμμά.

Είχε με τον Παπασάββα μια κόρη τη Φκωνού, και έκανε με τον νέο της σύζυγο άλλα τρία παιδιά. Την Ελεγγού, τον Ευστάθιο και τον Λεωνή που τον φώναζαν Λιόνταρο καθώς είχε παλληκαριά του λιονταριού.

Η Φκωνού έμενε στο σπίτι να συγυρίζει και να μαγειρεύει, ενώ οι υπόλοιποι έφευγαν για τις δουλειές στα χωράφια.

Μια μέρα βγήκε έξω να πάει στη διπλανή ποταμιά να μαζέψει ξερά ξύλα να ανάψει τη νησιτιά και

να μαγειρέψει, και άφησε την πόρτα ανοιχτή καθώς δεν θα αργούσε πολύ.

Επιστρέφοντας σπίτι, μπαίνοντας μέσα πήρε το μάτι της κάτω από το κρεβάτι ένα πόδι μαυριδερό να εξέχει έξω.

Η καρδιά της χτύπησε δυνατά από φόβο, καθώς κατάλαβε πως επρόκειτο για Καραμάνο που βλέποντας τη πόρτα του σπιτιού ανοιχτή και δίχως νοικοκύρη μέσα, μπήκε να κλέψει.

Οι Καραμάνοι ήταν Τούρκοι μαύροι ή μελαψοί που ζούσαν στην Καραμανία, την απέναντι μεριά της Κύπρου, που μεταφέρονταν στη Κύπρο ως στρατιώτες για να πνίγουν εξεγέρσεις των Κυπρίων, ή στέλνονταν για να κάνουν πλιάτσικο και επιδρομές ώστε να φοβούνται οι ντόπιοι να μην επαναστατούν.

Πολλοί εγκαταστάθηκαν στη νησί και ως νομαδική φυλή περιφέρονταν στα χωριά μπαίνοντας κρυφά στα σπίτια κλέβοντας ότι έβρισκαν. Πολλές φορές όσοι είχαν καχεκτικά μωρά, τα αντικαθιστούσαν με τα υγιή των Χριστιανών που ήταν μέσα στις κούνιες τους. Έτσι οι Έλληνες κάτοικοι πρόσεχαν τα σπιτικά και τα μωρά τους με πολλή προσοχή.

Η Φκωνού έμεινε για λίγο σιωπηλή και ακίνητη μη τολμώντας να κάνει κάποια απότομη κίνηση και τον τρομάξει να της επιτεθεί. Βρίσκοντας τη

ψυχραιμία της καθώς τολμηρή νεάνιδα, έκανε πως δεν τον πήρε χαμπάρι, και έκατσε στο δουλάπι με την ανέμη να εργαστεί.

Το δουλάπι ήταν τροχός ξύλινος όπου τοποθετούσαν τη κλωστή και γυρνώντας το την τύλιγε. Οι άνθρωποι τα παλιά χρόνια αφού κούρευαν το μαλλί από τα πρόβατα, το έπλεναν, το στέγνωναν και το έκαναν λεπτή κλωστή χρησιμοποιώντας το αδράχτι. Έπειτα τη κλωστή την τοποθετούσαν στην ανέμη και χρησιμοποιώντας το δουλάπι, την περνούσαν στα μασούρια.

Έτσι η Φκωνού για να μην τον υποψιάσει, άρχισε να το γυρίζει και να τραγουδά με φωνή που σιγά σιγά δυνάμωνε, θέλοντας έτσι να την ακούσει ο αδερφός της το λιοντάρι που τσάπιζε το χώμα στο διπλανό χωράφι ώστε να σπεύσει να τη βοηθήσει.

Και τραγουδούσε και έλεγε η Φκωνου,

Είπαν μου πιάσ' τ' αδράχτι σβούρα να βουρά,
είπαν μού ωρή, εν' γιορτή τζιαι βλάφτει,
τζιαι ή καρκιά μου εσυντρομάχτην.

Ούννου ούννου το ουλάππι ρε Λοή,
εν που κάτω στο κρεββάτι ένας Καραμανής

Την άκουσε ο Λεωνής ο Λιόνταρος, και όρμηξε σαν το λιοντάρι. Και με το στελίφι της τσάπας έκανε τον μαύρο Καραμάνο, μαύρο στο ξύλο. Και ο καημένος ακόμα τρέχει να γλυτώσει προς τη μεριά της Καραμανίας.

ΟΙ ΟΡΝΙΘΕΣ ΤΟΥ ΠΑΠΑ

Ο Όμπασιης στα νεαρά του χρόνια στη φτωχγειτονιά της μακρινής Τίμης που γεννήθηκε και αναγιώθηκε, πέρασε δύσκολα χρόνια μεγάλης φτώχειας, γιατί οι γονείς του ήσαν φτωχοί και άκληροι. Πολλές ήταν οι φορές που δεν υπήρχε στο σπίτι φαγητό, και πάρα πολλές οι φορές που οι γονείς του ήσαν στεναχωρημένοι γιατί δεν έβρισκαν δουλειά να θρέψουν τα παιδιά τους.

Ήταν μια κρίσημη χρονική περίοδος όπου τον κόσμο σχεδόν ολόκληρο συγκλόνησε η οικονομική ύφεση του μεσοπολέμου που διήρκεσε πολλά χρόνια. Ήταν μια κρίση οδυνηρή και καταστροφική.

Οι αγρότες και οι κτηνοτρόφοι είδαν τα προϊόντα τους να μένουν αδιάθετα και το εισόδημα τους να εξανεμίζεται. Οι εργάτες έχασαν τις δουλειές τους, ή μειώθηκαν οι μισθοί τους.

Στη Κύπρο τα πράγματα ήταν χειρότερα, γιατί ήταν μια μικρή χώρα με μικρή οικονομία. Ο πληθυσμός πτώχευσε και οι εργάτες δεν έβρισκαν εργασία, ούτε οι γεωργοκτηνοτρόφοι μπορούσαν να πουλήσουν τα προϊόντα τους.

Το έγκλημα στα αστικά κέντρα άνθισε, και πολλοί προσπαθούσαν να επιβιώσουν ξεγελώντας ή κλέβοντας ο ένας τον άλλο. Στα χωριά οι παρανομίες ήταν μικρότερες, οι κλέφτες αρκούσαν να

κλέψουν καμιά όρνιθα ή κανένα πρόβατο για να θρέψουν τις οικογένειες τους.

Η Βρετανική κυβέρνηση θέσπισε αυστηρούς νόμους, και τιμωρούσε παραδειγματικά τους ενόχους, θέλοντας να περιορίσει την παρανομία. Αλλά οι παράνομοι από την ανάγκη της μεγάλης δυστυχίας τους, συνέχιζαν το έργο τους με τον κίνδυνο να καταδικαστούν.

Μέσα σ αυτή τη μιζέρια ο Όμπασιης σκέφτηκε ότι δεν θα ήταν πολύ ριψοκινδυνο ούτε μεγάλη αμαρτία αν κάθε τόσο άρπαζε καμιά όρνιθα από το διπλανό γουμά του παπά της κοινότητας.

Είχε ο παπάς ένα τεράστιο τόπο τελιασμενο, όπου μέσα υπήρχαν δεκάδες παχουλές όρνιθες, οι οποίες κάθε μέρα έβοσκαν στο μεγάλο περβόλι που ήταν συνέχεια του γουμά. Το είχε φυτεμένο με όλα τα καλά, και οι καρποί κρέμνονταν λαχταριστοί από τα κλωνιά. Έβλεπε λοιπόν, πως ο γείτονας του είχε υπέρ του δέοντος τροφή, ώστε σκέφτηκε, θα ήταν χειρότερη αμαρτία σαν μικρό παιδί να πεινά, παρά σαν μικρό παιδί να κλέβει για να χορτάσει.

Έτσι κάθε τόσο καιρό, βουτούσε μια όρνιθα, και την μαγεύρευε και την έτρωγε, και την ευχαριστιόταν.

Ήταν όμως τίμιος και ένιωθε ενοχές, καταλάβαινε ότι αμαρτούσε, ότι δεν ήταν σωστό, αλλά παρ όλα αυτά, έλεγε μέσα του,

-ας όψεται η φτώχεια και η ανάγκη.

Από πάνω είχε και πολλή εκτίμηση και σεβασμό στον παπά, και η καρδιά του μαράζωνε και είχε τύψεις γιατί έκλεβε έναν άγιο άνθρωπο του Θεού.

Έτσι εχόντως των πραγμάτων κυλούσαν όλα ομαλά και καλά, ο παπάς δεν αντελίφθηκε τίποτα, και ο καιρός πέρασε.

Και ήρθε ένας καιρός έφηβος πλέον, χαρτώθηκε μια κοπέλα που του προξένεψαν στη Χλώρακα.

Σκέφτηκε όμως πριν να μετοικήσει στους ξένους τόπους, ότι έπρεπε να απολογηθεί στον παπά και να ομολογήσει την αμαρτία του. Ήξερε ότι η εξομολόγηση ήταν μεταξύ αμαρτωλού και παπά, ο οποίος δεν είχε δικαίωμα και φονικό ακόμα αν ήταν, να ομολογήσει την εξομολόγηση σε άλλον εκτός του Θεού. Πιστεύοντας πως αυτό θα γινόταν και με την περίπτωση τη δική του, πήγε στον παπά και εξωμολογήθηκε.

Γονάτησε και είπε τις αμαρτίες του, ζήτησε συγχώρεση και άφεση, και του είπε ακόμη να μην ανησυχεί πλέον, δεν θα χαθούν άλλες όρνιθες.

Υστερα ευχαριστημένος, την άλλη μέρα κίνησε για τα ξένα μέρη. Νιώθοντας ανακούφιση από την εξομολόγηση του, ήταν έτοιμος να ξεκινήσει μια καινούργια ζωή, να γνωρίσει καινούργιους

τόπους και ανθρώπους, να δουλέψει τίμια και να μην χρειαστεί άλλο στη ζωή του να κλέψει.

Τα πεθερικά του παραχώρησαν μια γωνιά στο ασιερονάρι να κοιμάται, ώσπου να τον παντρέψουν και να του επιτρέψουν να κοιμάται σε καινούργιο σπιτικό με τη σύζυγο του.

Μόλις πρόλαβε να κοιμηθεί την πρώτη νύχτα, και με το ξημέρωμα ήρθαν οι Εγγλέζοι επικουρικοί και τον πήραν. Του έβαλαν χειροπέδες, τον φόρτωσαν σε ένα τζιπ, και έφυγαν.

Τι είχε συμβεί;

Μπορεί ο Θεός να συγχώρησε τον Όμπασιη που έκλεβε τες όρνιθες, ο παπάς όμως δεν τον συγχώρησε. Πήγε στην αστυνομία και κατά παράβαση κάθε ηθικής, τον κατήγγειλε ως κλέφτη κατά συρροή.

Τον δίκασαν λοιπόν οι Εγγλέζοι, και τον βρήκαν ένοχο. Τον καταδίκασαν αυστηρά, και τον έκλεισαν για δυο μήνες στη φυλακή ως τιμωρία, θέλοντας έτσι να δώσουν παράδειγμα στους όσους άλλους επίδοξους κλέφτες.

Ο Όμπασιης εξέτισε την ποινή του, και ευτυχώς τα πεθερικά του δεν θεώρησαν τη φυλάκιση του αιτία για να διαλύσουν τους αρραβώνες, οπότε επέστρεψε πίσω στη χαρτωμένη του. Από τότες όμως, δεν ξαναπήγε εκκλησιά, και μισούσε όλους τους παπάδες. Ακόμα και για να στεφανω-

θεί, με πολλή δυσκολία δέχτηκε να σταθεί ενώπιον του παπά έστω και αν ήταν άλλος από εκείνον τον μιερό που αμάρτησε προδίδοντας το λειτούργημα του ιερού μυστηρίου της εξομολόγησης.

Η ΣΦΑΓΗ ΤΩΝ ΣΚΛΑΒΩΝ ΣΤΟ ΜΕΛΑΝΟ

Ο Μέλανος είναι ένας μεγάλος τόπος τοποθετημένος από το Θεό στην άκρια του οροπεδίου της Χλώρακας στα νότια σύνορα του χωριού με την Κάτω Πάφο, που αγναντεύει όλο το πέλαγο απ' άκρη σ' άκρη,. Τα πετρώματα του είναι στο σύνολο τους από μέλανο, εξ ου και το τοπωνύμιο. Καθώς άγονα και σκληρά τα εδάφη που η υγρασία δεν μπορεί να τα διαπεράσει και οι ρίζες των δεντρών δύσκολα μπορούν να προχωρήσουν βαθιά, έμεινε στους αιώνες τόπος άγριος βλαστημένος μόνο με χαμηλή βλάστηση, ιδανικός για βόσκηση.

Όταν τα χρόνια τα παλιά εκείνα ,που η δουλεία υπήρχε ως θεσμός σε όλους τους πολιτισμούς του κόσμου και πήγαζε από την ανάγκη εξεύρεσης εργατικού και αγροτικού δυναμικού καθώς και άλλων αναγκών, και η υποδούλωση των ανθρώπων θεωρείτο μια απόλυτα νόμιμη κατάσταση κατά την οποία δούλοι ή σκλάβοι αντιμετώπιζονταν ως αντικείμενα και η μεταχείριση τους στη σκληρή εργασία ήταν μέχρι θανάτου, έτσι και η Κύπρος δεν εξαιρέθηκε του κανόνος, και κατά τη διάρκεια των αιώνων, ο φτωχός πληθυσμός ως υπόδουλοι κάτοικοι, υπήρξαν σκλάβοι. Καθώς όμως μικρός ο πληθυσμός, οι τσιφλικάδες και οι ιδιοκτήτες των λατομείων του χαλκού, χρησιμοποιούσαν εισαγόμενους σκλάβους, νέγρους που άρπαζαν οι πειρατές, ή ητ-

τημένους σε πολέμους που οι νικητές πουλούσαν στους δουλέμπορους.

Συνήθως οι σκλάβοι ήταν πολύ περισσότεροι από τους ελεύθερους πολίτες. Έτσι για να τους ελέγχουν από τυχόν επαναστάσεις, τους συμπεριφέρονταν σκληρά. Τους είχαν αλυσοδεμένους και τους τιμωρούσαν απάνθρωπα ή και τους σκότωναν δια βασανισμού προς παραδειγματισμό.

Στην Πάφο το φαινόμενο αυτό παρατηρήθηκε να συμβαίνει εις μεγάλο βαθμό κατά τον 12^ο αιώνα, όταν οι Φράγκοι κατακτητές μοίρασαν τη γη σε φεουδάρχες, οι οποίοι ησχολήθησαν με την καλλιέργεια ζαχαροκάλαμων και τεύτλων για την παραγωγή ζάχαρης την οποία εξήγαγαν στις γειτονικές χώρες της Ευρώπης. Με πλοία που προσάραζαν την ακτή του Κοτσιαί μια παραλία αμμώδη που πάνω προσάραζαν τα πλοία, οι δουλέμποροι έφερναν τους σκλάβους και τους πουλούσαν. Επίσης με τα ίδια πλοία γίνονταν εισαγωγές και εξαγωγές διαφόρων γεωργικών προϊόντων ή μεταλλευμάτων. Έτσι στη θάλασσα εκεί, κάθε φορά γινόταν μεγάλο σκλαβοπάζαρο.

Ο μεγαλύτερος αριθμός σκλάβων δούλευε σε μεταλλεία και σε αγρούς, που ήταν οι σημαντικότερες πηγές πλούτου στην Κύπρο.

Στη Πάφο ένας προεστός είχε στη κατοχή του περισσότερους από 1000 σκλάβους τους οποίους όριζε ως ιδιοκτησία και τους είχε να εργάζονται σε λατομεία και σε αγρούς, ιδιαίτερα σκληρές εργασίες.

Κατείχε όλη την περιοχή από τη Μάα μέχρι την πέτρα του Ρωμιού και οι δούλοι την καλλιεργούσαν και την έσπερναν ζαχαροκάλαμα και τεύτλα με τα οποία κατασκεύαζαν ζάχαρη που ακολούθως έκαναν εξαγωγή στις γειτονικές χώρες της Ευρώπης. Ως απόδειξη επί τούτου, υπάρχουν τα χνάρια του αυλακιού της Ρήγαινας που έκτισε ο Διγενής Ακρίτας για να φέρνει νερό από τη μακρινή Τάλα και να ποτίζουν τα ζαχαροκάλαμα.

Η δουλεία ως θεσμός που νομιμοποιούσε τη μετατροπή του ανθρώπου σε ιδιοκτησία, συνεπαγόταν όχι μόνον τον κοινωνικό θάνατο του ατόμου, αλλά του αφαιρούσε την ανθρώπινη υπόσταση και το υποβίβαζε σε αντικείμενο. Η καταπίεση τους ήταν μεγάλη και χωρίς όρια. Τα ζώα είχαν πολύ καλύτερη ζωή από αυτούς. Οι ανθρώπινες απώλειες ήταν μεγάλες είτε από τις κακουχίες, είτε για την ανυπακοή τους, είτε ως παραδειγματισμό, και αντικρίζονταν από τους αφεντάδες μόνο ως απώλεια περιουσίας. Οι γυναίκες και τα κοριτσάκια χρησιμοποιούνταν ως σκεύη ηδονής, και διαχωρίζονταν οι οικογένειες όταν προέκυπτε να πουλήσουν μέλη της.

Οι ξεσηκωμοί που συνέβαιναν κατά καιρούς, καταπνίγονταν σκληρά εν τη γενέσει τους.

Στη Χλώρακα εκείνη την εποχή, ένας σκλάβος του μεγάλου αφέντη ανυπόταχτος, κατάφερε μια νύχτα να σκοτώσει τον φύλακα και παίρνοντας τα κλειδιά, ελευθέρωσε και τους υπόλοιπους οι οποίοι χωρίς να σκεφτούν τις σίγουρες καταστροφικές συνέπειες για τη ζωή τους, τον ακολούθησαν καθώς δεν άντεχαν τις κακουχίες.

Χωρίς σχέδιο και προσανατολισμό, η άλλη μέρα τους βρήκε μαζεμένους και στρυμωγμένους πάνω στο οροπέδιο του Μελάνου. Και από κάτω γύρω γύρω, στρατιώτες τους είχαν περικυκλώσει. Τους έστειλε ο βασιλιάς με διαταγή να τους σφάξουν όλους, να μην γλυτώσει κανείς, ούτε γέρος, ούτε νέος, ούτε παιδί. Έπρεπε να σταλεί μήνυμα σε όλη την Κύπρο πως όσοι άλλοι επεδίωκαν την ελευθερία τους, θα είχαν το ίδιο τέλος. Έπρεπε να διαφυλαχθεί η τάξη, διότι χωρίς σκλάβους δεν θα υπήρχε ανθηρή οικονομία για την ανώτερη τάξη. Έπρεπε λοιπόν, να εφαρμοστεί ο νόμος χωρίς διάκριση.

Και μια ανελέητη σφαγή άρχισε. Οι λίγοι δούλοι που κρατούσαν τσάπες και δικράνια, σκοτώθηκαν πρώτοι, και ύστερα οι στρατιώτες κατέσφαξαν χωρίς έλεος μάνες και παιδιά, γέρους και νέους. Με μια αγριότητα φοβερή που εκείνους τους καιρούς ήταν συνηθισμένη, έπαιρναν τα κεφάλια αι άνοιγαν

τις κοιλιές κάνοντας το αίμα να ρέει σαν ποτάμι. 1000 σκλάβοι σφαγιάστηκαν και όλη η γη του Μελάνου βάφτηκε κόκκινη. Και έγινε το αίμα ποτάμι και έτρεξε στη θάλασσα που ήταν λίγα μέτρα παρακάτω, και χρωματίστηκε και αυτή μελανιά, μελανιά .

Από τότε ο χερσαίος τόπος της άγριας σφαγής ονομάστηκε Μέλανος και η θάλασσα Μελανούθκια, καθώς η γη στη στεριά και στη θάλασσα, έμεινε βαμμένη σε χρώμα μελανί από το αίμα των σκλάβων.

Από τότε η γη θεωρείτο καταραμένη από τους ντόπιους, και όλοι απέφευγαν να την κατοικήσουν ή να την αξιοποιήσουν.

Αυτή η κατάσταση διήρκησε 1000 χρόνια, ώσπου οι άνθρωποι ξέχασαν αυτήν την μεγάλη αμαρτία, και τώρα, τα τελευταία χρόνια έκτισαν όλη την περιοχή με διαμερίσματα που έχουν απρόσκοπτη θέα όλη την πόλη της Κάτω Πάφου, και όλο το πέλαγο της νοτιοδυτικής Μεσογείου.

Το μόνο που έμεινε να υπενθυμίζει τη μεγάλη σφαγή, είναι το όνομα Μέλανος που προήλθε εξ αυτής.

Ο ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΣ ΠΡΟΣΤΑΤΗΣ

Το βαφτιστικό όνομα της γυναίκας μου ήταν Μαρινέλλα αλλά όλοι την φωνάζαμε εν συντομία Λούλλα. Είχαμε τέσσερα χρόνια παντρεμένοι και δύο παιδιά τριών και δύο ετών, τον Πάμπο και την Αγγελική, ονόματα που τους δώσαμε τιμής ένεκεν του πατέρα μου Χαράλαμπου και του πεθερού μου Αγαθάγγελου.

Και τα δύο τα γεννήσαμε στη Γεροσκήπου σε ένα σπίτι που της το έδωσαν προίκα οι γονείς της. Ήταν κτισμένο καινούργιο, αλλά σε κακή κατάσταση καθώς τα υλικά που χρησιμοποιήθηκαν για την κατασκευή του ήταν κακής ποιότητας. Το χειμώνα έβαζε νερά από παντού, από τους τοίχους και από την τaráτσα. Ξόδεψα πολλά χρήματα να το επισκευάζω, αλλά η κατάσταση δεν διορθωνόταν. Υπήρχε πολλή υγρασία και τα μικρά παιδιά υπέφεραν και αρρωστούσαν.

Έτσι αποφάσισα να κτίσω καινούργιο σπίτι στο χωριό μου, στη Χλώρακα. Οι δουλειές πήγαιναν καλά, είχα χρήματα στη τράπεζα, έτσι αγόρασα ένα οικόπεδο το οποίο ήταν σε περιουσία που άνηκε στη μητέρα μου αλλά ο πατέρας μου το είχε πουλήσει μίαν παλαιότερη εποχή.

Έκτισα λοιπόν το πρώτο συγκρότημα κτιρίων σε ανώγι και κατώγι όπου το σπίτι ήταν στο ανώγι και στο κατώγι μεγάλες αποθήκες και μεγάλα ψυγεία για φύλαξη των φθαρτών, καθώς να ωρι-

μάζω και πράσινες μπανάνες. Επικέντρωσα τη δουλειά και έκανα τις αποθήκες χώρο συγκέντρωσης των οπωρικών όπου έκανα αγοραπωλησίες με παραγωγούς και εμπόρους, και τα βράδια όσα περίσσευαν τα φόρτωνα σε φορτηγά και οι οδηγοί μου τα μετέφεραν στις μεγάλες αγορές των Επαρχιών,

Οι δουλειές πήγαιναν καλά, δεν χρωστούσα στις τράπεζες, αλλά ακόμα είχα κάποια κεφάλαια δικά μου. Ένεκα αυτής μου της οικονομικής άνεσης αγόρασα ακόμα δύο φορτηγά, πρόσλαβα οδηγούς και εργάτες και έστρωσα μια δουλειά ρολοί. Αγόρασα και μια κούρσα Vauxhall Cavalier, την οποία κυρίως οδηγούσε η σύζυγος μου. Ήταν ένα ωραιότατο μπλε αμάξι 20 ίππων, πλατύ και μακρύ, άνετο με πολυθρόνες πολυτελείας. Την είχα εκπαιδεύσει στο μικρό φορτηγάκι και έμαθε να οδηγά καλά. Ήταν όμορφη, και μέσα στο ωραίο Cavalier έδειχνε ομορφότερη.

Όμως ήταν εποχές που η πλειονότητα του πληθυσμού δεν είχε συνέλθει ακόμα από τις πληγές του πολέμου, και υπήρχε πολύς κόσμος που δυστυχούσε. Έτσι ίσως κάποιοι ζηλόφθονες τρίμματοι τη ζήλεψαν και τη μάτιασαν και της προκάλεσαν δεινά. Αλλά από την άλλη επειδή ο Θεός με αγαπά και με προστατεύει -έτσι πίστευα και ακόμα πιστεύω για λόγου μου-, προστάτευσε την οικογένεια μου από το μεγάλο κακό που ίσως της προκάλεσαν οι τρίμματοι.

Στη γειτονιά λίγες δεκάδες μέτρα από το σπίτι μου είναι κτισμένο ένα παλιό μικρό ξωκκλήσι αφιερωμένο στον Αρχάγγελο Μιχαήλ στο οποίο συνήθιζα κάθε Σάββατο να επισκέπτομαι να προσκυνώ και να προσεύχομαι να έχει καλά την οικογένεια μου και όλους τους ανθρώπους.

Έτσι μια επόμενη μέρα ενός Σαββάτου όταν η δουλειά ήταν πολλή και χρειάστηκε η σύζυγος μου να βοηθήσει τις εργάτριες στη συσκευασία μπανανών, και επειδή τα παιδιά έκλαιγαν ασταμάτητα, σκέφτηκε να τα μεταφέρει στη Μεσόγη, στη μάνα της, να τα προσέχει.

Οι εργάτριες έφθασαν πρωί, και ξεκίνησαν δουλειά να κόβουν και να συσκευάζουν τις μπανάνες. Κάθε φορά συσκευάζαμε 400 κιβώτια και βάλε, ήταν μια εργασία σκληρή και επίπονη, αλλά τις πλήρωνα καλά και έτσι αυτές με όρεξη εργάζονταν σαν μέλισσες. Τα κιβώτια στοιβες στην αποθήκη, οι παραγωγοί έφθαναν με προϊόντα τα οποία παραλαμβάνοντο και στοιβάζονταν σε μεγάλες σειρές, ενώ ταυτόχρονα οι εμπόροι κατέφθαναν και άρχιζε το αλίσι βερίσι.

Στη φούρια της δουλειάς δεν πρόσεξα ότι η σύζυγος μου αργούσε να επιστρέψει. Όταν σε μια στιγμή αργά κοντά μεσημέρι το διαπίστωσα, άρχισα να ανησυχώ. Όμως ήταν μια εποχή που δεν υπήρχαν κινητά τηλέφωνα, έτσι δεν μπορούσα να τηλεφωνήσω να μάθω τι συμβαίνει.

Την ίδια στιγμή όμως, ένα ταξί σταμάτησε και από μέσα κατέβηκαν η σύζυγος μου με τα παιδιά και την πεθερά μου. Ο νους μου πήρε στροφές και κατάλαβα ότι είχαν κάποιο δυστύχημα, αλλά η χαρά μου ήταν μεγαλύτερη από την ανησυχία καθώς τους είδα όλους σώους και καλά στην υγεία τους. Έτρεξα κοντά τους γεμάτος ταραχή και έμαθα ότι πράγματι είχαν αυτοκινητικό δυστύχημα.

Οδηγούσαν στη πλατιά κατηφορική λεωφόρο προς τη Πάφο όταν σε κάποιο σημείο φρενάροντας ελαφριά, δυστυχώς το αυτοκίνητο πατώντας σε χυμούς σταφυλιών που υπήρχαν πάνω στο οδόστρωμα γλίστρησε, και πηγαίνοντας ζιγκ ζαγκ ξέφυγε από το δρόμο, αναποδογυρίστηκε και γυρνώντας τούμπες ακινητοποιήθηκε σε παρακείμενο χωράφι. Όλοι βρέθηκαν πεσμένοι στο φρεσκοοργωμένο χωράφι ευτυχώς χωρίς κανείς να έχει πάθει απολύτως τίποτα. Στις πολλές ανατροπές του αυτοκινήτου, σε κάθε ντεραπάρισμα οι επιβαίνοντες πετιόνταν με φόρα από τις πόρτες και τα παράθυρα πέφτοντας πάνω στο μαλακό χώμα.

Κανείς δεν τους πήρε είδηση καθώς τροχαία κίνηση δεν υπήρχε εκείνη την ώρα, έτσι όλοι υγιείς αφού συνήλθαν από το σοκ σταμάτησαν ένα περαστικό ταξί και εγκαταλείποντας το αναποδογυρισμένο cavalier, επέστρεψαν.

Μες τη πολλή χαρά μου που τους είδα όλους σώους χωρίς καμιά γρατσουνιά, ο νους μου αμέσως πήγε στον γείτονα μου Άγιο Αρχάγγελο που τους προστάτεψε.

Και όταν ύστερα πήγα στο τόπο του δυστυχήματος αντικρύζοντας το αυτοκίνητο ως μια άμορφη μάζα παλιοσίδερων, κατάλαβα πόσο σοβαρό ήταν το δυστύχημα. Σίγουρα όποιος περαστικός το αντίκρυζε, αμέσως θα υπέθετε με σιγουριά πώς κανείς επιβάτης δεν θα είχε γλυτώσει.

Αλλά σε εμένα και στην οικογένεια μου, έλαχε να έχουμε τύχη βουνό και τον Άγιο Μηχαήλ προστάτη. Ένα Αρχάγγελο που τον όρισε ο Θεός να παίρνει τις ψυχές, αλλά που σε εμάς χαρίστηκε και προστάτευσε τις ζωές μας. Διότι αν πάθαιναν κακό οι δικοί μου, σίγουρα θα καταστρεφόταν και η δική μου ζωή καθώς δεν θα άντεχα τόσο μεγάλο πόνο.

Αμέσως έκαμα τάμα στον Άγιο, και την άλλη μέρα παράγγειλα ιερά άμφια για την Αγία τράπεζα και την ιερή πύλη του μικρού ναού.

Από τότε πέρασαν πάρα πολλά χρόνια, και ακόμα μέχρι σήμερα, αυτά τα ιερά άμφια σκεπάζουν την Αγία τράπεζα και την ιερά πύλη.

Ο ΣΤΟΙΣΕΙΟΜΕΝΟΣ (μια τρομερή ιστορία)

Μια ιστορία παλιά λέει πως την εποχή της Ελληνικής επανάστασης που οι αγριότητες των Τούρκων ήσαν απερίγραπτες, το ίδιο και μερικοί Έλληνες στην προσπάθεια τους να αντισταθούν αλλά και να πάρουν εκδίκηση, αγρίεψαν και οι ίδιοι, έγιναν το ίδιο σκληροί και απάνθρωποι. Για έναν συγκεκριμένο Έλληνα, ένας παλιός παπάς της Χλώρακας εκείνης της εποχής, ο Παπάγιαννης, μαρτύρησε μια ιστορία που από στόμα εις στόμα αμυδρώς έμεινε, και σήμερα εγώ την αποτυπώνω στο χαρτί να μείνει παντοτινή.

Πολλοί Κύπριοι φιλόπατρις μετέβησαν στην Ελλάδα για να αγωνιστούν δίπλα στους αδερφούς Κλέφτες και Αρματωλούς. Υπάρχουν πολλές μαρτυρίες πως πήραν μέρος σε πολλές μάχες κατά την διάρκεια της επανάστασης. Τη δράση τους βεβαιώνουν τα πιστοποιητικά που εξέδωσαν μετά τη λήξη του αγώνα ξακουστοί οπλαρχηγοί της επανάστασης όπως ο Πετρόμπεης, ο Νικηταράς, ο Κολοκοτρώνης, ο Μακρυγιάννης και άλλοι. Στην επιστροφή τους στη Κύπρο, μαζί ήρθαν και λίγοι Έλληνες. Ένας που ήταν φίλος και σύντροφος του γνωστού Κύπριου αγωνιστή Γιάννη Πασαπόρτη από την Κοίλη της Πάφου που πολέμησε στην πολιορκία και στην έξοδο του Μεσολογγίου, ήρθε με την ελπίδα να βρει

ένα καινούργιο πόλεμο για να συνεχίσει τον αγώνα εναντίον των Τούρκων καθώς ακόμα η Κύπρος τελούσε υπό Τουρκική κατοχή.

Μισούσε τους Τούρκους και κατά τη διάρκεια της επανάστασης τους πολέμησε βάνουσα, και τον ονόμαζαν Χασάπη καθώς με τη χαντζάρα τους έκοβε μικρά κομμάτια και τάζε τους σκύλους.

Και όταν πλέον δεν είχε άλλο πόλεμο εκεί, ήρθε εδώ, με την ελπίδα πως θα ξεκινούσε ένας καινούργιος απελευθερωτικός αγώνας. Ήθελε να βοηθήσει να λευτερωθεί η Κύπρος από τους άπιστους.

Στην Κύπρο όμως δεν υπήρχε ξεσηκωμός, δεν υπήρχε πόλεμος, ούτε αντάρτικο. Έτσι μη έχοντας τι να κάμει, γυρνούσε στα καφενεία και τα κρασοπολεία, τους αγρούς και τα χωριά της Πάφου. Ήταν απόμακρος, φοβερός και είχε πρόσωπο βλοστρό και αγριωπό, και στο στόμα λόγια λιγα. Οι απλοϊκοί χωρικοί γνωρίζοντας τη φήμη του, του έδιναν φαγητό και χρήματα από το υστέρημα τους φοβούμενοι την δυσαρέσκεια του. Έτσι περνούσε ο καιρός, απολάμβανε ο χασάπης μια καλή και αραχτή ζωή, χωρίς να χρειάζεται να κοπιάζει.

Όσπου όμως κάποια φορά στις περιπλανήσεις του, στη Χλώρακα συνάντησε μια όμορφη κοπέλα που κεραυνοβόλα την ερωτεύτηκε με πάθος, και κατάλαβε πως θα ήταν καταλύτης για την επόμενη ζωή του. Τη ζήτησε σε γάμο, και οι γο-

νοιί της του την έδωσαν με ευχές, καθώς ο φόβος που τους προκαλούσε ήταν μεγαλύτερος από την επιθυμία τους να αρνηθούν.

Την παντρεύτηκε και νοικοκυρεύτηκε σε ένα μικρό σπιτάκι. Η αγάπη τον ημέρεψε και έγινε ανθρώπινος και προσιτός. Άλλαξε, έγινε άλλος άνθρωπος. Άνοιξε ένα χασαπιό, και καθώς καλώς ήξερε να κόβει ανθρώπινες σάρκες, τώρα με πολλή μαεστρία πετσόκοβε τα σφαχτάρια ζώα.

Έγινε νοικοκύρης και με τον καιρό, όλοι ξέχασαν το κακόν του παρελθόν. Όσοι τον γνώρισαν πριν και μετά, έλεγαν για τη μεγάλη αλλαγή του χαρακτήρα του και της συμπεριφοράς του, τώρα έλεγαν γι αυτόν καλά λόγια. Ένα ναΐπι είχε μόνο, στην εκκλησία δεν πήγαινε, ούτε καν στις μεγάλες γιορτές των Χριστουγέννων και της Ανάστασης. Είχε χάσει κάθε επαφή με το θεό, καθώς πολλές αποτρόπαιες πράξεις είχε κάμει τον καιρό του πολέμου. Μοναδικές φορές λοιπόν που πέρασε το κατώφλι της εκκλησίας, ήταν για να παντρευτεί και όταν άλλοι τον πήραν σηκωτό για την κηδεία του.

Πέθανε ο χασάπης μια μέρα, όταν τον πρόδωσε η καρδιά του. Ένα απόγευμα που γυρνούσε από τη δουλειά, σταμάτησε η καρδιά του και έμεινε στον τόπο. Κάποιοι στενοχωρήθηκαν λίγο, κάποιοι δάκρυσαν λίγο, και όλοι μαζί τον έθαψαν και ύστερα τον ξέχασαν.

Εδώ είναι που ξεκινά η ανατριχιαστική μαρτυρία του ιερέως.

Μια μέρα η χήρα αναστατωμένη, εξομολογήθηκε φοβισμένη στον παπά ότι της φάνηκε πως είδε τον άνδρα της ζωντανό στη φραχτή να τσαπίζει τον μικρό κήπο. Σκέφτηκε μήπως τρελάθηκε ή έβλεπε φαντασιώσεις, έτσι ήρθε στον παπά που γνώριζε γράμματα να της εξηγήσει.

Και ο παπάς που γνώριζε γράμματα της εξήγησε πως έως το σαρανταήμερο της κηδείας, το πνεύμα του πεθαμένου περιτριγυρίζει στους τόπους που συνήθιζε εν ζωή, γι αυτό να μην ανησυχεί, μετά το σαρανταήμερο η ψυχή του θα πήγαινε στον ουρανό.

Όταν όμως πέρασαν κάποιοι μήνες, η χήρα ξαναπήγε στον παπά περισσότερο φοβισμένη, γιατί της φάνηκε πώς τον ξανάδε να τσαπίζει.

Τότε σκέφτηκε ο παπάς πως κάτι άλλο συνέβηθε, και άρχισε Αγιασμούς και ξόρκια στο σπίτι, στην αυλή και στον τάφο. Αλλά μάταια, οι επισκέψεις του νεκρού κατά καιρούς, συνέχιζαν.

Τα νέα γρήγορα μαθεύτηκαν και οι κάτοικοι πολύ αναστατώθηκαν, και τα παιδιά περισσότερο φοβήθηκαν. Οι κουβέντες των ανθρώπων έγιναν φοβισμένες και τρόμος έσκιασε τις σκέψεις τους. Ο ΠαπάΓιαννης καθώς ομολογεί, και αυτός τα είδε σκούρα γιατί κατάλαβε πως κάτι απόκοσμο συνέβαινε, κάτι πέραν από τους φυσικούς νό-

μους, ίσως ο πεθαμένος να στοίχιωσε. Με ψυχραιμία όμως, σκέφτηκε πως έπρεπε να δράσει συναιτά. Πήγε στον Δεσπότη (εκείνο τον καιρό επίσκοπος ήταν ο Χαρίτων) που σίγουρα γνώριζε περισσότερα, και του είπε την ιστορία. Και ο Δεσπότης που ήξερε καλύτερα, του ορμήνεψε τι να κάμει.

Έτσι με τον νεκροθάφτη ξέθαψαν τον πεθαμένο, και όπως είχε προβλέψει ο Δεσπότης, βρήκαν το πτώμα ακέραιο χωρίς αποσύνθεση, σημάδι ότι το νεκρό σώμα ήταν Βρυκολακισμένο, στοιχίο του Σατανά.

Ξώρκισε λοιπόν το πτώμα, και άκαμε αγιασμό για να φύγουν τα δαιμόνια ώστε να μπορέσει η ψυχή να ημερέψει, και το νεκρό σώμα να λιώσει. Και ξανασκέπασαν το, τάφο.

Πέρασε λίγος καιρός, η χήρα δεν ξανά παραπονήθηκε. Όλοι πίστεψαν πως έπιασε ο εξορκισμός.

Ω, κακή μοίρα όμως, κάποια μέρα βρέθηκε σε μια ρεματιά νεκρός ένας χωρικός με ζωγραφισμένο ανείπωτο τρόμο στο πρόσωπο, και στον επόμενο καιρό στα περίοικα χωριά άλλοι δύο.

Ήταν φανερό πως τα ξόρκια και οι αγιασμοί δεν έπιασαν. Ήταν φανερό πως ο θεός δεν έδινε ανάπαυση στον κριματισμένο.

Έτσι ο Παπαγιάννης με τον νεκροθάφτη, μια σκοτεινή νύχτα να μην τους βλέπει κανείς, έσκα-

ψαν ξανά τον τάφο, και στο φως του καντηλε-
ριού, αντίκρισαν τον νεκρό ελάχιστα λιωμένο,
σχεδόν άθικτο.

Τον φόρτωσαν σε ένα μουλάρι και πήγαν μα-
κριά, σε ένα μέρος ερημικό, σε απάτητα βουνά,
και μάζεψαν ξύλα και άναψαν μεγάλη πυρά και
κατέκαυσαν τον πεθαμένο. Και ύστερα κοπάνη-
σαν τα απομεινάρια του, και τα έκαμαν στάχτη,
και την ανέμισαν στους ανέμους.

Έτσι δόξασι ο Θεός, από εκείνο τον καιρό όλα
πήγαν καλά, το κακό σταμάτησε και οι άνθρωποι
ξαναβρήκαν την ηρεμία τους.

Ο ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟΣ ΔΡΟΜΟΣ

Ήταν Αύγουστος, η εποχή των σταφυλιών. Μια εποχή που τα θερμοκήπια δεν παρήγαγαν οπωρικά ένεκα των ψηλών θερμοκρασιών του καλοκαιριού, έτσι συνήθιζα αυτές τις εποχές να πηγαίνω στα χωριά της Ορεινής και να φορτώνω αμπελίσιμα σταφύλια.

Μια φορά στις απόκρημνες πλαγιές της Τσάδας προς Κοίλης μεριά, ανακάλυψα ένα αμπέλι με εξαίρετα μαύρα σταφύλια. Ο δρόμος χωμάτινος, στενός, και επικίνδυνος. Καθώς όμως το φορηγό άδειο από φορτίο τον διάβηκε εύκολα, και εκ της ωραότητας των σταφυλιών, αποφάσισα πως άξιζε το ρίσκο να διακινδυνέψω ένα τέτοιο δύσκολο δρομολόγιο με υπερδιπλάσιο φορτίο.

Καθώς το μικρό φορτηγάκι ΤΟΥΤΑ δεν χωρούσε τα μεγάλα φορτία που εμπορευόμουν, μόλις το είχα πουλήσει και το είχα αντικαταστήσει με ένα BEDFORD που σήκωνε διπλάσιο φορτίο. Η καρότσα χωρούσε επτά κιβώτια πλάτος και επτά μάκρος. Όταν φόρτωνα έξι σε ύψος, το φορτίο ήταν ιδανικό βάση των προδιαγραφών του εργοστασίου.

Όταν όμως αντίκρυστα τα τσαμπιά να κρέμονται από τα κλήματα, αποφάσισα πως έπρεπε να τα αγοράσω όλα. Ήταν ωραιότατα, μικρά, σελλινωτά και αραιά. Ωραιότατα σε ένα βαθύ κατάμαυρο χρώμα, χάρμα οφθαλμών και απίθανα σε γεύση. Ήμουν σίγουρος πως θα τα πωλούσα όλα σε

πρώτη τιμή. Έτσι αντί για το κανονικό φορτίο που σήκωνε το φορτηγό, έδωσα κιβώτια για διπλάσιο και πλέον φορτίο. Φόρτωσα δώδεκα στο ύψος, ακόμα έβαλα στη πόρτα της καρότσας που βασταζόταν από αλύσους άλλα ογδοντά-τέσσερα κιβώτια. Τα έδεσα γερά με σχοινιά για να μην έχουν φόβο να γείρουν και να πέσουν στο χαλασμένο από τη διάβρωση χωματίνο δρόμο, και πήρα τον ανήφορο της επιστροφής.

Αλλά δυστυχώς, ώ τί συμφορά, στην επιστροφή με το βαρύ και ψηλό φορτίο στην καρότσα, τα πράγματα ήταν διαφορετικά.

Το φορτηγό ανέβαινε σημειωτόν. Ο μεγάλος αμαξωτός βρισκόταν οκτακόσια μέτρα ψηλά και με το μεγάλο φορτίο στην καρότσα το οδήγημα ήταν δύσκολο.

Ο στενός κακοφτιαγμένος χωματένιος δρόμος σε πολλά σημεία ακολουθούσε σύριζα τον γκρεμό. Και εγώ τώρα να παίζω τη ζωή μου για να μεταφέρω τα σταφύλια στη κορφή.

Στο δρομολόγιο ένιωθα ανατρίχιασμα και πατούσα συνέχεια φρένο ώστε να εξετάζω τον δρόμο με το μάτι.

-Αν τα καταφέρω, θα είναι θαύμα,

Σκέφτηκα, και έλεγα μέσα μου,

-γιατί ήρθα σε δύσβατα βουνά να φορτώσω σταφύλια; Αν σκοτωνόμουν τι θα γινόταν; Είχα γυναίκα και δυο μικρά παιδιά, θα έμεναν ορφανά.

Καθώς αναμετρώντας την απόσταση και τον κίνδυνο και φοβούμενος ότι ο δρόμος δεν θ' αντέξει, άκουγα το δρόμο να τρίζει από το βάρος του μεγάλου φορτίου, αλλά προχωρούσα μέτρο με μέτρο. Και από τη θέση του οδηγού έβλεπα το βάθος του γκρεμού και σε κάθε στροφή άκουγα τους τριγμούς των αναρτήσεων.

Κρακ, κρακ άκουσα σε μια στιγμή κάτω απ' τα πόδια μου το διάζωμα του δρόμου.

-Τα δόντια του διαβόλου είναι αυτά και τρίζουν, ψιθύρισα. Θα σκοτωθώ εδώ πάνω, βλαστήμησα.

Αλλά αμέσως μετάνιωσα και είπα μέσα μου οι βλασφημίες είναι του διαβόλου και παρακάλεσα το Θεό να με βοηθήσει καθώς κάτωχρος σκεφτόμουν πως θάταν κρίμα κι άδικο να σκοτωθώ πριν της ώρας μου, θα ήταν αμαρτία σκέφτηκα.

-Δεν θα πάθω τίποτα. Είναι ο Θεός μαζί μου, νοιώθω την παρουσία του, είπα φωναχτά.

Και κάθε λίγο τράβαγα χειρόφρενο, έγερνα έξω απ' το παράθυρο και υπολόγιζα τη γωνία κλίσης. Με μερικούς πόντους διαφορά απ το χείλος του γκρεμού που απλωνόταν κάτω, οδηγούσα πόντο πόντο.

Είχα φτάσει σχεδόν στο τέρμα και θα έμπαινα στο μεγάλο δρόμο. Όμως η τύχη δεν ήταν μαζί μου, και σε ένα σημείο διαπίστωσα πως ο δρόμος ήταν στενότερος, και αν τον περνούσα ο μισός τροχός θα ήταν στον αέρα. Αν το φορτίο ή-

ταν χαμηλό, δεν θα είχα πρόβλημα, αλλά ήταν πολύ ψηλό και επειδή ο δρόμος είχε αριστερή κλίση, το φορτίο θα έγερνε και ίσως να με κατακρήμνιζε.

Ήμουν σε μεγάλο δίλημμα, η ώρα περνούσε και άρχιζε να σουρουπώνει. Το μυαλό μου έσπαγε τι απόφαση να πάρω. Να μείνω εκεί στις ερημιές να νυχτωθώ έως ότου με γυρέψουν; Ή να πάρω την απόφαση και να διακινδυνέψω μήπως με χωρέσει ο δρόμος.

-Θα περάσω με την βοήθεια του Θεού, αποφάσισα

Έτσι ξεκίνησα και πόντο πόντο προχώρησα, Πόντο στο πόντο πατούσε ο τροχός στην άκρια του γκρεμού με το μισό λάστιχο να είναι σε κενό, και το φορτηγό να γέρνει επικίνδυνα. Με τη ψυχή στο στόμα προχωρούσα, και την απόσταση των πεντέξι μέτρων μου χρειάστηκε ώρα πολλή να τη διανύσω. Πέτρες και χώματα που συνθλίβονταν από τους αριστερούς τροχούς και έπεφταν στο κενό, έκαναν την αγωνία μου και το φόβο μου να είναι σε μέγιστο βαθμό καθώς άκουγα τους ανατριχιαστικούς θορύβους της κατωλίσθησης.

Οι στιγμές φαίνονταν ατελείωτες και τα λεπτά αιώνες. Με το αμάξι να γέρνει επικίνδυνα από το ψηλό φορτίο και με τη ψυχή στο στόμα, κατάφερα επιτέλους να περάσω το επικίνδυνο σημείο και να βρεθώ σε ασφαλές σημείο.

-Ευτυχώς τα κατάφερα, σε ευχαριστώ Θεέ μου,

είπα φωναχτά, και έσβησα το αμάξι. Έγεια στο τιμόνι με ανακούφιση για ώρα πολλή έως η καρδιά μου πάει στη θέση της. Ύστερα κατέβηκα και περπάτησα πάνω κάτω για να χαλαρώσουν οι μύες μου που είχαν μουδιάσει από το σφίξιμο της μεγάλης αγωνίας.

Ανέβηκα πάλι στο φορτηγό, έβαλα πρώτη ταχύτητα, δεύτερη, τρίτη και έπιασα το μεγάλο δρόμο. Έβαλα Τετάρτη και ανέπτυξα ταχύτητα. Η καρδιά μου φτεροκοπούσε από χαρά και ικανοποίηση. Τα είχα καταφέρει.

Καθώς οδηγούσα σκέφτηκα αν άξιζε τον κόπο για το κέρδος να διακινδυνέψω τόσο πολύ. Τόλμησα το εγχείρημα καθώς τα σταφύλια που φόρτωσα ήταν εξαιρετικής ποιότητας και ήμουν σίγουρος ότι θα τα πωλούσα εύκολα στο παζάρι. Αλλά τι να έκανα τέτοια κέρδη με τέτοιο αντίτιμο; Κάλιο λιγότερα και σίγουρα σκέφτηκα. Και υποσχέθηκα στον εαυτό μου να μην επιχειρούσα ξανά τέτοιο ρίσκο.

Την άλλη μέρα στο παζάρι πούλησα τα σταφύλια με μεγάλο κέρδος. Στην επιστροφή σε όλο το δρομολόγιο και εκ του ασφαλούς πλέον, το μυαλό μου ήταν κολλημένο στις στιγμές εκείνες του κινδύνου που διέτρεξα και αποφάσισα πως ο Θεός σίγουρα με αγαπούσε και με πρόσεχε και με γλίτωσε από εκείνο τον μεγάλο κίνδυνο.

Ο ΚΛΕΦΤΗΣ

Ο Ττουουλής ήταν ένας αθκιασερός τεμπέλης που την άραζε στο καφενείο όλη μέρα, και έκανε τράκα καφέδες και τσιγάρα. Καλόπιανε τους χωριανούς με κομπλιμέντα και γαλουφίες, και καθώς ήταν έξυπνος και αστείος, ο χωριανοί τον συμπαθούσαν και τον κερνούσαν.

Έναν καιρό λοιπόν, για λίγο καιρό, λίγες μέρες, τόσο κράτησε η πρωτοφανής κατάσταση, ο Ττουουλής καθισμένος στο καφενείο, όποιος έμπαινε μέσα τον κερνούσε καφέ.

-Φέρε ένα καφέ στο φίλο μου,

Έλεγε στον καφετζή.

Όλοι έκπληκτοι, τον ρωτούσαν πώς στα ξαφνικά απόχτησε χρήματα. Και αυτός τους απαντούσε πώς του τα έστειλε ένας θεϊός του από την Αυστραλία.

Οι χωριανοί του έδωσαν συχαρίκια και τον επαίνεσαν γιατί τώρα που είχε χρήματα ήταν ανοιχτοχέρης.

Πέρασαν λίγες μέρες και ο παπάς διαπίστωσε πώς οι εισπράξεις στο παγκάρι κάθε Κυριακή ήταν μειωμένες από άλλες φορές. Τις πρώτες φορές σκέφτηκε πως ήταν τυχαίο, αλλά πονηρός σαν παπάς που ήταν, δεν άφησε το ζήτημα χωρίς να το ψάξει. Την εκκλησία μετά από κάθε λειτουργία ή εσπερινό την κλείδωνε ο ίδιος, ώστε

μάλλον δεν μπορούσε κλέφτης να μπει μέσα. Όμως από την άλλη ήξερε πως οι χωριανοί έριχναν χρήματα στο παγκάρι με την καρδιά τους, ώστε δεν δικαιολογείτο η συνεχιζόμενη μείωση του τζίρου.

Έψαξε το ζήτημα επισταμένα ελέγχοντας πόρτες και παράθυρα και ανακάλυψε πως μετά τη λειτουργία της Κυριακής κάποιος κατέβαζε το χερούλι ενός παραθύρου.

Συμπέρανε λοιπόν πως το έκανε κάποιος επιτήδειος κλέφτης ώστε τη νύχτα έμπαινε μέσα και αφού έπαιρνε κάποια χρήματα, όχι όλα για να μην κινήσει υποψίες, έφευγε κλείνοντας το ώστε σε κανενός το μυαλό να μην περάσει υποψία.

Έτσι κατά τη πρωινή λειτουργία παρακολούθησε ποιοι ήταν κοντά στα παραθύρια, και όταν όλοι έφυγαν από την εκκλησία, τα έλεγξε όλα. Βρήκε ένα παραθύρι με το χερούλι κατεβασμένο, και αμέσως κατάλαβε ποιος ήταν ο δράστης.

Αποφάσισε να του δώσει ένα μάθημα. Σαν ιερέας δεν ήθελε να τον καταδώσει, απλά να τον τιμωρήσει ώστε να σταματήσει την ανίερη πράξη της κλοπής των ιερών χρημάτων από το παγκάρι.

Ο Τσοουλής ήταν φτωχός και άνεργος καθώς βαριόταν να δουλεύει, και πίστευε πως αν έπαιρνε λίγα χρήματα από το παγκάρι δεν θα έλειπαν από την εκκλησία καθώς όλοι γνώριζαν

την τεράστια οικονομική ευρωστία που είχε η Αυτοκέφαλος εκκλησία της Κύπρου από έσοδα ιδιοκτητών ξενοδοχείων και επιχειρήσεων. Εξ άλλου δεν σήκωνε όλα τα χρήματα, αλλά ένα μικρό μέρος απλά για να κερνά καφέδες στους φίλους του. Ήταν σίγουρος πως ο Θεός δεν θα θύμωνε μαζί του καθώς ήταν φιλεύσπλαχνος και ήταν ελεήμων στους φτωχούς. Έτσι με ελαφρά τη συνείδηση έμπαινε κάποια βράδια στην εκκλησία και έπαιρνε μερικά νομίσματα από το παγκάρι.

Όμως η κακή τύχη του έλαχε στη κοινότητα να υπηρετεί ένας πονηρός ιερέας που τον πήρε χαμπάρι. Έτσι μια κακή βραδιά για λόγου του, μια Κυριακή μεσάνυχτα την ώρα που ξαμώθηκε να πάρει λεφτά από το παγκάρι, σαν κεραυνοί ακούστηκαν μέσα στην εκκλησία κρότοι και θόρυβοι δυνατοί και συνεχείς, όπως να ξεκίνησε μια δυνατή καταιγίδα εντός του ναού με τους κεραυνούς να πέφτουν με αχούς στριγκούς και πολλή φασαρία.

Η αναπνοή του κόπηκε και το μυαλό του μούδιασε. Χωρίς βούληση να το βάλει στα πόδια, έμεινε ακίνητος και χασκιασένος με βλέμμα απλανές σαν ένα άγαλμα μη μπορώντας ούτε τα βλέφαρα να ανοιγοκλείσει. Πίστεψε πως τελικά ο Θεός δεν ήταν ελεήμων με τους κλέφτες, αλλά ως ευεργέτης της δίκαιης και αληθινής ζωής, ήταν επίσης τιμωρός των άδικων πράξεων και ενεργειών. Έτσι σίγουρος πως έστειλε κάποιο τι-

μωρό Αρχάγγελο για να τον τιμωρήσει, έμεινε χασκιασμένος να περιμένει την δίκαια Θεϊκή τιμωρία.

Ο παπάς που ήταν κρυμμένος και χτύπησε τους σκάμνους για να τον ξιππάσει και να τον τιμωρήσει κάνοντας τον να φοβηθεί ώστε τοιουτοτρόπως να σταματήσει την αποτρόπαια πράξη του κλέβειν εκκλησία, όταν βλέποντας τον σαν στήλη άλατος να μένει μια σκιά στο μισοσκόταδο, σκέφτηκε πως ίσως από τον τρόπο που πήρε, είχε ξιππαστεί πέραν του δέοντος. Άναψε μια λαμπάδα και τον πλησίασε. Πράγματι είδε το πρόσωπο του σοκαρισμένο και παραμορφωμένο από την το φόβο. Τον λυπήθηκε και του είπε να συνέλθει, και πως δεν θα τον κατέδιδε, απλά του έδωσε ένα μάθημα, και πως έπρεπε να μετανοήσει και αυτός θα τον συγχωρούσε.

Όμως ο άμοιρος Ττοουλής έμενε ακίνητος σοκαρισμένος και χασκιασμένος μη αντιδρώντας στις παραινέσεις του παπά, έτσι ο παπάς για ώρα του μιλούσε ήρεμα παροτρύνοντας τον να συνέλθει και να πάει να κοιμηθεί και όλα θα ήταν καλά όπως πριν.

Στις μέρες που ακολούθησαν, οι χωριανοί αναρωτιούνταν τί απόγινε ο Ττοουλής και χάθηκε από προσώπου γης. Δεν ξαναφάνηκε στον καφενέ, ούτε κανείς τον έβλεπε να κυκλοφορεί. Ο-

ταν τον επισκέφτηκαν στο σπίτι του για να ιδούν μήπως είχε αρρωστήσει, συνάντησαν έναν άλλο Ττουλή, που δεν μιλούσε, που έδειχνε χασκισμένος, ένα ήσυχο ανθρωπάκι χωρίς βούληση, που δεν έλεγε πλέον αστεία, ούτε εξυπνάδες.

Τι να είχε πάθει, αναρωτήθηκαν.

Όμως μόνο ο παπάς ήξερε. Πολύ στεναχωρημένος για το κακό που προκάλεσε, και χωρίς να ομολογήσει στους χωριανούς το συμβάν για να μην τον εκθέσει ως κλέφτη, από εκείνο τον καιρό τον επισκεπτόταν ταχτικά και του έδινε κουράγιο, και με συμβουλές και καλά λόγια προσπαθούσε να τον συνεφέρει. Έπαιρνε επίσης ο ίδιος χρήματα από το παγκάρι και του ψώνιζε τα προς το ζειν, καθώς και για χαρτζιλίκι.

Όταν μετά από μέρες ο Ττουλής συνήλθε, δεν άφησε τον παπά να το καταλάβει. Σκέφτηκε πως όπως αυτός τον τιμώρησε, έτσι τώρα και αυτός θα τον τιμωρούσε, αφήνοντας τον στην άγνοια και βουτηγμένο στις τύψεις, έτσι που τα χρήματα από το παγκάρι να του τα φέρνει ο ίδιος ευλογημένα, χωρίς να χρειάζεται να τα κλέβει.

Η ΜΑΜΜΟΥ

Από καταβολής κόσμου υπάρχουν οι γυναίκες που ξεγεννούν τα μωρά, γιατί είναι δύσκολο να

επιβιώσει ένα νεογέννητο παιδί που το ξεγεννά μόνη της η μητέρα. Όταν γεννήθηκε ο Χριστός, δίπλα στην Παναγία υπήρχαν δυο μαμές όπως γράφει στο ευαγγέλιο του ο Ιάκωβος. Στην εποχή του μεσαίωνα οι μαμές κατηγορήθηκαν για μαγεία και κυνηγήθηκαν από την Ιερά εξέταση, ενώ η καθολική εκκλησία απαιτούσε από τις μαμές να είναι βαπτισμένες χριστιανές.

Η μαμή στα όνειρα είναι καλός οiwνός. Εάν στον ύπνο σας δείτε μία μαμή να ξεγεννά κάποιο μωρό, θα μπορέσετε να διώξετε τα βάρη που σας ενοχλούν, και ευχάριστα γεγονότα θα τα διαδεχθούν.

Ως εκ τούτου όλοι τη θεωρούσαν αναγκαία στη ζωή τους αλλά και καλό ποδαρικό, γιατί εκτός από μια καινούργια ζωή σε μια οικογένεια, έφερνε και χαρά σε όσους την ονειρεύονταν, καθώς πίστευαν οι παλαιοί άνθρωποι.

Στα παλιά χρόνια λοιπόν που η φτώχεια ήταν μεγάλη, μια μαμού αμειβόταν καλύτερα εν συγκρίσει με άλλα επαγγέλματα, άσχετα αν η πληρωμή της ήταν σε είδη όπως γεωργικά και κτηνοτροφικά προϊόντα, ή και ρούχα.

Μια φημισμένη μαμού ζούσε στα παλιά χρόνια στη Χλώρακα. Ήταν η Ελενούα που έζησε πολλά χρόνια μέχρι πολύ βαθιά γεράματα, και για δεκαετίες επέβλεπε πολλές εγκυμοσύνες και ξεγέννησε όλα τα μωρά της κοινότητας. Γι αυτό όλοι την σέβονταν, και εγώ που μόλις την ενθυμού-

μαι, την φέρνω στη μνήμη μου σαν μια σεβάσμια γριά που έχαιρε μεγάλης εκτίμησης από όλους τους χωριανούς. Όλοι είχαν να πουν μια ιστορία για την γριά μαμού, και όλοι την θεωρούσαν δεύτερη μάνα, αφού η μάνα τους γέννησε, και η μαμού τους ξεγέννησε.

Η ΧαζιηΕλενούα είναι η μάνα της Στασιάς του Μωυσή. Κατάγεται από την οικογένεια Σιαμμάς, μιας από τις μεγαλύτερες και αρχαιότερες οικογένειες της Χλώρακας. Εκτός από νοικοκυρά, εξασκούσε και το επάγγελμα της μαμούς, ένα δύσκολο επάγγελμα που χρειαζόταν τεχνική, ελαφρύ χέρι και ιατρικές γνώσεις. Ήταν η γυναίκα που βοηθούσε τις έγκυες γυναίκες κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης και μετά τη γέννα.

Το Δωδεκάημερο των Χριστουγέννων οι άνθρωποι ανάβουν κάρβουνα και θυμιατίζουν το σπίτι, γιατί οι καλικάντζαροι καιροφυλακτούν γύρω για να φάνε τους ανθρώπους. Το έθιμο αυτό προήρθε από μια ξεγέννα της Ελενούας της μαμής, όταν μια κρύα νύχτα του δωδεκαημέρου των Χριστουγέννων την κάλεσαν να πάει να ξεγεννήσει μια γυναίκα η οποία ήταν μια μεταμφιεσμένη Καλικαντζαρίνα.

Όταν έφτασε στο σπίτι της είδε δίπλα της κάποια ανθρωπάκια να χορεύουν και να λένουν, -αν είναι αγόρι χαρά στη μαμμή, αν είναι κορίτσι κατύση της μαμής.

Τα ανθρωπάκια ήταν Καλικάντζαροι και κατά πως λέγουν οι παλιοί, επιθυμούσαν οι γυναίκες τους πάντα να γεννούν αρσενικά καλικαντζαράκια. “Όταν λοιπόν γενιούνταν αρσενικά έδιναν αμοιβή στην μαμμή κρομμυόφυλλα που στο ξημέρωμα μετατρέπονταν σε χρυσά, και όταν ήταν θυληλά της έδιναν χρυσά κρομμυόφυλλα που στο ξημέρωμα μετατρέπονταν σε ξερά συνιθισμένα φύλλα.

Η έγκυος γέννησε και έκανε κορίτσι. Η μαμμή επειδή φοβήθηκε τα λόγια που άκουσε, για να τους ξεγελάσει έβαλε στο μωρό δυο μικρούλια κουβάρια νήμα και φάσκιωσε το μωρό. Τα ανθρωπάκια ξεγελάστηκαν, της γέμισαν την ποδιά με κρομμυόφυλλα και άφησαν την γριά μαμμού να φύγει. Όταν όμως ύστερα από λίγο διαπίστωσαν πως πιάστηκαν αφελείς, πήγαν στο σπίτι της μαμμούς να την τιμωρήσουν και να πάρουν πίσω τα χρυσά.

Όμως αυτή προνοητική και πονηρή, κλείδωσε τις πόρτες και άναψε κάρβουνα στο τζάκι και έριξε πάνω φύλλα ελιάς και θυμιατά καθώς και τα κρομμυόφυλλα, έτσι όλη νύχτα οι καλικάντζαροι δεν μπόρεσαν να μπουν στο σπίτι ώσπου έφεξε ο ήλιος, και αναγκαστικά τρύπωσαν και χάθηκαν μέσα στη γη όπου είναι καταδικασμένοι αιώνια να ζουν. Από τότε οι άνθρωποι πήραν το έθιμο από τη μαμμού και τακτικά καπνίζουν με το θυμιατήρι ώστε να φεύγει πάσα κακό.

“Όταν ξημέρωσε η γριά μαμμού βρήκε ένα εναπομείναν κρομμυόφυλλο που σκάλωσε στην ποδιά της και είχε μετατραπεί σε χρυσό, έτσι από τη μια μαράζωσε που έκαψε τα άλλα, από την άλλη χάρηκε που γλύτωσε η ζωή της από τους Καλικάντζαρους.

Ο ΚΟΥΤΣΟΣ

Ο Ευστάθιος από τα δεκαοχτώ του χρόνια εντάχθηκε στις τάξεις της ΕΟΚΑ για να πολεμήσει τους Βρεττανούς αποικιοκράτες που καταδυνάστευαν τον Κυπριακό λαό. Ήταν ένας ωραίος νέος που αγαπούσε πολύ μια όμορφη κοπελιά, αλλά πιότερο αγαπούσε την πατρίδα του, έτσι χωρίς να υπολογίζει την αγάπη που της είχε καθώς και την ίδια τη ζωή του, ανακατώθηκε με τους άλλους αγωνιστές και έλαβε μέρος σε πολλές ενέδρες και σαμποτάζ εναντίον του εχθρού. Όμως σαν πολύ νέος, οι συναγωνιστές του του ανέθεταν κυρίως τη μεταφορά και απόκρυψη όπλων και πυρομαχικών.

Μια φορά μετέφερε ένα σακούλι με καψούλια, αλλά καθώς στο δρόμο για την παράδοση περνούσε από το σπίτι των γονιών του, εισήλθε να πει μια καλημέρα στη μάνα του.

Η μάνα του είχε σούπια τραχανά στη φωτιά και μαγείρευε.

-Καλώς το γιόκα μου, ήρθες την κατάλληλη ώρα να φας σούπια τραχανά που σου αρέσει, του είπε, και ο Ευστάθιος που πολύ την ορεγόταν, κάθισε στο τραπέζι και περίμενε.

Ξαφνικά από την ανοιχτή πόρτα μπούκαραν Εγγλέζοι στρατιώτες και χωρίς να δώσουν λόγο, άρχισαν να ερευνούν εξονυχιστικά το σπίτι.

Η καρδιά του Ευστάθιου χτύπησε με αγωνία, ήταν σίγουρος πως θα συνελάμβαναν και αυτόν και την μητέρα του. Το πρόσωπο του ωχρίασε σε αυτή τη σκέψη και ακίνητος σαν άγαλμα περίμενε το μοιραίο.

Οι στρατιώτες μπήκαν στα άλλα δωμάτια να ψάξουν, εξόν από ένα ψηλό ξανθό κοκκινοτρίχη που έμεινε στη κάμαρη και άρχισε να ψάχνει πολύ προσεχτικά.

Κοίταξε εδώ, κοίταξε εκεί, και τέλος πήρε τη σακούλα και την άνοιξε. Κοίταξε μέσα, ύστερα κοίταξε τον Ευστάθιο και του έκλεισε το μάτι. Ύστερα πήρε τη σακούλα και την άδειασε στη κασαρόλα με τη σούπα.

Μετά που βγήκαν οι άλλοι, τον ρώτησαν αν βρήκε κάτι ύποπτο, και αυτός τους απάντησε αρνητικά.

Έτσι έφυγαν άπραχτοι, και ο Ευστάθιος δοξάζοντας το καλό Θεό για την απρόσμενη βοήθεια, ανάπνευσε ανακουφισμένος. Ήξερε πως γλύτωσαν από του χάρου τα δόντια.

Πέρασαν μέρες, αλλά τον Ευστάθιο τον έτρωγε η περιέργεια γιατί ο στρατιώτης τον βοήθησε. Ήθελε πάση θυσία να μάθει το γιατί. Σκεφτόταν διάφορες εικασίες, αλλά δεν έμενε ευχαριστημένος, ήθελε να γνωρίσει την πραγματική αλήθεια.

Όσπου μια μέρα τον συνάντησε μόνο του, και τον πλησίασε. Με τα λίγα Εγγλέζικα που γνώριζε, τον χαιρέτησε και στα ίσια τον ρώτησε γιατί.

Ο Εγγλέζος του απάντησε πως απλά ήταν Ιρλανδός, και εκεί στη χώρα του, οι Εγγλέζοι τους καταπίεζαν το ίδιο, οπότε σαν Ιρλανδός πατριώτης συμμεριζόταν τον αγώνα των Κυπρίων και ότι έκαμε το έκαμε εκ καθήκοντος προς ένα Κύπριο συμπατριώτη.

Ευχαριστημένος από την εξήγηση, μια μέρα στο καφενείο είπε το περιστατικό σε κάποιους φίλους του που τους νόμιζε πατριώτες, και τους εμπιστευόταν.

Όμως δυστυχώς, ένας ήταν σπιούνος και καταδότης του εχθρού, και τους ομολόγησε το περιστατικό. Έτσι μια μαύρη μέρα, οι Εγγλέζοι τον συνέλαβαν και τον οδήγησαν στα κρατητήρια. Πρώτα τον βασάνισαν και ύστερα τον δίκασαν. Τον καταδίκασαν και τον φυλάκισαν για έναν χρόνο και οκτώ μήνες.

Όταν αποφυλακίστηκε ήρθε πίσω στο χωριό, αλλά δεν ήταν όπως πριν. Ήταν σακατεμένος από το πολύ ξύλο που έφαγε, και ο ίδιος διηγόταν,

-Είναι αδύνατο να περιγράψω τα βασανιστήρια. Όσο και να προσπαθήσω είναι αδύνατο να τα καταλάβει κάποιος. Έβαζαν καλώδια στα πόδια και τα χέρια μου και ύστερα μου έκαναν ηλε-

κτροσόκ. Δεν μπορείς να διατηρήσεις τις αισθήσεις σου ούτε ένα λεπτό. Δεν σταμάταγαν όμως οι βασανιστές εκεί, έπειτα μου έριχναν νερό και μου ξανακάναν ηλεκτροσόκ και με χτυπούσαν στα πόδια και στο σώμα με μια κοντή τετράγωνη χοντρή βέργα. Στα πόδια μου έχουν φράξει οι φλέβες και τα δάκτυλα μου έμειναν παράλυτα. Οι πληγές μου με τον καιρό επουλώθηκαν, δυστυχώς όμως δεν αποθεραπεύτηκα. Από τότες δεν έχω δύναμη στα πόδια και κουτσαίνω.

Οι χωριανοί τον υποδέχτηκαν σαν ήρωα, και η όμορφη κοπελιά που ακόμα τον αγαπούσε, έστω και κουτσό, τον παντρεύτηκε. Έκαναν ένα παιδί, και περνούσαν όμορφα και καλά.

Όλοι τον φώναζαν «ο κουτσός», αλλά δεν τον πείραζε και το είχε περηφάνια και τιμή γιατί ότι έπαθε, το έπαθε για χάριν της πατρίδας.

Το παιδί μεγάλωσε, πήγε σχολείο, και κάποια παιδιά τον πείραζαν γιατί είχε πατέρα κουτσό, και αυτός ντρεπόταν. Σιγά με τον καιρό του έγινε manía και ένιωθε προσβεβλημένος, έτσι απέφυγε όσο μπορούσε να περπατά με τον πατέρα του. Και όταν μεγάλωσε ήταν τόση η ντροπή του, που έφυγε από το χωριό και δεν ξαναγύρισε γιατί δεν ήθελε να τον φωνάζουν ο γιος του κουτσού.

Ο δυστυχισμένος πατέρας που ένιωσε τον πόνο του παιδιού του, έμεινε μαραζωμένος χωρίς να

τον ενοχλεί, αλλά το παράπονο του ήταν μεγάλο, και καταριόταν τη στιγμή που ανακατώθηκε με την ΕΟΚΑ και έτσι έχασε το παιδί του.

Η στεναχώρια τον κατέτρωγε και από το μαράζι γέρασε και γρήγορα πέθανε.

Στο καιρό που πέρασε, ο γιός παντρεύτηκε και έκανε ένα παιδί. Ήταν ένα αξιαγάπητο και αξιολάτρευτο μωρό που πολύ το αγάπησε, και έγινε ολόκληρη η ζωή του. Τέτοιο μωρό σίγουρα κανένας άλλος δεν είχε, σκεφτόταν, και ευχαριστούσε το Θεό για ότι του είχε δώσει.

Όμως άγνωσται αι βουλαί του Κυρίου, ίσως σαν δίκαιη τιμωρία, όταν ήρθε ο καιρός και το μωρό περπάτησε, ήταν κουτσό.

Ο πατέρας απελπισμένος το πήρε σε όλους τους γιατρούς, αλλά αυτοί του εξήγησαν πως θεραπεία δεν υπήρχε.

Και έμεινε ο καημένος πατέρας να μαραζώνει και να θλίβεται.

Έμεινε δυστυχισμένος για όλη του τη ζωή, αλλά καμιά φορά δεν ρώτησε το Θεό γιατί αυτή η αδικία. Ήξερε πως ήταν μια δίκαιη τιμωρία που έστρεψε ο Θεός εναντίον του για τη δική του συμπεριφορά απέναντι στο δικό του πατέρα.

Η ΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΤΡΕΛΛΗΣ

Η Ξενού ήταν πλουσιοκόρη και μοναχοπαίδι, και ήταν από τις ελάχιστες γυναίκες που τέλειωσε σχολαρχείο. Πολύ περήφανη για τη μόρφωση της, αλλά συνάμα και πολύ εγωίστρια, καμάρωνε για την καταγωγή της και έβλεπε τον υπόλοιπο πληθυσμό αφ υψηλού καθώς ένιωθε πως άνηκε σε ανώτερη κοινωνική τάξη.

Σεβόταν τους γονείς της και ήταν υπάκουη σε αυτούς, έτσι από μικρή έμαθε το ίδιο να τη σέβονται και να την εκτιμούν οι άλλοι, συμπεριφορές που πήγαζαν όπως πίστευε, ένεκα της ανώτερης καταγωγής της και εκ της μορφώσεως της, καθώς και της προσωπικότητάς της. Ήταν καλή Χριστιανή και αγαπούσε και εφάρμοζε το νόμο του Θεού, ήταν ηθική και αγαπούσε το δίκαιο. Πίστευε πως όλες οι αρετές ήταν χαρισμένες εκ γενετής σε αυτήν.

Ήταν λοιπόν ευχαριστημένη και ευτυχισμένη αγγαλιούσε η ψυχή της γνωρίζοντας το σεβασμό που ενέπνεε.

Οι γονείς της το ίδιο περήφανοι την είχαν καμάρι και την προόριζαν να την καλοπαντρέψουν με ένα εξ ίσου από καλή οικογένεια παλικάρι. Από ενωρίς ξεκίνησαν να ετοιμάζουν την προίκα της, και όταν πλέον ήταν σε ηλικία για γάμο, τα προικιά της πλουσιοπάροχα ήταν έτοιμα να μοιρα-

στούν στη νύφη και στον κατάλληλο ευρεθώντα γαμπρό.

Και όταν παρήλθε καιρός και η Ξενού έτοιμη πλέον για παντρεία, αυτοί σίγουροι για το τι ήθελε συμβεί, μεταξύ τους συζητούσαν ποιον γαμπρό θα επέλεγαν.

Όμως άλλαι αι βουλαί του Θεού, και άλλαι των ανθρώπων

Μια απρόσμενη συμφορά τους πλάκωσε και έπεσαν από τα σύννεφα, όταν τους είπε πως αγαπούσε ένα παλικάρι και ήθελε να τον παντρευτεί, και ποιος ήταν αυτός; Ένας αχαΐρευτος ομορφονιός από ξένα μέρη που από φήμες έμαθαν πως ήταν προικοθήρας, άνεργος, χαρτοπαίκτης και τυχοδιώκτης. Χωρίς δεύτερη σκέψη την αποπήραν, και για να τη συνεντίσουν, να τη τιμωρήσουν και να τη συμμορφώσουν, την κλείδωσαν στη κάμαρη της για κάμποσες μέρες.

Αυτή όμως κυριευμένη από μεγάλο έρωτα, δεν υποχωρούσε. Έμεινε μέσα κλεισμένη να κλαίει και να οδύρεται, χωρίς να τρώει ούτε να πίνει. Και καθώς μέρες πέρασαν και αυτή έστηνε γινάτι, οι γονιοί της φοβούμενοι για την υγεία της, την αποφυλάκισαν.

Η Ξενού αποφασισμένη να ζήσει την μεγάλη της αγάπη, αν και γνωρίζοντας τον πόνο που θα προκαλούσε, αν και γνωρίζοντας ότι με την πράξη της θα έχανε πλούτη, περιουσίες, χρήματα και θα εξέπεμπε της κοινωνικής της θέσης για την

οποία ήταν τόσο υπερήφανη, το έσκασε και πήγε να βρει τον μορφονιό της.

Στη μεγάλη πόλη όμως όπου μετοίκισε με τον αγαπημένο της, δυστυχώς πολύ λίγο καιρό πρόλαβε να ζήσει τον μεγάλο έρωτα. Ο αχαίρευτος μορφονιός όταν κατάλαβε πως η Ξενού δεν επρόκειτο να λάβει κληρονομιά, άρχισε να την παραμελεί, και σιγά σιγά να απομακρύνεται από κοντά της, ώσπου μια μέρα την εγκατέλειψε και την άφησε μόνη της παρατημένη μέσα στα ξένα μέρη.

Και η δύστυχη η Ξενού με καταρρακωμένη την περηφάνια της και την αξιοπρέπεια της, έμεινε μονάχη να παλεύει για τη ζωή της, χωρίς καμιά φορά να σκεφτεί να πάει πίσω στους γονιούς τους και να ζητήσει ήμαρτον. Ο εγωϊσμός της ήταν μεγάλος και δεν επρόκειτο ποτέ μα ποτέ να πάει πίσω στο χωριό της και όλοι να την ιδούν πως κατάντησε και πόσο χαμηλά έπεσε.

Και έμεινε η δύστυχη με την καρδιά ραγισμένη να ξενοδολεύει για ένα μεροκάματο, για ένα κομμάτι ψωμί.

Μα ο καιρός όσο περνούσε, η αγάπη της μετατρεπόταν σε μίσος. Και το μίσος μετατράπηκε σε μεγάλη έχθρα και επιθυμία για εκδίκηση. Της έγινε έμμονη ιδέα, ήθελε να τον βλάψει. Κουρασμένη τα βράδια στο κρεβάτι, δεν μπορούσε να κοιμηθεί, κατέστρωνε σχέδια με τη φαντασία της πως να τον βλάψει, πως να κορέσει η καρδιά της

εκδίκηση, πως να χορτάσει το ανείπωτο μίσος που κυριάρχησε στο είναι της και της έγινε έμμονη ιδέα. Ήταν αποφασισμένη να γίνει φόνισσα, έπρεπε οπωσδήποτε να τον τιμωρήσει.

Και όσο ο καιρός περνούσε, και ενώ συνέχεια η απόφαση της ενισχυόταν τι πλέον να κάμει, μια μέρα έμαθε πως τον σκότωσαν άλλοι, εγκληματίες τοκογλύφοι που τους χρωστούσε. Ο θυμός της ήταν μεγάλος γιατί τον σκότωσαν άλλοι και όχι η αυτή, έτσι αλαφιασμένη πήρε τις στράτες και μονολογούσε για την αδικία των ανθρώπων που δεν άφησαν την ίδια να το κάμει. Περπατούσε και μονολογούσε και η ψυχή της ήταν σε αναβρασμό και το μυαλό της ήθελε να κάμει έκρηξη και να σπάσει το κρανίο της.

Στη κηδεία οι παρευρισκόμενοι είδαν μια τρελή να στέκει πάνω στο μνήμα με το φέρετρο μέσα, να φτύνει και να καταριέται τον νεκρό. Την απομάκρυναν με το ζόρι, και αυτή σκυφτή έφυγε πιότερο αποτρελαμένη.

Όμως η ψυχή της δεν θα ησύχαζε, ήταν αποφασισμένη να τον τιμωρήσει έστω και μετά θάνατον.

Έτσι μια νύχτα σκοτεινή, ξαφνικά ξύπνησε από τον ύπνο της και χαρούμενη παραλαλούσε πως βρήκε τον τρόπο να εκδικηθεί. Την άλλη μέρα την βρήκαν κρεμασμένη σε ένα χοντρό κλαδί μιας συκαμινιάς. Και πάνω στο σκαμνί που είχε ανέβει για να κρεμαστεί, βρήκαν ένα σημείωμα.

«Σκοτώνομαι για να πάω στον άλλο κόσμο να βρω την αχρεία ψυχή του και να την τιμωρήσω». Την άλλη μέρα οι εφημερίδες έγραψαν ότι σάλεψε το μυαλό της με την εμμονή που είχε για εκδίκηση, έτσι που πίστεψε πως με αυτό τον τρόπο θα απέδιδε τη δική της δικαιοσύνη.

ΘΑΥΜΑ ΙΔΕΣΘΑΙ

Σε περασμένους αιώνες η χρήση της καμήλας στην ήταν ιδιαίτερα διαδεδομένη ως μέσο διακίνησης και μεταφοράς ανθρώπων και εμπορευμάτων. Στη Κύπρο εισήχθη το είδος με τη μια καμπούρα κατά τον 13^ο -14^ο αιώνα.

Σαν ζώο που τρέφεται με αποξηραμένα χόρτα και τρυφερούς κλώνους, η διατροφή του στοίχιζε ελάχιστα και η χρήση του ήταν μεγάλη. Έτσι πολλοί κάτοικοι είχαν καμήλες που τις χρησιμοποιούσαν για τις εργασίες τους, ή ως πάρεργο για μεταφορά προϊόντων επί πληρωμή, είτε ως κύριο επάγγελμα.

Στη χλώρακα ζούσε η οικογένεια του Αχιλλέα Χατζιη Αχιλλέως, πρόγονος των ξακουστών Κα-

ραγκιοζοπαίχτη Πάφιου και βιολιστή Αντωνή Βλόκκου.

Ένας άλλος απόγονος του ο Χαμπής, είχε το επάγγελμα του καμηλιέρη και χρησιμοποιώντας δυο καμήλες τις οποίες φόρτωνε εξακίλες με άχυρο, ως πράτης, περιδιάβαινε τα γύρω χωριά και το μεταπωλούσε.

Μια μέρα στην επιστροφή του που γύρισε ενωρίς, παλούκωσε τις καμήλες στην αυλή, και ξάπλωσε να ξεκουραστεί λίγη ώρα και να σηκωθεί να τις φορτώσει ξανά να μεταφέρει ένα φορτίο στο διπλανό χωριό της Έμπας καθώς η μέρα ήταν μεγάλη και είχε στη διάθεση του αρκετή ώρα ώσπου να σουρουπώσει.

Ένα πουλαράκι όμως μικρό που είχε, έτρεχε πάνω κάτω έξω από το παράθυρο κάνοντας φασαρία και δεν τον άφηνε να κοιμηθεί. Φώναξε λοιπόν στο γιο του τον Γιαννή να το δέσει και να το σιηνιάσει, αφήνοντας του και μια παραγγελιά, σε μια ώρα να τον ζυπνήσει.

Ο Γιαννής πολύ μικρόν παιδί επτά ετών που είχε το νου του να φύγει να βρει τους φίλους του να παίξει, με σβελτάδα και βιάση πέρασε ένα σχοινί στο λαιμό του πουλαριού, να το δέσει μάνι μάνι και να φύγει. Δεν έβρισκε παλούκι όμως, ούτε ένα δένδρο στην αυλή, και καθώς βιαστικός, βαρέθηκε να πάει μακριά να βρει μια πέτρα ή ένα θάμνο, έτσι έκοψε ο νους του να το δέσει πάνω

στη κατσούνα της καμήλας που ήταν ξαπλωμένη στη γη και αναπαυόταν.

Οι κατσούνες ήταν ξύλινες κατασκευές σε σχήμα νι στη πάνω μεριά που τοποθετούσαν στη ράχη της καμήλας μια εμπρός από την καμπούρα και μια πίσω, δεμένες και στερεωμένες με ποτισηλίτες (σχοινιά) κάτω από την κοιλιά του ζώου. Και ανάμεσα πάνω τους τοποθετούσαν τα φορτία, έτσι ασφαλισμένα να μην πέφτουν, τα κουβαλούσαν με ασφάλεια.

Η ώρα πέρασε γρήγορα, και ο Γιαννής καθιόντως, παράτησε το παιχνίδι και τους φίλους του, και έσπευσε να ξυπνήσει τον πατέρα του.

Μπήκε στην αυλή και η καρδιά του πήγε να σταματήσει βλέποντας το αποτρόπαιο θέαμα που συνέβαινε μπροστά του. Η καμήλα ήταν όρθια στα πόδια της, και από την κατσούνα της στη ράχη οπου πάνω είχε δέσει το μικρό πουλάρι, αυτό σπαρταρούσε κρεμασμένο και σχεδόν ξεψυχισμένο.

Έτρεξε με μιάς στο σπίτι και άρπαξε ένα μαχαίρι, και με βία έκοψε το σχοινί, αλλά το άψυχο κουφάρι του ζώου έπεσε στη γης, ακίνητο πλέον και πεθαμένο.

Με απελπισία το μικρόν παιδί, με ανάμικτα συναισθήματα, άρχισε γοερά να κλαίει, και τα αναφιλητά του αν κάποιος τα άκουγε, θα του ράγιζαν τη καρδιά.

Αγαπούσε το πουλαράκι, ήταν το φιλαράκι του, η συντροφιά του. Καθημερινά έπαιζαν και χαριεντιζόντουσαν, και έτρεχαν ποιος να προσπεράσει ποιόν.

Ήταν τόσο όμορφο και χαριτωμένο, τόσο έξυπνο και χαρωπό, ναι, το αγαπούσε πολύ. Και τώρα κειτόταν άψυχο στο χώμα, το ίδιο όμορφο όπως ήταν ζωντανό, αλλά ακίνητο χωρίς πνοή, χωρίς ζωή.

Ήξερε πως θα έτρωγε πολύ ξύλο από τον πατέρα του, και πως θα του επέβαλλε μεγάλη τιμωρία. Αλλά αυτό δεν τον ένοιαζε, καλά θα του έκανε, άξιζε οπωσδήποτε να τιμωρηθεί σκληρά. Έφταιγε αποκλειστικά, δεν έκοψε ο νους του, και τώρα γι αυτή την απεισκευσία του το καημένο το πουλαράκι κειτόταν καταγής ακίνητο και νεκρό.

Για ώρα πολλή πνιγμένος στα αναφιλητά έκλαιγε πάνω από το μικρό ζώο. Δεν σκέφτηκε να πάει να ξυπνήσει τον πατέρα του να πάει δουλειά ή για να υποστεί την τιμωριάν του, δεν τον ένοιαζε τίποτα άλλο παρά μόνο η μεγάλη θλίψη του έτρωγε και του έσκιζε τα σωθικά.

Όταν σε κάποια στιγμή σήκωσε το βλέμμα ψηλά να ρωτήσει το Θεό γιατί επέτρεψε να γίνει ένα τόσο μεγάλο κακό, το βλέμμα του τυχαία έπεσε στα χωράφια πιο πέρα, σε μια πέτρα πελεκημένη λαξευτή που έστεκε όρθια και ξεχώριζε. Οπου μέσα στο κούφωμα της υπήρχε ένα εικόνισμα

της Αγίας Μαρίας και ένα καντήλι αναμμένο για τη χάρη της.

Εκεί, παλιά πριν αιώνες όπως έλεγαν οι χωριανοί, είχε κτισμένη μια εκκλησιά της Αγίας Μαρίας, που χάλασε από ένα καταστροφικό σεισμό. Αλλά οι ευσεβείς πιστοί που δεν μπόρεσαν να την ξανακτίσουν, από τότες, άναβαν ένα καντηλέρι μέρα και νύχτα έως και σήμερα για την μνήμη της Αγίας.

Το μυαλό του στην απόγνωση του, αμέσως στράφηκε εκεί. Γνώριζε πως η αγία Μαρίνα ήταν η προστάτιδα των παιδιών, και πως ίσως αν την παρακαλούσε, τον βοηθούσε και αυτόν ως παιδίν μικρόν που ήταν. Ήξερε πως ήταν θαυματουργή, η φήμη της ήταν ξακουστή, γιατί λοιπόν να μην προσπαθήσει;

Με βήμα που δεν έσωνε καθώς του είχαν κοπεί τα ύπατα από τη στεναχώρια, πήγε, γονάτισε στο εικόνισμα και με ελπίδα την παρακάλεσε να δείξει τη χάρη της. Έμεινε γονατισμένος πολλή ώρα, και ύστερα με βήμα πάλι συρτό, στράφηκε να πάει πίσω. Και ώ τι θαύμα, από μακριά μέσα στην αυλή είδε τις καμήλες να στέκουν, και δίπλα τους το πουλαράκι όρθιο. Με αφάνταστη χαρά και αναζωογονημένες δυνάμεις, άνοιξε το βήμα και τρεχτός έτρεξε εκεί, και ναι, το θαύμα έγινε, το πουλάρι αναστήθηκε. Με συγκίνηση το αγκάλιασε από το λαιμό και για πολλή ώρα έκλαιγε και δόξαζε την Αγία Μαρίνα.

Προχτές στο καφενείο με τον Γιαννή που τώρα ήταν 82 ετών πλέον, καθόμασταν και μου έλεγε την ιστορία. Και ισχυριζόταν πως όποιος πραγματικά πιστεύει στα θαύματα, αυτά συμβαίνουν. Και εγώ δύσπιστος, τον ρώτησα αν σίγουρα το πουλαράκι είχε πραγματικά πεθάνει, ή μήπως έτσι νόμισε ο ίδιος, ή ίσως αυτό μόνο φήρτηκε και ξαναβρήκε τις αισθήσεις του;

Η ΣΠΗΛΙΑ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΜΑΡΙΝΑΣ

Εκεί που τελειώνει η Χλώρακα και αρχίζει το χωριό της Λέμπας, ο μύθος λέγει πως υπάρχει η σπηλιά της Αγίας Μαρίας γεμάτη από χρυσάφι και αμύθητους θησαυρούς καλά σκεπασμένη μέσα στη γη, και καλά προφυλαγμένη κανένας να μην την βρει. Λέγει ο μύθος πως, κάθε αφτά χρόνια ανοίγει για λίγες στιγμές η γη, και η σπηλιά φανερώνεται και το χρυσάφι ζαλίζει τα μάτια. Λέγει ο μύθος πως, μια βαριά κατάρα την προφυλάσσει και όποιος πρώτος την αντικρύσει, πεθαίνει αμέσως. Λέγει ακόμα ο μύθος πως, θα φανερωθεί σε χρόνια και καιρούς μόνο με το θέλημα του Θεού, όταν η ίδια η Αγία το θελήσει, καθώς έχει ταγμένο τον θησαυρό να χρησιμοποιηθεί για να λευτερωθεί η εάλω πόλη.

Κάποτε πριν χρόνια και καιρούς, στον ίδιο τόπο είχε το παλάτι του ένας άρχοντας Σαρακηνός και διαφέντευε όλη την περιοχή. Ήρθε με ένα πλοίο μια φορά για να κουρσέψει, και αντικρίζοντας τον όμορφο τόπο τον αγάπησε και εγκαταστάθηκε για πάντα.

Αγάπησε και μια όμορφη κοπέλα, και την παντρεύτηκε. Όταν έκαμαν ένα παιδί, γέμισε το σπίτι τους χαρά και ευτυχία. Και ήταν τόση η ευτυχία τους που γέμιζε την καρδιά τους καλοσύνη, ώστε με πολλή αγάπη συμπεριφέρονταν στους

δούλους τους και στους άλλους φτωχούς ανθρώπους γύρω τους.

Αλλά δυστυχώς μια μέρα, το μονάκριβο παιδί τους άρχισε να κλαίει νύχτα και μέρα χωρίς σταματημό, σάμπως να είχε ένα μεγάλο πόνο που το βασάνιζε. Το γύρεψαν σε γιατρούς και μάγους, σε μουφτήδες και παπαάδες, αλλά περνούσε ο καιρός και το μικρό παιδί δεν έβρισκε γιατριά.

Όσπου μια ευλογημένη μέρα, μια καλογοραία περαστική που ζήτησε νερό να πιει. Ο άρχοντας τη φιλοξένησε και την περιποιήθηκε. Και αυτή αφού γνώρισε τον πόνο που είχε στην καρδιά, του είπε πως θα βοηθήσει και με τη χάρη της Αγίας Μαρίας, θα γιάνησκε το μικρό μωρό.

Έτσι εγκαταστάθηκε στο πλούσιο σπίτι και με τις ώρες σιμά στην κούνια νανούριζε το μωρό με το τραγούδι της Αγίας Μαρίας. Το μωρό άκουγε το τραγούδι και σταματούσε να κλαίει, και αποκοιμιόταν. Και έγινε καλά, και η ευτυχία ξαναγέμισε το σπίτι του άρχοντα.

Και όταν έγιανε το παιδί, η καλή Καλογοριά είπε να φύγει. Όμως ο άρχοντας την ήθελε κοντά του, γι αυτό την παρακάλεσε και της έταξε να της κτίσει μια εκκλησιά για να λειτουργείται, και ο ίδιος να βαφτιστεί Χριστιανός. Και η καλογοριά δέχτηκε, και ο άρχοντας έκαμε ότι της έταξε.

Το θαύμα διαδόθηκε και το εκκλησάκι της Αγίας Μαρίας έγινε γνωστό στην οικούμενη, και πλήθη πιστών που είχαν πρόβλημα με τα μωρά τους έτρεχαν να προσκυνήσουν και να προσευχηθούν.

Από εκείνο τον καιρό όλα πήγαιναν δεξιά στον άρχοντα, και τα πλούτη από τα τάματα των πιστών μαζεύονταν και δεν τα χωρούσε το μικρό εκκλησάκι. Έκτισε λοιπόν μια μεγάλη σπηλιά μέσα στη γη και όλα του τα πλούτη καθώς και τα τάματα της Αγίας, φυλάγονταν μέσα. Φύλακα και θησαυροφύλακα, όρισε την καλή καλογριά που με πολλή αγάπη φρόντιζε την οικογένεια και την εκκλησιά.

Τα χρόνια πέρασαν, ο άρχοντας πέθανε, το παιδί μεγάλωσε, πέρασε κι άλλος καιρός, πέθανε και αυτός. Να μην τα πολύ ιστορώ, έζησαν τρεις γενιές απόγονοι και βάλε, η Καλογριά χωρίς καθόλου να γερνά ζούσε μαζί τους, και φύλαγε τα υπάρχοντα τους μέσα στη σπηλιά που είχε ξεχαστεί απ όλους.

Μια φορά λίγο καιρό πριν το μεγάλο σεισμό το 1347, ένας από τους απογόνους αρρώστησε βαριά, και η καλογραιά, είδε στον ύπνο της την Αγία Μαρίνα να την προστάζει να σφραγίσει τη σπηλιά τη γεμάτη χρυσάφι και να την αφήσει τάμα σε αυτήν παντοτινά, Έτσι έκαμε, και το παιδί έγινε καλά.

Όμως η φανέρωση της Αγίας Μαρίας δεν ήταν τυχαία, καθώς εκείνη τη χρονιά ένας μεγάλος σεισμός έλαβε χώρα, που ισοπέδωσε τα πάντα, και ταυτόχρονα ένα φοβερό μεγάλο τσουνάμι σηκώθηκε και έσπρωξε ένα μεγάλο παλιρροιακό κύμα που σκέπασε όλη τη χαμηλή γη.

Η εκκλησία της Αγίας Μαρίας και το τσιφλίκι των αρχόντων χάθηκαν για πάντα, και όλοι οι κάτοικοι της χαμηλής γης πέθαναν από το σεισμό, και από το μεγάλο κύμα της θάλασσας. Και όσοι λίγοι έζησαν, οι περισσότεροι πέθαναν και αυτοί από το μαύρο θάνατο την πανούκλα που συνέβηκε τον ίδιο καιρό, που ακολουθώντας μια θανατερή πορεία αφάνισε τον μισό πληθυσμό της Κύπρου.

Ήταν μια φοβερή καταστροφή που συνέβηκε ένα ζεστό καλοκαίρι του 1347, που ο σεισμός κατάστρεψε τα πάντα, το παλιρροιακό κύμα σκέπασε όλη την παραλιακή γη, και κατέστρεψε ολοσχερώς όλες τις φυτείες και τα κτίρια.

Το μεγάλο κύμα έφτασε μέχρι τα υψώματα, και υποχωρώντας δεν άφησε τίποτα, τα σάρωσε όλα από προσώπου γης. Από τότε έμεινε ο θρύλος της χρυσής σπηλιάς που είναι καλά κρυμμένη μέχρι το πλήρωμα του χρόνου, όπως έταξε ο θεός και η Αγία Μαρίνα.

Ο ΠΕΛΛΟΣ ΠΟΥ ΤΗΝ ΠΟΡΤΑ

Στο Κτήμα ήταν κάποτε ένας ρόκολος ο Παναής, που δούλευε μισταρκός σε έναν πελεκάνο. Ήταν αγαθός, και δεν έκοβε το μυαλό του. Από μικρόν ο μάστρος του τον παντρολόγησε με μια συγγένησσα του γεροντοκόρη, και για δώρο του γάμου τον άφησε να φτιάξει στο πελεκανιό μια καινούργια πόρτα για το σπίτι της νύφης. Ο Παναής την έφτιαξε χοντρή και ωραία, και όλο υπερηφανευόταν για την όμορφη κατασκευή της καθώς έδειχνε καλά μαστορεμένα από καλό τεχνίτη, δηλαδή του λόγου του.

Παντρεύτηκε και νοικοκυρεύτηκε, τον πρώτο καιρό περνούσε καλά και ήταν ευτυχισμένος. Όμως σύντομα σύννεφα άρχισαν να επισκιάζουν το γάμο του.

Η γυναίκα του ήταν ιδιότροπη. Του μουρμούρουσε, του έκανε παρατηρήσεις, τον διέτασσε. Δεν φτάνει που ήταν μεγάλη στα χρόνια και ασχημη, συνέχεια τον μάλλωνε. Ήταν στρίγγλα και δρακούννα,

Δεν την άντεχε ο καημένος. Μαθημένος πριν να ζει ήρεμα και ήσυχα στη μοναξιά του, τώρα ζούσε αλλιώς, σε ένα περιβάλλον γεμάτο ένταση, και καταπίεση.

Έτσι μια μέρα αποφάσισε να την εγκαταλείψει. Δεν ήθελε ούτε τα μάλια της, ούτε τα σπίτια της. Την πόρτα όμως που είχε φτιάξει ο ίδιος, την ή-

θελε, ήταν δική του. Έτσι μια μέρα έβγαλε την πόρτα από τους μεντεσέδες, τη φορτώθηκε και πήρε δρόμο να πάει σε άλλο τόπο να γυρέψει την τύχη του, και μην είδατε τον Παναή.

Περπάτησε ώρες πολλές και μέρες, έφτασε στο ακρωτήριο του Κορμακίτη. Βρήκε δουλειά σε ένα γαιοκτήμονα με πολλά χωράφια, και ξεκίνησε μια νέα ζωή.

Κάτω στα χωράφια το νέο αφεντικό είχε μια παράγκα όπου μέσα εγκαταστάθηκε και έφτιαξε το νοικοκυριό του. Σαν καλός μάστρος τη συγύρισε, την ομόρφυνε, αντικατέστησε και την παλιά σαρακοφαγωμένη πόρτα με τη δική του την καινούργια.

Ο καιρός περνούσε, ήταν ευχαριστημένος. Εργασία και χαρά, μοναξιά, ησυχία και ηρεμία. Δούλευε και δεν είχε κανενός τη μουρμούρα καθώς ήταν υπάκουος και εργαζόταν ευσυνείδητα. Μια Φθινοπωρινή μέρα τον επισκέφθηκε ο μάστρος του και του εξήγησε πως ένας ταύρος έκανε ζημιές στις ρέντες. Ερχόταν κολυμπώντας από την Καραμανία της Τουρκίας καθώς έλεγαν οι χωριανοί, και έτρωγε τις ρέντες. Αλλά δεν έφτανε μόνο αυτό, ήταν ένας πελλός βους, που κατέστρεφε τα μπροστάνια. Όταν βοϊδόμυγες τον ενοχλούσαν, τρελλαινόταν και για να γλυτώσει βουτούσε στη θάλασσα. Η απόσταση από την Καραμανία έως το Ακρωτήριο Κορμακίτης ήταν

λιγότερη από 40 μίλια, έτσι εύκολα κολυμπούσε έως τις ακτές της Κύπρου.

Οι οίστροι είναι μύγες των βοδιών οι λεγόμενες βοϊδόμυγες, που κάθονται στα μάτια των κτηνών και τα ενοχλούν με αποτέλεσμα δεν τα αφήνουν να κοιμηθούν, τα τρελλαίνουν.

-Γι αυτό λοιπόν,

του είπε ο μάστρος του,

-θα παραφυλάς και όταν τον δείς, να τον πυροβολήσεις, να τον σκοτώσεις.

Ο Παναής έστρωσε ένα κρεβάτι με ποκαλάμες κάτω από ένα δένδρο και τις νύχτες κοιμόταν εκεί, έχοντας το νου του στον ταύρο από την Καραμανία.

Ο καιρός πήρε να Φθινοπωριάζει, και οι νύχτες κατά το ξημέρωμα κρύωναν και γίνονταν λίγο παγερές. Έτσι τυλιγμένος σε μια παλιά χλαίνη και παρέα λίγο κρασί να τον ζεσταίνει, λαγοκοιμόταν προσέχοντας για τον βουν.

Μια μέρα που πήρε να χαράσσει, ξύπνησε απότομα από θόρυβο σε κοντινή απόσταση. Ζαλισμένος από τον ύπνο και το ποτό, είδε μια σκιά βοδιού λίγα μέτρα παραπέρα. Αμέσως όπλισε το όπλο που είχε παραμάσχαλα, σημάδεψε, και πυροβόλησε. Ύστερα πήρε ένα μαχαίρι κοφτερό που είχε γι αυτό το σκοπό, και έτρεξε προς το ζώο που είχε πέσει στη γη σκοτωμένο. Με επιδεξιότητα το έσφαξε για να φύγει το αίμα, ώστε να καταστεί καταλληλότερο για βρώση. Ύστερα

ευχαριστημένος σηκώθηκε να ξεκουραστεί, σκεφτόμενος τα συχαρίκια που θα ελάμβανε.

Εν τω μεταξύ το φως είχε χαράξει καλά, και το σκοτάδι έφυγε. Και στέκοντας πάνω από το θήραμα του, ώ τι δυστυχία, η χαρά του έγινε λύπη, φόβος, τρομάρα.

Τι είχε κάνει ο άμοιρος; Σκότωσε την γκαστρωμένη αγελάδα του αφεντικού. Στη σύγχυση του ύπνου, του ποτού, και του σκοταδιού, σύγχισε το ήμερο ζώο με τον ταύρο από την Καραμανιά.

Τώρα το κακό είχε γίνει, και ο Παναής ντροπιασμένος και φοβισμένος, σκέφτηκε πως έπρεπε να πάρει την πόρτα του και να εξαφανιστεί από προσώπου γης. Έτσι πήρε δρόμο να πάει σε άλλο τόπο να γυρέψει την τύχη του, και μην είδατε τον Παναή.

Περπάτησε ώρες πολλές και μέρες, έφτασε στην Αθηαίνου. Γύρεψε δουλειά από τον παπά, και αυτός τον διόρισε καντηλανάφτη. Του έδωσε και μια κάμαρη δίπλα στο σπίτι του, και ο Παναής το μόνο που ζήτησε ήταν να του επιτρέψει να αντικαταστήσει την πόρτα με την δική του.

Ο καιρός περνούσε, ήταν όλα καλά και ήσυχα. Έτρωγε δωρεάν πρόσφορα και άρτους όσο ήθελε, ακόμα και ένα πιάτο φαγητό την ημέρα του έδινε η παπαδιά. Δεν ήθελε περισσότερα, ήθελε μόνο μια ήρεμη ζωή.

Η παπαδιά ήταν γκαστρωμένη, και ήρθε ο καιρός να γεννήσει. Έτσι τη μέρα που την έπιασαν οι πόνοι, ο παπάς τον πρόσταξε να πάρει το γαϊδούρι και να πάει στο διπλανό χωριό να φέρει τη μαστού.

Καβαλίκεψε το γαϊδούρι ο Παναής, και ξεκίνησε. Όταν έκοψε κάμποσο δρόμο, ξεκαβαλίκεψε και κάθισε σε ένα ίσκιο, να ξεκουραστεί το ζώο. Όμως τον πήρε ο ύπνος, και όταν ξύπνησε το ζώο είχε φύγει και χαθεί καθώς δεν το είχε δέσει.

Περπατητός λοιπόν, έφτασε στο σπίτι της μασμούς και της είπε τα καθέκαστα.

-Και πως θα πάω στην Αθηαίνου,
Του λέγει,

-είμαι γριά και δεν μπορώ να περπατήσω.

Ο Παναής έκασε σκέφτηκε, και της λέει,

-Είναι επείγον, η παπαδιά κοιλιοπονά και σε θέλει να πάεις. Θα σε φορτωθώ στη ράχη μου να σε πάρω.

Την φορτώθηκε λοιπόν στη ράχη, δρόμο παίρνει, δρόμο αφήνει, νύχτα πλέον, έφτασε στην αυλή του παπά.

Ακούμπησε με τη ράχη πίσω πάνω στο καλντερίμι του πηγαδιού που ήταν στην αυλή για να την ξεφορτώσει,

Αλλά αυτή καθώς γριά, δεν τα κατάφερε, έγειρε και έπεσε στο πηγάδι και πνίγηκε.

Ω τι δυστυχία, σκέφτηκε ο καημένος ο Παναής, πάλι εγίνηκε το κακό.

Στεναχωρημένος και φοβισμένος με το κρίμα στο λαιμό του, στην τρομάρα του την πολλή, αποφάσισε να φύγει, να εξαφανιστεί. Έβγαλε την πόρτα από την κάμαρη, την φορτώθηκε και χάθηκε στο σκοτάδι. Πήρε δρόμο να πάει σε άλλο τόπο να γυρέψει την τύχη του, και μην είδατε τον Παναή.

Περπάτησε ώρες πολλές και μέρες, έφτασε στο Κτήμα. Πήγε στον παλιό του μάστρο και τον παρακάλεσε να μεσολαβήσει να μερώσει με τη σύζυγο του.

Και αυτό εγίνηκε, έβαλε ξανά την πόρτα στη θέση της και έζησε την υπόλοιπη του ζωή μαζί της, στη μιζέρια της και στη μουρμούρα της.

ΤΟ ΤΡΑΓΙΚΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΧΑΤΖΗΓΕΩΡΓΑΚΗ

Πριν γίνει αρχιεπίσκοπος Κύπρου το 1767, ο Χρύσανθος είχε διατελέσει για πέντε χρόνια επίσκοπος Πάφου ως Χρύσανθος Α'. Από τη θέση αυτή, προώθησε ως δραγουμάνο τον Χατζηγεωργάκη Κορνέσιο από την Κρήτου Τέρρα ο οποίος ήταν συγγενής του, παντρεμένος με την ανιψιά του *Μαρουθκιάν Παυλίδη*. Η Μαρουθκιά με το παιδί της πνίγηκε λίγα χρόνια πριν, όταν το πλοίο που ταξίδευε για τους Αγίους τόπους έπεσε σε τρικυμία και ναυάγησε στις ξέρες του Φουρφουρή στη Χλώρακα. Η συνεργασία του Αρχιεπισκόπου και του Δραγουμάνου προσέδωσε και στους δυο σημαντική ισχύ, που όμως προκάλεσε τον φθόνο των αγάδων οι οποίοι υποκίνησαν εξέγερση που οδήγησε στην πτώση του Χατζηγεωργάκη και τη φυγή του στην μεγάλη πύλη για να βρει το δίκαιο του το 1808, όπου όμως εκτελέστηκε δια αποκεφαλισμού. Κατά κακήν του τύχη έπεσε σε ένα υψηλά ιστάμενο αξιωματικό ο οποίος κατά το παρελθόν όταν υπηρετούσε στην Αίγυπτο και περνώντας από την Κύπρο για να πάει στην Τουρκία, επισκέφθηκε τον Χατζηγεωργάκη φορώντας κίτρινα σανδάλια σημάδι πως ήταν ένας απλός λοχίας, και του ζήτησε δυο πουγγιά γρόσια. Ο Δραγουμάνος όμως του έδωσε μόνο ένα, γνωρίζοντας πως θα ήταν χωρίς επιστροφή.

Ο Οθωμανός Τούρκος νευριασμένος, φεύγοντας μουρμούρισε στα Τούρκικα «Έν θε να ππέσεις στα χέρια μου»; . Ανταπαντώντας ο Χ΄Γεωργακης του λέει «σαν εσένα με κίτρινα υποδήματα, τα μάτια μου είδαν πολλούς».

Δεν παρήλθε πολύς καιρός από της αναχωρήσεως του Τούρκου αξιωματικού, και ήρχισε ο φοβερός διωγμός από τους Τούρκους εναντίον του Χ΄Γεωργάκη. Τον εξύβριζαν και τον ελιθοβολούσαν, υπέφερε τα πάνδεινα, και τα παράπονα του δεν εισακούοντω. Έπαυσε να έχει ισχύ. Ηναγκάσθη να κλειστεί εις την οικία του, αλλά και πάλι εδέχετω ενοχλήσεις. Ο ίδιος διωγμός κατά την ίδια χρονική περίοδο, συνέβαινε και στον Καραβά εναντίον του Χριστοδούλου Παλταδώρου, φίλου του Χ΄Τζηγεωργάκη. Αυτός ήτο ένας ευφυής άνθρωπος, και εσυμβούλευσε τον φίλο του, να μεταβούν στην Κ/Πόλη και να ζητήσουν ακρόαση στη Μεγαλη Πύλη. Με τη μεσολάβηση του Άγγλου Πρόξενου στην Λάρνακα, επιβιβάστηκαν σε πλοίο, και έφτασαν στην Πόλη, ελπίζοντας ότι με την βοήθεια της Αγγλικής Πρεσβείας, με τα συστατικά γράμματα που είχαν από τον Άγγλο Πρόξενο στην Κύπρο, και με την βοήθεια των ισχυρών φίλων που είχαν εκεί, θα εύρισκαν προστασία ώστε να επανέλθουν στην Κύπρο δικαιωμένοι. Άμα έφτασαν, ο Παλταδωρος πρότεινε να μεταβούν στην Αγγλική Πρεσβεία για να

επιδώσουν τις συστατικές επιστολές. Αλλά ο Δραγομάνος επέμενε να παει αμέσως στην Υψηλή Πύλη, ελπίζοντας να έβρει αμέσως δικαίωση, έτσι είπε στον φίλον του, αυτός να παει στην Πρεσβεία, και ο ίδιος επήγε στην Υψηλή Πύλη. Φθάνοντας εκεί, έσπευσε αμέσως εις τον Βεζίρη ο οποίος οπού τον βλέπει τον ερωτά εάν τον ενθυμείται. «Πως μπορώ εγώ ο ταπεινός να γνωρίζω ένα τόσο υψηλό πρόσωπο»; Απήντησε ο Δραγουμάνος. «Είμαι εκείνος ο οποίος ήλθων εις την οικία σου με τα κίτρινα σανδάλια και ες'υ με επεριφρ'ονησες», ανταπήντησε εκείνος. Και ευθύς αμέσως, χωρίς άλλη διαδικασία, διέταξε «Αποκεφαλίστε αυτόν», και η διαταγή εξετελέσθη αμέσως.

Αυτό εσυνέβη για ένα απλό περασμένο επεισόδιο που ο Δραγουμάνος ούτε το ενθυμείτο καν. Έχασε τη ζωή του δια αποκεφαλισμού. Τον σκότωσαν, του πήραν το κεφάλι, το κάρφωσαν σε ένα κοντάρι, και το εξέθεσαν σε κοινή θέα ως εσυνήθιζαν να πράττουν οι Τούρκοι τον καιρό εκείνο.

Ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου Χρύσανθος (1767-1810) πριν ενδυθεί τα ράσα, ήταν πολίτης και νυμφευμένος, και είχε αποκτήσει και έναν υιό. Όταν η σύζυγος του απέθανε, αυτός ιερώθηκε, και το 1762 εξελέγη στον μητροπολιτικό θρόνο Πάφου, ενώ το 1767, ανήλθε στον αρχιεπισκοπι-

κό θρόνο της Κύπρου. Ήταν γνωστό της πάση, ότι έπιαναν πολύ οι κατάρες του. Η εξέγερση του 1804 δεν κλόνισε την ισχύ του. Η πτώση όμως του Κορνέσιου το 1809 επέτρεψε στους πολιτικούς του αντιπάλους μεταξύ αυτών και του Κυπριανού ο οποίος διεκδικούσε το θρόνο με οποιονδήποτε τρόπο, να τον κατηγορήσουν ότι δημιούργησε μεγάλα χρέη στην εκκλησία, ότι προωθούσε τους συγγενείς του στα διάφορα εκκλησιαστικά αξιώματα, και ότι συνεργαζόταν με άλλους για επανάσταση. Έτσι πέτυχαν να εκδοθεί σουλτανικό διάταγμα εξορίας του αρχιεπισκόπου στην Εύβοια. Μεταφερόμενος με άμαξα από τους Τούρκους στο λιμάνι της Λάρνακας για το ταξίδι της εξορίας, ζήτησε από τους φρουρούς του να τον αφήσουν να προσευχηθεί για τελευταία φορά στα χώματα της Κύπρου. Γονατιστός και βλέποντας προς τη μεριά της Λευκωσίας, παρακάλεσε το Θεό όπως στον υπαίτιο που παρακίνησε τους Τούρκους να τον εξορίσουν, να πέσει τιμωρία στο κεφάλι του, και να κρεμαστεί από τους Τούρκους. Στην εξορία αφού πέρασαν 5 μήνες, απεβίωσε. Ανελαβε Αρχιεπίσκοπος Κύπρου ο Κυπριανός, ο οποίος το 1821 συνελήφθη από τους Τούρκους και κρεμάστηκε.

ΟΙ ΑΝΕΡΑΔΕΣ

Μια φορά τον παλαιόν καιρό στα Παλιόκαστρα της Πάφου, ήταν ένα βοσκόπουλο που μια μέρα αποφάσισε να βοσκήσει τα πρόβατα του λίγο μακρύτερα απ' ό,τι συνήθως. Έφτασε ως τον Καπυρό, ένα πλούσιο από βλάστηση κάμπο στο χωριό της Χλώρακας. Ήταν μια όμορφη περιοχή με ψηλά δένδρα και πλούσια βοσκή, αλλά και τρεξιμίο νερό που πήγαζε από τη γη σχηματίζοντας ένα μικρό ποταμάκι. Το ποταμάκι πριν συνεχίσει το δρόμο του για την θάλασσα σχημάτιζε μια μικρή λιμνούλα που ξεχείλιζε, και το νερό ύστερα συνέχιζε το δρόμο του.

Τα πρόβατα απλώθηκαν και έβοσκαν ήσυχα, γι' αυτό το βοσκόπουλο ξάπλωσε κάτω από τον πυκνό ίσκιο των ψηλών δέντρων χωρίς να έχει όρεξη να φύγει. Όταν είρθε το δείλη, σκέφτηκε να διανυχτερέψει εκεί, ώστε το κοπάδι του να βοσκήσει και την άλλη μέρα το πλούσιο χορτάρι, και αυτός να απολαύσει περισσότερο την δροσιά του καιρού και την ομορφιά του τοπίου. Κοίταξε στη βούρκα του, και διαπιστώνοντας πως είχε τροφή και για την επόμενη μέρα, αποφάσισε να κάμει αυτό που σκέφτηκε.

Όταν τα πρόβατα σιγά με το βραδύς ηρέμισαν, έγειρε και ο ίδιος πάνω σ' ένα γουνάρι φύλλα και αποκοιμήθηκε με το τραγούδι των γρυλλίδων σαν νανούρισμα. Το τραγούδι των γρύλλων ήξε-

ρε πως είναι οiwνός για καλοτυχία και ευημερία, γι αυτό καθώς πίστευε στους οiwνούς, ακούγοντας τους ευχαριστημένος παραδόθηκε στον Μορφέα.

Ξαφνικά κοντά στα μεσάνυχτα τον γλυκό του ύπνο διέκοψαν φωνές, γέλια και τραγούδια. Ανασηκώθηκε λίγο και στο φεγγαρόφωτο που έριχνε τις αχτίνες του μέσα από τα πλατιά φύλλα των ευκαλύπτων, είδε κοπέλες όμορφες να χαριεντίζονται και να παίζουν μέσα στα νερά της λίμνης. Έκθαμβος τις παρακολουθούσε να λούζονται και να χτενίζονται, και σκεφτόταν αν όσα έβλεπε ήταν πραγματικότητα, ή αποτέλεσμα του τραγουδιού των γρύλλων που τον επηρέασαν.

Όμως ναι, όσα έβλεπε ήταν αληθινά. Ήταν πραγματικές νεράιδες των νερών, που συνήθιζαν μετά τα μεσάνυχτα να βγαίνουν στις δροσερές πηγές να λούζονται υπό τη σκεπή των αστεριών.

Σηκώθηκε ανάλαφρα χωρίς φασαρία, και σίμωσε κοντά τους. Κρυμμένος πίσω από ένα κομό δένδρου, τις είδε όλες πανέμορφες να στροβιλίζονται με χάρη, και η μελωδική τους φωνή σαν γλυκό βάλαμο κατέκλυζε το είναι του και εύφραине την καρδιά του.

Και ανάμεσα σε όλες, ξεχώρισε μια με κατάμαυρα μαλλιά που χόρευε καλύτερα και ήταν ομορφότερη από τις άλλες.

Απέμεινε να τις κοιτάζει ώρα πολλή, και λίγο πριν το ξημέρωμα να φεύγουν και να χάνονται στον πρωινό ορίζοντα, ενώ στα αφτιά του έμεινε ο γλυκός απόηχος από τα κρυστάλλινα γέλια τους και τα χαρούμενα τραγούδια τους.

Από εκείνο τον καιρό η όμορφη νεράιδα έμεινε στη σκέψη του και δεν μπορούσε να την βγάλει. Την αγάπησε με πάθος, και μαράζωνε και ήταν πολύ δυστυχισμένος που δεν μπορούσε να την έχει δικιά του. Συνεχώς την σκαφτόταν, και η καρδιά του πονούσε από τον παράφορο έρωτα που φώλιασε μέσα της. Άλλη σκέψη και έγνοια δεν είχε, κατάλαβε πως αν δεν έκανε κάτι να την αποκτήσει, θα τρελαινόταν.

Γι αυτό σκέφτηκε να ρωτήσει άλλους ανθρώπους μήπως ήξεραν, να τον συμβουλευθούν. Αποφάσισε να συμβουλευτεί τους γεροντότερους, και ένας από αυτούς του είπε ότι μαγεύτηκε από την ανεράδα και μόνη ελπίδα να ξεματιαστεί, ήταν να την στεφανωθεί. Αλλά αυτό οπωσδήποτε ήταν αδύνατο, γιατί οι ανεράδες ήταν άπιαστες μάγισσες και πως για να χάσουν τα μάγια τους θα έπρεπε πρώτα να αιχμαλωτιστούν και να εκτεθούν άπλετα στο φως της ημέρας και να λουστούν στις ακτίνες του ήλιου.

Έκατσε το βοσκόπουλο και σκέφτηκε καλά τι να κάμει, και αποφάσισε να παραμονέψει και να αιχμαλωτίσει την αγαπημένη του. Ήξερε πως ήταν δύσκολο, και πως χρειαζόταν πονηριά.

Έκαμε λοιπόν τα σχέδια του, και τα έβαλε σε εφαρμογή. Παραμόνευσε πολλές νύχτες κρυμμένος δίπλα στη μικρή λίμνη, και οπλισμένος με υπομονή από την πολλή αγάπη που είχε μέσα του, άντεξε αγόγγυστα το πολυήμερο καρτέρι που έστησε.

Πέρασαν μέρες και οι νεράιδες δεν φαίνονταν. Σκέφτηκε ότι θα βρήκαν άλλες λίμνες ομορφότερες, αλλά ήταν σίγουρος, κάποτε θα τις βαριόντουσαν και θα επέστρεφαν πίσω.

Πέρασαν κι άλλες μέρες, και ένα βράδυ κοντά στα μεσάνυχτα, άκουσε τα γέλια πάλαι να γεμίζουν με όμορφους μουσικούς ήχους τη φεγγαρόλουστη νύχτα. Ήξερε ότι η προσμονή του τέλειωσε, εκείνη τη νύχτα θα την έκανε δική του.

Όταν οι νεράιδες μέσα στη λίμνη άρχισαν να χορεύουν και να τραγουδούν, μόλις η αγαπημένη του στάθηκε σε ένα συγκεκριμένο σημείο, τράβηξε το δίκτυ που είχε στήσει πάνω στα κλαριά του ευκαλύπτου που απλώνονταν πάνω από τη λίμνη, και αιχμαλώτισε την καλή του. Σαν το ψάρι σπαρταρούσε η καημένη, και φώναζε βοήθεια. Μα το βοσκοπούλο αποφασισμένο, φανερώθηκε και φωνάζοντας δυνατά, φόβισε τις άλλες νεράιδες που έφυγαν μακριά χωρίς να μείνουν να την βοηθήσουν

Έμεινε να την κοιτάζει στο σπαρτάρισμα και στο φόβο της και να τη λυπάται, όμως με σφιγμένη

την καρδιά περίμενε μέχρι που ο Ήλιος ανέτειλε και οι αχτίνες του έλουσαν την μάγισσα νεράιδα. Και αμέσως αυτή ημέρεψε, έχασε τα μάγια της και έμεινε μια απλή κοπέλα χωρίς μαγικές ιδιότητες.

Χαρούμενο το βοσκόπουλο έσκυψε και την απελευθέρωσε, την αγκάλιασε και της είπε να μην φοβάται γιατί αυτός θα την προστατεύσει.

Την πήρε μαζί του και την παντρεύτηκε. Από εκείνο τον καιρό, όλα του πήγαν δεξιά, γιατί καθώς φαίνεται η μαγική αύρα που περιέβαλλε την καλή του σύζυγο, δεν την εγκατέλειψε. Απέκτησε πλούτη και περιουσία, και έγινε άρχοντας. Και η ευτυχία του συμπληρώθηκε καθώς απόκτησε με την καλή του και μια όμορφη κόρη που την ονόμασαν Μαργαρινή.

Και ο καιρός περνούσε, και ο κάθε χρόνος ήταν καλύτερος από τον προηγούμενο. Το βοσκόπουλο έγινε μεγάλος βοσκός, απέκτησε πολλά πρόβατα και κτήματα και χρήματα, και είχε μεγάλη ευτυχία έχοντας δίπλα του τις δυο αγαπημένες του. Και μέσα σε όλη αυτή τη χαρά, σκέφτηκε πως θα ήταν καλά να αγοράσει τον κάμπο στον Καπυρό, ώστε να προσφέρει λίγη χαρά στην αγαπημένη του σύζυγο, που από τον καιρό που την παντρεύτηκε έμεινε μελαγχολική και αγέλαστη. Σκέφτηκε πως αν μετακόμιζαν εκεί στους γνώριμους τόπους, θα ξαναέβρισκε τη χαρά της.

Αυτό έκαμε λοιπόν, αλλά αντί ο παλιός γνώριμος τόπος να αρέσει στη σύζυγο του, άρεσε στην κόρη του την Μαργαρινή, και όπως κάτι βαθύ να την συνέδεε μαζί του, καθημερινά έκανε τον περιπάτο της εκεί. Καθόταν δίπλα στα γάργαρα νερά κάτω από τον βαθύ ίσκιο των δένδρων και κοίταζε το νερό σαν μαγεμένη, και έλπιζε να έβγαιναν οι ανεράδες να την έπαιρναν μαζί τους. Ώσπου κάποια μέρα κοντά στα μεσάνυχτα τα βήματα της την οδήγησαν και πάλιν στη λίμνη.

Το φεγγάρι που ήταν ολόγιομο και οι αχτίδες του διαπερνούσαν τα πυκνά πλατιά φύλλα των ευκαλύπτων και φώτιζαν τη λίμνη, για μια στιγμή φώτισαν μια όμορφη νεράιδα να βγαίνει από τα νερά και να γνέφει στην όμορφη κόρη να πάει κοντά της. Η Μαργαρινή πήγε κοντά της, και σε λίγο μαζί με άλλες ανεράδες που βγήκαν από το νερό, έστησαν χορό ως το ξημέρωμα, και λίγο πριν βγει ο ήλιος, όλες μαζί με γέλια και τραγούδια με την όμορφη Μαργαρινή χαμογελαστή ανάμεσα τους, χάθηκαν μέσα στα βάθη της λίμνης...

ΟΥ ΦΟΝΕΥΣΕΙΣ

Η μορφή του τοκογλύφου στη φαντασία όσων δεν γνώρισαν το είδος του είναι άσχημη, κακιά με ύφος βλοσυρό σκληρό και βλέμμα σκοτεινό. Όσοι έμπλεξαν σε συναλλαγές με τοκογλύφους λένε τα χειρότερα καθώς δεινοπάθησαν και καταστράφηκαν, έχασαν τις περιουσίες τους, πείνασαν. Και όσο τα θύματα πτώχευαν, αυτοί περισσότερο πλούτιζαν.

Έτσι καθώς όλοι τους κατηγορούσαν, στη σκέψη όσων δεν τους γνώρισαν έμοιαζαν αντιπαθείς αδίστακτοι, πανούργοι, άπληστοι.

Στη Κύπρο την εποχή του μεσοπολέμου υπήρχε μεγάλη ανεργία και ο κόσμος δυσπραγούσε. Η κοινωνική καταπίεση από τους Βρετανούς αποικιοκράτες δεν επέτρεπαν την οικονομική ανάπτυξη των κατοίκων, με αποτέλεσμα να αναγκάζονται να καταφεύγουν στους τοκογλύφους.

Σε ένα χωριό της Πάφου υπήρχε ένας διαβόητος τοκογλύφος που ήταν σκληρός και άπληστος, που ποτέ δεν λυπήθηκε κανένα, που απομυζούσε τον κόπο τους και ρουφούσε το αίμα τους. Με τον καιρό έγινε πολύ πλούσιος και οι δοσοληψίες του εξαπλώθηκαν σε όλη την επαρχία. Ρωμιοί και Τούρκοι έτρεχαν σε αυτόν όταν δεν είχαν άλλη διέξοδο. Και αυτός τους έδινε ψίχουλα και τους έπαιρνε πολλά. Και όσοι

δεν πλήρωναν, με συνοπτικές διαδικασίες στα δικαστήρια, τους έπαιρνε τις περιουσίες.

Είχε ένα μπακάλικο που πάνω στο πάγκο έκανε τις συναλλαγές του, και ένα συρτάρι που μέσα κλείδωνε τα συμφωνητικά με τις υποθήκες. Ο φτωχός νοικοκυρές ψώνιζαν βερεσέ και υπέγραφαν για τα βερεσιέδια σε ένα μπακαλοδεύτερο. Ο τοκογλύφος όμως σκληρός και αδίστακτος, από όσες καημένες δεν μπορούσαν να πληρώσουν, τους έπαιρνε ακόμα και τα σπίτια.

Η αναληψία του τον οδήγησε να πιστεύει πως δεν έκανε κακό, ούτε αμαρτία, παρά μόνο εξασκούσε ένα νόμιμο επάγγελμα. Ταξίδευσε στα Ιεροσόλυμα και έγινε Χατζιής. Παρίστανε τον θρησκευόμενο και κάθε Κυριακή πήγαινε εκκλησία. Οι επίτροποι του έδιναν τον πρώτο σκάμνο, στη θεία μετάληψη ο παπάς τον κοινωνούσε πρώτο. Όταν τέλειωνε η λειτουργία έπαιρνε το αντίδωρο, φιλούσε το χέρι του παπά, και ύστερα προσκυνούσε όλες τις εικόνες στο θείο τέμπλο.

Οι χωριανοί έβλεπαν την μεγάλη του υποκρισία και αγαναχτούσαν, αλλά όλοι σιωπούσαν και τον καλοκρατούσαν καθώς είχαν την ανάγκη του, μια ανάγκη που γνώριζαν πως θα τους οδηγούσε στην καταστροφή, αλλά δεν είχαν άλλη επιλογή.

Τον μοχθηρό άνθρωπο κανείς δεν τον θέλει και τον αποφεύγει, αλλά ο Χατζιής δεν ήταν μόνο

σκληρός, ήταν και απάνθρωπος. Όλοι έλπιζαν πως κάποια μέρα θα έπεφτε θεία τιμωρία γιατί ήταν σίγουροι πως ούτε ο Θεός τον αγαπούσε. Ήταν τόσο άπληστος, είχε μαζέψει αμέτρητη περιουσία και χρήματα, παρ' όλα αυτά αντί να μαλακώσει καθώς δεν είχε πλέον ανάγκη, περισσότερο κυνηγούσε τα πλούτη και περισσότερο γινόταν σκληρός στις συναλλαγές του.

Τη δεκαετία του 1950 ήταν εποχές δύσκολες, ξεκίνησε ο αγώνας της ΕΟΚΑ και οι Τουρκοκύπριοι συνεργάζονταν με τους Άγγλους κατακτητές. Οι φιλικές σχέσεις μεταξύ των δύο κοινοτήτων διαταράχθηκαν, και οι Ελληνοκύπριοι τους θεωρούσαν συνεργάτες του εχθρού.

Όμως ο Χατζιής χωρίς να λογαριάζει κίνδυνο ένεκα της απληστίας του για περισσότερο κέρδος, συνήθιζε να επισκέπτεται μια φορά την εβδομάδα ένα διπλανό Τούρκικο χωριό, και σε ένα καφενείο συναλλαττόταν μαζί τους. Στο καφενείο που ήταν στην οδό Φελλάχογλου, ανάμεσα στους Τουρκοκύπριους πελάτες του, είχε και ένα νεαρό Τουρκάκι που ο πατέρας του είχε πολλή περιουσία, και ο τοκογλύφος του έδινε ταχτικά δανικά, και ήταν σίγουρος πως δεν θα τα έχανε, ήταν σίγουρος πως δεν θα άφηνε ο πατέρας το γιο να πάει φυλακή για χρέη.

Το Τουρκάκι όμως ήταν χαρτοπαίκτης και συνεχώς ζητούσε δανικά. Τα χρέη συσσωρεύτηκαν, έτσι ο τοκογλύφος άρχισε να τον πιέζει να

εξοφλήσει, και να τον απειλεί ότι θα τον πάρει δικαστήριο.

Το Τουρκάκι με ψυχή και σώμα απόλυτα αφωσιωμένος στο τζόγο, όπως όλοι οι φανατικοί χαρτοπαίχτες, σκεφτόταν διαφορετικά έχοντας πρωταιρεότητα μόνο το παιχνίδι. Κυριευμένος από πάθος δεν σκεφτόταν πόση δυστυχία προκαλούσε στην οικογένεια του. Γνώριζε το κακό που σκορπούσε γύρω του, αλλά δεν νοιαζόταν, τον είχε κυριέψει το σύνδρομο του χαρτοπαίχτη και μόνη έγνοια είχε πως με οποιοδήποτε τρόπο να έβρισκε χρήματα να κορέσει το πάθος του. Σε όλους χρωστούσε, στους φίλους του, στους συγγενείς του, στους γνωστούς του. Χάνοντας κάθε ντροπή και αξιοπρέπεια, βουτηγμένος στα χρέη και απόλυτα εξαρτημένος από το καταστροφικό του πάθος, έχασε κάθε εντιμότητα και ήθος. Όσοι του δάνεισαν, αφού κατάλαβαν πως ήταν αγύριστα, σταμάτησαν να του δίνουν άλλα. Ο πατέρας του αφού απέιδε, αποφάσισε πως μόνο στη φυλακή ίσως συνετιζόταν. Έτσι γνωρίζοντας για τα χρέη του στον τοκογλύφο, του δήλωσε πως δεν επρόκειτο να τον βοηθήσει.

Υπό αυτές τις δυσμενείς συνθήκες, μια μέρα έλαβε κλήση για δικαστήριο. Κατάλαβε πως ήρθε το τέλος. Ήξερε πως ο Χατζιής δεν θα του χαριζόταν. Η φήμη της σκληρότητας του ήταν

εξαπλωμένη σε όλη την επαρχία. Σίγουρα θα κατέληγε στη φυλακή, κάτι όμως που ήθελε διακαώς να αποφύγει. Έπεσε σε βαθιά συλλογή, και αποφασισμένος κατέστρωνε σχέδια να γλυτώσει. Αποφάσισε πως για να επιτύχει, μόνη λύση ήταν να πεθάνει ο τοκογλύφος.

Ήταν χάραμα φου, μέρα καθιερωμένη επίσκεψης στο Τούρκικο καφενείο. Η απόσταση ήταν κοντινή και ο Χατζιής καβαλικεμένος σε ένα άλογο όδευε με την ησυχία του στη στράτα για τον προορισμό του. Στο μισοσκόταδο του πρωϊνού μέσα σε παντέρμη ερημιά, οι οπλές του αλόγου έσπαζαν την απόλυτη σιωπή και συντρόφευαν τον τοκογλύφο. Κανένας άλλος θόρυβος δεν ακουγόταν καθώς όλη η πλάση κοιμόταν.

Επηρεασμένος λίγο από την απέραντη σιωπή, με αδημονία σκέφτηκε πως πλησίαζε το τέλος της διαδρομής, σε λίγο θα έφτανε στο καφενείο να συναντήσει άλλους ανθρώπους, να ακούσει φασαρία, να τον κεράσουν καφέ, να κουτσομπολέψει μαζί τους.

Στις πλευρές του δρόμου υπήρχαν μόνο χωράφια σπαρμένα κριθάρια με λίγα δένδρα στις όχθες. Ήταν πολύ πρωί, ο κόσμος ακόμα κοιμόταν και ο δρόμος ήταν εντελώς άδειος. Μια απόλυτη ησυχία επικρατούσε.

Ξαφνικά την σιγαλιά διατάραξε δυνατό θρόισμα μέσα από τα ψηλά στάχια. Γύρισε ξαφνιασμέ-

νος και το βλέμμα πήρε μια σκιά να ξεπετάγεται και να τρέχει ίσα πάνω του. Η σκιά έγινε ανθρώπινη φιγούρα που στάθηκε εμπρός του και αρπάζοντας τα χαλινάρια ακινητοποίησε το άλογο.

Τρομαγμένος ο Χατζιής αντίκρουσε το νεαρό Τουρκάκι να στέκει με μάτια σκοτεινά, και με αποφασιστικότητα να ψηλώνει το χέρι οπλισμένο με ένα πιστόλι, και να το ακουμπά κάτω από το σαγόνι του.

Πριν προλάβει να συνειδητοποιήσει τον κίνδυνο, ένα δυνατό μπάμ ακούστηκε και η σφαίρα τρύπησε το μαλακό κρέας και σφηνώθηκε λίγο λοξά στην αριστερή του γνάθο. Δεν ένιωσε μεγάλο πόνο, παρα μόνο το αίμα να τρέχει να τον πιτσιλίζει και να τον πνίγει.

Σαστισμένος και έχοντας τις αισθήσεις είδε το Τουρκί να φεύγει τρέχοντας, και αυτός ασυναίσθητα με τα πόδια κέντρισε το άλογο. Ελπίζοντας να καταφέρει να φτάσει στο καφενείο να γυρέψει βοήθεια, γερμένος εμπρός κρατώντας την πληγή να μην τρέχει το αίμα, άφησε το ζώο να συνεχίσει το δρόμο του.

Διένυσε τη μικρή απόσταση που είχε απομείνει και με τα ρούχα που είχαν βαφτεί κόκκινα αφού το αίμα έτρεχε σαν βρύση, αφέθηκε στα χέρια των θαμώνων. Ήταν ο καφετζής, το Τουρκάκι και ένας δυο άλλοι. Έτρεξαν όλοι με πρώτο το Τουρκάκι να τον βοηθήσουν. Τον ξεπέζεψαν και

τον ξάπλωσαν πάνω σε ένα μεγάλο τραπέζι. Ήταν φανερό όμως πως έχασε πολύ αίμα και δεν θα τα κατάφερνε. Φαινόταν στο πρόσωπο του που ήταν άσπρο στο χρώμα του θανάτου, φαινόταν στις κινήσεις του που δεν είχαν ζωή. Ήταν ξαπλωμένος στο τραπέζι και η ζωή του έφευγε, ήθελε να μιλήσει, ήθελε να καταδείξει το φονιά, αλλά μιλιά δεν είχε, το αίμα από την πληγή τον έπνιγε. Το κατάπινε και πνιγόταν, και από την πικρή γεύση ένιωθε την ψυχή του να εξέρχεται. Δάκρυα απελπισίας κυλούσαν από τα μάτια του για την ανημποριά του να ομολογήσει τον φονιά. Μόνο με βλέμμα απλανές τον κοιτούσε και με πείσμα προσπαθούσε να σηκώσει το χέρι να τον δείξει, αλλά δεν μπορούσε, δεν του είχε μείνει άλλη δύναμη, και ο φονιάς από πάνω τον κρατούσε σφιχτά για να τον βοηθήσει.

Οι θαμώνες βουβοί και σοκαρισμένοι άκουγαν τον ρόχθο του θανάτου του, ενώ ο ίδιος χωρίς ζωή πλέον, ένιωθε τους δαίμονες να αποσπούν με βιά τη ψυχή του από το σώμα του.

Με την είδηση του φονικού οι περισσότεροι που του χρωστούσαν καθώς θρησκευόμενοι και πιστεύοντας στις δέκα εντολές για το θεαθήναι καταδίκασαν την αποτρόπαια πράξη, αλλά εσωτερικά ένιωσαν ανακούφιση, ίσως και αγαλλίαση.

ΜΙΑ ΠΑΛΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΓΑΠΗΣ

Η Θέκλα μέσα στ άσιερον έκαμνεν τον σταυρόν της,

να πάρει τον Χαράλαμπον να σβήσει το λαμπρόν της

Τζίη καϋμένη εφώναζεν χριστόν τσαι Παναγίαν, Σάββατον ναν το χάρτωμαν, τσαι Κυριακήν η παντρεία.

Πριν 100 χρόνια και βάλε, σε ένα χωριό δυό σκάπουλοι αγάπησαν την ίδια κοπέλα, μια πεντάμορφη κόρη από μεγάλο σόι και ήθελαν να την παντρευτούν. Ό Ευστάθιος πολύ πλούσιος, και ο Χαράλαμπος πολύ φτωχός.

Ο Ευστάθιος και αυτός από μεγάλο σόι, ήταν σίγουρος πως ένα προξενιό θα τελεσφορούσε. Έτσι λογάριαζε να πει στους γονιούς του να την ζητήσουν για νύφη τους.

Ο Χαράλαμπος πάμπτωχος και εκ της δεινής θέσεως του γνωρίζοντας το αδύνατον του συνοικεσίου, εξομολογήθηκε τον καημό του στη μάνα του και εξομολογήθηκε απελπισμένος την ερώτησε τι να κάμει.

Η Έρχαρη η μάνα του που τον άκουσε, πολύ τον ελυπήθει. Ήταν ο γιος της ο καλός, ο κανακάρης της, και ήξερε πως δεν είχε ελπίδες απέναντι στον Ευστάθιο.

Όμως σαν μάνα ευσπλαχνική αλλά και κοφονούρα, έβαλε το μυαλό της να δουλέψει να τον εβοηθήσει. Ήταν μια χωρική γυναίκα άκληρη χωρίς στον ήλιο μοίρα που η ίδια όλη της τη ζωή στη φτώχεια με πολλά βάσανα ανάγιωνε τα παιδιά της, ήθελε αν γινόταν να τον παντρολογήσει με την πλούσια κοπέλα και να τον μπάσει στο μεγάλο σόι της, να μην περάσει και αυτός τα ίδια δεινά της μίζερης δικής της ζωής που ένεκα της φτώχειας από παιδιόθεν βασανιζόταν.

Σκέφτηκε πολύ, και γνωρίζοντας πως θα ήταν δύσκολο το εγχείρημα, κατέστρωσε ένα σχέδιο και το έβαλε μπροστά. Θα το προσπαθούσε, και αν πετύχαινε θα ήταν καλά, αν όχι, θεός είδε.

Ο γιος της ήταν όμορφο παλικάρι, σεμνός, τίμιος και εργατικός. Όμως εκείνους τους πέτρινους

καιρούς, καλύτερα προσόντα λογαριάζονταν οι περιουσίες και τα μάλια. Ήταν ψηλός ίσα με δυο μέτρα, ωραίος και αρρενωπός. Σε πολλές κορασίες η καρδιάς τους σκιρτούσαν για λόγου του, αλλά αυτός είχε πέσει σε μεγάλο έρωτα με την Θεκλού, που δυστυχώς δεν ήταν της τάξης του.

Πολύ δύσκολα τα πράγματα σκέφτηκε η Έρχαρη, ήθελε πονηράδα να πετύχει ο σκοπός κα καθώς είχε μια ανιψιά που μπαινόβγαινε καθημερινά στο σπίτι της Θεκλούς σαν παραδουλεύτρα, την έπεισε να βοηθήσει. Ήταν η Τοτέ, μια πολλοπάυτη και καταφερτζού που με τα γλυκόλογα της έβγαζε κουφή από την τρύπα.

Ξεκίνησε λοιπόν με γλυκόλογα και παινέματα να της εκθειάζει τον Χαράλαμπο. Ότι ήταν όμορφος, καλός, πως είχε έρωτα μαζί της, πως την αγάπη δεν την φέρνουν τα μάλια και οι περιουσίες.

Ύστερα έβαλε τον Χαράλαμπο να περνά τακτικά από τη γειτονιά, και από μακριά ανταλλάσσοντας ματιές, και πες πες η Τοτέ λόγια και λογάκια, η Θεκλού έπεσε και αυτή σε μεγάλο έρωτα για τον Χαράλαμπο.

Ο Ευστάθιος έστειλε τα προξένια, και ο πατέρας της Θεκλούς καθώς ήθελε το καλύτερο για την κόρη του, αμέσως δέχτηκε.

Ανέλαβε τα παντρολόγια η προξενήτρα, οι συμπέθεροι συμφώνησαν στην προίκα, ήταν όλα καλά και η δουλειά πήγαινε να τελέψει.

Όσπου όμως ξαφνικά η νύφη αν και φοβισμένη αλλά αναθαρραυμένη από την αγάπη που είχε μέσα της για τον Χαράλαμπο, αρνήθηκε το προξενιό.

Εκείνους τους καιρούς, οι κόρες δεν είχαν μερτικό στην απόφαση ποιος θα ήταν ο γαμπρός. Ούτε της μάνας έπεφτε λόγος, η απόφαση ήταν μόνο του κυρού και αφέντη.

Έτσι σαν έμαθε ο πατέρας την άρνηση της, ποιος δεν τον φοβήθηκε, ήταν η οργή του μεγάλη. Την τιμώρησε σκληρά, ύστερα την κλείδωσε στο ασιερονάρι και δεν την έβγαλε έξω ώσπου θέλοντας και μη, είπε το ναί και εγίνηκεν το προξενιό.

Ήταν μια λυπητερή ιστορία αγάπης που είχαν η κόρη στην καρδιά της και το όμορφο παλικάρι που όταν τον έβλεπε σκιρτούσε η καρδιά της.

Ήταν ένα πρωτόγνωρο αίσθημα που κατάφερε να της το προκαλέσει με τα σούρτα φέρτα και τα γλυκά της λόγια της η πολλοπαίτη Τοτέ η καταφερτζού, που ήθελε την μικρή κοπέλα να την βάλει στο σόι της. Έτσι με σούρτα φέρτα και φιλήματα, σιγά αλλά σταθερά, την κατάφερε να αγαπήσει τον ανεψιό της, ύστερα την έβαλε να αρνηστεί το προξενιό του πατέρα της.

Όμως δυστυχώς άλλες οι επιθυμίες άλλων, και άλλες οι προσταγές εταίρων.

Έτσι παντρεύτηκε η κόρη τον Ευστάθιο και έμεινε ο Χαράλαμπος να μαραζώνει και να οδύρεται για τη χαμένη αγάπη του.

Ήθελε να φύγει να χαθεί, δεν άντεχε να σκέφτεται πως άλλος την αγκάλιαζε και τη φιλούσε, ήταν ο πόνος ανυπόφορος.

Και μια μέρα ξαφνικά είπε στη μάνα του πως θα φύγει να πάει μακριά, να ξενιτευτεί, να πάρει ένα δρόμο άγνωστο, να αναζητήσει νέους τόπους, να συναντήσει καινούργιους ανθρώπους, να γνωρίσει περιπέτειες, να πορευτεί κινδύνους, να αλλάξει ζωή, μήπως έτσι θάψει τον πόνο του, μήπως γιατρευτεί και να ξεχάσει το ντέρτι που του έτρωγε τα σωθικά.

Έφυγε ο Χαράλαμπος. Μπαρκάρισε σε ένα βαπόρι, γύρισε λιμάνια και χώρες, και μετά από χρόνια καταστάλαξε στη μακρινή Πορτογαλία. Και ύστερα από χρόνια όταν καταλάγιασε ο καημός του, ξέχασε λίγο τον πόνο του, παντρεύτηκε και έμεινε δια παντός εφ' όρου ζωής μακριά στα ξένα.

Και έμεινε η καημένη η μάνα του να μαραζώνει και να τον πεθυμά, και να καταριέται τα μάγια και τις περιουσίες που ήταν η αιτία να χάσει το γιο της.

ΥΓ. Η ιστορία είναι πραγματική, και άγνωστος λαϊκός ποιητής την τσιάττισε και την έκανε τραγούδι που το τραγουδούσαν στα πανηγύρια.

ΤΟ ΦΑΝΤΑΣΜΑ

Έναν καιρό στη παλιά πόλη στο Κτήμα, ζούσε ένας τεμπέλης κατεργάρης ομορφονιός, που επειδή βαριόταν να δουλέψει, έκαμε μια παντρεμένη μεγάλη σε ηλικία γυναίκα φιλενάδα, η οποία του έδινε χαρτζιλίκι. Ο άντρας της ήταν μεγαλέμπορος και σε τακτικά διαστήματα έφευγε για ταξίδια σε άλλες πόλεις όπου και διανυκτέρευε. Τότε εύρισκε ευκαιρία ο μορφονιός και μέσα στη νύχτα κρυφά, επισκεπτόταν τη φιλενάδα του.

Μια φορά όμως κατά κακή του τύχη ο άντρας της επέστρεψε ενωρίς. Ευρισκόμενοι στη κρεβατοκάμαρα και ακούοντας το κλειδί στη πόρτα και μη έχοντας χρόνο διαφυγής, ο νους του κατεργάρη μορφονιού, πήρε αμέσως στροφές και

σκαρφίστηκε ένα έξυπνο τρόπο να γλυτώσει. Πήρε λοιπόν το άσπρο σεντόνι από το κρεβάτι και το σκουλήστηκε, και μέσα στο μισοσκοτάδο άπλωσε τα χέρια σαν φάντασμα και προχώρησε να φύγει. Πέρασε μπροστά από τον νοικοκύρη με θράσος, και με αργό βήμα άνοιξε το παράθυρο, το δρασκέλισε και γίνηκε καπνός.

Ο έμπορος δεν φαντάστηκε τίποτα πονηρό, παρα μόνο πίστεψε πως είδε αληθινό φάντασμα. Πήρε μεγάλο τρόμο, και από εκείνη την ημέρα πίστεψε πως στο σπίτι του κατοικούσαν φαντάσματα. Με τη γυναίκα του γύρεψαν παπαάδες και μάγους να εξορκίσουν το σπίτι, όμως δυστυχώς το φάντασμα δεν έφευγε και η γυναίκα του όταν αυτός έλειπε σε κάποιο ταξίδι φοβόταν πολύ καθώς του έλεγε ότι κάποιες φορές το είχε ξαναδει να σεριανίζει στο σπίτι.

Έβγαλε λοιπόν ο καημένος επικήρυξη και έταξε δέκα λίρες σε όποιον θα μπορούσε να διώξει το φάντασμα από το σπίτι του.

Ο Κκόλας κάθε πρωί πριν ο ήλιος ανατείλει, πήγαινε περπατητός με το γαϊδούρι του φορτωμένο οπωρικά στο παζάρι να τα πουλήσει. Όταν ξημέρωνε καλά και ήταν ώρα να σχολάσει, πρίν καβαλικέψει το γαϊδουρι για την επιστροφή, του άρεσε να αράζει λίγη ώρα στο καφενείο της Συκαμηνιάς όπου απολάμβανε τον καφέ του και τη θέα που απλωνόταν ως τη θάλασσα. Εκεί όλη την ημέρα επίσης, την έβγαζε αραχτός και ο αρ-

γόσχος ομορφονιός που μαζί με τα άλλα του ελαττώματα, ήταν πολυλογάς και καυχησιάρης. Έτσι μια μέρα καυχήθηκε τα κατορθώματα του στο Κκόλα.

Ο Κκόλας την άλλη μέρα διηγήθηκε την ιστορία σε ένα κοψονούρη φίλο του αλετράρη, ο οποίος αμέσως του λέγει,

-Άκου φίλε, αυτό που κάνει δεν είναι σωστό, γι' αυτό άκου τί να κάμουμε.

Ο Κκόλας τον άκουσε με προσοχή, και αμέσως σκέφτηκε πως ήταν ένα καλό σχέδιο.

Επήγαν στον έμπορο και του υποσχέθησαν πως έχουν τον τρόπο να διώξουν το φάντασμα δια παντός καθώς έχουν φίλο ένα σπουδαίο εξορκιστή. Ο έμπορος δέχτηκε, αφού ήθελε διακαώς να φύγει το φάντασμα και να μην φοβάται η γυναίκα του. Συμφώνησαν να τους δώσει προκαταβολικά τη μισή αμοιβή, και όταν παρέλθει καιρός χωρίς το φάντασμα να ξαναεμφανιστεί, να τους εξοφλήσει το υπόλοιπο ποσό.

Όταν μια μέρα έφυγε ο έμπορος για ταξίδι και ο μορφονιός εξομολογήθηκε στο Κκόλα πως θα επισκεπτόταν τη νύχτα την παστρική, οι δυο φίλοι έβαλαν εμπρός το σχέδιο τους.

Στην αυλή του σπιτιού ο έμπορος είχε μια αποθήκη γεμάτη εμπορεύματα, ανάμεσα σε αυτά είχε και κάδους ασβέστη που πουλούσε στους κτίστες για να φτιάχνουν πηλό. Μπήκαν μέσα το λοιπόν, και κυλίστηκαν στον ασβέστη ο οποίος

κόλλησε πάνω στα ρούχα τους και τα πρόσωπα τους, έγιναν ολόασπροι σαν φαντάσματα. Ύστερα βγήκαν έξω, πήγαν στην εξώπορτα του σπιτιού και τη γρατσούνισαν. Από μέσα οι ένοχοι νομίζοντας πως γύρισε ο νοικοκύρης, μάνι μάνι ο μορφονιός σκουλήστηκε το σεντόνι και πήδηξε από το παράθυρο. Όμως άχ τι τρομάρα πήρε, μπροστά του είδε δυο πραγματικά φαντάσματα να ξεχωρίζουν κάτασπρα στο σκοτάδι και να του κλείνουν το δρόμο. Η καρδιά του λαχτάρησε και κόντευε να σπάσει από το φόβο, ενώ τα γόνατα του λύγισαν και δεν τον έσωναν. Με κόπο έσυρε τα πόδια του στην αντίθετη μεριά να φύγει, και ευτυχώς τα φαντάσματα δεν του επιτέθηκαν, έμειναν μόνο να τον κοιτάζουν και να έχουν τα χέρια απλωμένα προς το μέρος του.

Από εκείνο τον καιρό δεν ξαναεπισκέφτηκε την πεταχτή κυρία, και για όσο ζούσε είχε ένα μεγάλο φόβο για τα φαντάσματα, τόσο μεγάλο, που δεν ξεπόρτισε ξανά νύχτα από το σπίτι του.

Οι δυο φίλοι με την αμοιβή που πήραν, ο ένας αγόρασε ένα παλιό φορτηγάκι και κουβαλούσε τα προϊόντα του ώστε να μη χρειάζεται να πηγαίνει περπατητός στο παζάρι, ενώ ο άλλος ένα τρακτέρ και όργωνε τα χωράφια χωρίς να κουράζεται.

Και έζησαν ο έμπορος με τη γυναίκα του καλά, και οι δυο φίλοι καλύτερα.

Ο ΓΟΥΜΑΣ ΤΟΥ ΝΕΟΚΛΗ

Τον παλιό καιρό η ζωή στα χωριά ήταν πολύ διαφορετική από τις σημερινές ημέρες. Πιο δύσκολη, πολύ σκληρή και κοπιαστική, αλλά πιο ήρεμη. Τα σπίτια ήταν μακριά το ένα από το άλλο, και το καθένα είχε και ένα κατεβατό γης για να καλλιεργεί διάφορες ρέντες για τις ανάγκες του σπιτιού.

Οι δρόμοι ήταν χωμάτινοι λερωμένοι και λασπωμένοι, εντούτις οι νυκοκυρές φρόντιζαν για την καθαριότητα στο μέρος που τους αναλογούσε.

Δεν υπήρχαν φραγμοί ανάμεσα στις αυλές και τα παιδιά έπαιζαν σε αλάνες και καυκάλλες που δεν είσαν για χρήση από τους νυκοκυραίους.

Στην οικογένεια η συμβολή της γυναίκας ήταν αποφασιστική. Το μέγλωμα των παιδιών ήταν

δική της ευθύνη. Φορτωμένη τα βάρη του νοικοκυριού, φρόντιζε στο τραπέζι να υπάρχει πάντα ένα πιάτο φαί για τον καθένα καθώς εκείνους τους καιρούς οι οικογένειες είχαν πολυπληθείς. Δουλειά νύχτα μέρα να σιγουρίσει, να πλένει, να μπαλώσει, να σιδερώσει, και να ζυμώσει.

Στη βραχτή φύτευε λασάνια με διάφορα λαχανικά, και στην αυλή όλα τα σπίτια είχαν από ένα γουμά με όρνιθες. Η ανέχεια ήταν μεγάλη, έτσι δεν αγόραζαν τροφή για τις όρνιθες, αλλά κατά τη διάρκεια της ημέρας τις άφηναν ελεύθερες έξω από το γουμα για να βοσκήσουν, και τις νύχτες τις έκλειναν μέσα για να μην τις φάνε οι αλεπούδες. Ήταν όρνιθες αλανιάρες της βοσκής, με γλυκήτατο κρέας, καθώς και αυγα νόστιμα και εύγευστα. Ήταν απολύτως απαραίτητο, κάθε νοικοκυριό να έχει τον δικό του γουμά. Καθώς πολύ απαραίτητες, τις πρόσεχαν να μην γίνουν τροφή για άγρα ζώα, ούτε να τις κλέψουν οι κλεφτοκοτάδες.

Τις εποχές εκείνες, οι κλέπτες των όρνιθων ήταν μάστιγα και όλη η ύπαιθρος υπέφερε. Οι εφημερίδες δεν έκαναν άλλο από συναφορές ότι κάθε μέρα γίνονταν ορνιθοκλοπές. Έτσι ο κάθε νυκοκυραίος, κάθε απόγευμα όταν οι κότες τζιοίταζαν, τις μετρούσε μην λείπει καμιά, ή μην έκοψε καμιά έξω από το γουμά, ώστε να την αναζητήσει.

Στη πάνω γειτονιά της Χλώρακας η γη ήταν καυκάλλα και τα σπίτια ήταν το ένα κοντά στο άλλο με μικρές βραχτές, ενώ στην κάτω γειτονιά ήταν αραιά κτισμένα γιατί η γη ήταν εύφορη και απέφευγαν να την οικίσουν και να τη χαλάσουν.

Ο Νεοκλής είχε το σπίτι του στη πάνω γειτονιά, και φημιζόταν για το μεγάλο κοτέτσι που είχε. Η γυναίκα του ήταν υπεύθνη για αυτές, αλλά ο Νεοκλής όποτε έφευγε για τη δουλειά κάθε πρωί, της έκανε συστάσεις να τις προσέχει. Και κάθε βράδυ που γύριζε, τις μετρούσε προσεχτικά να ειδεί αν επέστρεψαν όλες ή αν έλειπε καμιά.

Έναν καιρό, παρατήρησε ότι κατά διαστήματα μια ή δυο κότες δεν επέστρεφαν, και όσο κι' αν έψαχναν δεν τις έβρισκαν. Αυτό ήταν κακό σημάδι ότι κάποιος τις έκλεβε. Και ο Νεοκλής σκέφτηκε πως καθώς οι όρνιαδες από την αυλή έβγαιναν στις αλάνες να βοσκήσουν και αναμιγνύονταν με των γειτόνων, ήταν εύκολη λεία για ένα κλεφτοκοτά γείτονα. Γνώριζε ποιος ήταν, ήταν ένας κακόφημος παγαπόντης κλεπτομανής γείτονας της πάση γνωστός, αλλά δεν μπορούσε να το αποδείξει. Του έκανε παρατηρήσεις, του θύμωνε, αλλά αυτός με θρασύτητα συνέχισε το έργο του. Η αστυνομία δεν μπορούσε να κάνει κάτι, ήθελαν αποδείξεις.

Έτσι ο Νεοκλής αφού απόειδε ότι ούτε με το καλό, ούτε με το κακό θεραπεία δεν υπήρχε, αποφάσισε να τον πιάσει στα πράσα και να τον φυ-

λακώσει. Κατέστρωσε ένα σχέδιο, και αφού πρώτα συνεννοήθηκε με έναν ζαφτιέ, μόλις μια ημέρα μέτρησε τις όρνιθες και τις βρήκε λιγότερες, μαζί μπήκαν στην αυλή του υπόπτου και έκαναν έλεγχο στο κοτέτσι του.

Και διαπίστωσαν πως δυο όρνιθες ήταν κλεψιμιές, ήταν από το γουμά του Νεοκλή.

Ήταν ένα απλό σχέδιο αλλά έξυπνο, που απετέλεσε αποδειχτικό στοιχείο, και έτσι ο κλεφτοκοτάς πιάστηκε στα πράσα. Αγόρασε ο Νεοκλής μια κόκκινη μπογιά, και σημάδεψε στα πόδια τις όρνιθες του. Με αυτό τον τρόπο ως αποδειχτικό στοιχείο συνελήφθη ο κλέπτης και προσήχθει στο διακστήριο, όπου Χουλουσή δικαστής τον έβαλε ένα μήνα φυλακή, αλλά επι πλέον τον ανάγκασε να πληρώσει όλες τις προηγούμενες κλεψιμιές όρνιθες.

Ήταν η εποχή της Αγγλοκρατίας όπου υπήρχε φτώχεια και ανέχεια, έτσι υπήρχε έξαρση της παρανομίας, και πολλοί έκλεβαν συνήθως ζώα και όρνιθες για να πάρουν τροφή στην οικογένειά τους. Και οι Αποικιοκράτες θέλοντας να πατάξουν το φαινόμενο, επέβαλλαν αυστηρές ποινές προς αποτροπή και παράδειγμα στους όσους επίδοξους κλέφτες.

Από εκείνο το καιρό ο Νεοκλής είχε σημαδεμένα τα πόδια των ορνίθων του με κόκκινη μπογιά, και άλλη πλέον δεν έχασε καμιά.

ΟΙ ΜΙΛΛΩΜΕΝΟΙ ΚΑΦΕΔΕΣ

Το κουγιούμι είναι ένα είδος νησιτιάς κατασκευασμένο από γαλβανιζέ λαμαρίνα για να αποφεύγεται κατά το δυνατό το σκούριασμα της. Πάνω από τη φωτιά ενός ματιού που ανάβει με γκάζι, βρίσκεται η χόβολη με την άμμο όπου μέσα τοποθετείται το μπρίκι με τον καφέ. Πάνω από τη χόβολη υπάρχει ένα ντεποζιτάκι με νερό που ένεκα της καυτής άμμου σιγοβράζει. Από ένα μικρό κρουνό ο καφετζής γεμίζει το μπρίκι με νερό το οποίο πρέπει να είναι χλιαρό, γι αυτό υπάρχει ένα στούπωμα από το οποίο ο καφετζιής τροφοδοτεί με κρύο νερό, ώστε αυτό να παραμένει πάντα χλιαρό.

Ο Καλαπάχης ήταν φίλος του Χαρίλαου και του έκανε αρκετές νουθεσίες, θέλοντας να τον πείσει να μην διακινδυνεύει την ελευθερία του και την υπόληψη του για λίγες όρνιθες, διότι στο τέλος αργά ή γρήγορα κανείς δεν γλίτωνε από το χέρι του νόμου, και κάποια μέρα θα πιανόταν στα πράσα. Ήξερε ότι ο Χαρίλαος είχε λιμπίσει να επισκέπτεται ένα ξαπλώητο χωράφι όπου μέσα έβοσκαν όρνιθες της γειτονιάς, και να αρπάζει ένα δυο τη κάθε φορά. Ήταν ένα χωράφι που ο κάτοχος του ήταν ξενιτεμένος μακριά, και το είχε παρατημένο και παραμελημένο. Ήταν γεμάτο με άγρια βλάστηση και οι όρνιθες από το διπλανό

γουμά πετάσσονταν από τα πτέλια για να βοσκήσουν. Η γερόντισσα Ευτυχού αναγκαζόταν να πεικλώνει τα πόδια τους για να μην μπορούν να πετάσσονται και μερικές να χάνονται, αλλά μάταια. Αυτές συνέχιζαν να βρίσκουν τρόπο να πηγαίνουν στο διπλανό χωράφι να βόσκουν, με αποτέλεσμα κάποιες να εξαφανίζονται. Ήταν γριά και ανήμπορη να παραφυλάξει να πιάσει τον κλεφτή, εξάλλου ο Χαρίλαος ήταν πολύ καπάτσος στο έργο του.

Όμως όπως ξέρουμε ουδέν κρυπτόν υπό τον ήλιο, η Ευτυχού πληροφορήθηκε από καλοθελητές γειτόνους ότι ο Χαρίλαος που κατοικούσε στο παρέκει σπίτι, κάθε Κυριακή απόγευμα για να πάει να ανοίξει το καφενείο στο οποίο δούλευε, περνούσε από το ξαπώλητο χωράφι και άρπαζε μια όρνιθα. Την έσφαζε, την καθάριζε, την μαγείρευε και έκανε ένα καλό τσιμππούσι κάθε φορά, της είχαν πεί.

Αποφασισμένη να τελειώσει αυτή την ιστορία, ειδοποίησε την αστυνομία μυνώντας τους ότι αν τον επισκέπτονταν Κυριακή απόγευμα στο καφενείο, θα τον συνελάμβαναν επ' αυτοφώρω.

Ο Χαρίλαος έξω σε ένα χωράφι δίπλα στο τσιάκκι είχε τελειώσει το ξιφτέρισμα της όρνιθας και μπαίνοντας μέσα με ένα μυτερό τσιακκί ετοιμαζόταν να τη σκίσει και να της καθαρίσει τα εντόσθια. Ήταν μόνος στο καφενείο και βιαστικά

προσπαθούσε να τελειώσει το καθάρισμα και να τη βάλει να ψηθεί στη κατσαρόλα που μισογεμάτη με νερό, έβραζε στη φωτιά. Ήθελε να τελειώσει γιατί ήρθε το σούρουπο και οι πελάτες θα άρχιζαν σιγά να καταφθάνουν. Η φωτιά κάτω από την άμμο στο κουγιούμι έβραζε όσο έπρεπε, έτοιμη να δεχτεί το μπρίκι με τον καφέ.

Το νερό μέσα στον μισογεμάτο κάδο σιγόβραζε κι αυτό. Είχε πάντα μισοάδειο το κουγιούμι για να μπορεί να το πιντώνει όταν ζεσταινόταν πολύ, γιατί ο καφές για να ψηθεί καλά, χρειαζόταν χλιαρό νερό. Είχε ένα μεγάλο στούπωμα στο πάνω μέρος που το άνοιγε και έριχνε μέσα το νερό.

Σχεδόν είχε τελειώσει, αλλά ο νους του ήταν πάντα έξω στο δρόμο παρακολουθώντας να μην πιαστεί στα πράσα να μαγειρεύει τη ξένη όρνιθα από κάποιον που δεν έπρεπε και τον μαρτυρήσει. Έτσι κάθε τόσο έβγαινε στην αυλή και έριχνε μια ματιά στο βάθος του δρόμου παρακολουθώντας μην ερχόταν κάποιος ή κάποιο λαντρόβερ της αστυνομίας. Είχε πάντα το νου του, διότι ήξερε ότι στις πολλές φορές, σίγουρα κάποια φορά η αστυνομία θα τον επισκεπτόταν.

Εκείνη τη μέρα λοιπόν λίγο πριν τελειώσει με την όρνιθα, βγήκε έξω στη στράτα να ρίξει μια ματιά. Ήταν ερημος από κόσμο, κανείς δεν περπατούσε, αλλά μακριά στο βάθος του, είδε να έρχεται ένα Αστυνομικό περιπολικό. Σκέφτηκε ότι ίσως

να μην ήταν για λόγου του, αλλά δεν θα το άφηνε στην τύχη. Μπήκε μέσα λοιπόν στο τσιάκκι, και παίρνοντας την όρνιθα την έβαλε με το ζόρι μέσα στο στενό λαιμό του κουγιουμιού και την έσπρωξε μέσα στο νερό για τους καφέδες. Έβαλε και το στούπωμα, και με το πάσο του έκανε να βγει στην αυλή.

Δεν πρόλαβε όμως, μπούκαραν οι αστυνομικοί και τον έστησαν στον τοίχο. Ένας τον πρόσεχε, και οι άλλοι έψαξαν με πολλή προσοχή να βρουν την όρνιθα που είχε κλέψει. Ήταν σίγουροι γι αυτό, οι πληροφορίες τους ήταν ασφαλείς. Με άγριο τρόπο τον είχαν ακινητοποιημένο και με μανία έψαχναν. Έψαχναν και όλο έψαχναν, αλλά τίποτα δεν έβρισκαν. Εκνευρισμένοι στο τέλος σταμάτησαν την έρευνα, και προσπάθησαν με φοβέρες να τον ανακρίνουν και να τον κάνουν να ομολογήσει.

Όμως ο Χαρίλαος δεν ανησυχούσε, γιατί ήξερε ότι κανείς ποτέ, δεν θα φανταζόταν ότι μέσα στο κουγιούμι θα σκεφτόταν να κρύψει μια όρνιθα.

Ήταν ένα σχέδιο που κατέστρωσε και είχε κατά νου να εφαρμόσει σε περίπτωση εφόδου της αστυνομίας -καλή ώρα-, που το είχε σχεδιάσει ύστερα από πολλή σκέψη, γιατί όπως πίστευε κανείς μα κανείς δεν θα φανταζόταν μια τόσο έξυπνη κρυψώνα.

Το κουγιούμι ήταν ένα ντεποζιτάκι γεμάτο νερό πάνω από την καυτή άμμο, με το οποίο ο καφετζής έψηνε τους καφέδες. Ο καφές ψημένος στην άμμο έχει φήμη εκλεκτού ροφήματος, γιατί ψήνεται με τον παραδοσιακό τρόπο στο κουγιουμι. Αυτό επιτυγχάνεται γιατί ο καφές μέσα στο χάλκινο μπρίκι πάνω στη χόβολη με την άμμο που βράζει ψήνεται ομοιόμορφα και σε σταθερή θερμοκρασία, εξασφαλίζοντας έτσι μια ξεχωριστή ποιότητα.

Πριν μπουκάρουν λοιπόν οι Επικουρικοί αστυνομικοί στο καφενείο για έρευνα, ο Χαρίλαος πρόλαβε και έριξε μέσα στο κουγιούμι την όρνιθα όπως ήταν ξιφτερισμένη με τα εντόσθια εντός. Ήταν μια χώστρα που κανείς δεν θα σκεφτόταν, έτσι και οι Εγγλέζοι όσο κι αν έψαξαν δεν ανακάλυψαν τίποτα και έφυγαν άπραχτοι.

Ο λαιμός όμως στο κουγιουμι ήταν μικρός, και η όρνιθα δεν χωρούσε να βγει. Γι αυτό ο Χαρίλαος αποφάσισε να την αφήσει μέσα να βράσει ώσπου να καλοψηθεί για να ξιμασκαλίζεται, και ύστερα να την βγάλει κομμάτι με κομμάτι.

Τα νέα για την έρευνα από την αστυνομία διαδόθηκαν αμέσως σε όλο το χωριό, και οι κάτοικοι γεμάτοι περιέργεια κατέβηκαν στον καφενέ να μάθουν τι συμβαίνει. Ένας ένας κατέφθαναν και αφού κάθονταν, έδιναν την παραγγελιά τους. Οι καρέκλες όλες γέμισαν ασφυκτικά, και πολλοί

έμειναν όρθιοι να πίνουν τον καφέ τους ακουμπισμένοι στους παραστατούς και στους τοίχους. Όλοι μιλούσαν και όλοι ρωτούσαν και έδειχναν μια μεγάλη ανυσηχία μήπως βρει τον μπελά του το καημένο το παραπαίδι, και έδειχναν όλοι να τον συμπονούν.

Εκείνη η μέρα έμεινε αξέχαστη στο Χαρίλαο, γιατί μαζεύτηκε όλο το χωριό και δεν προλάβαινε να φτιάχνει καφέδες. Παρόμοια κίνηση και τόσο μεγάλη είσπραξη μόνο κάθε Λαμπρή συνέβαινε, όταν όπως όριζε το έθιμο όλοι απο το χωριό και από μακριά, μαζεύονταν τα απογεύματα στην πλατεία για να παίξουν παραδοσιακά παιχνίδια και να ιδωθούν οι ξενιτεμένοι με τους ντόπιους.

Εκείνη η μέρα έμεινε αξέχαστη στο Χαρίλαο, γιατί βλέποντας όλους να ανησυχούν για πάρτη του τάχατες, μέσα του γελούσε. Ηταν πενήνταήμερο και σε λίγες μέρες θα ερχόταν το Πάσχα. Ήξερε ότι όλοι οι χωριανοί νήστευαν για να μεταλάβουν, ενώ αυτός τους έφτιαχνε να πιούν καφέ μιλλωμένο, αφού μέσα στο κουγιούμι στο βραστό νερό σιγοψηνόταν η όρνιθα που έχωσε.

Εκείνη η μέρα έμεινε αξέχαστη στο Χαρίλαο, γιατί μέσα του ένιωθε μια εφορία, είχαν τα πράγματα πάρει τη σειρά τους όπως αυτός τα είχε σχεδιάσει. Με το δίσκο στο χέρι μπαινοβγαίνοντας στο τσιάκι, περπατούσε και κάθε τόσο έριχνε μια ματιά στο φίλο του τον Καλαπάχη που καθόταν έξω στην αυλή, και στο συναπάντημα των βλεμ-

μάτων τους και οι δυο μειδιούσαν ευχαριστημένοι. Ο Καλαπάχης έσουζε το κεφάλι του σε ένδειξη παραδοχής για το σιεϊτανίκκι του φίλου του. Έφερνε στο νου του τες πολλές νουθεσίες να είναι προσεχτικός που του έκανε, ενώ Χαρίλαος τον άκουγε και γελούσε λέγοντας του ότι δεν φοβόταν, γιατί είχε σχέδιο για τέτοια περίπτωση, πώς να γλιτώσει.

Ο παπάς του χωριού που καθόταν στην άλλη μεριά της αυλής τον ρώτησε πως μπορούσε να είναι ευδιάθετος ύστερα από την περιπέτεια που είχε, αλλά πριν προλάβει να του απαντήσει, δέχτηκε μια φιλοφρόνηση από τον επίτροπο της εκκλησίας τον ΧατζιηΕυστάθιο που καθόταν μαζί με τον παπά.

-Σήμερα Χαρίλαε ο καφές σου είναι θεσπέσιος, έβαλες τίποτα μέσα;

Ο Χαρίλαος προτιμώντας να απαντήσει πρώτα στη φιλοφρόνηση του Χατζιη Ευστάθιου, είπε,

-Μα όχι ΧατζιηΕυστάθιε, δεν έβαλα τίποτα μέσα. Ο καφές σήμερα είναι δικής μας εισαγωγής από τη Μέκκα, είναι ολόφρεσκος και τον αλέθουμε επί τόπου,

απάντησε ο Χαρίλαος κάνοντας όλους τους θαμώνες να μείνουν ευχαριστημένοι για τον ολόφρεσκο καφέ που μπορούσαν να απολαμβάνουν και τον οποίο με τόση μαεστρία έψηνε ο μισταρκός του καφενέ χωρίς καν να περάσει από τη σκέψη τους ότι έπιναν μιλλωμένους καφέδες.

Ο Χαρίλαος έμεινε ευχαριστημένος για την πο-
νηράδα του, αλλά η Ευτυχού έμεινε λυπημένη για
την συνεχή απώλεια της, αλλά και στεναχωρή-
μενη, αφού καθώς ήξερε τον κλέφτη, αδυνατού-
σε να βρει το δίκαιο της.

ΟΙ ΨΑΡΑΔΕΣ

Το θαλασσινό ψάρεμα από καταβολής κόσμου είναι το αρχαιότερο επάγγελμα. Η Χλώρακα ως παράλιο χωριό ήταν φυσικό να έχει πολλούς που ψάρευαν για την τροφή τους, είχε όμως και επαγγελματίες που είχαν το ψάρεμα ως βιοποριστική επαγγελματική εργασία.

Καθώς η ιστορία της κοινότητας δεν είναι πουθενά καταγεγραμμένη σε βάθος χρόνου, οι πληροφορίες για ξακουστούς ψαράδες μας παραπέμπουν στα τέλη του 1800.

Εκείνες τις εποχές περίπου της ίδιας γενιάς, καλοί επαγγελματίες ψαράδες με βάρκα και δίχτυα ήταν οι Πιστέντης Χατζηχαραλάμπους, Αχιλλέας Βλόκκος, και αργότερα ο Βασίλης με τον υιόν του

Ανδρέα ο οποίος συνέχισε το επάγγελμα μέχρι σήμερα. Επίσης καλοί υστερινοί ψαράδες λογαριάζονταν ο Κώστας Λεωνίδα με τη σύζυγο του Κούλλα Πενταρά, και ο Λεωνίδας Λουρικός.

Άλλοι ξακουστοί ψαράδες αλλά παράνομοι καθώς ψάρευαν με δυναμίτη, μετά τον αγώνα της ΕΟΚΑ αναδείχθηκαν οι Αντωνούιν (Κολοΐδον), ο Χαμπής Μαύρος, ο Κουρούσιης, ο βέργας, ο Κυριάκος Μαυρονικόλας.

Οι αλιείς που χρησιμοποιούσαν δυναμίτιδα για να ψαρέψουν, συνήθως έριχναν τους δυναμίτες από τη στεριά. Το ψάρεμα αυτό επειδή γίνεται ολόχρονα, σε όποια μέρη της θάλασσας συμβαίνει, σκοτώνει όλους τους θαλάσσιους οργανισμούς, και προκαλείται ανεπανόρθωτη ζημιά στο θαλάσσιο οικοσύστημα. Η έκρηξη του δυναμίτη είναι πολύ ισχυρή που σκοτώνει σε ακτίνα 200 μέτρα και βάθος 50, ανάλογα με την ποσότητα της εκρηκτικής ύλης. Καταστρέφει το φυτοπλαγκτόν, τα κοράλλια και ότι άλλο βρίσκεται στον βυθό. Η καταστροφή στο οικοσύστημα είναι τόσο μεγάλη, που για να ανακάμψει χρειάζεται έναν αιώνα.

Πολλοί ψάρευαν δι αυτού του τρόπου, ειδικά τον καιρό του αγώνα της ΕΟΚΑ όπου η δυναμίτιδα ήταν προσιτή σε όσους ήσαν ανεμιγμένοι στον απελευθερωτικό αγώνα. Από τη μια έβρισκαν ευκολότερα δυναμίτιδα, από την άλλη έπρεπε να είναι διπλά προσεκτικοί, γιατί η Αποικιοκρατική

κυβέρνηση πολλαπλασίασε τους ελέγχους στη θάλασσα για να μπορεί να συλλαμβάνει τους λαθροψαράδες φυλακίζοντας επίσης δι αυτού του τρόπου και αγωνιστές της οργάνωσης που διεξήγαν αγώνα εναντίον της.

Το χωριό ήταν παραθαλάσσιο και τις παλιές εποχές πρίν η βιοποικιλία της θάλασσας καταστραφεί από την έκχυση σε αυτήν των λυμάτων από τα ξενοδοχεία που κτίστηκαν κατά μήκος των παραλιών ένεκα της απότομης ανάπτυξης και της προόδου της τουριστικής βιομηχανίας, ήταν γεμάτη ψάρια.

Οι ακτές της Χλώρακας είναι άγριες και απότομες και είναι τόπος που συνήθως επικρατεί θαλασσοταραχή καθώς είναι ανοιχτή στους δυτικούς ανέμους. Το μοναδικό μέρος όπου μπορούσαν οι ψαράδες να προφυλάσσουν τις βάρκες τους ήταν στο Δήμμα, έναν κολπίσκο στο νότια του χωριού όπου η θάλασσα εισχωρεί στη στεριά από ένα στενό άνοιγμα στα βράχια και σχηματίζει μια μικρή περίκλειστη λίμνη με τα νερά εντός να είναι σχεδόν ολοχρονίς ήρεμα και ησυχασμένα. Η ονομασία προήλθε εκ της λέξεως δένω, ακριβώς γιατί εκεί έδεναν τις βάρκες τους οι ψαράδες από παλαιόθεν μέχρι σήμερα.

Ο Πιστένης Χ'Χαραλάμπους και ο Αχιλλέας Βλόκκος ήταν καρδιακοί φίλοι και κουμπάροι, και πάντα ψάρευαν παρέα με μια βάρκα συνεταιρική. Ξανοίγονταν μέχρι τον Ακάμα και ψάρευαν.

Το ταξίδι τους πολλές φορές κρατούσε μέρες, γι αυτό καθώς δεν μπορούσαν να διατηρήσουν τα ψάρια, τα περνούσαν σε κλωστές και στα χωριά της Λαόνας όπου κάποτε διανυκτέρευαν, πωλούσαν προς δύομισι σελίνια την κάθε κλωστή στην οποία ήταν ρεγμένα δυο και τρεις οκάδες.

Εκείνους τους καιρούς ήταν ευκολότερο το ψάρεμα αφού η θάλασσα ήταν γεμάτη ψάρια, το δύσκολο ήταν να τα πουλήσουν, διότι ο κόσμος ήταν φτωχός και δεν περίσσευαν χρήματα για καλοφαγίες.

Οι περιοδείες τους κρατούσαν μέχρι και ένα μήνα όσο η θάλασσα ήταν ήσυχη, και όσο καιρό ήταν φουρτούνα, είχαν τη βάρκα δεμένη στο Δήμμα.

Οι δυο ήταν αχώριστοι. Μαζί στη δουλειά, στην αναδουλειά, στη φτώχεια και στο γλέντι. Η φιλία τους ήταν τόσο μεγάλη, που για χάρη της πάντρεψαν τα παιδιά τους και έγιναν συμπέθεροι.

Μια φορά, μια μέρα με καλοκαιρία, όταν ετοιμάστηκαν να κάνουν ένα πολυήμερο ταξίδι μέχρι τον Ακάμα να ψαρέψουν, αφού ετοιμάστηκαν έλυσαν τη βάρκα και έπιασαν τα κουπιά. Όμως η βάρκα δεν τάρασσε, έμοιαζε κολλημένη στο νερό. Λάμνε λάμνε τα κουπιά με περισσότερη δύναμη πάλι τίποτα, όπως ένα χέρι θεόρατο να την κρατούσε ακίνητη.

Γεμάτοι περιέργεια βούτηξαν το γυαλί στο νερό να δουν τί συμβαίνει.

Το γυαλί ήταν ένας στρογγυλός τενεκές με βγαλμένο τον πάτο και στη θέση του ένα τζάμι στεγανοποιημένο με στόκο, που βουτώντας το στη θάλασσα έβλεπαν πεντακάθαρα το βυθό.

Η έκπληξη τους ήταν πολύ μεγάλη καθώς αντίκρισαν τεράστια πλοκάμια χταποδιού να είναι προσκολλημένα και να έχουν αγκαλιασμένη τη βάρκα τους.

Ήταν ένα θεόρατο χταπόδι όπως το θεριό που γεμάτοι δέος έβλεπαν χωρίς να έχουν ξαναδεί ή να έχουν ακούσει, που κρατούσε ακινητοποιημένη τη βάρκα.

Έμειναν για λίγο σαστισμένοι, αλλά ύστερα όταν πέρασε η έκπληξη αποφάσισαν ότι δεν έπρεπε να φοβηθούν, αλλά να προσπαθήσουν να το αλιεύσουν.

Πήραν σχοινιά από τη βάρκα τους και από άλλη μια που ήταν δεμένη στον κολπίσκο, μπήκαν στο νερό και προσεχτικά να μην τους αρπάξει με τις μεγάλες βεντούζες, έδεσαν ένα ένα τα πόδια του. Ο Πιστέντης που ήταν χειροδύναμος έπιασε τες άκριες και βγαίνοντας στη στεριά άρχισε να τραβά, ενώ ο Αχιλλέας προσεχτικά με ένα κουπί, ξεκολλούσε μια μια τις βεντούζες από τη βάρκα.

Ήταν μια κοπιαστική εργασία που κράτησε ώρες, αλλά τα κατάφεραν. Το τράβηξαν έξω, το σκότωσαν και ύστερα το φορτώθηκαν και το μετέφεραν στο καφενείο του χωριού. Όλοι τους εθαύμασαν, και τα νέα εξαπλώθηκαν σε όλη την ε-

παρχία. Ήταν οκτώ οκάδες, ήταν το πιο μεγάλο χταπόδι που έχε αλιευτεί σε όλη την περιοχή εκείνο τον καιρό.

Για όλα τα επόμενα χρόνια και μέχρι σήμερα, οι χωριανοί λένε για τους μεγάλους ψαράδες και για το τεράστιο χταπόδι που ψάρεψαν, ένα κατόρθωμα που έκαναν μόνο αυτοί.

Ο ΣΩΤΗΡΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ ΩΣ ΨΑΡΑΣ

Ο Σωτήρης Στυλιανού ήταν ο τελευταίος βρακοφόρος που έζησε στη Χλώρακα.

Η βράκα ήταν το ένδυμα των αντρών που φοριόταν τις παλαιότερες εποχές όπου όλοι οι άντρες ακόμη και τα παιδιά, φορούσαν στην Κύπρο.

Ο Σωτήρης γεννήθηκε στις αρχές του 1900 και έζησε γεροντοπαλλήκαρο όλη του τη ζωή. Ησχολήθει με διάφορες εργασίες και επαγγέλματα όπως ιεροκήρυκας, φιλόσοφος, μελισσοκόμος, περιβολάρης και ψαράς.

Όντας νέος είχε μια βάρκα που την είχε δεμένη στον κόλπο στο Δήμμα, και όποτε το επέτρεπε ο

καιρός, την ορμούσε στο πέλαγο και έριχνε δίχτυα.

Δυο τρεις βάρκες όλες κι όλες που είχαν οι χωριανοί, τις είχαν δεμένες στο μικρό ορμίσκο που αν και απομακρυσμένο μέρος από το χωριό, κανείς δεν τις πείραζε.

Ένα απόγευμα κάποιοι ρόκολοι χωριανοί οι Κώστας Λιασίδης, Κωστής Τσιάκκος, Τσουλής Πενταράς και Χαμπής Καραμανλής που έπαιζαν στην ακρογιαλιά, είδαν ένα βαπόρι να πλέει στον ορίζοντα, και στην αλαφρομυαλιά της νιότης τους, σκέφτηκαν για χάζι να πάρουν τη βάρκα του Σωτήρη να κωπηλατήσουν ως το πλοίο να το δουν από κοντά.

Έλυσαν τη βάρκα, και λάμνοντας κουπί ξανοίχτηκαν στα βαθιά. Μη γνωρίζοντας όμως το χειρισμό των κουπιών, με αχρείαση δύναμη τραβούσαν ίσως νομίζοντας ότι έτσι φοβέριζαν τον φόβο τους που προερχόταν από το σκοτάδι της νύχτας που απλωνόταν σιγά σιγά και τα κύματα της θάλασσας που μαύριζαν όσο η νύχτα προχωρούσε.

Με τόση δύναμη όμως που έβαζαν η αντίσταση της θάλασσας δυνάμωνε, ώσπου ακούστηκε ένα κρακ, και το ένα κουπί έσπασε.

Τι να κάμουν, είχαν ξανοιχτεί στα βαθιά και ο φόβος όρμησε στις καρδιές τους κάνοντας τους να έχουν μαύρες σκέψεις. Τι θα απογίνονταν,

πως με ένα κουπί θα τα κατάφερναν; Όταν όμως ο φόβος μοιράζεται με πολλούς λιγοστεύει, έτσι και οι νεανίες αφού συσκέφθηκαν μεταξύ τους, ψύχραιμα αποφάσισαν τι να κάμουν.

Ήταν καλοί κολυμβητές και ήταν η πρώτη τους σκέψη να κολυμπήσουν, να τραβήξουν τη βάρκα μαζί τους. Αλλά ο Κωστής ο Λιασιδής φοβόταν τους καρχαρίες και δεν ήθελε να βουτήξει, αυτόν τον φόβο τον διέσπειρε και στους άλλους. Ο Κωστής ο Τσιάκκος κατέβασε μια φαεινή ιδέα, αντί για κουπί, να χρησιμοποιήσουν τα χέρια τους.

Δύσκολο όμως το έργο και επίπονο, με τη σειρά ένας στο κουπί στη μια πλευρά και άλλος με τα χέρια στην άλλη πλευρά, για ώρες κωπηλατούσαν.

Κατά τις πρωινές ώρες τα κατάφεραν και εισήλθαν στον μικρό κολπίσκο. Κατακουρασμένοι έδεσαν τη βάρκα και πήραν το ανηφόρι για το χωριό. Συμφώνησαν να μην πουν τίποτε σε κανένα, για να μην υποστούν τιμωρία για την πράξη τους.

Όταν ξημέρωσε καλά η μέρα, ο Σωτήρης είδε τη ζημιά και θυμωμένος, ερευνώντας και ρωτώντας, ανακάλυψε τους δράστες.

Όμως ως θρήσκος και φιλόσοφος άνθρωπος, αποφάσισε να μην τους τιμωρήσει, αλλά να τους δώσει ένα διδακτικό μάθημα για να μάθουν να εκτιμούν τη ξένη περιουσία.

Ένα πρωί παράκατσε στο Δήμμα ώσπου φάνηκε ο Κωστής ο Τσιάκκος που τον έστειλε ο κύρης του να ζέψει τον γάιδαρο που ήταν παλουκωμένος σε έναν όχτο για να γυρίσει το αλακάτι να ποτίσει τα παντζάρια.

Όταν πλησίασε κοντά για να τον βλέπει, ξεπαλλούκωσε το ξένο γαϊδούρι, και καβαλικεύοντας το ξεκίνησε να φεύγει. Ο Κωστής που τον είδε, άρχισε να τον τρέχει και να φωνάζει,

-Μα τι κάνεις, γιατί παίρνεις το ξένο γαϊδούρι;

Ο Σωτήρης αφού τον παίδεψε λίγο να τον τρέχει ξοπίσω, σταμάτησε, γύρισε και με στωικότητα, του αντιγύρισε,

-αγαπητό μου παιδί, πήρα τον γάιδαρο γιατί βγήκε ένας καινούργιος νόμος από την κυβέρνηση, που λέει ότι ο ένας μπορεί να παίρνει την περιουσία του άλλου χωρίς να ρωτά. Εσείς πήρατε ξένη βάρκα, και εγώ ξένο γαϊδούρι.

Και συνέχισε το δρόμο του, χωρίς να επιστρέψει τον ξένο γάιδαρο.

Ο Κωστής καταλαβαίνοντας το δίκαιο δεν διαμαρτυρήθηκε, παρά όταν βρέθηκε με τους φίλους του αποφάσισαν πως ήταν πρόπον και σωστό να αγοράσουν καινούργιο κουπί να το δώσουν στο Σωτήρη και να του ζητήσουν να τους συγχωρέσει.

Ο ΘΗΣΑΥΡΟΣ

Ήταν μια περίοδος δύσκολη και φτωχή, η εποχή του μεσοπολέμου, όπου οι άνθρωποι πτώχευαν και όλοι προσπαθούσαν και κατεργάζονταν τέχνες για να επιβιώσουν. Δυο κολλητοί φίλοι από την Κάτω Πάφο καλοί μαστόροι ξυλουργοί, ναυπήγησαν μια μεγάλη βάρκα και με δίχτυα τράτευαν ψάρια στις θάλασσες της Πάφου. Έστρωσαν μια καλή εργασία και σιγά με τον καιρό, μάζευαν χρήματα και τα φύλαγαν σε ένα μικρό ξύλινο σεντούκι το οποίο είχαν κρυμμένο στο μικρό μπαλαούρο στο πρυμίο ποδόσταμο της βάρκας.

Όταν πέρασε καιρός, τα χρήματα μαζεύτηκαν, έγιναν ένας μικρός θησαυρός. Σκέφτηκαν για να μην έχουν φόβο από κλέφτες, χρησιμοποίησαν για σπίτι τους το πλεούμενο τους, ακόμα σκέφτηκαν για να μην βρέχονται τα χρήματα από τα κύματα, τα φύλαγαν σε γρόσια.

Μια μέρα του έτους 1930 με τη θάλασσα ησυχασμένη και τον καιρό δίχως κακά προμηνύματα και ενώ έπλεαν μεσοπέλαγα, σηκώθηκε ένα ξαφνικό μπουρίνι και βούλιαξε τη μεγάλη βάρκα. Οι άγριοι άνεμοι, τα θεόρατα κύματα και τα νότια ρεύματα τους έσπρωξαν στις ξέρες του Φουρφουρή και πάνω τσακίστηκαν.

Ναυαγισμένοι μέσα στην άγρια φουρτούνα, όμως καλοί κολυμβητές μετά από ώρες κοπιαστι-

κής προσπάθειας κατάφεραν να βγουν στη στεριά, μακριά από τον τόπο που βούλιαξαν καθώς τα ρεύματα τους παρέσυραν και τα κύματα τους ξέβρασαν στη θάλασσα της Αλικής.

Αποκαμωμένοι έγειραν στην άμμο να ξεκουραστούν. Έμειναν εκεί τέζα, η μέρα πέρασε, ήρθε η νύχτα, πέρασε κι' άλλη ώρα. Τα κορμιά τους πονούσαν από το δύσκολο πάλεμα, και ένιωθαν όλους τους μύες πιασμένους και καταπνομεμένους. Είχαν δώσει μια αδυσώπητη μάχη με τα στοιχεία της φύσης και κατάφεραν να κρατηθούν ζωντανοί. Ένωσαν ευχαριστημένοι και ευγνωμονούσαν τον Θεό που τους βοήθησε, ταυτόχρονα η στεναχώρια πλάκωνε στις καρδιές τους για το μεγάλο κακό. Έχασαν όλο το βίός τους, τη βάρκα τους, τα χρήματα τους. Τόσοι χρόνοι εργασίας, τόσοι κόπτοι, τόση οικονομία να φτιάξουν ένα κομπόδεμα για τα γερατεία τους και τώρα πλέον τι; Χωρίς χρήματα τι θα απογίνονταν, θα άρχιζαν από αρχής; Δεν ήταν εύκολο. Είχε περάσει η νεότης τους, οι αντοχές τους λιγόστεψαν και τα γερατεία φάνταζαν στο εγγύς μέλλον. Έπρεπε οπωσδήποτε να ψάξουν για το θησαυρό τους. Σαν καλοί ναυτικοί που έγιναν στα τόσα χρόνια, γνώριζαν το ακριβές στίγμα που ναυάγησαν, οπωσδήποτε θα προσπαθούσαν.

Έτσι στο φως του φεγγαριού πήραν το ανηφόρι για τη Χλώρακα, θα πήγαιναν εκεί να αναζητήσουν βοήθεια. Με κόπο σηκώθηκαν και με κόπο

έσυραν τα βήματα τους και περπάτησαν τη μικρή απόσταση ως το χωριό που τους φάνηκε όμως πολύ μακριά καθώς ήταν εξουθενωμένοι από τη μεγάλη ταλαιπωρία που υπέστησαν.

Στο πρώτο σπίτι που βρήκαν χτύπησαν την πόρτα. Τα φώτα μέσα ήταν κλειστά, οι άνθρωποι κοιμόντουσαν. Η ώρα ήταν περασμένη αλλά η ανάγκη τους έκαμε να επιμείνουν, να χτυπούν, ώσπου μια χαραμάδα φωτός φάνηκε κάτω από την πόρτα. Ο νοικοκύρης με μια λάμπα πετρελαίου στο χέρι άνοιξε και με την ανησυχία στο πρόσωπο τους ρώτησε τι γύρευαν. Καταλάβαινε πως τέτοια ώρα περασμένη σίγουρα κάτι κακό είχε συμβεί.

Οι ψαράδες του εξήγησαν το κακό που τους βρήκε και του ζήτησαν μια βοήθεια. Ο καλός νοικοκύρης μη έχοντας τρόπο να τους βοηθήσει και θεωρώντας πως ο μουχτάρης του χωριού μπορούσε καλύτερα, τους ορμήνεψε πως λίγο πιο πέρα, στο κέντρο του χωριού, δίπλα στην μεγάλη νεόκτιστη εκκλησία της Παναγίας, μοναχικό που εύκολα θα μπορούσαν να αναγνωρίσουν, ήταν το σπίτι του Κοινοτάρχη και αυτός σίγουρα θα τους βοηθούσε με τον καλύτερο τρόπο.

Ο μουχτάρης ο Αντωνάς Λιασίδης ήταν καλός, φιλόξενος και σαν αρχηγός του χωριού πάντα υπηρετούσε με πίστη το καθήκον του. Ήταν δυναμικός, κοφονούρης και έλυne όσα προβλήματα ενέκυπταν. Άνοιξε λοιπόν την πόρτα, άκουσε το

πρόβλημα και αμέσως έμπασε μέσα τους ναυαγούς. Φώναξε της κυράς του να σηκωθεί και όσο να τους κάμει μια σούπα, αυτός τους έφτιαξε ένα τσάι με σπακιά και με χαμηλή φωνή για να μην ξυπνήσουν τα μικρά παιδιά που κοιμόντουσαν στην κάμαρη, κουβέντιασε μαζί τους ώστε να γνωρίσει τι ακριβώς είχε συμβεί.

Αφού έφαγαν τη σούπα και στένιωσε ο οργανισμός τους, και αφού τους έταξε πως μόλις ξημέρωνε η μέρα θα πήγαιναν για αναζήτηση του ναυαγίου, τους έβαλε να κοιμηθούν στο αχερωνάρι. Εκείνους τους καιρούς της μεγαλύτερης οικονομικής κρίσης του αιώνα, οι οικογένειες ζούσαν σε μικρά σπιτάκια της μιας ή κάποτε και δεύτερης κάμαρης, έτσι μη έχοντας χώρο να τους φιλοξενήσει στο σπίτι καθώς μέσα ζούσε με ένα τσούρμο παιδιά, τους έβαλε να κοιμηθούν με τα βόδια στο αχερωνάρι, πάνω στα άχερα.

Με το χάραμα του φου, όλο το χωριό ήταν στο πόδι. Τα νέα κυκλοφόρησαν και περίεργοι οι φαρμαλιάρηδες και οι νιοί, μαζεύτηκαν στο καφενείο του Κοινοτάρχη να μάθουν τα νέα από πρώτο χέρι. Στο μεγάλο τετράγωνο τραπέζι κάθονταν οι ψαράδες με τον μουχτάρη και συζητούσαν με όλους τους χωριανούς γύρω καθισμένους.

Εκείνη τη μέρα ο Αντωνάς πούλησε πολλούς καφέδες. Ευχαριστημένος που έβλεπε τη μουχτάρηνα να φτιάχνει επιδέξια και με γρηγοράδα

τους καφέδες, πήρε το λόγο και εξήγησε σε όλους τη λύση που θα έδινε στο πρόβλημα.

Εκείνο τον καρό ψαράδες στη Χλώρακα που είχαν βάρκα ήσαν όλοι μόνο τρεις. Ο Πιστέντης με τον Βλόκκο που είχαν μια μικρή, και ο Βασίλης που είχε μια μεγαλύτερη. Ο Αντωνάς έστειλε τους γιούς του και τους κάλεσε, έστειλε και ένα χωριανό και κάλεσε τον Γιώρκη.

Ο Γιώρκης ήταν γεωργός και είχε τα χωράφια του δίπλα στη θάλασσα. Ήταν φημισμένος κολυμβητής και βουτηχτής με μεγάλη αναπνοή.

Κατέβηκαν λοιπόν στο Δήμμα το απάνεμο μικρό φυσικό λιμανάκι, και μέσα στη μεγάλη βάρκα του Βασίλη επιβιβάστηκαν ό ίδιος, ο Γιώρκης και οι ψαράδες.

Ο μουχτάρης τους κατευόδωσε με μια ευχή για επιτυχία, και ο Βασίλης έλυσε τη βάρκα, πήρε τα κουπιά και άρχισε να κωπηλατεί. Η θάλασσα ήταν ήσυχη, χωρίς κύμα. Το μπουρίνι που βούλιαξε τους ψαράδες ήταν περαστό, κράτησε μόνο λίγη ώρα και τώρα η θάλασσα ήταν τελείως γαληνεμένη.

Όταν έφτασαν στον τόπο που τους υπέδειξαν οι ναυαγοί, ο Γιώρκης πήρε τη γυάλα και ενώ ο Βασίλης οδηγούσε επιδέξια τη βάρκα σε κυκλικές κινήσεις, αυτός ανίχνευε τον βυθό της θάλασσας. Το γυαλί ήταν μια απλή κατασκευή - εφεύρεση των ψαράδων που με αυτό έβλεπαν πεντακάθαρα τον βυθό της θάλασσας. Ήταν ένας μεγάλος

τενεκεδένιος μαστραπάς που αφαιρούσαν τον πάτο και τοποθετούσαν στη θέση του ένα καθαρό τζάμι και το στεγανοποιούσαν με στόκο για να μην μπαίνει μέσα νερό να θολώνει. Το βουτούσαν στο νερό, και έβλεπαν πεντακάθαρα μέσα σε αυτό.

Με υπομονή και με επιμονή, σε κάμποση ώρα εντόπισαν το ναυάγιο. Ο Γιώρκης έτοιμος φορώντας ένα κοντοσώβρακο, πήρε βαθιά αναπνοή και έκανε το μακροβούτι. Όταν έφτασε στη βάρκα, υπολόγισε το βυθό μέχρι εφτά οργιές. Ήταν μεγάλο το βάθος, έπρεπε να κάνει γρήγορα για να μην του τελειώσει η αναπνοή. Η βάρκα ήταν πολύ γερμένη, και το έργο του να ξεσφηνώσει την ξύλινη κασέλα πολύ δύσκολη. Με αγωνία να του φτάσει ο αέρας, με βιασύνη την τράβηξε, και ώ τι ατυχία, αυτή άνοιξε και τα γρόσια έπεσαν στον πάτο της θάλασσας και σχημάτισαν ένα σκούρο γουνάρι που ξεχώριζαν πεντακάθαρα πάνω στη ξανθή άμμο.

Μη έχοντας όμως άλλη αναπνοή, ανέβηκε στην επιφάνεια να αναπνεύσει, και να ξαναβουτήκει να τα μαζέψει.

Βγαίνοντας πιάστηκε από τη βάρκα να ξαποστάσει, και αφού πήρε κάμποσες βαθιές ανάσες, εξήγησε τα καθέκαστα στους άλλους. Οι δυο ψαράδες με μια ελπίδα στην καρδιά να γενιέται ένιωσαν μια ανακούφιση, και με αγωνία αποφά-

σισαν να περιμένουν το επόμενο μακροβούτι του Γιώρκη.

Ο Γιώρκης ξαναβούτηξε, έφτασε στο βυθό, αλλά αχ τι κακό, τα γρόσια δεν ήταν στη θέση τους. Βούλιαξαν στη μαλακή άμμο και χάθηκαν. Άρχισε με τα χέρια να ανασκαλίζει το βυθό, αλλά τίποτα. Τα κατάπιε η άμμος και όσο κρατούσε η αναπνοή του έψαχνε και έψαχνε.

Ξαναβούτηξε πολλές φορές, αλλά πάλι τίποτα. Τα γρόσια χάθηκαν, τα κατάπιε η θάλασσα.

Οι ψαράδες πολύ στεναχωρημένοι παρακαλούσαν τον Άη Νικόλα να κάμει ένα θαύμα, να βρεθεί η περιουσία τους, αλλά ίσως εκείνη τη μέρα ο Άγιος ασχολείτο με άλλους ναυαγούς.

Ύστερα από πολλές προσπάθειες, ο Βασίλης αποφάσισε πως δεν μπορούσαν να κάμουν τίποτα άλλο. Κάλεσε τον Γιώρκη να ανέβει στην βάρκα, και εξηγώντας πως άλλο δεν γινόταν, και λέγοντας δυό λόγια παρηγοριάς στους ψαράδες, πήρε τα κουπιά και έβαλε ρότα για τη στεριά.

Οι δυό φίλοι από την Κάτω Πάφο κατσουφιασμένοι καταριόνταν την κακή τους μοίρα, και δάκρυα έτρεχαν από τα μάτια τους.

Η ΠΙΟ ΜΕΓΑΛΗ ΨΑΡΙΑ

Ο Χαμπής ο Μαύρος ήταν ο πιο ξακουστος ψαράς με δυναμίτη. Μια φορά με βοηθούς τον Χαρίλαο, τον Κουρούση και τον Βέργα, εξόρμησαν στη Μάα να ψαρέψουν.

Αγκάζαραν τον Φίλιππο το Λαούρη ιδιοκτήτη ταξί να τους μεταφέρει, και συμφώνησαν να τους περιμένει μέχρι να τελειώσουν για να τους πάρει πίσω.

Ο Βέργας και ο Κουρούσης δεινοί κολυμβητές γυμνοί με τα σώβρακα, ήταν έτοιμοι να βουτήξουν να βγάλουν τα ψάρια. Ο χαρίλαος που είχε μακρύ και δυνατό χέρι βαστούσε το δυναμίτη έτοιμος να τον ρίξει. Και ο χαμπής που είχε αείσιο μάτι, κατόπτευε τη θάλασσα.

Δεν περίμεναν πολλή ώρα, σε λίγο φάνηκε ένα μεγάλο αλάγι από σορκούς, οπότε ο Χαμπής, έδειξε το ακριβές σημείο εκείνο που περνούσαν τα ψάρια και στο οποίο ο Χαρίλαος ανάβωντας το φυτίλι, έριξε το δυναμίτη με ακρίβεια.

Ακούστηκε ένα δυνατό μπαμ και η θάλασσα από τη μεγάλη πίεση της δυνατής έκρηξης αναταράχτηκε και μανιασμένη ανέβηκε ψηλά στον ουρανό. Οι νεαροί βούτηξαν στην κρύα πρωινή θάλασσα και πριν τα ψάρια βουλιάξουν στον βαθύ πάτο της θάλασσας, άρπαξαν τα πρώτα και ύστερα ανεβαίνοντας στην επιφάνεια τα έριξαν έξω στα βράχια. Με κάθε βουτιά έφερναν δυο τρεις μεγάλους γκριζόμαυρους σορκούς. Σε κάποια στιγμή ο Χαμπής ο Μαύρος τους φώναξε να μαζέψουν μόνο τα μεγάλα και να αφήσουν τα μικρά, διότι η έκρηξη ήταν δυνατή και ακούστηκε μακριά, γι αυτό θα έπρεπε να τελειώσουν γρήγορα.

Σε λίγη ώρα πάνω στα βράχια έξω στην παραλία σχηματίστηκε ένας μεγάλος σωρός και ο Φίλιππος σκεφτόταν ότι δεν θα χωρούσαν όλα στο ταξί.

Ο Χαρίλαος συμφώνησε και αυτός, και τους είπε να σταματήσουν να βουτούν άλλο.

Ο Χαμπής από το ψηλό βράχο που στεκόταν έβλεπε τον πάτο της θάλασσας να είναι σπαρμένος από σκοτωμένα γκριζόμαυρα ψάρια που από την διάθλαση του ήλιου γιάλλιζαν και σκέπαζαν τα κίτρινα φύκια και την άσπρη άμμο. Μαράζωνε κι αυτός με τη σειρά του σκεπτόμενος ότι ήταν κρίμα κι άδικο τόσα ψάρια να μείνουν να τα φάν τα άλλα ψάρια. Παρ όλα αυτά χωρίς να

χασομερά, έδινε οδηγίες στους άλλους να βιαστούν για να μην πιαστούν στα πράσα.

Ο Χαμπής σκεφτόταν ότι σε όλη του τη ζωή δεν ματαιείδε άλλη φορά τόσα πολλά ψάρια, ο Χαρίλαος ως χωρατατζής διερωτοταν τι θα τα έκαναν τόσα πολλά, ποιος θα τα έτρωγε, και οι νεαροί της παρέας κάθονταν στο πίσω κάθισμα κορτωτοί και περήφανοι, ενώ τέλος ο Φίλιππος δήλωσε ότι τώρα που τελείωσαν και θα έφευγαν χωρίς να τους πάρουν χαπάρι, η καρδιά του πήγε στη θέση της που από την έγνοια όλη την ώρα χτυπούσε τρελλά.

Μπήκαν όλοι μέσα εκτός από τον Χαρίλαο που τους είπε να περιμένουν γιατί κατουρήθηκε. Πήγε πίσω από ένα μεγάλο πυκνό θάμνο, πριν σκιάσει όμως πίσω του, γύρισε κατά πάνω τους φωνάζοντας ,

-αστυνομία, μας έπιασε η αστυνομία.

Μεμιάς πίσω από την πυκνή βλάστηση πρόλαβαν αστυνομικοί οπλισμένοι με τα όπλα προτεταμένα. Τους έπιασαν επ αυτοφώρω, ήταν όλοι καταδικασμένοι, το ήξεραν. Τα προστίματα θα πολύ μεγάλα, ακόμα γνώριζαν πως αν κάποιος είχε προηγούμενη καταδίκη, δεν θα γλύτωνε τη φυλακή.

Σήκωσαν τα χέρια ψηλά και παραδόθηκαν. Ο Φίλιππος προσπάθησε να μιλήσει στον επικεφαλής και να τους εξηγήσει ότι αυτός ήταν μόνο ο ταξιτζής και δεν ψάρευε μαζί τους, αλλά ο αρχι-

τελώνης αγριεμένα του είπε ότι είχε να πει, θα το έλεγε στον ανακριτή.

Και σπρόχνωντας τον βίαια πρώτα αυτόν και μετά τους άλλους, τους μπουζούριασαν τον ένα πάνω στον άλλο σε ένα λαντρόβερ και τους οδήγησαν στα κρατητήρια.

Η κατηγορίες που τους βάραιναν ήταν μεγάλες, για παράνομη αλιεία, κατοχή καψουλιών, φυτιλιού, δυναμίτιδας και χρησιμοποίηση τους με αποτέλεσμα την καταστροφή της θαλάσσιας πανίδας και χλωρίδας, και την έκθεση σε κίνδυνο άλλων τυχόν διερχομένων ανθρώπων από την περιοχή.

Το 1940 – 50 στη Πάφο ήταν διορισμένοι δυο δικαστές, ένας Ελληνοκύπριος και ένας Τουρκοκύπριος που επέβαλλαν τις ποινές κατά το δοκούν, κυρίως όταν οι υποθέσεις ήταν συνηθισμένες και απλές. Όμως το παράνομο αλίευμα τιμωρείτο αυστηρά.

Ο Χαμπής ως ταχτικός δυναμιτιστής, κατάφερε με το ρουσφέτι να έχει τα μέσα και τις απαιτούμενες διασυνδέσεις με τους εκάστοτε αστυνομικούς και δικαστές, και έτσι να γλυτώνει τις καταδίκες.

Για καλή τους τύχη ο δικαστής που θα τον δίκαιζε ήταν ο Τούρκος Χουλουσής που ήταν στενός του φίλος, αφού πολύ ταχτικά από τις ψαριές που

αλείευε, αρκετές ποσότητες κατέληγαν πεσκέσι στο τραπέσι του.

Εκείνον τον καιρό οι δικαστές δίκάζαν όπως ήθελαν, δεν έδιναν λογαριασμό, ακόμα και για το θεαθήναι δεν τηρούσαν τα προσχήματα. Έτσι και σε αυτή την περίπτωση, ο Χουλουσή εφέντης θέλωντας να αθωώσει τον φίλο του, ρώτησε τον εισαγγελέα τι έκαναν οι κατηγορούμενοι, και αυτός παρουσίασε σαν τεκμήριο ένα δυναμίτη τυλιγμένο με σπάγγους και απαγγέλλοντας την κατηγορία είπε,

-Κύριε δικαστά, τους συλλάβαμε επ αυτοφώρω στη θάλασσα με δυναμίτη και ψάρια σκοτωμένα.

-Περιπαίζεις δικαστή πε, με σπάγγους πιάνει ψάρι; Ψάρι σίγουρα έπιασαν με καλάμι.

Απάντησε ο δικαστής.

-Κύριε δικαστή, πανω έχει καφούλι, φυτίλι και σπίρτο, και με αυτή τη σπιριθκιά ανάβει και παίζει,

του εξήγησε ο εισαγγελέας.

Και θυμωμένος τάχασε ο δικαστής, τον διατάσσει

-Έξω πε, θέλεις να ανατινάξεις δικαστήριο στον αέρα;

και γυρνώντας στους κατηγορούμενους λέει,

-Ατε Χαμπή, πηαίνετε στη δουλειά σας και μη ξανακάμετε, γιατί Χουλουσής πέψει σας φυλακή.

Ο ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΚΑΙ Ο ΔΥΝΑΜΙΤΗΣ

Οι αλιείς που χρησιμοποιούν δυναμίτιδα για να ψαρέψουν, δεν χρησιμοποιούν βάρκες και ρίχνουν τους δυναμίτες από τη στεριά. Το ψάρεμα αυτό επειδή γίνεται ολόχρονα, σε όποια μέρη της θάλασσας συμβαίνει, σκοτώνει όλους τους θαλάσσιους οργανισμούς, και προκαλείται ανεπανόρθωτη ζημιά στο θαλάσσιο οικοσύστημα. Η

έκρηξη του δυναμίτη είναι πολύ ισχυρή που σκοτώνει σε ακτίνα 200 μέτρα και βάθος 50, ανάλογα με την ποσότητα της εκρηκτικής ύλης. Καταστρέφει το φυτοπλαγκτόν, τα κοράλλια και ότι άλλο βρίσκεται στον βυθό. Η καταστροφή στο οικοσύστημα είναι τόσο μεγάλη, που για να ανακάμψει χρειάζεται έναν αιώνα.

Πολλοί ψάρευαν δι αυτού του τρόπου, ειδικά τον καιρό του αγώνα της ΕΟΚΑ όπου η δυναμίτιδα ήταν προσιτή σε όσους ήσαν ανεμιγμένοι στον απελευθερωτικό αγώνα.

Ενώ οι περισσότεροι ψαράδες ψάρευαν με το καλάμι ή με τις βάρκες και τα δίχτυα, ο Χαρίλαος δεν είχε τέτοια όρεξη. Ενώ ο πατέρας του ο Πιστέντης ήταν λάτρης της θάλασσας και φημισμένος ψαράς με βάρκα δική του που ξανοιγόταν μέχρι τον Ακάμα, αυτός προτιμούσε τον εύκολο τρόπο όταν κατά καιρούς ψάρευε, χρησιμοποιώντας δυναμίτιδα.

Είχε τον τρόπο του να εφοδιάζεται δυναμίτιδα, και κάθε φορά που πήγαινε για ψάρεμα έφερνε μια κοφίνα ψάρια. Είχε φίλο τον Τουρκόπουλο που είχε φίλο τον Αστυνόμο, καθώς επίσης και τους πετροκόπους του χωριού Άνοστο και Σιηπέττο, έτσι εύκολα προμηθευόταν όση δυναμίτιδα χρειαζόταν.

Συνήθως εξορμούσε στον Πάρακα έναν ψηλό θεόρατο βράχο στην άκρη της θάλασσας όπου από κάτω τα νερά βάθαιναν απότομα και ήταν πέρασμα ψαριών, ένα ιδανικό σημείο για καρτέρι αλαγιών ψαριών.

Τοποθετούσε κάποιιο φίλο του σκοπό για να παρακολουθά μήπως φανούν τελωνειακοί, και ο ίδιος στεκόταν πάνω στο βράχο παρακολουθώντας με πολλή προσοχή τη θάλασσα κάτω από τα πόδια του.

Ο δυναμίτης που χρησιμοποιούσε ήταν ο λεγόμενος σιουσιούκκος ένα μασούρι ιδίου πάχους, σχήματος και χρώματος. Το έδενε σε βαρίδια συνήθως μακρουλές πέτρες για να μπορεί να βυθίζεται και να εκρήγνυται μέσα στο νερό ώστε να σκοτώνει τα ψάρια. Για να εκραγεί χρειαζόταν καψούλι, το οποίο πυροδοτούσε με ένα φυτίλι. Πάνω στο μασούρι σε μια τρύπα που έβγαζαν, τοποθετούσαν το καψούλι και το ένωναν με ένα κομμάτι φυτίλι μικρού μεγέθους, ώστε μόλις βούλιαζε στο κατάλληλο βάθος της θάλασσας να εκρήγνυται.

Με τον δυναμίτη όσα ψάρια ήταν στην ακτίνα της έκρηξης σκοτώνονταν όλα και έτσι πάντα ο Χαρίλαος κάθε φορά έπιανε μεγάλη ψαριά, Όσα ψάρια περίσσευαν τα τοποθετούσε σε ένα ζεμπίλι έξω από ένα καφενείο που ο ίδιος διαχειριζόταν στη κεντρική πλατεία της Χλώρακας, και τα πωλούσε λιανικώς.

Όταν πέρασαν χρόνια παντρεύτηκε και εγκαταστάθηκε στο χωριο της Τρεμιθούσας και ησυχολήθει με την περβολαριτζιή.

Το 1957 στα χρόνια της ΕΟΚΑ, αποφάσισε να σκάψει ένα πηγάδι να ποτίζει τα χωράφια του.

Μια μέρα που ήταν μέσα στο λάκκο και έσκαφτε, ακούστηκε μια εκκωφαντική έκρηξη και ο βοηθός του που τραβούσε τα χώματα άρχισε να φωνάζει,

-έρχονται Εγγλέζοι, έρχονται Εγγλέζοι,
και έτρεξε και έφυγε μακριά.

Ο Χαρίλαος βγήκε από το πηγάδι και έτρεξε κι αυτός να μην τον συλλάβουν ως δράστη καθώς σε κοντινή απόσταση τοποθέτησαν οι αντάρτες την βόμβα, αλλά για κακή του τύχη τον πρόλαβαν οι Εγγλέζοι και του φώναξαν,

-Άλτ,

αλλά δυστυχώς ο άμοιρος έχε χαλασμένη την ακοή από τους δυναμίτες που έριχνε στη θάλασσα για να ψαρεύει ψάρια και δεν τους άκουσε, και δεν σταμάτησε, έτσι τον πυροβόλησαν και τον σκότωσαν. Ήταν νέος στην ηλικία και άφησε χήρα τη γυναίκα του με ένα μικρό παιδί, ένα κοριτσάκι.

ΤΑ ΣΤΑΥΡΟΚΟΤΣΙΑ

Τα χρόνια πριν το 1970, η ενασχόληση των μικρών παιδιών με παιχνίδια ήταν περιορισμένη καθώς δεν υπήρχαν πάρκα με παιχνίδια, ούτε οι γονείς μπορούσαν να αγοράσουν στα παιδιά τους ένεκα της φτώχειας. Έτσι τα νεαρά παιδιά αμολημένα στη φύση και στην άγρια βλάστηση που ήταν από το Θεό απλόχερα βλαστημένη, κατεργάζονταν παιχνίδια για να διασκεδάσουν.

Θυμάμαι όταν μικρός εγώ, με άλλα παιδιά την ώρα της σχόλης πηγαίναμε σε βλαστημένους τόπους όπου υπήρχε πυκνή βλάστηση και εξερευνούσαμε την άγρια πανίδα. Ένα είδος άγριου φυτού που μου έκανε εντύπωση και το θυμάμαι τώρα, ήταν ο γαϊδουράγκαθος, καθώς απ' όλα τα έντομα που κάθονταν στα άνθη τους για να

πάρουν γύρη, ήταν τα σταυροκότσια ένα είδος μέλισσας με τα οποία παίζαμε αιχμαλωτίζοντας τα και διασκεδάζοντας μαζί τους.

Τα σταυροκότσια είναι του είδους υμενόπτερων εντόμων και το σώμα τους χωρίζεται σε τρία μέρη το κεφάλι, το θώρακα και την κοιλιά. Τα αρσενικά έχουν μεγαλύτερο σωματότυπο και φέρουν κίτρινο σταυρό στο κεφάλι. Καθόντουσαν πάνω στα άνθη και ρουφούσαν το νέκταρ. Στο τέλος της κοιλιά είχαν κεντρί που το σφυλικούντρι των θηλυκών δεν πονούσε εκτός από το ελαφρύ τσίμπημα, αλλά των αρσενικών που τα λέγαμε βασιλιάδες, πονούσε αφόρητα.

Τα πλησιάζαμε σιγά να μην μας πάρουν χαμπάρι, και ενώ ήταν απασχολημένα να ρουφούν το νέκταρ των ανθέων, τα αρπάζαμε με δεξιοτεχνία από τα δύο φτερά ταυτόχρονα τα οποία ήταν σε όρθια θέση, ώστε να μην μπορούν να μας κεντρίσουν. Όταν δεν ήμασταν επιδέξιοι, πολλές ήταν οι φορές που μας κέντρισαν.

Χωρίς να έχουμε την αίσθηση της λύπης και της συμπόνιας αφού έτσι βλέπαμε τα μεγαλύτερα παιδιά να κάνουν, γυρίζαμε κλωστρά την κοιλιά τους η οποία αποκοπτόταν και από την τομή ρουφούσαμε το μέλι.

Δεν έφτανε που με αυτό τον τρόπο τα οδηγούσαμε στο θάνατο, ξανατοποθετούσαμε την κοιλιά ανάποδα στη θέση της η οποία και κολλούσε ίσως από το μέλι, και τα ελευθερώναμε, τα βλέ-

παμε που πετούσαν με το μισό σώμα ανάποδα και κάναμε χάζι.

Συνήθως τις κομμένες κοιλιές τις μαζεύαμε, και όταν αποξηραίνονταν τις περνούσαμε με βελόνι σε κλωστή και φτιάχναμε όμορφα κολιέ τα οποία χαρίζαμε στις κοπέλες που τα κρέμαγαν με καμάρι στο λαιμό. Άλλες φορές τα δέναμε με μακριά κλωστή του βελονιού και τα ελευθερώναμε, παίζοντας μαζί τους όπως με χαρταετό. Ύστερα τα βάζαμε μέσα σε τσίγκινα κουτιά τσαγιού Κεϋλάνης που εντός βάζαμε γαϊδουράγγαθους για τροφή, και βγάζαμε στο κουτί κάποιες τρύπες με μια σπόντα για να αναπνέουν. Τα μεταφέραμε ως παιχνίδια στα σπίτια και στα σχολεία.

Οι γαϊδουράγγαθοι βλαστούσαν στα χωράφια και σε όσα ήταν σπαρμένα όταν τα παιδιά έτρεχαν μέσα, προκαλούσαν καταστροφές.

Μια φορά ένας ιδιοκτήτης έκανε παράπνομο στο δάσκαλο του χωριού, τον Πασιήσταυρο. Έτσι αυτός μέσα στην τάξη μια μέρα, άρχισε να τους κάνει μάθημα για τα σταυροκότσια, και στο τέλος τους ρώτησε ποιοι έχουν μαζί τους σταυροκότσια. Από το τελευταίο θρανίο σηκώθηκαν ο Κοτσιάς και ο Κάντας και έβγαλαν από τις παλάσκες τα κουτιά με τα σταυροκότσια.

Οπότε ο δάσκαλος με αυστηρό ύφος τους λέει, -Ωστε εσείς ήσαστε που προκαλείτε ζημιές στα σπαρτά των χωριανών, Και τους επίπληξε αυστηρά.

ΜΝΗΜΕΙΟ ΣΦΑΓΙΑΣΘΕΝΤΩΝ ΣΤΑ ΜΑΜΩΝΙΑ

Την περίοδο της Αγγλοκρατίας όπου οι Άγγλοι αγόρασαν την Κύπρο από τους Τούρκους, οι Τουρκοκύπριοι ζούσαν υπό την εύνοια των Αποικιοκρατών, και πολλοί από αυτούς συμπεριφέρονταν βάνουσα στους Χριστιανούς υπό το στραβό βλέμμα των Βρετανών.

Η φτώχεια στον πληθυσμό ήταν αβάσταχτη και οι κάτοικοι διαβιούσαν υπό ανέχεια. Το έγκλημα άνθιζε και οι κάτοικοι υπέφεραν. Όταν τα Χασαμπουλιά δρούσαν, είχαν γίνει ο φόβος και ο τρόμος από την Πάφο μέχρι τη Λεμεσό.

Η δράση τους τερματίστηκε το 1896. Σε αυτή την περίοδο στο χωριό Μαμώνια ζούσε ο Αντωνής ένας μεγαλοτσιφλικάς, που πάντρεψε την κόρη του Παναγιωτού με τον Χρήστο, αργότερα Πελ-

λόχρηστο επίθετο που παραμένει στους απογόνους του μέχρι σήμερα.

Ο Χρήστος καταγόταν από ο Παλαιχώρι και ήταν αδερφός του πατέρα του Πολύκαρπου Γιωρκάτζη. Η μάνα του πέθανε στη γέννα και την ανατροφή του ανέλαβε η πρωτότοκος αδερφή του Μαρία.

Στα δεκαεφτά του χρόνια το έσκασε και πήγε στην Ελλάδα όπου κατετάγει στο στρατό και έλαβε μέρος στον «ατυχή πόλεμο» το 1897.

Ατυχής πόλεμος ήταν ο πόλεμος μεταξύ της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και του Βασιλείου της Ελλάδας με αφορμή το Κρητικό Ζήτημα, στο οποίο η Ελληνική πλειοψηφία της Οθωμανικής επαρχίας της Κρήτης επιθυμούσε την Ένωση με την Ελλάδα. Ονομάστηκε ατυχής γιατί έληξε με την ήττα της Ελλάδας.

Στην επιστροφή του ο Χρήστος από ντροπή γιατί έφυγε σκαστός αλλά και για την ήττα του πολέμου, δεν πήγε στους γονιούς που τον ανέθρεψαν, αλλά κατετάγη στο σώμα των έφιππων αστυνομικών της αποικιακής κυβέρνησης. Τον φώναζαν Χρήστος ο Σουβαρής καθώς έτσι ονομάτιζαν τους έφιππους αστυνομικούς. Ήταν μεγαλόσωμος και το έλεγε η καρδιά του, έτσι γρήγορα απόχτησε φήμη σκληρού ανδρός.

Καθώς λοιπόν παλικάρι, τον μετέθεσαν στο σταθμό των Μαμωνιών όπου εκεί το έγκλημα ανθούσε ως συνέπεια της δράσης των Χασα-

μπουλιών και των εναπομενοντων συντρόφων και συνεργατών τους.

Ο Χρήστος παντρεύτηκε την Παναγιωτού την κόρη του Αντωνή με την οποία έκανε δεκατέσσερα παιδιά εκ των οποίων επέζησαν μόνο τα μισά. Μια κόρη του η μικρότερη η Ευφημία, παντρεύτηκε τον Ζωσιμά Παπάζωσιμά από τη Σουσκίου, πατέρα του Ανδρέα Παπάζωσιμά, ο οποίος μου διηγήθηκε την ιστορία αυτή.

Στη Τίμη ζούσε ένας ψυχοπαθής Τουρκοκύπριος τσιφλικάς και αυτός. Ήταν μεγαλόσωμος, χειροδύναμος με μαυριδερό δέρμα, έτσι τον φώναζαν Μαύρατσο.

Ήταν κακός άνθρωπος και πίκρης, αδικούσε πολλούς, έδερνε όποιον τον λοξοκοιτούσε, είχε μια βάναυση συμπεριφορά προς όλους. Οι άνθρωποι τον φοβούνταν και εναπόθεσαν τις ελπίδες τους για δικαιοσύνη στην αστυνομία.

Όμως αυτός δεν λογάριαζε ούτε αστυνομία, και όταν δυο φορές δοκίμασαν να τον συλλάβουν, έδειρε τους αστυνομικούς.

Αστυνόμος στο σταθμό της Πάφου ήταν ο Καρεκλάς που σκέφτηκε πως καλά θα μπορούσε να τον κάνει μόνο ένας πιο πελλός, έτσι φώναξε τον Χρήστο που είχε νάμι από το σταθμό των Μαμονιών, και τον διέταξε να τον συλλάβει. Όμως

γνωρίζοντας την πελλάρα που είχε κι αυτός, του συνέστησε την προσοχή να τον φέρει ζωντανό και όχι σκοτωμένο.

Ο Χρήστος πήρε έναν αστυνομικό για βοηθό και έφιπποι με ένα ακόμα άλογο μετέβησαν στην Τίμη, μπήκαν μες τον καφενέ και ρώτησε ποιος είναι ο εφέντης Μαύρατσος.

Στη γωνία του καφενέ όπου καθόταν ο λεγόμενος Τούρκος καπνίζοντας ναργιλέ και πίνοντας καφέ, που τους άκουσε με απύθμενη ανέδεια πολοήθηκε με μια βρισιά στο στόμα,

-Πεν πε ππεζεβέγκ, εγιώ είμαι, τί θέλεις με;

Ο χρήστος χωρίς να απαντήσει, προχώρησε με ανοιχτές δρασκελιές κατά πάνω του και με ένα ρόπαλο του έδωσε μια στο κεφάλι και ύστερα άλλη μια, και όταν έπεσε αιμόφυρτος με ένα ραβδί άρχισε να τον δέρνει αβέρτα. Τα αίματα πιτούσαν και το πάτωμα βάφτηκε κόκκινο.

Όταν σταμάτησε να σπαρταρά, διέταξε τον βοηθό του και τον έδεσε χειροπόδαρα, και ύστερα τον φόρτωσαν στο άλογο και ξεκίνησαν για τον αστυνομικό σταθμό στο Κτήμα. Στο έμπα της πόλης όσοι βλέποντας το αιματοβαμμένο σώμα μπρούμητα στη ράχη του αλόγου, άρχισαν να μουρμουρίζουν πως είναι πεθαμένος. Και ο αστυνόμος από ψηλά στο μπαλκόνι του αστυνομικού σταθμού βλέποντας το ακίνητο σώμα το ίδιο

πίστεψε, και θυμωμένος έβγαλε μια δυνατή φωνή επίπληξης προς τον Χρίστο,
-βρε Πελλόγρηστε σου είπα να μου τον φέρεις ζωντανό, όχι πεθαμένο.

Και ο Πελλόγρηστος μειδιώντας, σήκωσε το ραβδί και έδωσε μια δυνατή βιτσιά στα κολωμέρια του αιχμαλώτου, οπότε αυτός άρχισε να βογκά δυνατά, σημάδι πως ήταν ζωντανός.

Από εκείνο τον καιρό έμεινε ο Χρήστος με το όνομα Πελλόγρηστος, παραγκόμι που συνοδεύει μέχρι σήμερα τους απογόνους του.

Ο Χρίστος και η Παναγιώτα, όταν ήταν 83 και 75 ετών αμφότεροι, καθώς και ακόμα ένας γέροντας, δολοφονήθηκαν αναίτια ενώ εργάζοντο ένα πρωινό του Αυγούστου του 1958, στα χωράφια τους στα Μαμώνια από Τούρκους της περιοχής. Σε δημοσιεύματα εφημερίδων της εποχής αναφέρεται ότι εσφάγησαν και κατακρεουργήθηκαν, και τα κεφάλια τους αποκόπηκαν από τα σώματα τους.

Προς τιμήν τους η κοινότης των Μαμονιών ανήγειρε μνημείο στο οποίο αναγράφεται ότι σφαγιάστηκαν από τους Τούρκους το 1958:

ΠΡΟΣ ΤΙΜΗΝ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

1. ΧΡΙΣΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ ΕΤΩΝ 83

2. ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥ ΕΤΩΝ 73

3. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΕΤΩΝ 73

ΣΦΑΓΙΑΣΤΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΟΥΡΚΟΥΣ ΤΟ 1958

ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΠΤΥΧΕΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Πριν γίνει αρχιεπίσκοπος Κύπρου το 1767, ο Χρύσανθος είχε διατελέσει για πέντε χρόνια επίσκοπος Πάφου ως Χρύσανθος Α'. Από τη θέση αυτή, προώθησε ως δραγουμάνο τον Χατζηγεωργάκη Κορνέσιο από την Κρήτου Τέρρα ο οποίος ήταν συγγενής του, παντρεμένος με την ανιψιά του *Μαρουθκιάν Παυλίδη*. Η Μαρουθκιά με το παιδί της πνίγηκε λίγα χρόνια πριν, όταν το πλοίο που ταξίδευε για τους Αγίους τόπους έπεσε σε τρικυμία και ναυάγησε στις ξέρες του Φουρφουρή στη Χλώρακα. Η συνεργασία του Αρχιεπισκόπου και του Δραγουμάνου προσέδωσε και στους δυο σημαντική ισχύ, που όμως προκάλεσε τον φθόνο των αγάδων οι οποίοι υποκίνησαν εξέγερση που οδήγησε στην πτώση του Χατζηγεωργάκη και τη φυγή του στην μεγάλη πύλη για να βρει το δίκαιο του το 1808, όπου όμως εκτελέστηκε δια αποκεφαλισμού. Κατά κακήν του τύχη έπεσε σε ένα υψηλά ιστάμενο αξιωματικό ο οποίος κατά το παρελθόν όταν υπηρετούσε στην Αίγυπτο και περνώντας από την Κύπρο για να πάει στην Τουρκία, επισκέφθηκε τον Χατζηγεωργάκη φορώντας κίτρινα σανδάλια σημάδι πως ήταν ένας απλός λοχίας, και του ζήτησε δυο πουγγιά γρόσια. Ο Δραγουμάνος όμως του έδωσε μόνο ένα, γνωρίζοντας πως θα ήταν χωρίς επιστροφή.

Ο Οθωμανός Τούρκος νευριασμένος, φεύγοντας μουρμούρισε στα Τούρκικα «Έν θε να ππέσεις στα χέρια μου»; . Ανταπαντώντας ο Χ΄Γεωργακης του λέει «σαν εσένα με κίτρινα υποδήματα, τα μάτια μου είδαν πολλούς».

Δεν παρήλθε πολύς καιρός από της αναχωρήσεως του Τούρκου αξιωματικού, και ήρχισε ο φοβερός διωγμός από τους Τούρκους εναντίον του Χ΄Γεωργάκη. Τον εξύβριζαν και τον ελιθοβολούσαν, υπέφερε τα πάνδεινα, και τα παράπονα του δεν εισακούοντω. Έπαυσε να έχει ισχύ. Ηναγκάσθην να κλειστεί εις την οικία του, αλλά και πάλι εδέχεται ενοχλήσεις.

Ο ίδιος διωγμός κατά την ίδια χρονική περίοδο, συνέβαινε και στον Καραβά εναντίον του Χριστοδούλου Παλταδώρου, φίλου του Χ΄Τζηγεωργάκη. Αυτός ήτο ένας ευφυής άνθρωπος, και εσυμβούλευσε τον φίλο του, να μεταβούν στην Κ/Πόλη και να ζητήσουν ακρόαση στη Μεγαλη Πύλη. Με τη μεσολάβηση του Άγγλου Πρόξενου στην Λάρνακα, επιβιβάστηκαν σε πλοίο, και έφτασαν στην Πόλη, ελπίζοντας ότι με την βοήθεια της Αγγλικής Πρεσβείας, με τα συστατικά γράμματα που είχαν από τον Άγγλο Πρόξενο στην Κύπρο, και με την βοήθεια των ισχυρών φίλων που είχαν εκεί, θα εύρισκαν προστασία ώστε να επανέλθουν στην Κύπρο δικαιωμένοι. Άμα έφτασαν, ο Παλταδωρος πρότεινε να μεταβούν στην Αγγλική Πρεσβεία για να

επιδώσουν τις συστατικές επιστολές. Αλλά ο Δραγομάνος επέμενε να παει αμέσως στην Υψηλή Πύλη, ελπίζοντας να έβρει αμέσως δικαίωση, έτσι είπε στον φίλον του, αυτός να παει στην Πρεσβεία, και ο ίδιος επήγε στην Υψηλή Πύλη. Φθάνοντας εκεί, έσπευσε αμέσως εις τον Βεζίρη ο οποίος οπού τον βλέπει τον ερωτά εάν τον ενθυμείται. «Πως μπορώ εγώ ο ταπεινός να γνωρίζω ένα τόσο υψηλό πρόσωπο»; Απήντησε ο Δραγουμάνος. «Είμαι εκείνος ο οποίος ήλθων εις την οικία σου με τα κίτρινα σανδάλια και ες'υ με επεριφρ'ονησες», ανταπήντησε εκείνος. Και ευθύς αμέσως, χωρίς άλλη διαδικασία, διέταξε «Αποκεφαλίστε αυτόν», και η διαταγή εξετελέσθη αμέσως.

Αυτό εσυνέβη για ένα απλό περασμένο επεισόδιο που ο Δραγουμάνος ούτε το ενθυμείτο καν. Έχασε τη ζωή του δια αποκεφαλισμού. Τον σκότωσαν, του πήραν το κεφάλι, το κάρφωσαν σε ένα κοντάρι, και το εξέθεσαν σε κοινή θέα ως εσυνήθιζαν να πράττουν οι Τούρκοι τον καιρό εκείνο.

Ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου Χρύσανθος (1767-1810) πριν ενδυθεί τα ράσα, ήταν πολίτης και νυμφευμένος, και είχε αποκτήσει και έναν υιό. Όταν η σύζυγος του απέθανε, αυτός ιερώθηκε, και το 1762 εξελέγη στον μητροπολιτικό θρόνο Πάφου, ενώ το 1767, ανήλθε στον αρχιεπισκοπικό θρόνο της Κύπρου. Ήταν γνωστό της πάσης,

ότι έπιαναν πολύ οι κατάρες του. Η εξέγερση του 1804 δεν κλόνισε την ισχύ του. Η πτώση όμως του Κορνέσιου το 1809 επέτρεψε στους πολιτικούς του αντιπάλους μεταξύ αυτών και του Κυπριανού ο οποίος διεκδικούσε το θρόνο με οποιονδήποτε τρόπο, να τον κατηγορήσουν ότι δημιούργησε μεγάλα χρέη στην εκκλησία, ότι προωθούσε τους συγγενείς του στα διάφορα εκκλησιαστικά αξιώματα, και ότι συνεργαζόταν με άλλους για επανάσταση. Έτσι πέτυχαν να εκδοθεί σουλτανικό διάταγμα εξορίας του αρχιεπισκόπου στην Εύβοια. Μεταφερόμενος με άμαξα από τους Τούρκους στο λιμάνι της Λάρνακας για το ταξίδι της εξορίας, ζήτησε από τους φρουρούς του να τον αφήσουν να προσευχηθεί για τελευταία φορά στα χώματα της Κύπρου. Γονατιστός και βλέποντας προς τη μεριά της Λευκωσίας, παρακάλεσε το Θεό όπως στον υπαίτιο που παρακίνησε τους Τούρκους να τον εξορίσουν, να πέσει τιμωρία στο κεφάλι του, και να κρεμαστεί από τους Τούρκους. Στην εξορία αφού πέρασαν 5 μήνες, απεβίωσε. Ανελαβε Αρχιεπίσκοπος Κύπρου ο Κυπριανός, ο οποίος το 1821 συνελήφθη από τους Τούρκους και κρεμάστηκε.

ΤΟ ΛΑΘΟΣ ΤΟΥ ΑΗ ΝΙΚΟΛΑ

Το αρχαίο ξωκκλήσι του Αη Νικόλα στη Χλώρα-κα στέκει στην άκρη ενός γκρεμού, και πριν χρόνια οι κάτοικοι αποφάσισαν να κτίσουν τοίχο για να μην κινδυνεύουν τα μικρά παιδιά να πέσουν να χτυπήσουν. Κουβάλησαν πέτρες και πρόσλαβαν μαστόρους και αρχίνησαν να κτίζουν.

Την πρώτη μέρα έβαλαν σημάδια και έκτισαν τις πρώτες σειρές με πέτρες πελεκητές όμορφα κτισμένες, ομοιόμορφες με το μικρό εκκλησάκι που και αυτό ήταν πετρόκτιστο από αρχαίες πέτρες. Η νύχτα όταν έφτασε σχόλασαν οι εργάτες, πήγαν σπίτι τους να ξεκουραστούν ως την άλλη μέρα το πρωί.

Την άλλη μέρα το πρωί όμως όταν πήγαν να δουλέψουν, βρήκαν τον τοίχο χαλασμένο και τις

πέτρες σωριασμένες στο χώμα. Σκέφτηκαν πως σίγουρα κάποιος ιερόσυλος τον χάλασε, το συζήτησαν, κάκισαν την πράξη, αλλά δεν μπόρεσαν να σκεφτούν κάποιον που θα προέβαινε σε τέτοια αμαρτία.

Ο μάστρε Στάθιος ο πρωτομάστορας αποφάνθηκε πως η ζημιά ήταν λίγη, και διέταξε να πιάσουν δουλειά από αρχής.

Και αρχίνησαν ξανά. Έκτισαν τον μισό τοίχο και σχόλασαν για να επιστρέψουν την επομένη να τον τελειώσουν.

Το άλλο πρωί όμως έκπληκτοι τον βρήκαν ξανά χαλασμένο. Διάφορες σκέψεις άρχισαν να τους τριβελίζουν το συλλογισμό.

-Μήπως πάλι ο νυχτοβάτης ξαναχτύπησε, είπαν κάποιοι.

-Μήπως τα τσιμέντα που έφτιαχναν τη λάσπη ήταν χαλασμένα, αναφώνησε ένας εργάτης.

-Ή μήπως ήταν θέλημα του Αγίου, αποφάνθηκε ένα γεροντάκι.

Τα νέα διαδόθηκαν σε όλο το χωριό και οι άνθρωποι συζητούσαν και έκαναν εικασίες.

Οι γριούλες καθώς θεοφοβούμενες, αποφάνθηκαν πως ήταν θέλημα του Αγίου και πως έπρεπε να σταματήσουν το κτίσιμο. Πήγαν στον Παπακώστα και του φανέρωσαν τις σκέψεις τους και του ζήτησαν να διατάξει να σταματήσει το κτίσιμο.

Ο Παπακώστας τους είπε ότι συμφωνεί, αλλά για να είναι σίγουρος, θα συνέχιζε ακόμα μια φορά, και αν ο τοίχος ξαναχαλούσε, τότε θα ήταν φανερή και αδιαφιλονίκητη η επιθυμία του Άη Νικόλα. Έτσι την επόμενη μέρα οι κτίστες αρχίνησαν να ξανακτίζουν τον τοίχο. Οι εργάτες με δέος στη καρδιά δούλευαν και εκστασιασμένοι δόξαζαν τον Άγιο καθώς η πίστη για θαύμα φώλιαζε σιγά σιγά στις καρδιές τους.

Ο μάστρε Στάθιος πονηρός όμως, αφού έλεγξε ότι ήταν γερά κτισμένες οι πέτρες, σκέφτηκε να παραφυλάξει τη νύχτα για να διαπιστώσει την αλήθεια. Όταν βράδιασε στήθηκε απόμερα και παρακολουθούσε. Πέρασαν οι ώρες, δεν συνέβηκε τίποτα, ήρθε το χάραμα. Κουρασμένος και ξαγρυπνισμένος, πήγε στο καφενείο να πει καφέ, και από εκεί με τους εργάτες αλλά και κάμποσους χωριανούς που τους έτρωγε η αγωνία και η περιέργεια, κίνησαν για τον Άγιο Νικόλα να τελειώσουν τον τοίχο.

Όμως τι έκπληξη, βρήκαν τις πέτρες πάλιν χαλασμένες ριγμένες στο έδαφος. Έμειναν όλοι άφωνοι, πίστεψαν σίγουρα πως ήταν το θέλημα του Αγίου.

Ο Παπάκωστας σίγουρος πλέον, κάλεσε την εκκλησιαστική επιτροπή για να συζητήσουν το μέγα γεγονός.

-Είναι φανερό πως ο Άη Νικόλας που είναι και κύριος των θαλασσών, δεν επιθυμούσε τον τοίχο

γιατί θα του έσκιαζε τη θέα του πελάγου που απλωνόταν απρόσκοπτα κάτω από το εκκλησάκι, τους είπε,

-γι αυτό αντί τοίχο θα έπρεπε να τοποθετήσουν κάγκελα ώστε να σεβαστούν την επιθυμία του Αγίου, και ταυτόχρονα να μην κινδυνεύουν τα μικρά παιδιά που μαζεύονταν στην αυλή για να παίξουν.

Φώναξαν λοιπόν τον κωμοδρόμο του χωριού και κατασκεύασε κάγκελα σιδερένια. Έτσι έμεινε ευχαριστημένος ο Άη Νικόλας, έμειναν ευχαριστημένοι οι γονιοί για τα παιδιά τους, έμειναν ευχαριστημένοι και όλοι οι κάτοικοι του χωριού που εκπλήρωσαν την επιθυμία του Άη Νικόλα.

Παλιά ο Άη Νικόλας ήταν για τις ψυχές πρώτα να τις παίρνει, αλλά συμπονούσε τους νέους και έπαιρνε τους γερόντους. Για αυτό ο Θεός τον έβγαλε από τη θέση του και έβαλε τον Μιχαήλ Αρχάγγελο που ήτανε πιο σκληρός.

Ο Άη Νικόλας ήταν ίλαρος και πονόψυχος, και στεναχωριόταν όταν έπαιρνε τις ψυχές των νέων.

Μια φορά τον έστειλε ως προπομπό στη Χλώρακα να πάρει τη ψυχή μιας νέας κοπελιάς. Ήταν η μικρή αδερφή του Παπάκωστα η Στασού, η ομορφότερη του χωριού, κόρη υπάκουη με καλές καταβολές, φρόνιμη και προκομένη. Οι γονείς της και τα αδέρφια της σαν στερνοπαίδι την αγαπούσαν πολύ και ήσαν υπερήφανοι καθώς εί-

χε όλες τις χάρες του κόσμου. Είχε καλοσύνη, σεβασμό, ομορφιά, εξυπνάδα και καλή ανατροφή.

Έτσι εκείνο το πρωί που την βρήκαν στο κρεβάτι πεθαμένη όπως να κοιμόταν, ο πόνος τους ήταν αβάσταχτος και ασύλληπτος. Ο θρήνος τους σπάραζε τις καρδιές όλων των χωριανών, και κανείς δεν ήθελε να πιστέψει πως ο Άη Νικόλας που πριν λίγες μέρες έκανε το θαύμα του στο χωριό, τώρα πήρε την ψυχή της νιας κοπέλας που όλοι αγαπούσαν και εκτιμούσαν. Πως ήταν δυνατόν να γίνει τέτοιο άδικο; Τόσοι γέροι στο χωριό, γιατί δεν πήρε έναν από αυτούς; Γιατί πήρε τη νέα κοπέλα μόλις είκοσι χρονών; Κάποιοι τα έβαλαν με το Θεό, και κάποιοι με τον Άη Νικόλα.

Ο Παπάκωστας όμως πολύ πιστός στο Θεό, συντετριμμένος πήρε τη στράτα για το μικρό παρεκκλήσι και γονάτισε μπροστά στο εικόνισμα του Αγίου για πολλή ώρα να προσεύχεται και να τον θερμοπαρακαλεί να ξανακάμει ακόμα ένα θαύμα. Ύστερα με μια κρυφή ελπίδα ότι οι προσευχές του εισακούστηκαν, πήρε το δρόμο του γυρισμού.

Όταν σιμά στο πατρικό του σπίτι έφτασε, άκουσε χαρούμενες φωνές να φτάνουν στα αφτιά του. Αλαφιασμένος από αγωνία και με μια ελπίδα ότι ίσως να γίνηκε το θαύμα, έτρεξε με όση δύναμη είχε.

Φτάνοντας βρήκε την μικρή του αδερφή να κάθεται ολοζώντανη στο κρεβάτι της, όπως να είχε μόλις ξυπνήσει, ενώ όλοι γύρω φώναζαν χαρούμενοι και έκαναν το σταυρό τους.

Σκέφτηκε πως ο Άη Νικόλας έκαμε ακόμα ένα θαύμα για να αποδείξει την Αγιότητα του σε όσους δεν πίστευαν, αλλά και σε όσους πίστευαν.

Υ.Γ.

Όταν ο Θεός τον ρώτησε γιατί παράκουσε, ο Άη Νικόλας βρήκε δικαιολογία πως νόμισε ότι διαταγή είχε να πάρει την ψυχή μιας άλλης Στασούς από άλλο χωριό, και ότι έκανε ένα λάθος το οποίο ύστερα διόρθωσε.

Από εκείνο τον καιρό ο Θεός έβγαλε τον Άη Νικόλα που ήταν να παίρνει τις ψυχές, και έβαλε τον Μιχαήλ Αρχάγγελο που ήτανε πιο σκληρός.

Ο ΚΩΣΤΑΝΤΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΘΕΡΙΟ ΤΗΣ ΠΕΓΕΙΑΣ

Ο Γιωρκάτσιος ένας χωρικός από τη Πέγεια, είχε μια λόττα που μια μέρα χάθηκε. Πιστεύοντας ότι την έκλεψε ένας γείτονας του ο Χαραλάμπης, τον κατήγγειλε στην αστυνομία. Τον κατηγόρησαν και τον έστειλαν στο δικαστήριο, αλλά ο δικαστής τον δίκασε αθώο γιατί δεν υπήρχαν μαρτυρίες και αποδειχτικά στοιχεία.

Έμεινε ο Γιωρκάτσιος μαραζωμένος που έχασε την περιουσία του πιστεύοντας ότι το δικαστήριο δεν απόδωσε δικαιοσύνη, και έχοντας άχτι τον Χαραλάμπη, δεν του μιλούσε και τον κατηγορούσε για κλέφτη στα καφενεία. Όλο σκεφτόταν τη χαμένη του περιουσία και όλο μαράζωνε.

Ο Χαραλάμπης πικραμένος και προσβεβλημένος μαράζωνε κι 'αυτός, και μούτρα δεν είχε να κυκλοφορεί. Σταμάτησε να πηγαίνει στοΝ καφενέ, και σκεφτόταν γιατί τον κατηγορήσουν άδικα, και του έμεινε μια τέτοια ρετσινιά.

Οι χωριανοί μοιράστηκαν στα δυο, άλλοι πίστευαν στην ενοχή του, άλλοι στην αθωότητα του, και άλλοι δεν ήξεραν τι να πιστέψουν.

Οι μέρες περνούσαν, ώσπου μια μέρα το νερό της Βρύσης του χωριού άρχισε να τρέχει θολό, και από τα βάθη του λαγουμιού, ακούγονταν βρυχηθμοί και μουγκρίσματα. Και αυτό συνεχίστηκε για μέρες, το νερό μια έβγαινε θολό, και

μια καθαρό. Τα μουγκρητά μια σταματούσαν, μια άρχιζαν.

Φοβισμένοι οι κάτοικοι έπλαθαν ιστορίες. Πίστεψαν ότι ήταν ένας δράκος του νερού, ένα ζώθκιο. Καμιά γυναίκα δεν πήγαινε να γεμώσει νερό, και ο τρόμος φώλιασε στις καρδιές τους.

Δεν είχαν νερό να πιούν και να πλυθούν καθώς φοβόντουσαν να πάνε στη βρύση, ενώ τις νύχτες άκουγαν τα κογκήματα από τα βάθη της γης, και περισσότερο τους έζωνε ο φόβος.

Κάθισαν λοιπόν σε σύσκεψη οι προεστοί, και έβγαλαν φερμάνι, πώς θα έδιναν αμοιβή σε όποιον έμπαινε στο λαγούμι να σκοτώσει τον δράκο.

Το φερμάνι κυκλοφόρησε στα γύρω χωριά και το άκουσε ο Κωσταντάς από τη Χλώρακα, ένας φημισμένος παλικαράς.

Είχε καρδιά λιονταριού και ήταν ανδρείος. Στη πάλη δεν τον νικούσε κανείς, και τα κατορθώματα του ήταν ξακουστά. Αποφάσισε πως μόνο αυτός μπορούσε να νικήσει το θεριό, γιατί γνώριζε πως άλλος κανείς δεν ήταν σαν κι' αυτόν. Δεν σκέφτηκε την αμοιβή, παρα μόνο τη φήμη του που θα εξαπλωνόταν σε όλη την κοινωνία.

Γυάλισε λοιπόν τα άρματα του και κίνησε για την Πέγεια. Καβαλίκεψε τον μαύρο του και σε λίγες ώρες καμαρωτός μπήκε στο χωριό. Οι κάτοικοι που ήξεραν την ανδρειά του, του επεφύλαξαν

θερμή υποδοχή. Οι προεστοί τον καλωσόρισαν, τον κέρασαν καφέ και του εξήγησαν τα γεγονότα. Η άφιξη ενός τέτοιου παλικαρά, εμπύχωσε κάποιους νεαρούς που ήθελαν να του έμοιαζαν, και δύο παλικάρια αποφάσισαν πως με ένα τέτοιο σύντροφο θα μπορούσαν και αυτοί να πολεμήσουν το θεριό. Έτσι προσφέρθηκαν να γίνουν βοηθοί του στο κυνήγι του δράκου.

Μαζί λοιπόν και οι τρεις, μπήκαν στο λαγούμι. Μπροστά ο Κωνσταντάς με τη μάχαιρα στο χέρι, και οι άλλοι με δάδες στα χέρια πίσω του, του έφεγγαν τον δρόμο.

Εκείνη την ώρα το θεριό, ίσως γιατί τους άκουσε σκέφτηκαν, άρχισε να μουγκρίζει. Οι βρυχηθμοί ακούγονταν ανατριχιαστικοί καθώς ο αντίλαλος μέσα στο λαγούμι τους πολλαπλασίαζε και τους έκανε περισσότερο ανατριχιαστικούς. Οι νεαροί άρχισαν να φοβούνται, αλλά ο αντρειωμένος Κωνσταντάς τους καθησύχασε. Και έτοιμος για να δώσει τη μάχη, προχωρούσε σκυφτός μέσα στο μακρύ λαγούμι που όσο τους χωρούσε για να συναντήσει το θεριό.

Έξω οι χωριανοί μαζεμένοι με αγωνία και αδημονία, καρτερούσαν και από μέσα τους προσεύχονταν ο Θεός να βοηθήσει τους γενναίους να τα καταφέρουν. Η ώρα έμοιαζε αιώνια, η αναμονή ήταν μεγάλη, τρομερή, ατελείωτη.

Ξαφνικά τα μουγκρητά σταμάτησαν και μια άκρα σιωπή έπεσε σαν νεκρική σιγή. Κανείς δεν μι-

λούσε, όλοι σώπαιναν, η αγωνία του φόβου τους άφησε χωρίς φωνή...

Και να που επιτέλους από τα βάθη του λαγουμιού και του σκοταδιού, είδαν αμυδρά να φεγγοβολούν οι δάδες, σημάδι πως ήταν καλά, πως επέστρεφαν πίσω.

Ανακουφισμένοι βρήκαν τη φωνή τους και αναφώνησαν χαρούμενοι, και δόξασαν το Θεό. Επιτέλους τέλειωσε το κακό, θα είχαν πάλι νερό να πιούν έλπισαν όλοι.

-Ευτυχώς που υπάρχουν άξια παλικάρια που βοηθούν τους ανθρώπους,
.είπε ο Μούχταρης.

-Τους πρέπει τιμή και δόξα,
είπε κάποιος άλλος.

Και ανέφanan από τα σκοτάδια τα παλικάρια να ξεπροβάλλουν, και ως νέοι Ηρακλείς που επιτέλεσαν ακόμα ένα άθλο, φάνηκαν στα μάτια των χωρικών. Μαζί τους έσερναν το δράκο, ένα μαύρο θεριό, που όμως τι παράξενο, ήταν ήρεμο σαν ήμερο ζώο. Όλοι έτρεξαν κοντά, και με έκπληξη αντίκρυσαν να σέρνουν μια λόττα που τους ακλουθούσε ήρεμα και ήσυχα.

Ήταν η λόττα του Γιωρκάτσιη που χάθηκε εδώ και μέρες. Δεν την είχε κλέψει ο Χαραλάμπης, αλλά είχε πέσει σ ένα φωτιστικό του λαγουμιού της βρύσης Άντεξε και έζησε 40 ολάκερες μέρες πίνοντας νερό και τρώγοντας ρίζες δέντρων που κατέβαιναν στο νερό. Και όταν ανακάτωνε το

νερό να τις βρει, η χούβελη το θόλωνε, και όταν δεν έβρισκε ρίζες, βρυχιόταν από την πείνα. Και όλοι νόμιζαν πως ήταν βρυχηθμοί του δράκου του νερού.

Τα χωριανά παλικάρια από εκείνον τον καιρό, από όλους τους χωριανούς έχαιραν μεγάλης εκτίμησης για την αντρειοσύνη τους, και η τιμή του Χαραλάμπη αποκαταστάθηκε. Ο Γιωρκάτσιος γεμάτος ντροπή ζήτησε συγνώμη και συγχώρεση, αλλά ο Χαραλάμπης δεν του έδωσε άφεση αμαρτιών, ούτε του ξαναμίλησε σε όλη του τη ζωή.

ΕΝΑΣ ΜΙΚΡΟΣ ΗΡΩΑΣ

Ο θκειος μου ο Γιώρκος είχε την μάντρα του έξω στην αυλή του παρεκκλησίου Μηχαήλ Αρχάγγελου. Ήταν μια απέραντη έκταση από καυκάλλα γη, όπου βλάσταιναν αρκόσσιηλλες και μαζιά. Τριγύρω όμως, βλάσταιναν θεόρατοι δρύες που στον ίσκιο τους ξαπόσταναν τα καλοκαίρια άνθρωποι και ζώα.

Η μάντρα ήταν κτισμένη δίπλα, σχεδόν ακουμπούσε στον τοίχο του Αγίου. Εκείνη την εποχή ολόκληρη η καυκάλλα μαζί με το εκκλησάκι ήταν ιδιοκτησία του θκειου μου που την βρήκε κληρονομιά από τους γονιούς του, αλλά αργότερα καθώς πολύ θρήσκος δώρισε ένα κομμάτι γης μαζί με το μικρό παρεκλήσι στην εκκλησία της Χλώρακας. Ο θκειος μου είχε οκτώ παιδιά, που όλοι μαζί στη δουλειά, τον βοηθούσαν. Ήταν πολύ αυστηρός μαζί τους, ήθελε με το έτσι θέλω να γίνουν καλοί και συνετοί άνθρωποι.

Εκεί λοιπόν, έξω στο εκκλησάκι δίπλα στον τοίχο, πάνω σε μια τάβλα με ένα στρώμα από κανναβάτσο με ποκαλάμες και ένα πρόχειρο σκέπαστρο επίσης από κανναβάτσο για να κόβει τη νυχτερινή νοτιά, τα καλοκαίρια ο πρωτότοκος γιος του ο Μηχάλης, κοιμόταν τις νύχτες και πρόσεχε το κοπάδι από κλέφτες καθώς εκείνον τον καιρό ένας άγνωστος ξενοχωρίτης έκανε τσάρκες και έκλεβε ζώα από μάντρες και αυλές.

Κοντά 13 χρονώ εγώ, με το ξάδερφο μου, ένα καλοκαίρι τις νύχτες, προσέχαμε το κοπάδι. Ήταν μια ανέμελη περίοδος της παιδικής μας ηλικίας χωρίς βάσανα στη κεφαλή μας, που την εργασία την είχαμε ως διασκέδαση. Μέσα στις ερημιές τις νύχτες μόνοι μας κάτω από τα άστρα τις σκοτεινές νύχτες, ξαπλώναμε χωρίς φόβο για στοισιά και αερικά, σκεφτόμασταν πως ο Αρχάγγελος Μηχαήλ μας προστάτευε αφού ο ξάδερφος μου είχε το όνομα του Άγιου Μηχάλη.

Μέσα στις ερημιές έξω από το χωριό η μάντρα, και δίπλα κάτω στους γκρεμμούς σε μια πυκνή βλάστηση γεμάτη φωλαιές αλεπούδων και επικίνδυνων τρωκτικών, ήθελε θάρρος δυο παιδιά εμείς, να κοιμόμασταν πάνω στην άγονη γη καυκάλλα γεμάτη μαζιά και αρκόσσιηλες, βιότοπος δηλητηριώδη φιδιών, που μαζί με τον αστικό μύθο πως δίπλα μέσα στο λαγούμι που ανάβλυζε αγίασμα, ζούσε ο προστάτης δράκος του νερού που έβγαινε τις νύχτες να αναζητήσει τροφή, και που προκαλούσε δέος και φόβο στις παιδικές μας καρδιές.

Παρ' όλα αυτά, εμείς το διασκεδάσαμε. Είχαμε μαζί μας ένα μαντολίνο, παίζαμε και τραγουδούσαμε, και τσουγκρούσαμε ποτήρια που είχαν μέσα νερό αντί για πσιτό. Με τη φαντασία μας πλάθαμε ιστορίες που την άλλη μέρα τις διηγούμασταν σαν αληθινές στα άλλα παιδιά...

Ήταν ξένοιαστες παιδικές εποχές που πραγματικά έως σήμερα τις αναπολούμε με νοσταλγία.

Ο ύπνος λοιπόν στην εξοχή ήταν ευεργετικός, αλλά μερικές φορές επικίνδυνος.

Ευεργετικός γιατί χαλάρωνέ τις αισθήσεις μας, γιατί μας έφερνε περισσότερο ύπνο, γιατί με το πρώτο ρόδισμα της αυγής όλα μας φαίνονται ρόδινα και χαρούμενα, γιατί στο άκουσμα των πρώτων τιπιβισμάτων, αγαλιούσαν και ευφραίνονταν οι ψυχές και οι καρδιές μας.

Επικίνδυνος γιατί υπήρχαν κίνδυνοι από αδέσποτα σκυλιά, αλεπούδες, φίδια, από την υγρασία της νύχτας, ακόμα και από τυχών επικίνδυνους κλέφτες που ορέγονταν τα πρόβατα που εμείς προσέχαμε.

Πέρασε το καλοκαίρι, ήρθε το Φθινόπωρο πήγαινε να τελειώσει κι' αυτό, και στεναχωρημένοι που θα χάναμε την ξεγνοιασιά μας, ετοιμαζόμασταν να μετακομίσουμε το κοπάδι πάνω στο χωριό, στην κυρίως μάντρα που ήταν κτισμένη και καλά μαντρωμένη με στέγαστρα για την προστασία των κτηνών από βροχές και κλέφτες, και εμείς στα σπίτια μας όπου θα ακούαμε τις παρατηρήσεις και θα υπομέναμε τους θυμούς των γονιών μας.

Ήταν μια μέρα του Μηχαήλ Αρχαγγέλου, και κατά τα μεσάνυχτα άρχισε ψιλή βροχή που όσο πήγαινε δυνάμωνε. Εμείς με βια ανοίξαμε την πόρτα στο μικρό εκκλησάκι και μεταφέραμε τον

κανναβάτσο μέσα για να προστατευθούμε. Αφήσαμε την πόρτα ανοιχτή για να έχουμε επαφή με το κοπάδι, και περιμέναμε να κοπάσει η βροχή. Η ώρα περνούσε, η βροχή όλο δυνάμωνε σηκώθηκε και ένα μπουρίνι και η βροχή έμπαινε από την ανοιχτή διπλή πόρτα και μούσκευε όλο τον εσωτερικό χώρο. Έτσι κλείσαμε τις πόρτες και ξαπλωμένοι μέσα στο σκοτάδι, ακούγαμε τον άγριο καιρό που βρηχόταν και μας φόβιζε. Στην πολλή ώρα αποκοιμηθήκαμε κουλουριασμένοι πάνω στο βρεγμένο κρεβάτι. Ξαφνικά ξυπνήσαμε από δυνατές φωνές που ακούγονταν από έξω. Ήταν άγριες και φοβερές που μας αναστάτωσαν, και αλαφιασμένοι πεταχτήκαμε όρθιοι και ανοίξαμε τις πόρτες. Αντικρύσαμε τον θείο Γιώργο έξαλλο να χειρονομεί και να φωνάζει, -πού είναι το κοπάδι, μας κλέψαν το κοπάδι. Εμείς ξαφνιασμένοι και σοκαρισμένοι στρέψαμε το βλέμμα στη μάντρα και την αντικρύσαμε άδεια από πρόβατα. Βαθύς φόβος μας κυρίεψε που μας έσφιξε τις καρδίες και μας μούδιασε ολόκληρους. Στεναχωρημένοι με την καρδιά μας να θέλει να σπάσει που δεν μπορέσαμε να προστατεύσουμε τα ζώα, και φοβισμένοι από την οργή του του θείου μου. Όταν θύμωνε ήταν πολύ σκληρός, και έδερνε άγρια τα παιδιά του.

Στο χέρι κρατούσε μια μαγκούρα και άρχισε να έρχεται προς εμάς. Γνωρίζοντας τι μας περιμένει, με μια ματιά που ανταλλάξαμε μεταξύ μας, το βάλαμε στα πόδια.

Ύστερα από πολλή ώρα και αφού διανύσαμε πολλά μίλια, μη αντέχοντας άλλο την κούραση, σταματήσαμε. Κοιτάξαμε πίσω, και καταλάβαμε ότι γλυτώσαμε.

Κάτσαμε κάτω από μια τρεμιθιά και αρχίσαμε να μιλούμε και να διερωτόμαστε ποιος έκλεψε το κοπάδι. Η στεναχώρια και ο φόβος για τιμωρία, έγινε οργή για τον κλέφτη, και απόφαση να τον ανακαλύψουμε.

-Κυριάκο, δεν ξαναπάω πίσω στ σπίτι αν δεν ανακαλύψω τον κλέφτη. Είμαι αποφασισμένος και θα κινήσω γη και ουρανό. Και όταν τον βρω, θα τον τιμωρήσω.

Μου είπε αποφασιστικά, και το πρόσωπο του έδειχνε αμετάκλητο πείσμα και θέληση.

Αφού ξεκουραστήκαμε λίγο, πήραμε τα πόδια μας και κινήσαμε δρόμο για ώρες προς την μακρινή Πέγεια έως που βράδιασε, ψάχνοντας εξονυχιστικά όλο τον παραθαλάσσιο κάμπο μήπως βρούμε ανάμεσα στα κοπάδια που συναντούσαμε γνωστά αιγοπρόβατα δικά μας.

Άπραχτοι γυρίσαμε πίσω. Ήταν πλέον αργά το βράδυ. Ποσταμένοι και πεινασμένοι, χορτασμένοι μόνο λίγο με ότι βρίσκαμε σε ρέντες και ποστάνια στο δρόμο μας, μπήκαμε στο σταυλί που

είχαμε τη λότητα, και καθισμένοι γερμένοι στον τοίχο από ξερολιθιές, αποκοιμηθήκαμε.

Το πρωί το χάραμα άνοιξα τα μάτια μου και είδα ότι ο Μηχαλάκης δεν ήταν δίπλα μου. Κατάλαβα ότι είχε φύγει για αναζήτηση του κοπαδιού και του κλέφτη, όπως είχε υποσχεθεί στον εαυτό του και σε μένα.

Σηκώθηκα και πήγα σπίτι, και εκεί βρήκα τον θεió μου να μας αναζητά. Με τους γονιούς μου μαζί, με έστησαν στον τοίχο γεμάτοι ανησυχία με ρωτούσαν που είμασταν, που είναι ο Μηχαλάκης.

Αφού τους εξήγησα, λέει ο θεióς μου.

-Ο γιος μου είναι σκληρό καρύδι, τον ξέρω καλά, μου έμοιασε. Ξέρω ότι δεν θα ξαναγυρίσει αν δεν βρει το κοπάδι. Και θα το βρει. Ξέρει κάποια ζώα καλά και θα τα αναγνωρίσει.

Πέρασαν τέσσερις ημέρες. Χασημιός ο Μηχαλάκης. Η αγωνία μας έτρωγε. Ήταν καλά; Τι έτρωγε; Θα έβρισκε το κοπάδι, ή θα τον χάναμε κι αυτόν καθώς ξέραμε το πείσμα του και την ξεροκεφαλιά του;

Την Πέμπτη μέρα αργά το δείλι, άκουσα την πόρτα να χτυπά. Πετάχτηκα όρθιος σίγουρος πως ήταν ο Μηχαλάκης. Άνοιξα το παράθυρο, και ναι, ήταν αυτός. Ταλαιπωρημένος, καταϊδρωμένος, πεινασμένος και σκελετωμένος, αλλά με λαμπερό πρόσωπο από ικανοποίηση, μου είπε,

Κυριάκο, βρήκα το κοπάδι, θέλω να έρθεις μαζί μου να με βοηθήσεις.

Είχε οργώσει περπατητός τη μισή Πάφο ώσπου σε μια μάντρα μέσα σε μια ρεματιά στο χωριό της Μαραθούνας, ανακάλυψε το κοπάδι μαντρωμένο και δύο άγρια σκυλιά να το φυλάνε.

Πάνω στο τραπέζι είχε δύο οκάδες κρέας που έφερε ο πατέρας μου για να μαγειρέψουμε, και αφού το πήραμε το κόψαμε κομμάτια για να τα δώσουμε στα σκυλιά, να τα ξεγελάσουμε. Πήραμε και δυο μαγκούρες προς υπεράσπιση μας αν χρειαζόταν, και ξεκινήσαμε για την μακρινή Μαραθούνα. Όσο να ετοιμαστούμε και να καταστρώσουμε σχέδιο δράσης, η νύχτα είχε προχωρήσει καλά. Ξημερώματα, φτάσαμε στα μακρινά μέρη. Με τις μαγκούρες έτοιμες, κοντέψαμε στη μάντρα και τα σκυλιά μόλις μας μυρίστηκαν, άρχισαν να γαυγίζουν. Ένα ένα άρχισα εγώ να τους ρίχνω τα κομμάτια κρέας και αυτά πεινασμένα όρμηξαν να τα καταβροχθίσουν.

Ο Μηχαλάκης πήγε στο καγκέλι και το άνοιξε, και οδήγησε το κοπάδι έξω.

Δίπλα από μια πρόχειρη καλύβα που υπήρχε, άνοιξε η πόρτα και βγήκε έξω ένας βρακάς. Άρχισε να φωνάζει τι κάνουμε, και ο Μηχαλάκης του απάντησε,

-Ήρθαμε να πάρουμε το κοπάδι που μας έκλεψες. Φώναξε τα σκυλιά σου και άφησε μας να

πάρουμε το κοπάδι μας, γιατί αν αρνηθείς, θα σε σκοτώσουμε στο ξύλο.

Ο βρακάς ίσως από φόβο, ίσως γιατί πιάστηκε στα πράσα, φώναξε τα σκυλιά, και μας άφησέ να πάρουμε το κοπάδι.

Με τες ώρες οδηγούσαμε το κοπάδι μέσα από κάμπους και χωράφια αφήνοντας το ταυτόχρονα να βοσκήσει, και το οδηγήσαμε στο χωριό. Φτάνοντας, θέλοντας να δείξουμε τον θρίαμβο μας, το οδηγήσαμε προς την μάντρα τους μέσα από τον κεντρικό δρόμο σαν παρέλαση. Οι νυκοκυραίοι έβγαιναν έξω και μας χειροκροτούσαν.

Και εγώ με το φίλο μου ακολουθούσαμε κορτωτοί και περήφανοι γεμάτοι χαρά για την απρόσμενη υποδοχή. Λίγο παρακάτω είδαμε τον θειό μου να τρέχει να μας συναντήσει με ανοιχτές αγκάλες και αυτός χαρούμενος, αλλά περισσότερο ευτυχισμένος και περήφανος για τον κανακάρη γιό που γέννησε.

Ο ΣΕΡ ΓΟΥΛΣΛΕΪ ΚΑΙ Ο ΒΟΣΚΟΣ

Πριν τόσα πολλά χρόνια, την Κύπρο πούλησαν στους Άγγλους οι Τούρκοι. Ήταν μια διμερή σύμβαση που συνομολογίθηκε το 1878 μεταξύ Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και Αγγλίας με χαρακτήρα αμυντικής συμμαχίας. Η παραχώρηση αυτή έγινε με σκοπό η δεύτερη να γίνει σύμμαχος της πρώτης ενάντια της Ρωσίας που απειλούσε την κυριαρχία της Οθωμανικής αυτοκρατορίας.

Στην Κύπρο οι κάτοικοι δέχτηκαν τους Άγγλους Αποικιοκράτες ως ελευθερωτές που τους γλύτωσαν από τα σκληρά δεσμά των Τούρκων.

Πρώτος κυβερνήτης - Ύπατος Αρμοστής της Κύπρου διορίστηκε ο υποστράτηγος

σερ Γούλσλεϋ τον οποίο υποδέχθηκε και προσφώνησε «κατά χρέος το ευ παρέστης» ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου Σωφρόνιος Γ΄ ως εκκλησιαστικός και εθνικός ηγέτης του Ελληνικού πληθυσμού, βεβαιώνοντάς τον ότι:

-Η Κύπρος οικείται υπό λαού φιλησύχου και ευαγώγου, όστις δεν αρνείται την καταγωγήν και τους πόθους του, και επιθυμεί να εθισθή εις την οδόν την ευθειάν, εις την οδόν δηλονότι της αληθείας, του καθήκοντος και της ελευθερίας. Αποδεχόμεθα την μεταπολίτευσιν τοσούτω μάλλον καθ' όσον έχομεν την πεποίθησιν ότι η Μεγάλη Βρεταννία θα βοηθήση την Κύπρον, ως έπραξε

και περί των Ιονίων Νήσων να ενωθή με την μητέρα Ελλάδα, με την οποίαν φυσικώς συνδέεται. Αυτή η απλή αλλά μεστή περιγραφή του λαού της Κύπρου κέντρισε το ενδιαφέρον του ύπατου αρμοστή, ο οποίος στον επόμενο καιρό, φρόντισε να περιέλθει διάφορους τόπους που ζούσαν απλοί χωρικοί για να διαπιστώσει ιδίοις όμμασι αυτόν τον λαό που παρέμενε πιστός στα εθνικά ιδεώδη της πατρίδας του ύστερα από πολλούς αιώνες σκλαβιάς στους Φράγκους, στους Γενουάτες και στους Οθωμανούς.

Ο σερ Γούλσλεϋ ήταν κυνηγός και του άρεσε να τριγυρνά τα όρη και κυνηγώντας να γυμνάζει το σώμα του και να έχει την υγεία του. Μια φορά που πήγε σε ένα βουνό κοντά στο Πισσούρι, βρήκε μια μάντρα με ένα καλύβι δίπλα που έβγαινε καπνός από τη τσιμινιά. Ποσταμένος και διψασμένος πλησίασε, και φώναξε αν ήταν κάποιος μέσα. Βγήκε από το καλυβάκι μια βόσσιαινα γυναίκα, και του είπε,

-Κάτσε να ξαποστάσεις, κάτσε να σου βάλω να φάγεις και να πιείς.

Κάθησε ο ξένος, τον φίλεψε με όλα τα καλά η καλή νοικοκυρά, ώσπου πέρασε λίγη ώρα και επέστρεψαν στη μάντρα ο άντρας της με τους γιούδες του και τα πρόβατα.

Οι γιοι του βοσκού ήταν δώδεκα υπέροχοι νέοι ο ένας ομορφότερος και καλύτερος του άλλου, πα-

λικάρια, με λεβέντικη κορμοστασιά και σπιθοβό-
λα μάτια.

Άμα τους είδεν ο σερ Γούσλεϋ, ρώτησε τον βο-
σκό ποιοι είναι αυτοί οι ωραίοι νέοι, και ποια είναι
η καταγωγή τους και πόθεν έρχονται.

Ο βοσκός του είπε,

-Εν οι γιούες μου,

Και ο σερ Γούσλεϋ του αποκρίθηκε,

-Μα δεν γίνεται, δεν σου μοιάζουν, εσύ δεν είσαι
έτσι όμορφος, ούτε έτσι λεβέντης.

Ο βοσκός στεναχωρημένος που δεν τον πίστεψε
ο υψηλός επισκέπτης, του αποκρίθηκε,

-Μα σερ Εγγλέζε, έν να καταδεχτώ να σε περι-
παίξω; Λαλώ σου ούλλην την αλήθκιαν, θέλω να
με πιστέψεις, εν αντροπή μου να σε περιπαίξω.

-Τότε πές μου πως κατάφερες να είναι όλοι τό-
σον ωραίοι, διότι αν υπάρχει τρόπος πρεπει να
τον μάθω και εγώ,

απαντήσεν ο σερ Γούσλεϋ, και ο βοσκός του
αποκριθηκε,

-Τρώω τριών ημερινών, πίνω τριών χρονών,
τσιαι κάμνω μιαν φοράν τον μήναν.

Έμεινεν ο εγγλέζος να σκέφτεται και να συλλο-
γιέται, ήταν η απάντηση μια σπαζοκεφαλιά και
δεν έβρισκε την απάντηση, γι αυτό ύστερα από
πολλή σκέψη παρακάλεσε τον βοσκό να του ε-
ξηγήσει,

-Μετά χαράς άρχοντα μου να σου εξηγήσω,
τριών ημερινών εννοώ το ψωμί που για να το

φάγω πρέπει να περάσουν τρεις ημέρες απ' όταν ψηθεί στο φούρνο, τριών χρονών εννοώ το παλαιόν κρασί, γιατί να ξέρεις άρχοντα μου, ώσπου παλιηνήσκει δυναμώνει τσαι είναι ωφέλιμο, μιαν φοράν τον μήναν εννοώ ότι ππέφτω με την γεναίκαν μου τσαι για τούτον κάμνω έτσι δυνατά παιθκιά.

Ο σερ Γούλσλεϋ κατάλαβε ότι ήταν καλή η ιδέα του βοσκού, και σκέφτηκε να την εφαρμόσει ο ίδιος, σκέφτηκε ακόμα να το εισηγηθεί στη βουλή των Λόρδων ώστε να παροτρύνουν τους Εγγλέζους να πράττουν τοιουτοτρόπως ώστε τα Εγγλεζόπουλα να γενιούνται όμορφα, δυνατά και έξυπνα...

Όμως, δεν υπάρχουν πληροφορίες εάν έπραξε τοιουτοτρόπως.

Η ΤΡΕΛΛΗ

Η Ξενού ήταν πλουσιοκόρη και μοναχοπαίδι, και ήταν από τις ελάχιστες γυναίκες που τέλειωσε σχολαρχείο. Πολύ περήφανη για τη μόρφωση της, αλλά συνάμα και πολύ εγωίστρια, καμάρωνε για την καταγωγή της και έβλεπε τον υπόλοιπο πληθυσμό αφ υψηλού καθώς ένιωθε πως άνηκε σε ανώτερη κοινωνική τάξη.

Σεβόταν τους γονείς της και ήταν υπάκουη σε αυτούς, έτσι από μικρή έμαθε το ίδιο να τη σέβονται και να την εκτιμούν οι άλλοι, συμπεριφορές που πήγάζαν όπως πίστευε, ένεκα της ανώτερης καταγωγής της και εκ της μορφώσεως της, καθώς και της προσωπικότητάς της. Ήταν καλή Χριστιανή και αγαπούσε και εφάρμοζε το νόμο του Θεού, ήταν ηθική και αγαπούσε το δίκαιο. Πίστευε πως όλες οι αρετές ήταν χαρισμένες εκ γενετής σε αυτήν.

Ήταν λοιπόν ευχαριστημένη και ευτυχισμένη αγαλλιούσε η ψυχή της γνωρίζοντας το σεβασμό που ενέπνεε.

Οι γονείς της το ίδιο περήφανοι την είχαν καμάρι και την προόριζαν να την καλοπαντρέψουν με ένα εξ ίσου από καλή οικογένεια παλικάρι. Από ενωρίς ξεκίνησαν να ετοιμάζουν την προίκα της, και όταν πλέον ήταν σε ηλικία για γάμο, τα προικιά της πλουσιοπάροχα ήταν έτοιμα να μοιρα-

στούν στη νύφη και στον κατάλληλο ευρεθώντα γαμπρό.

Και όταν παρήλθε καιρός και η Ξενού έτοιμη πλέον για παντρεία, αυτοί σίγουροι για το τι ήθελε συμβεί, μεταξύ τους συζητούσαν ποιον γαμπρό θα επέλεγαν.

Όμως άλλαι αι βουλαί του Θεού, και άλλαι των ανθρώπων.

Μια απρόσμενη συμφορά τους πλάκωσε και έπεσαν από τα σύννεφα, όταν τους είπε πως αγαπούσε ένα παλικάρι και ήθελε να τον παντρευτεί, και ποιος ήταν αυτός; Ένας αχαΐρευτος ομορφονιός από ξένα μέρη που από φήμες έμαθαν πως ήταν προικοθήρας, άνεργος, χαρτοπαίκτης και τυχοδιώκτης.

Χωρίς δεύτερη σκέψη την αποπήραν, και για να τη συνετίσουν, να τη τιμωρήσουν και να τη συμμορφώσουν, την κλείδωσαν στη κάμαρη της για κάμποσες μέρες.

Αυτή όμως κυριευμένη από μεγάλο έρωτα, δεν υποχωρούσε. Έμεινε μέσα κλεισμένη να κλαίει και να οδύρεται, χωρίς να τρώει ούτε να πίνει.

Και καθώς μέρες πέρασαν και αυτή έστηνε γινάτι, οι γονιοί της φοβούμενοι για την υγεία της, την αποφυλάκισαν.

Η Ξενού αποφασισμένη να ζήσει την μεγάλη της αγάπη, αν και γνωρίζοντας τον πόνο που θα προκαλούσε, αν και γνωρίζοντας ότι με την πράξη της θα έχανε πλούτη, περιουσίες, χρήματα και

θα εξέπεμπτε της κοινωνικής της θέσης για την οποία ήταν τόσο υπερήφανη, το έσκασε και πήγε να βρει τον μορφονιό της.

Στη μεγάλη πόλη όμως όπου μετοίκισε με τον αγαπημένο της, δυστυχώς πολύ λίγο καιρό πρόλαβε να ζήσει τον μεγάλο έρωτα. Ο αχαΐρευτος ομορφονιός όταν κατάλαβε πως η Ξενού δεν επρόκειτο να λάβει κληρονομιά, άρχισε να την παραμελεί, και σιγά σιγά να απομακρύνεται από κοντά της, ώσπου μια μέρα την εγκατέλειψε και την άφησε μόνη της παρατημένη μέσα στα ξένα μέρη.

Και η δύστυχη η Ξενού με καταρρακωμένη την περηφάνια της και την αξιοπρέπεια της, έμεινε μονάχη να παλεύει για τη ζωή της, χωρίς καμιά φορά να σκεφτεί να πάει πίσω στους γονιούς τους και να ζητήσει ήμαρτον. Ο εγωϊσμός της ήταν μεγάλος και δεν επρόκειτο ποτέ μα ποτέ να πάει πίσω στο χωριό της και όλοι να την ιδούν πως κατάντησε και πόσο χαμηλά έπεσε.

Και έμεινε η δύστυχη με την καρδιά ραγισμένη να ξενοδουλεύει για ένα μεροκάματο, για ένα κομμάτι ψωμί.

Μα ο καιρός όσο περνούσε, η αγάπη της μετατρεπόταν σε μίσος. Και το μίσος μετατράπηκε σε μεγάλη έχθρα και επιθυμία για εκδίκηση. Της έγινε έμμονη ιδέα, ήθελε να τον βλάψει. Κουρασμένη τα βράδια στο κρεβάτι, δεν μπορούσε να κοιμηθεί, κατέστρωνε σχέδια με τη φαντασία της

πως να τον βλάψει, πως να κορέσει η καρδιά της εκδίκηση, πως να χορτάσει το ανείπωτο μίσος που κυριάρχησε στο είναι της και της έγινε έμμονη ιδέα. Ήταν αποφασισμένη να γίνει φόνισσα, έπρεπε οπωσδήποτε να τον τιμωρήσει.

Και όσο ο καιρός περνούσε, και ενώ συνέχεια η απόφαση της ενισχυόταν τι πλέον να κάμει, μια μέρα έμαθε πως τον σκότωσαν άλλοι, εγκληματίες τοκογλύφοι που τους χρωστούσε.

Ο θυμός της ήταν μεγάλος γιατί τον σκότωσαν άλλοι και όχι η αυτή, έτσι αλαφιασμένη πήρε τις στρατές και μονολογούσε για την αδικία των ανθρώπων που δεν άφησαν την ίδια να το κάμει. Περπατούσε και μονολογούσε και η ψυχή της ήταν σε αναβρασμό και το μυαλό της ήθελε να κάμει έκρηξη και να σπάσει το κρανίο της.

Στη κηδεία οι παρευρισκόμενοι είδαν μια τρελή να στέκει πάνω στο μνήμα με το φέρετρο μέσα, να φτύνει και να καταριέται τον νεκρό. Την απομάκρυναν με το ζόρι, και αυτή σκυφτή έφυγε πιότερο αποτρελαμένη.

Όμως η ψυχή της δεν θα ησύχαζε, ήταν αποφασισμένη να τον τιμωρήσει έστω και μετα θάνατον.

Έτσι μια νύχτα σκοτεινή, ξαφνικά ξύπνησε από τον ύπνο της και χαρούμενη παραλαλούσε πως βρήκε τον τρόπο να εκδικηθεί.

Την άλλη μέρα την βρήκαν κρεμασμένη σε ένα χοντρό κλαδί μιας συκαμινιάς. Και πάνω στο

σκαμνί που είχε ανέβει για να κρεμαστεί, βρήκαν ένα σημείωμα.

«Σκοτώνομαι για να πάω στον άλλο κόσμο να βρω την αχρεία ψυχή του και να την τιμωρήσω». Την άλλη μέρα οι εφημερίδες έγραψαν ότι σάλεψε το μυαλό της με την εμμονή που είχε για εκδίκηση, έτσι που πίστεψε πως με αυτό τον τρόπο θα απέδιδε τη δική της δικαιοσύνη.

Υπάρχει ένας θρύλος για το Θεό

Είναι μια μορφή, ένας γέρος, ένας άντρας, ο οποιοσδήποτε που κάθεται σ' ένα παγκάκι δίπλα μας, οπουδήποτε, και τότε απρόβλεπτα του παρουσιάζεται η μοίρα του. Συμβαίνει μια συνάντηση, και εκεί ίσως κρίνονται όλα. Μια ευκαιρία ζωής που κάθε άνθρωπος αποζητά, και αμέσως όλα εξαρτώνται από τη συμπεριφορά του καθενός. Για καλή τύχη ή για ατυχία.

Είναι ο αγαθός Θεός που θέλοντας να βοηθήσει τους ανθρώπους παρουσιάζεται στον καθένα μας έστω και μια φορά σε όλη τη ζωή μας με άλλη μορφή, θέλοντας να δοκιμάσει τα αισθήματα και τη ψυχή μας δίνοντας μια ευκαιρία που μόνο από εμάς εξαρτάται αν θα την αδράξουμε ή αν θα την αφήσουμε να μας προσπεράσει.

Όλα εξαρτώνται πως θα αντιδράσουμε στη τυχαία συνάντηση, τι θα κάνουμε, τι θα πούμε.

Ζούσε σε μια μικρή πόλη ένα άνδρας και είχε όνειρο ζωής, επιθυμία και μοναδικό σκοπό τρία πράγματα. Να βρει μια καλοπληρωμένη δουλειά, να παντρευτεί μια πολύ όμορφη γυναίκα, και να γίνει διάσημο πρόσωπο στη κοινωνία.

Έτσι λοιπόν με στόχο αυτά, κατ' αρχάς προσπάθησε μέσω συνεντεύξεων να βρει την κατάλληλη εργασία που επιθυμούσε.

Σε μια συνέντευξη που τον κάλεσαν για μια πολύ καλή δουλειά, στο δρόμο που πήγαινε συνάντη-

σε στο δρόμο στο έδαφος πεσμένο έναν άνθρωπο που έδειχνε ανήμπορος. Πολύ τον λυπήθηκε, αλλά βιαστικός καθώς ήταν, δεν έσκυψε να τον βοηθήσει. Μόνο τον προσπέρασε βιαστικός θέλοντας να φανεί συνεπής στο ραντεβού του. Ευχόμενος να βρεθεί κάποιος άλλος καλός άνθρωπος να τον βοηθήσει, πήγε με συνέπεια στην ώρα του στο ραντεβού, αλλά δυστυχώς αν και κατά τη γνώμη του πήγε καλά η συνέντευξη, δεν προσελήφθηκε.

Μια άλλη φορά, μια όμορφη καλοκαιρινή νύχτα, ενώ σεργιάνιζε στους δρόμους της πόλης, συνάντησε ένα μικρό περιπλανώμενο θιάσο που έδινε παράσταση. Σταμάτησε και παρακολούθησε για ώρα τους ηθοποιούς να παίζουν το έργο. Όταν η παράσταση τέλειωσε και κίνησε να φύγει, ένωσε ένα άγγιγμα στον ώμο. Γύρισε και αντίκρισε μια ηθοποιό του θιάσου που φορούσε μάσκα και θέλοντας κουβέντα μαζί του, τον ρώτησε αν του άρεσε η παράσταση. Όμως αυτός νομίζοντας πως ήθελε να της δώσει χρήματα για την παράσταση, γύρισε χωρίς να πει τίποτα χωρίς να χαμογελάσει, ακόμα και χωρίς να την κοιτάξει στα μάτια και έφυγε.

Μια βροχερή νύχτα στο γυρισμό για το σπίτι του πολύ κουρασμένος, άκουσε μια μουγκή κραυγή. Ήταν μια γυναίκα που καθόταν μες τη βροχή σε ένα παγκάκι και έκλαιγε. Μόλις τον αντίκρισε του φώναξε καθώς ήθελε λίγη κουβέντα, να πει τον

πόνου της γιατί ήταν πολύ λυπημένη και στεναχωρημένη και ήθελε μια παρηγοριά, ήθελε να βγάλει τον πόνο της έξω. Όμως αυτός μη θέλοντας να στέκει στο κρύο, και βιαστικός να μπει στη θαλπωρή του σπιτιού του την προσπέρασε και συνέχισε το δρόμο του.

Τα χρόνια πέρασαν, και η ζωή του τέλειωσε και γέρος πλέον χωρίς να πραγματοποιήσει τα όνειρά του, απεβίωσε εις Κύριον. Πέθανε μόνος του και καθώς δεν ήταν κακός άνθρωπος, πήγε στον Παράδεισο. Στη πύλη του Παραδείσου, έπιασε κουβέντα με τον Άγιο Πέτρο, και στη φιλία τους επάνω που δημιουργήθηκε, εξέφρασε το παράπονο, γιατί η ζωή του εξελίχθηκε άθλια, χωρίς να πραγματοποιηθεί κανένα από τα λιγοστά του όνειρα. Και ερώτησε γιατί ο καλός Θεός δεν τον βοήθησε.

Τότε η φωνή του Θεού ακούστηκε προς απάντηση του να λέει,

-άνθρωπε μου, εγώ προσπάθησα να σε βοηθήσω, αλλά εσύ δεν άπλωσες το χέρι σου να αδράξεις τη βοήθεια μου.

-Μα πως με βοήθησες και εγώ αρνήθηκα; Ποτές μου δεν κατάλαβα κάτι τέτοιο, εξήγησε μου σε παρακαλώ.

Και του απάντησε ο καλός Θεός και του εξήγησε ότι τη βοήθεια που δίνει στους ανθρώπους, δεν την δίνει άμεσα, αλλά έμμεσα ως μορφή δοκιμασίας ώστε να φανεί ο εσωτερικός τους εαυτός,

και η πραγματική τους φύση. Και μόνο από αυτούς εξαρτάται η επιβράβευση τους ή όχι, ανάλογα πως θα αντιδράσουν.

Και του είπε πως,

Όταν πήγε σε συνέντευξη για την εργασία που επιθυμούσε, ο αβοήθητος άνθρωπος που συνάντησε στο δρόμο του και χρειαζόταν ένα χέρι, ήταν ο διευθύνων σύμβουλος της εταιρίας που θα τον προσλάμβανε.

Όταν στο δρόμο συνάντησε ένα θίασο και μια ηθοποιός τον έπιασε κουβέντα, ήταν μια πανέμορφη γυναίκα που τον ερωτεύτηκε κεραυνοβόλα και αν αυτός έμενε να την ακούσει, θα εξελισσόταν ένα ειδύλλιο με ευτυχισμένο μέλλον.

Όταν σε ένα παγκάκι μια βροχερή νύχτα συνάντησε μια θλιμμένη γυναίκα που ήθελε παρηγοριά και μια καλή κουβέντα, αυτή ήταν μια διάσημη συγγραφέας που θα την ενέπνεε και θα τον ανέφερνε σε ένα μυθιστόρημα της ως κεντρικό ήρωα και θα γινόταν παγκόσμια διάσημος.

Υ.Γ. Όταν αφουγκραζόμαστε γύρω μας τον κόσμο, θα μας δοθούν ευκαιρίες, και για να τις αδράξουμε πρέπει πρώτα οι ίδιοι όχι μόνο να θέλουμε, αλλά και να προσφέρουμε.

ΤΟ ΡΙΖΑΡΙ ΣΤΟ ΠΗΛΟ

Η ελπίδα της Ανάστασης συντηρεί και τρέφει τους χριστιανούς. Ο Θεός τρεις μέρες έμεινε στον Κάτω Κόσμο, αλλά νίκησε και συνέτριψε το θάνατο. Και εμείς εις ανάμνηση, κάθε Πάσχα βάφουμε τα αυγά κόκκινα για να ενθυμούμαστε το μέγα γεγονός.

Ο Κοκκινολαίμης είναι ένα πτηνό που ευκολότερα το ακούμε παρά το βλέπουμε. Η ονοματολογία του προέρχεται από το χαρακτηριστικό χρώμα του λαιμού του και του στήθους του. Είναι από τα λίγα είδη που κελαηδούν τον χειμώνα και έχει μελωδικό και μελαγχολικό κελάηδημα. Στην Κύπρο είναι χειμερινός επισκέπτης από τον Οκτώβρη μέχρι τον Μάρτη, όμως σε ένα τόπο στον Πηλό της Χλώρακας, παλιά ενδημούσε ολοχρονίς

Ο θρύλος λέει ότι, όταν ο Ιησούς πέθαινε στο σταυρό, ο κοκκινολαίμης που τότε είχε καφέ χρώμα, πέταξε προς το μέρος του και τραγούδησε στο αυτί του για να τον παρηγορήσει στον πόνο του. Το αίμα από τις πληγές του Ιησού χρωμάτισαν το στήθος του πουλιού, και από τότε όλοι οι κοκκινολαίμηδες πήραν το σημάδι του αίματος του Χριστού επάνω τους. Ιστορίες που διηγούνται οι πρωτινοί, θέλουν τους κοκκινολαίμηδες να έρχονται από τον Γολγοθά με τη βοήθεια των νότιων ανέμων και να ενδημούν για πάντα

στο κόλπο του Πηλού. Από τότε το χώμα στο τόπο αυτό βάφτηκε κόκκινο και ως μέχρι πρόσφατα που ξεχερσώθηκε από τους επιχειρηματίες γης, υπήρχε εκεί για να θυμίζει το θρύλο.

Ο Πηλός είναι ένας κολπίσκος στη θάλασσα της Χλώρακας, που όμως καθώς γεωγραφικά είναι ανοιχτός προς τη μεριά της Ελλάδας όπου βγαίνουν μεγάλες τρικυμίες, τα κύματα θεόρατα εισέρχονται εντός και με δύναμη σπάζουν και κατατρώγουν τη στεριά.

Η ακτή στο μέρος είναι κυρίως χωμάτινη και όταν τα κύματα βγαίνουν έξω, αλλά και καθώς όταν με δυνατή βροχή τα χώματα κατεβαίνουν με τους χειμάρρους και σμίγουν με τη θάλασσα, η ακτή γίνεται θολή και λασπώδης, γίνεται πηλός, έτσι οι παλαιοί κάτοικοι ονομάτισαν τον τόπο Πηλό.

Στα πολλά χρόνια αυτής της φυσικής διεργασίας στη περισσότερη ακτή τα χώματα χάθηκαν, και ένας ψηλός γκρεμός σχηματίστηκε και έμεινε να στέκει ψηλός με τις σχισμάδες στα τοιχώματα γεμάτες άγρια βλάστηση και με δένδρα βλαστημένα οριζόντια που έγερναν προς τη θάλασσα σχηματίζοντας ένα παράξενο και απόκοσμο τοπίο που φάνταζε φοβικό και μυστηριώδες. Από τη βάση του γκρεμού μέχρι μέσα στη θάλασσα ήταν σπαρμένα μεγάλα βράχια ριγμένα το ένα πάνω στο άλλο κατάμαυρα από την τριβή τους με τα άγρια κύματα, που σχημάτιζαν δύσκολους

δρόμους, που όμως δεν εμπόδιζαν τους ανθρώπους να τους χρησιμοποιούν.

Ήταν μονοπάτια δύσκολα και επικίνδυνα που οδηγούσαν στη νότια πλευρά του κόλπου όπου υπήρχε πυκνή βλάστημένη χλωρίδα.

Καλαμιώνες, βάτα και άλλα είδη βλάσταιναν πάνω σε κατακόκκινο χώμα που δεν μπόρεσαν τα κύματα και η διάβρωσή να παρασύρουν στη θάλασσα. Ήταν το χώμα εκείνο το ποτισμένο με το αίμα του Χριστού που έφεραν μαζί τους τα κόκκινα πουλιά, οι κοκκινολαίμηδες.

Και μέσα σε αυτό το χώμα βλάσταιναν αλιζάρια κάτι τεράστιοι θάμνοι που είχαν κόκκινες ρίζες. Και κάθε Πάσχα την Μεγάλη Τετάρτη, τα μικρά παιδιά διάβαιναν τα δύσκολα μονοπάτια στο κόλπο του Πηλού, και πήγαιναν να σκάψουν στο κόκκινο χώμα να μαζέψουν ρίζες ώστε καθώς απαιτούσε το έθιμο τη Μεγάλη Πέμπτη μετά την εκκλησία οι μανάδες τους και οι γιαγιάδες τους έβαφαν κόκκινα Πασχαλινά αυγά.

Μια φορά, ο τρελός του χωριού πήγε εκεί να μαζέψει ριζάρι. Ήταν στην άκρη του γκρεμού και έσκαφτε το χώμα να βγάλει τις ρίζες. Ανακάλυψε κάτι χοντρές, και τρυφερές, και ευχαριστημένος σκέφτηκε πως η μάνα του θα του έλεγε μπράβο.

Ξαφνικά όμως από το θάμνο πετάχτηκε ένα απάισιο φίδι κίτρινο και φαρμακερό έτοιμο να του ορμήξει καθώς το είχε ενοχλήσει από τη φωλαιά του. Φοβισμένος και ξιπασμένος, έγειρε να το

αποφύγει, και με τη κίνηση, έπεσε στο γκρεμό. Όμως τα αντανακλαστικά του ήταν καλά, και πιάστηκε από τα κλαδιά ενός θάμνου ο οποίος γέρνοντας μαζί του τον συγκράτησε και έπεσε με λιγότερη ορμή πάνω στα άγρια βράχια που ήταν από κάτω. Πληγωμένος και πονεμένος, είδε το αίμα του να ρέει κατακόκκινο από το σώμα του που είχε σκιστεί και γδαρτεί από τη πτώση. Και ο τρελός αντί να στεναχωρηθεί για τα πάθη του, περισσότερο στεναχωρήθηκε που δεν θα μάζευε τις παχουλές κατακόκκινες ρίζες του ριζαριού και δεν θα είχε τον έπαινο της μάνας του. Η διαδικασία για το βάψιμο ήταν απλή. Κοπάνιζαν τις ρίζες του ριζαριού σε χτοσιέρι. Και τις έβραζαν σε νερό για 10 λεπτά και στη συνέχεια το άφηναν να κάτσει για 2-3 ώρες ή και όλη τη νύχτα. Το πρωί το σούρωναν και κατόπιν πρόσθεταν μέσα τα αυγά και τα έβραζαν για 15 λεπτά προσθέτοντας μισό ποτήρι του κρασιού ξύδι και νερό ίσα που τα έχωνε.

ΟΤΑΝ ΘΕΛΕΙ Η ΠΕΘΕΡΑ

Μετά την Τούρκικη εισβολή και τον πόλεμο του 1974 η οικονομία της Κύπρου όπως ήταν φυσικό καταστράφηκε σχεδόν ολοσχερώς. Πολλοί άνθρωποι ξενιτεύτηκαν άλλοι δια παντός, πολλοί για να δουλέψουν σε ξένες χώρες κυρίως στις Αραβικές, και άλλοι στα καράβια.

Αλλά η πλειονότητα του πληθυσμού στράφηκε στο πρωτογενή τομέα εργασίας. Τα πρώτα χρό-

νια όλα δύσκολα, πολλοί καταστηματαρχες έκλειναν τις επιχειρήσεις τους καθώς ο κόσμος ψώνιζε μόνο τα προς το ζην, ο τουρισμός ήταν ελάχιστος από το φόβο εχθροπραξιών, και η προσπάθεια επιβίωσης και ανάκαμψης πολύ σκληρή.

Αλλά το αγωνιστικό πνεύμα των Κυπρίων και η εγκάρτηση στα δεινά τους, βοήθησε σιγά σιγά η οικονομία να αναπτυχθεί με ραγδαίο τρόπο. Ξοδεύοντας μόνο για τα απαραίτητα καθώς οι δουλειές λιγοστές και τα χρήματα λιγότερα, προσπαθούσαν να ανταπεξέλθουν και να ορθοποδήσουν.

Έτσι έκαναν τη συμφορά πρόκληση για επανάκτηση των χαμένων κόπων τους, και επιδόθηκαν κυρίως στη Γεωργία, στο πατροπαράδοτο αυτό επάγγελμα των προγόνων τους. Με το θερμό κλίμα του τόπου και τα εύφορα εδάφη, κατάφεραν οι παραγωγοί να παράξουν πρώιμα προϊόντα για την ντόπια αγορά καθώς και για εξαγωγή.

Έτσι εγώ τυχερός, ερχόμενος από τα καράβια και έχοντας κάποιες οικονομίες, μαζί με τον πατέρα μου ασχολήθηκα με το επάγγελμα του πράτη. Αγόραζα τα Γεωργικά προϊόντα και τα μεταπωλούσα στις άλλες επαρχίες. Η δουλειά πολλή, αλλά και εξ ίσου σκληρή.

Ολημερίς φόρτωνα καθημερινά εκτός Σαββάτου και ολονυχτίς ταξίδευα στη Λευκωσία για να με-

ταφέρω τα προϊόντα. Κάθε Σάββατο φρόντιζα να ξεκινώ ενωρίς το ταξίδι της επιστροφής, και φτάνοντας στο Κτήμα την άραξα στο καφενείο – σουβλατζίδικο του Μωυσή. Ευρισκόταν δίπλα στο παζάρι, στην οδό Πάφου Χρυσάνθου ενός κεντρικού δρόμου που ήταν στεγασμένα τα πλείστα καταστήματα όλων των λογίων της εποχής εκείνης.

Κάθε Σάββατο ο δρόμος γέμιζε κόσμο από όλα τα χωριά, γιατί οι χωρικοί πάντα αυτή τη μέρα άφηναν τις δουλειές τους, έβαζαν τα καλά τους και με τα λεωφορεία κατέβαιναν είτε για να πουλήσουν τα προϊόντα τους, είτε για να ψωνίσουν. Στο δρόμο αυτό που συνόρευε με το παζάρι, κάθε τέτοια φορά γινόταν το αδιαχώρητο. Έτσι μου άρεσε να κάθομαι στο απέναντι πεζοδρόμιο του Μωυσή ο οποίος έβαζε μια μεγάλη σειρά καρέκλες απέναντι που είχε το μαγαζί, ένα μικρούτσικο μαγαζί που αυτός έψηγε σουβλάκια και η καλή γυναίκα του σέρβιρε καφέδες, αναψυκτικά, λεμονάδες, τριαντάφυλλα και μουχαλλεπιά.

Εκεί συναντιόμουν με φίλους και τρώγοντας ή πίνοντας, χαζεύαμε και φλερτάραμε τα νεαρά κορίτσια που πήγαινε-έλα, ήθελαν να εκθέσουν την ομορφιά τους και τα κομψά φορέματα που ντύνονταν εκείνη τη μέρα. Τα φλερτ γίνονταν διακριτικά χωρίς οι νέοι να ενοχλούν τις νέες παρα μόνο παίζοντας με τις ματιές, καθώς εκείνες τις εποχές συνήθως πίσω ακολουθούσε και κά-

ποιος αδερφός για να τις προσέχει. Έτσι όταν σε κάποιων νεαρών τα κορίτσια ενέδειναν εξ αποστάσεως, τα παντρολογήματα γίνονταν με προξενιό. Πολλοί γνωστοί μου παντρεύτηκαν δι αυτού του τρόπου, το ίδιο έλαχε και σε μένα παρ'όλο που ταξίδευσα σε πολλές χώρες όπου αυτά τα ήθη ήταν ξεπερασμένα.

Δίπλα από το σουβλατζίδικο ήταν ένα μικρό κατάστημα που πουλούσε παπούτσια. Ένα Σάββατο είδα μέσα να στέκει μια πανέμορφη κοπέλα που αμέσως με εντυπωσίασε. Ήταν μελαχρινή με κατάμαυρα μακριά μαλλιά και συνεσταλμένο ύφος. Αμέσως ρώτησα τους φίλους μου και μου είπαν πως ήταν η κόρη του μαγαζάτορα και πως τώρα που τέλειωσε το γυμνάσιο ερχόταν και βοηθούσε τους γονείς της. Αλλά να μην ελπίζω μου συμπλήρωσαν, γιατί ήταν πολύφερνη νύφη, και οι γονείς της θα ενδιαφέρονταν μόνο για μια καλή τύχη.

Σκέφτηκα μέσα μου να μην ασχοληθώ αφού δεν θα είχα την τύχη, όμως το ενδιαφέρον μου ήταν μεγάλο, έτσι την κοίταζα επίμονα. Αυτή η επιμονή μου την έκανε να με προσέξει. Στα επίμονα μου κοιτάγματα, άρχισε να ενδίδει, και κάθε λίγο, έστρεφε και αυτή το βλέμμα της πάνω μου.

Από εκείνη τη μέρα έγινα τακτικός θαμώνας του Μωυσή. Από ενωρίς μόλις άνοιγαν τα καταστήματα, ευρισκόμουν καθισμένος απέναντι και έπινα τον καφέ μου.

Το απόμακρο φλερτ κράτησε μέρες, και όταν πίστεψα πως ήθελε και αυτή, και ότι υπήρχε ανταπόκριση, έστειλα προξενητάδες.

Οι μέρες περνούσαν όμως, και απάντηση δεν είχα. Έτσι παρακάλεσα ένα ξάδερφο μου μεγάλο στην ηλικία, να πάει στα ίσα να τους ρωτήσει.

Δυστυχώς τα μαντάτα δεν ήταν καλά, δεν με ήθελαν για γαμπρό τους με τη δικαιολογία ότι ο πατέρας μου ήταν χαρτοπαίκτης, και ο θείος μου το ίδιο, αλλά επιπλέον ο θείος μου ήταν και ξακουστός γυναικάς, έτσι θα μπορούσα να είμαι και εγώ το ίδιο, και στα χέρια μου η κόρη τους να μην περνούσε καλά.

Αυτή την εξήγηση έδωσε η μάνα της κοπέλας, και εγώ πληγώθηκα συναισθηματικά, αλλά περισσότερο θείκτικε το εγώ μου.

Έτσι νευριασμένος αποφάσισα να μην δώσω συνέχεια.

Σταμάτησα να πηγαίνω στο καφενεδάκι, και είπα να τους προσπεράσω. Για μια βδομάδα στα μακρινά ταξίδια μου σκυφτός στο τιμόνι οδηγώντας, προσπαθούσα να ξεδιαλύνω μέσα μου αν ήμουν περισσότερο νευριασμένος, ή ερωτευμένος.

Στην εβδομάδα επάνω ακριβώς μια Δευτέρα, έφθασα στη Πάφο κατά τις μεσημεριανές ώρες. Είχα καθυστερήσει στο παζάρι γιατί κάθε Δευτέρα εισέπραττα από τους μεσητεμπόρους το αντίτιμο της πώλησης των προϊόντων μου όλης της προηγούμενης εβδομάδας. Ασυναίσθητα αντί να

πάω στη δουλειά μου, πάρκαρα το φορτηγό και πήγα στο γνωστό στέκι να πιώ ένα καφέ. Παράγγειλα και έγειρα πίσω στην καρέκλα με το βλέμμα μου να στρέφεται που αλλού;

Είδα την όμορφη κόρη που μόλις με πρόσεξε βγήκε έξω, στάθηκε στο πεζοδρόμιο και ένιωσα πως με κοίταζε με προσμονή.

Της χαμογέλασα πλατιά, και το ίδιο χαμογέλασε και αυτή.

Έχω ένα καλό, σε όλα τα ξαφνικά και δύσκολα ο νους μου κατεβάζει φαιινές ιδέες. Έτσι πριν να μου φέρουν τον καφέ, σηκώθηκα και πήγα ολόισια στο μαγαζί. Χαιρέτησα την κόρη, με χαιρέτησε με ένα πλατύ χαμόγελο, και της είπα θέλω να αγοράσω παπούτσια. Μπήκαμε μέσα και με ορθάνοιχτο στόμα οι γονείς της έμειναν να με κοιτάζουν. Εγώ θέλοντας να εντυπωσιάσω τη μάνα καθώς κατάλαβα πως αυτή έκανε κουμάντο, την έπιασα κουβέντα, και μαζί με τη κόρη της με βοήθησαν να βρω τα παπούτσια που ήθελα. Μου τα έβαλαν σε ένα σακούλι, και αποτεινόμενος στη μάνα, τη ρώτησα πόσα χρωστάω.

Έβαλα το χέρι στη μια τσέπη και έβγαλα ένα χοντρό μάτσο χαρτονομισμάτων αξίας πολλών χιλιάδων λιρών, ύστερα τα έβαλα πίσω και από την άλλη τσέπη έβγαλα ένα άλλο χοντρό μάτσο μικρότερων χαρτονομισμάτων αλλά και αυτά αξίας πολλών χιλιάδων, για να πληρώσω. Και με την άκρη του ματιού μου παρακολουθούσα την

αντίδραση της μάνας, έχοντας μια ελπίδα να την εντυπωσιάσω και να μου δώσει την κόρη της. Την ίδια εβδομάδα έγιναν τα λογιάσματα και την επόμενη τα χαρτώματα

Ο ΤΡΙΜΜΑΤΟΣ

Το Bedford βαρυφορτωμένο κάθε δείλι ανέβαινε το απότομο ανηφόρι βαρυγκοβώντας και έγνοια μου είχα την ενόχληση των χωριανών από τη βουή της μηχανής που καθώς με πρώτη ταχύτητα αντιλαλούσε πολλαπλασιασμένη από τον αντίλαλο πάνω στα πυκνοκατοικημένα σπίτια στις μεριές του δρόμου, ήταν διαπεραστική που έσπαγε αυτιά.

Μόλις είχα αρραβωνιαστεί και κατοικούσα με τη χαρτωμένη μου στα πεθερικά μου στο χωριό τους. Έτσι κάθε που φόρτωνα το φορτηγό, στο τέλος της ημέρας ανέβαινα το απότομο ανηφόρι που οδηγούσε στο παλιό σπίτι στην άκρια του χωριού. Ξεκουραζόμουν, κοιμόμουνα λίγο, και μεσάνυχτα ξεκινούσα για το παζάρι στη μεγάλη πρωτεύουσα.

Οι πεθερά μου η Δήμητρα μια αξιαγάπητη γυναίκα και η μνηστή μου η Λούλλα η μελαχροινή καλλονή της καρδιάς μου, με περίμεναν με αγάπη. Μαζί καθόμασταν να φάμε, να πιούμε καφέ, να καπνίσουμε ένα τσιγάρο, να κουβεντιάσουμε, να συζητήσουμε, να κουτσομπολέψουμε. Ήταν ευχάριστες μέρες που ακόμα αναπολώ και νοσταλγώ. Λέγαμε πολλά, κάναμε όνειρα. Ήταν χαρούμενες στιγμές που κρατούσαν ώρες καθώς ταιριάζαμε και πέραν από σώγαμπρος, μνηστή και πεθερά, γίναμε φίλοι με κοινές αντιλήψεις

σκέψεις και όνειρα. Ήταν ευχάριστοι άνθρωποι με λεπτό χιούμορ και έξω καρδιά. Οι περίοικοι τις αγαπούσαν αυτές ιδιαίτερα από όλη την οικογένεια, και σχεδόν καθημερινά οι γειτόνισσες συναγόντουσαν στη μικρή αυλή να τις βοηθήσουν στο ξεφλούδισμα των αχασιών, στο βάκλισμα των τερασιών, στο μάζεμα των σταφυλιών, των ελιών και άλλων καρπών που εν αφθονία σε ένα μεγάλο χωράφι συνέχεια της αυλής, ο πεθερός μου είχε φυτέψει και καλλιεργούσε με πολλή αγάπη.

Αλλά οι καλύτερες στιγμές ήταν τα δειλινά όπου ερχόμενος εγώ, μαζευόντουσαν όλες στην αυλή και παρέα πίναμε τον καφέ μας λέγοντας κουβέντες και ιστορίες. Άρεσαν σε όλες οι εξιστορήσεις μου από τις περιπέτειες μου ως ναυτικός, και εγώ καθώς καλός συνομιλητής, με αφηγηματικό οίστρο τους διηγόμουν όσα θαυμαστά μου έκαναν εντύπωση στα μακρινά ταξίδια μου στις άλλες χώρες.

Αλλά και σε μένα άρεσαν πολλά από τα κουτσομπολιά τους για τους άλλους χωριανούς καθώς ήταν ιστορίες του σήμερα και του παρελθόντος, άλλες πολύ ενδιαφέρουσες και άλλες λιγότερο. Αλλά πολλή εντύπωση μου έκανε η συνεχής αναφορά τους στο γέρο Νικολή και που παθιασμένα καθημερινά με συμβούλευαν να τον αποφεύγω γιατί ήταν τρίμματος.

Τρίμματος είναι ο άνθρωπος ο φθονερός, που όπως ο διάβολος βλέποντας κάτι καλό στον άλλο ζηλεύει και υποφέρει. Και με διαβολική βοήθεια ως αγωγός, διοχετεύει την κακία τους στους ανθρώπους και δηλητηριάζει τις ψυχές τους, τις γεμίζει βάσανα και φορτώνει τις ζωές τους εμπόδια και ατυχίες.

Εγώ γελούσα και τις περίπαιζα γιατί θεωρώντας τον εαυτό μου ως πέραν του δέοντος λογικό, δεν πίστευα σε παραδοξολογίες και απόκοσμα πράγματα.

Αλλά αυτές επιμένοντας μου έλεγαν ιστορίες για πράγματα και θαύματα που συνέβησαν στις ίδιες αλλά και σε άλλους όταν είχαν την ατυχία να συναπαντηθούν με τον Τρίμματο τον Νικολή.

-Είχα μια όμορφη κατσίκα που γεννούσε πάντα δυο ρίφια, και την αγαπούσα πολύ. Την είδε ο φθονερός, και η αίγια δεν άντεξε το μάτι και ψόφησε την ίδια μέρα.

Αυτά μου είπε η θεια Αλισαβού, αλλά εγώ της είπα ήταν τυχαίο γεγονός.

-Όποτε τον συναντώ, δεν μπαίνει πελάτης στο μαγαζί.

Μου έλεγε η πεθερά μου, και εγώ της απαντούσα πως όλες οι μέρες δεν είναι ίδιες.

Και έλεγαν και έλεγαν, όλο έλεγαν παραδείγματα...

Τακτικά οδηγώντας στο στενό ανηφορικό δρομάκι με πολύ αργή ταχύτητα, συναπαντιόμουν με

τον γέρο Νικολή, που κούτσα κούτσα ακουμπώντας στο μπαστούνι του ανέβαινε και αυτός αργά στο δρομάκι. Μόλις άκουγε τη βουή του φορτηγού, ανέβαινε σε ένα σκαλοπάτι καποιανής αυλής, για να μου δώσει χώρο να περάσω. Στεκόταν από μακριά και μου κουνούσε το χέρι, και όταν ενώ τον προσπερνούσα, έβγαζα το κεφάλι έξω και λέγαμε καμιά κουβέντα. Ήταν πάντα ευπροσήγορος, το μόνο που μου έκανε εντύπωση, ποτές δεν είδα ένα χαμογέλιο στο πρόσωπο του. Πάντα είχε θλίψη στα μάτια και ύφος κατσούφικο. Αλλά τον δικαιολογούσα σκεπτόμενος ότι καθώς γέρος και μόνος στη ζωή, δεν είχε όρεξη για χαρές και γέλια. Η γυναίκα του είχε αποδημήσει εις Κύριον και τα παιδιά του εις εργασίαν στη μακρινή Αυστραλία, έτσι αυτός έμεινε έρημος, μόνος και μαγκούφης

Μου φαινόταν ένας συμπαθής γέρων μισότυφλος ερείπιο του χρόνου, που κατοικούσε σε μια καμαρούλα εκεί στη γειτονιά. Όλη τη μέρα αθκιασερός στο καφενείο του Μαζαράκη, και από ενωρίς το δείλις κλεισμένος στο μικρό του σπιτάκι στο χαμηλό φως με λιγοστό ύπνο να περνά τις ατελείωτες νύχτες με παρέα τα φαντάσματα του. Σκεφτόμουν ότι ήταν ένας απελτισμένος γέρων μονάχος που πάλευε την αιώνια μοναξιά του έως ότου έρθει η λύτρωση της άχαρης εναπομείνας ζωής του.

Και εγώ γαλουχημένος με οικογενειακές αξίες που θεωρούσα τους γεροντότερους σεβάσμιους και πρόσωπα ιερά, είχα μια συμπάθεια για λόγου του.

Όσα λοιπόν μου λέγανε τα άκουγα βερεσιέ. Και αν καμιά φορά συνέβαιναν πράγματα μικρά και άτυχα, καθόλου δεν τα συνδύαζα με ένα κακό συναπάντημα μας.

Αυτά κάποιες φορές εξηγούσα στις γυναίκες, αλλά αυτές επέμεναν και μου έλεγαν,

-όμως όπως και να έχει, χρειάζεται προσοχή. Θα πρέπει να λες προσευχές εις το όνομα του Πατρός, του Υιού και του Αγίου Πνεύματος για να εξορκίζεται πάσα κακό και βασκανία.

Και μέσα μου σκεφτόμουν με ποιο δικαίωμα σταυρώνουν ένα γεροντάκι που έδειχνε τόσο φιλήσυχο και πράο;

Και να ήταν μόνο αυτό; Όποτε τον έβλεπαν άλλαζαν δρόμο, ή αν τυχαία έπεφταν πάνω του γύριζαν από την άλλη μεριά και έφτυναν στον κόρφο τους για να μην ματιαστούν, και στα σπίτια τους άναβαν το καπνιστήρι για να τον εξορκίσουν.

Όσο καλοπροαίρετος και να ήμουν όμως, σε λίγο καιρό άρχισα να αλλάζω γνώμη. Όλα άρχισαν όταν μια φορά παραμονή Χριστουγέννων ενώ παρακολουθούσαμε την ακολουθία στη μικρή εκκλησία του χωριού, ξαφνικά ένοιωσα ζάλη. Θόλωσε το μυαλό μου. Έβλεπα το εκκλησίασμα

να χάνεται από μπροστά μου. Ταυτόχρονα με έπιασε κρύος ιδρώτας. Δεν άντεξα. Βγήκα έξω στην αυλή.

Πίσω μου η χαρτωμένη μου και η πεθερά μου, και ξοπίσω μια χωριανή που ξεματιάζε η οποία με πλησίασε και μου είπε:

-Τί έπαθες, σε μάτιασε ο Νικολής; Τον είδα να σε κοιτάζει και το κατάλαβα.

Και άρχισε να με ξεματιάζει λέγοντας κάτι παράξενες ευχές και ξόρκια.

Στο τέλος έβγαλε από το λαιμό της ένα φυλακτό,

-Πάρτο μου είπε, φόρεσέ το και δεν θα το ξαναπάθεις.

Με τις επικλήσεις και τους εξορκισμούς της για τον εξαποδό ευτυχώς έγινα καλά, αλλά δυστυχώς μόνο προσωρινά...

Στις μέρες που ακολούθησαν πολλά συνέβαιναν όποτε τον συναντούσα στο διάβα μου, που κάθε φορά έτειναν να με πείθουν όλο και περισσότερο πως πράγματι ο γέρο Νικολής ήταν τρίμματος.

Μια φορά μέσα στο καταχείμωνο με φοβερή παγωνιά όταν μεσάνυχτα δοκίμασα να ξεκινήσω το ΤΟΥΤΑ για να πάω στο παζάρι, δεν έπαιρνε μπρος. Το αυτοκίνητο είχε θερμάστρες που ζεσταίνουν το πετρέλαιο για να πάρει μπρος όταν σε περιπτώσεις παγετού πάγωνε ακόμα και το καύσιμο, και εκείνη τη φορά ήταν χαλασμένες. Έως ότου καταφέρω να τις φτιάξω, πήγε η ώρα και στο παζάρι έφτασα πολύ καθυστερημένα.

Μια νύχτα πολύ παγερή με βαθμούς που άγγιξαν το μηδέν, το πετρελαιο πάγωσε -μάλλον ο πρατιριούχος έκλεισε και ανεμίγνιε νερό στα καύσιμα-, και η πόμπα δεν δούλευε. Μέσα στα ξημερώματα με ένα κρύο που έσπαζε κόκκαλα, και χωρίς θέρμανση ώσπου να τα καταφέρω να κάνω εξαέρωση και να βάλω εμπρός, το κορμί μου πάγωσε και ιδίως τα χέρια μου σε βαθμό που δεν μπορούσα να τα κινήσω και έβγαλα κρουπαγήματα που με πονούσαν πολλές μέρες

Μια επόμενη φορά βρήκα ένα ελαστικό καθισμένο. Έως ότου καταφέρω να το αλλάξω καθώς το φορτηγάκι ήταν βαρυφορτωμένο, πάλι πήρε ώρα πολλή.

Μια άλλη φορά μόλις είχα αγοράσει το BEDFORD ένα μεγάλο φορτηγό και με λίγο φορτίο, στο δρόμο μου έσπασε λάστιχο.

Μια άλλη φορά, δεν άκουσα το ζυπνητήρι και πάλιν αργοπώρησα.

Ακόμα και το γάμο μου τη μέρα που τον προγραμμάτισα, τον είχα συναντήσει, και έκανα λάθος, και τον όρισα στις 15 Αυγούστου ημέρα Θρησκευτική που απαγορευόταν να γίνει.

Τέτοια και άλλα πολλά συνέβαιναν κάθε φορά, έως την ημέρα που παντρεύτηκα και άλλαξα σπίτι και έπαυσα να τον συναντώ, και τοιουτοτρόπως όλα επανήλθαν στη κανονικότητα.

Πέρασαν χρόνια, αλλά δεν τον ξεχνούσα. Μου έμεινε μια έγνοια στο μυαλό, και όταν άκουγα για

τρίμματος, πάντα τους απέφευγα και δεν συναλλαττόμουνα μαζί τους καθώς -ίσως ακούσια- είχα αποχτήσει μια αυτοπεποίθηση πως ήταν δυνατό να επηρεαστώ αρνητικά εξαιτίας του φθόνου τους ή ακόμα και ενός βλέμματος τους.

Ύστερα από καιρό μια μέρα, έλαβα ένα τηλεφώνημα,

-πέθανε ο φίλος σου ο Νικολής. Τον βρήκαν στο σπίτι του σε κατάσταση σήψης Πέθανε μόνος δίχως κανείς να αντιληφθεί το παραμικρό. Μόνο όταν η δυσσομία άρχισε να ενοχλεί τους γειτόνους, άνδρες της αστυνομίας μετέβησαν στο σπίτι του και τον βρήκαν νεκρό.

Στεναχώρέθηκα γιατί παρ' όλα όσα εν τέλει πίστεψα για λόγου του, εντούτοις τον είχα στη καρδιά μου και του έτρεφα μια συμπάθεια.

Και όταν το βράδυ οδηγούσα το φορτηγό στον έρημο δρόμο για το παζάρι, οι σκέψεις μου φιλοσοφώντας τη κατάσταση, κόλλησαν στη κακή του μοίρα που του έλαχε να πεθάνει μόνος χωρίς κανείς να του σφαλώσει τα μάτια, και σαν σκυλί έμεινε στο νεκρικό κρεβάτι άθαφτος για μέρες πολλές.

Έρημος μόνος και θλιμμένος τράβηξε τον δρόμο το μακρύ τον αιώνιο. Ίσως καλύτερα που πέθανε μια φορά παρά που υπέφερε όλες τις μέρες, συνεχίσα να σκέφτομαι. Διότι όταν η ζωή γίνεται ανυπόφορη, ο θάνατος είναι προτιμότερος. Έ-

φυγε από την κόλαση της ζωής και πήγε στο Παράδεισο του θανάτου.

Ο ύπνος και ο θάνατος είναι δίδυμα αδέρφια λέγει ένα γνωμικό, έτσι και ο γέρο Νικολής καθώς κοιμήθει εν Κυρίω, μετέβει σε ένα τόπο όπου για τους πεθαμένους δεν υπάρχουν βάσανα και όπου ο δρόμος στον Άδη είναι εύκολος γιατί ο αποθνήσκων παύει να στεναχωριέται.

Και συνεχίζοντας να φιλοσοφώ τη ζωή, το θάνατο, και το κακό μάτι, κατέληξα στο συμπέρασμα πως τώρα ως πεθαμένος δεν θα μπορούσε να ματιάξει κανένα, και ίσως έτσι έπαυαν οι χωριανοί να τον οικτίρουν και να τον λοιδορούν καθώς συνηθίζεται να επαινούν όλοι αυτόν που δεν βρίσκεται πια στη ζωή.

Ο ΠΥΡΚΟΣ ΤΗΣ ΧΛΩΡΑΚΑΣ

Μικρό, χαμηλό και φτωχικό το σπίτι μας, ένα χαμόσπιτο, μια παράγκα που κτίστηκε χορηγία της κυβέρνησης μετά το μεγάλο σεισμό του 1953. Δυό κάμαρες όλες, μέσα αναγιωθήκαμε έξι αδέρφια, τρεις κόρες και τρεις γιοί. Δεν είχαμε ηλεκτρισμό, μόνο μια λάμπα πετρελαίου που έφεγγε θαμπά και τη σβήναμε από ενωρίς για να μην καίμε την πολύτιμη καύσιμη ύλη την οποία περισσότερο χρειαζόμασταν για τη χάλκινη μηχανή μαγειρέματος.

Ήμουν μικρός ακόμα όταν το σπίτι άδειασε. Η μητέρα μου πέθανε ενωρίς, ο πατέρας μου όλο

έλειπε για δουλειές, και τα μεγαλύτερα μου αδέρφια έφυγαν για δουλειά στη Χώρα. Απέμεινα εγώ 13 ετών με τις δυο μικρότερες μου αδερφές, αλλά αυτές καθώς έγνοια είχαν να παίζουν με τις φίλες τους, εγώ μοναχός γυρνούσα στα χωράφια εξερευνώντας την άγρια βλάστηση που εν αφθονία υπήρχε σε όλη τη γύρω πλάση εκείνη την εποχή. Μεγάλα αιωνόβια δένδρα που σχημάτιζαν δάση, τρεμιθιές, βελανιδιές, μοσφυλιές. Φορτωμένες άγριους καρπούς που όταν στις περιδιαβάσεις μου πεινούσα, χόρταινα χωρίς να χρειάζεται να γυρίσω σπίτι για φαγητό. Τα τεράστια παχουλά και ζουμερά γεμάτα μέλι που έσταζε στο στόμα μου σαν νέκταρ. Η πικράδα των ώριμων βελανιδιών καλούτσικη, η ξυνάδα των μοσφυλιών καλύτερη. Αλλά καλύτερα τα καλοτσάκιστα τρεμίθια που με ευχαρίστηση τρώγαμε άνθρωποι και ζώα. Οι καυκάλλες σπαρμένες με σιάγκουλα, μαχαιράδες, και όλων των ειδών άγρια λουλούδια. Και κάτω από μια τερασιά ένα πηγάδι σκαμμένο μέσα σε σκληρή συμπαγή πέτρα, ξέφραγο και επικίνδυνο με έλκυε, και χωρίς αφοβιά έσκυβα πάνω του και έριχνα πέτρες να ακούσω το μπλούμ μέσα στο νερό κάτω στον πάτο.

Πιο κάτω σε μακρινή απόσταση, μια αρχαία πετρόχτιστη βρύση έτρεχε ολοχρονίς αστείρευτο νερό, δροσερό και γάργαρο. Ήταν ο Πύρκος που όμορφος σαν πύργος κτισμένος σε ύψωμα α-

γνάντευε τον θαλασσινό κάμπο που απλωνόταν κάτω και πότιζε τα χωράφια, αλλά επίσης ξεδιψούσε τους διαβάτες.

Ωραία χρόνια τα παλιά, νοσταλγικά και πεθυμιά. Το χωριό αραιοκατοικημένο με λίγα σπίτια κτισμένα σε καταπράσινες αυλές, και τριγύρω χωράφια και λαγκάδια καταπράσινα που το θρόισμα των φυλλωμάτων έσμιγε με το τιτίβισμα των πουλιών και το μονότονο κάλεσμα των τζιτζικιών.

Απέραντες καυκάλλες με άγρια βλάστηση, τόποι προσβάσιμοι για όλους, τόποι χλοεροί και σκιεροί. Περπατούσα ανέμελα και χωρίς να με ακούει κανείς, στεντόρεια τραγουδούσα Κυπριακούς σκοπούς και ψαλμωδίες. Τραγουδούσα και παρακαλούσα να είχα ένα μουσικό όργανο για συνοδεία, ένα άπιαστο όνειρο κατά τη κρίση μου καθώς εκείνα τα χρόνια ήταν φτωχικά και δύσκολα.

Όμως όταν καμιά φορά η πεθυμιά είναι μεγάλη και αβάσταχτη, ο καλός Θεός ίσως μεριμνά να πραγματοποιηθεί.

Έτσι έτυχε και σε εμένα, ένα μεσημέρι που τα βήματα μου με οδήγησαν στην άκρια του χωριού, στο χωράφι του Μούκκουρου, συνάντησα ένα ξάδερφο μου μεγάλο παλληκάρι πλέον αυτός, και με ένα σουγιά έφτιαχνε ένα πιθκιάβλι.

Όταν το τελείωσε και το δοκίμασε, εγώ σαν μαγεμένος τον παρακολουθούσα να παίζει ένα

σκοπό τόσο ωραία και όμορφα που αυτός βλέποντας το ύφος μου, μου λέει,
-το θέλεις, είναι δικό σου.

Ήταν από τις στιγμές που δεν ξεχνιούνται εφ' όρου ζωής, που τις θυμάμαι σαν να ήταν χθες παρ' όλα τα πολλά χρόνια που πέρασαν.

Μέρες, νύχτες και εβδομάδες, δεν το αποχωρίζομαι, το είχα μαζί μου, το είχα στο προσκεφάλι μου. Μέρες, νύχτες και εβδομάδες παιδεύομαι, προσπαθούσα να μάθω να το σφυρώ, να μάθω να σφυρίζω τραγούδια και σκοπούς.

Έτσι ξεκίνησε η παιδεία μου με τη μουσική, που με τον καιρό με επιμονή, έμαθα να παίζω σκοπούς που η μελωδία τους μάγευε εμένα μα και τους ανθρώπους γύρω μου.

Εκείνη τη μέρα καθισμένος πάνω στη χοντρή ρίζα της τερασιάς στο βαθύ ίσκιο της με το δροσερό αεράκι να μου σκάφτει το πρόσωπο, ένιωθα πολύ ευχαριστημένος. Με το πιθκιάβλι κατάφερα ύστερα από πολλές ώρες να παίξω το τραγούδι του «βοσκού», και να το αποδώσω καλά, χωρίς λάθος. Η μελωδία έβγαινε τέλεια με τις υφέσεις και τις διέσεις σωστά πατημένες. Δύσκολο το τραγούδι με παίδεψε, με δυσκόλεψε, με κούρασε, αλλά ευτυχώς το τέλος καλό.

Σταμάτησα να πάρω μια ανάσα, και σηκώθηκα να ξεμουδιάσω. Πήρα κάνα δυο πετρίτσες από χάμω, και είπα να τις ρίξω στο βαθύ πηγάδι να

ακούσω τον γνωστό μπλούμ του νερού που με ευχαριστούσε ο ήχος του, και ύστερα να συνεχίσω τη μουσική μου. Ήταν δίπλα το πηγάδι, και έσκυψα από πάνω.

Αλλά ανάθεμα την ώρα σκύβοντας, μου έπεσε το πυθκιάβλι στο βαθύ πηγάδι. Λία τα τοιχώματα και πολύ βαθύ, ήταν αδύνατη η καταρρίχηση.

-Πάει το έχασα,

σκέφτηκα, και βαθιά θλίψη με κυρίευσε. Στεναχώρια αφάνταστη, πόνος βαθύς, ένα πλάκωμα στην καρδιά που με πονούσε.

Τρεις μέρες και τρεις νύχτες ήμουν λυπημένος, χωρίς όρεξη για φαΐ και νερό μοιρολογούσα την κακή μου τύχη και έκλαιγα απαρηγόρητα.

Την Τρίτη νύχτα κουρασμένος, νηστικός και ξαγρυπνισμένος, αποκοιμήθηκα γερμένος πάνω στο τραπέζι.

Λαγοκοιμισμένος καθώς ήμουν, το ξημέρωμα ξύπνησα απότομα από μια ιδέα ή ίσως από ένα όνειρο που μου έστειλε ο Θεός, πετάχτηκα πάνω αλαφιασμένος.

Θυμήθηκα μια ιστορία που μας είπε ο δάσκαλος και αμέσως ήμουν σίγουρος πως το ίδιο έπρεπε να γενεί.

Σε ένα τόπο είχε ένα βαθύ πηγάδι που μέσα πέταξαν οι Τούρκοι την κεφαλή ενός βοσκού που είχαν δολοφονήσει. Η γυναίκα του τον περίμενε να επιστρέψει, αλλά τίποτα. Και όταν ύστερα

από τρείς μέρες πήγε στη βρύση να γεμώσει, βρήκε την κεφαλή του άντρα της μέσα στη λίμνη που έτρεχε το νερό.

Το βαθύ πηγάδι ήταν φωτιστικό του λαγουμιού που συγκοινωνούσε και τροφοδοτούσε τη βρύση με νερό. Από εκείνο τον καιρό, ονόμασαν τη βρύση Κεφαλόβρυση.

Αλαφιασμένος και σίγουρος ότι το ίδιο θα συνέβαινε, βγήκα έξω στο χάραμα του φου και γρήγορα όσο μου επέτρεπαν τα πνεμόνια μου έτρεξα κάτω στη βρύση.

Και ο τυχερός, μέσα στη μικρή λιμνούλα της βρύσης του Πύρκου, βρήκα το πιθκιάβλι μου να επιπλέει στο νερό.

ΕΓΚΛΗΜΑ ΑΓΑΠΗΣ

Ένας έρωτας παράφορος που θόλωσε το νου ενός παλικαριού και του όπλισε το χέρι με το φονικό όπλο.

Έναν παλαιόν καιρό στην Κρήτου Τέρρα ήταν δυο φίλοι οικογενειάρχες με τα σπίτια τους κολητά, τους χώριζε μόνο ένα χαμηλό τοιχάκι. Ήταν φτωχοί, άκληροι που μόνη περιουσία είχαν τα σπίτια τους, και για να ζήσουν τις οικογένειες τους ξενοδούλευαν στα κτήματα του μόνου πλούσιου στο χωριό, που συνάμα ήταν τοκογλύφος.

Τα απογεύματα κάθονταν στην αυλή ο ένας του άλλου, και οικογενειακά έκαναν παρέα συζητώντας την φτώχεια τους και τη μαύρη τους τη μοίρα. Ο ένας είχε μια κόρη, και ο άλλος ένα γιο. Έτσι όταν πέρασαν τα χρόνια, θεώρησαν πολύ φυσικό να τους λογοδοτήσουν. Τους αρραβώνιασαν και όπως όριζαν τα έθιμα εκείνους τους καιρούς, καμιά φορά δεν τους επέτρεψαν να μείνουν μόνοι, έπρεπε αυτό να συμβεί μόνο μετά το γάμο τους. Όπου πήγαιναν έπρεπε να τους συνοδεύουν οι γονείς.

Ήταν όλοι ευτυχισμένοι, οι γονείς ήταν καλοί φίλοι, τώρα έγιναν και καλοί συμπεθέροι. Οι νέοι αγαπήθηκαν και τα πρόσωπα τους λαμποκοπούσαν έρωτα και ευτυχία. Από την πολλή αγάπη που είχαν, πίεζαν τους γονείς τους να τους

παντρέψουν για να νοικοκυρευτούν και να μπορέσουν έτσι να εκφράσουν και να ολοκληρώσουν τον έρωτα τους.

Αποφάσισαν οι γονείς να τους παντρέψουν, αλλά καθώς φτωχοί, πήγαν στον τοκογλύφο για δανικά.

Όμως ήταν μια μαύρη μέρα εκείνη, που αποφάσισαν να επισκεφτούν το σπίτι του τοκογλύφου. Σκέφτηκαν οι άμοιροι, να πάρουν μαζί τους και τα παιδιά τους.

Εκείνη λοιπόν τη καταραμένη μέρα, μαζί με τον τοκογλύφο ήταν και ο γιος του, ένας ψηλός, όμορφος νέος. Που είδε την όμορφη κόρη, την ερωτεύτηκε κεραυνοβόλα και παράφορα. Έτσι όταν έφυγαν οι ξένοι, αποφασιστικά ζήτησε από τον πατέρα του να κάμει ότι κάμει, ήθελε την νέα δική του. Ειδάλλως, απείλησε, θα έφευγε και θα χανόταν, θα ξενιτευόταν και δεν θα επέστρεφε πίσω ξανά. Με αυτά τα σκληρά λόγια, έπεισε τον πατέρα του που τον αγαπούσε πολύ και δεν ήθελε να τον χάσει. Εξ άλλου, ήξερε ότι η όμορφη κόρη, ακόμα ήταν παρθένα εφ' όσον εκείνες τις εποχές επικρατούσαν άλλα αυστηρότερα έθιμα.

Το κακό γίνηκε, ο πλούσιος πατέρας κατάφερε να αλλάξει γνώμη στον πατέρα της κοπέλας, και αυτός με τη σειρά του έπεισε την κόρη του να διαλύσει τον αρραβώνα με τον φτωχό νέο και να αρραβωνιαστεί το πλούσιο και όμορφο πλουσιόπαιδο. Δεν ήταν δύσκολο να την πείσει να ξε-

χάσει τον έρωτα της. Ο καινούργιος γαμπρός ήταν πολύ όμορφος και πολύ πλούσιος.

Ένα πρωινό που ξύπνησε ο φτωχός νέος, διαπίστωσε ότι το γειτονικό σπίτι της αρραβωνιαστικιάς του ήταν άδειο και οι ένοικοι έλειπαν. Γεμάτος ανησυχία αφού δεν γνώριζε για τα τεκτενόμενα, σαν τρελός έψαχνε να ανακαλύψει που χαθήκαν όλοι χωρίς μια ειδοποίηση.

Όταν ξημέρωσε καλά, ο πλούσιος τοκογλύφος έστειλε έναν ταχυδρόμο άνθρωπο δικό του, που του παρέδωσε μήνυμα πως ότι μετακόμισαν με τη βοήθεια του, και την κόρη τους την λόγιασαν με τον δικό του γιο.

Η γη έπεσε στο κεφάλι του, τα πάνω ήρθαν κάτω και θεωρούσε αδιανόητο αυτό το μεγάλο κακό να συμβαίνει στον ίδιο και από τη μια στιγμή στην άλλη που ένιωθε να πλημμυρίζει τόση ευτυχία, να τον βρίσκει τόση δυστυχία.

Περνούσαν οι μέρες και ένιωθε μέσα του ένα θυμό που όλο μεγάλωνε. Συνέχεια σκεφτόταν αν θα ξαναφαινόταν, κι όλο έβλεπε τον δρόμο μήπως ξαναφανεί.

Μάταια όμως, την έχασε για πάντα, μια τρέλα τον κυρίευε, σκεφτόταν ότι δεν ήθελε έτσι τη ζωή, σαν κουβάρι η καρδιά του μπερδεύτηκε και υπέφερε πολύ.

Για τον μεγάλο πόνο που ένιωθε αιτία ήταν αυτή που τον πρόδωσε που τον έκαμε να πιστέψει στην αγάπη της, μια αγάπη δολοφόνος που τον

σκότωσε και του γκρέμισε τα όνειρα και του μπέρδεψε την καρδιά και του τρέλαινε τη σκέψη, του άλλαξε τον ψυχισμό και έκανε τα ένστικτα του να γίνουν βίαια και να ζητούν εκδίκηση.

Πήγε στο παλιό πλυσταριό και έστησε καρτέρι. Με υπομονή την περίμενε να εμφανιστεί και να εξηγηθεί μαζί της.

Στις πολλές μέρες την είδε μια μέρα να έρχεται. Που έσκυψε να τρίψει τα ρούχα της παρουσιάστηκε, αλλά αυτή μόλις τον είδε άρχισε να φωνάζει βοήθεια. Βλέποντας στο πρόσωπο της τον τρόπο και την απέχθεια με την οποία τον κοίταζε, το μυαλό του θόλωσε, της όρμισε και την άρπαξε από το λαιμό και της έκλεισε το στόμα...

Όταν έπαψε να φωνάζει, με τρόπο διαπίστωσε ότι την έπνιξε. Την είδε κάτω σωριασμένη και πεθαμένη ένα άψυχο κουφάρι, και από απέναντι είδε τον πατέρα της να τρέχει κατά πάνω του.

Γεμάτος οργή και φόβο, χωρίς να ξέρει τι κάνει, με το μυαλό θολωμένο και τα νεύρα σπασμένα, είδε την αιτία της δυστυχίας του και με μια ψυχραιμία ανεξήγητη, τράβηξε το μαχαίρι του, και με απίστευτη δύναμη, τον μαχαίρωσε με μίσος στην καρδιά αμέτρητες φορές.

Και ύστερα με μια φαινομενική αφύσικη ηρεμία πήγε στο σπίτι του.

Οι γονιοί του βλέποντας τα ματωμένα ρούχα και την αλαφιασμένη όψη του, κατάλαβαν ότι έγινε το μεγάλο κακό που εδώ και μέρες υποψιάζο-

νταν καθώς παρακολουθούσαν το γιο τους να μετατρέπεται σε άλλον άνθρωπο, σαν ένα θηρίο άγριο σε κλουβί.

Τον έκατσαν σε μια καρέκλα, και καθαρίζοντας τον από τα αίματα, αυτός σαν άβουλο πλέον άνθρωπάκι που άρχισε να συνειδητοποιεί αυτό που έκαμε, τους είπε για το φονικό. Οι γονείς του με σφιγμένη την καρδιά και προσπαθώντας να μείνουν ήρεμοι, σκέφτηκαν ότι έπρεπε να τον φυγαδεύσουν.

Του ετοίμασαν ένα μποξιά και τον παρότρυναν να φύγει να κρυφτεί, να γλυτώσει.

Έτσι έφυγε ο φονιάς και κρύφτηκε στα όρη. Όσο κι αν έψαξαν οι ζαφτιέδες δεν τον βρήκαν.

Ο πατέρας του τον προμήθευε φαγητό και εφόδια περιμένοντας να περάσει καιρός να αποχωρήσουν τα μπλόκα που έστησαν οι Τουρκικές αρχές στα μονοπάτια που οδηγούσαν εκτός του χωριού, ώστε να μπορέσει να τον φυγαδεύσει σε κάποιο άλλο μακρινό μέρος.

Όμως δυστυχώς για λόγου του, όσο καιρός και αν πέρασε, η αστυνομία συνέχισε τα μπλόκα τους καθώς ο τοκογλύφος είχε ισχυρά μέσα.

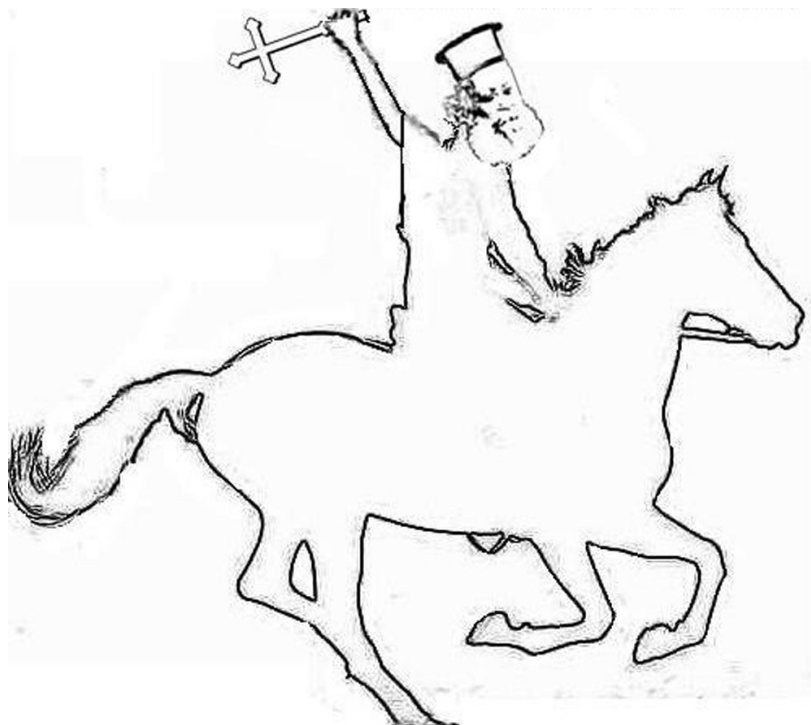
Όσπου μια μέρα αφού πρώτα έλαβε δυο πουγκιά γρόσια από τον τοκογλύφο, ο τοπικός μπέης επισκέφτηκε τον πατέρα του φονιά. Κλείστηκαν σε μια κάμαρη για ώρα πολλή. Τι διαμείφθηκε κανένας δεν ξέρει, είναι ένα μυστήριο που α-

κόμα υπάρχει μέχρι σήμερα σε όσους διηγούνται την ιστορία.

Την επόμενη μέρα πηγαίνοντας προμήθειες στο γιο του, τους άφησε να τον παρακολουθήσουν, να βρουν την κρυψώνα και να συλλάβουν το γιο του. Τον ίδιο την άλλη μέρα τον βρήκαν οι χωριανοί να κρεμιέται από ένα δένδρο δίπλα στο μικρό ρυάκι που διασχίζει το χωριό. Έβαλε τέρμα στη ζωή ύστερα που αναγκάστηκε να προδώσει το γιο του. Σε λίγες μέρες πέθανε και η γυναίκα του από το μαράζι της.

Σε ένα μήνα έγινε η δίκη και ο καδής καταδίκασε σε απαγχονισμό τον φονιά...

Όταν ήρθε η αυγή εκείνης της μέρας που ορίστηκε η εκτέλεσή του, τον βρήκε γονατισμένο στο κελλί με τα χέρια ενωμένα σε προσευχή. Είχε το κεφάλι σκυμμένο κατα γης και τα μακριά ακούρευτα μαλλιά του έπεφταν στο μέτωπο του. Οι παλάμες του ίδρωναν, είχε φτάσει το τέλος του. Δεν λυπόταν για το διπλό φονικό που έκαμε, ούτε λυπόταν για τη δική του ζωή που θα έχανε σε λίγο. Μαράζωνε και λυπόταν μόνο που χάθηκαν άδικα για λόγου του οι γονείς του, που για τις δικές του άνομες πράξεις πλήρωσαν το βαρύ τίμημα οι δικοί του.

Ο ΠΑΠΑΣΑΒΒΑΣ

Τον καιρό της Τουρκοκρατίας στη Κύπρο υπήρχε ένα κακό έθιμο, αυτό της επιβολής του συζύγου στην νύφη πριν το γάμο, με τρόπο που να επιβάλλει την αδιαμφισβήτητη κυριαρχία του.

Μια φορά ο Παπά Σάββας ήταν να κάμει ένα γάμο στη Χλώρακα, όπου ο γαμπρός θα ερχόταν από το γειτονικό χωριό της Έμπας.

Το έθιμο ήθελε τον ξενοχωρίτη γαμπρό να εισέρχεται στο χωριό της νύφης καβάλα σε άλογο

συνοδευόμενος με ένα στρατό από κουμπάρους, συγγενείς και φίλους που τον συνόδευαν για να τον βοηθήσουν να πάρει με το ζόρι τη νύφη για την τελετή στο δικό του χωριό.

Στο χωριό της νύφης πολλοί συγγενείς της μαζεύονταν και ανέμεναν την είσοδο του γαμπρού στο χωριό ώστε να τον αναγκάσουν να ξεκαβαλικεύσει από το άλογο του και να πάει περπατητός στο σπίτι των πεθερικών ώστε να γίνει η τελετή στην εκκλησιά του χωριού της.

Η είσοδος του γαμπρού στο ξένο χωριό της νύφης και η άρνηση του να κατεβεί από το άλογο, εθεωρείτο προσβολή. Πολλές φορές ο γαμπρός όταν ένιωθε ότι θα κέρδιζε τη μάχη, αρνιόταν να ξεκαβαλικεύσει, για να δείξει έτσι ότι μετά το γάμο, αυτός θα ήταν ο αφέντης του σπιτιού και διαχειριστής της προίκας, και όχι η νύφη με τα πεθερικά.

Αν δεν κατέβαινε με τη θέληση του από το άλογο, έπρεπε να τον κατεβάσουν με το ζόρι.

Το αποτέλεσμα ήταν μια αιματηρή σύγκρουση με ρόπαλα και μαχαίρια. Πιάνονταν στα χέρια, μάλωναν, πάλινωναν και δέρνονταν.

Πολλές φορές για να καταφέρουν τον γαμπρό να ξεπεζέψει με τη θέληση του και να αποφευχθεί η σύγκρουση, κάποιοι που είχαν μάλια και χρήματα, έτασσαν στον γαμπρό περισσότερη προίκα, έτσι λυνόταν το πρόβλημα.

Όταν η επιμονή των δυο πλευρών να εξέλθουν νικητές ήταν μεγάλη, κάποιες φορές κάποιος σκοτωνόταν και αντί για γάμους και χαρές, είχαν κηδείες και οδυρμούς με επακόλουθο να ξεκινούν βεντέτες και σκοτωμοί μεταξύ των δύο χωριών.

Εάν εκέρδιζε η ομάδα από το ξένο χωριό, προχωρούσαν ως νικητές, έπαιρναν τη νύφη, την ανέβαζαν στο άλογο, και αφού έβαζαν τα χέρια της γύρω από το γαμπρό, τα έδεναν γύρω του με μεταξωτά μαντήλια, και αυτός την έπαιρνε και έφευγε για την εκκλησία του χωριού του.

Αν κέρδιζαν οι χωριανοί, τότε ο γαμπρός κατέβαινε από το άλογο του δαρμένος, ματωμένος, κτυπημένος, και έπρεπε περπατητός να πάει μέχρι την πόρτα του σπιτιού της νύφης, και χλευασμένος από τους νικητές, να ζητήσει την νύφη για να την πάρει στην εκκλησία του δικού της χωριού, για το γάμο.

Οι Τούρκοι διοικούντες δεν επενέβαιναν σε αυτές τις καταστάσεις, παρά μόνον άφηναν τους Χριστιανούς να εξοντώνονται αναμεταξύ τους, και αυτοί παρακολουθούσαν ως θεατές.

Το έθιμο συνέχισε εις όλην την διάρκεια της Τουρκοκρατίας και σταμάτησε τον καιρό της Αγγλικής κατοχής, επειδή τα αγγλικά δικαστήρια τιμωρούσαν με μεγάλα πρόστιμα κάθε απόπειρα τέτοιας εμπλοκής.

Ήταν ένα προξενιό που κανονίστηκε να γίνει από δυο μεγάλες οικογένειες, να παντρέψουν τα παιδιά τους, έναν νέο από την Έμπα με μια νέα από τη Χλώρακα. Ο γαμπρός ήταν ο Σπύρος του Έλληνα, η νύφη ήταν η Ελεγγού, κόρη του Κυπριανού Τσιυπρή και της ΧατζιηΑργυρής Σιαμμά.

Κανονιστηκαν και συμφωνηθηκαν όλα, και ορισαν την ημερομηνια του γαμου.

Ο πονηρός παπάς για να τους παντρέψει, έβαλε όρο να μην τηρηθεί το έθιμο, γιατί δεν ήθελε ο γάμος να μετατραπεί σε καυγά και μακελειό.

Γι αυτό εκ των προτέρων συμφώνησε με τον γαμπρό και έλαβε διαβεβαιώσεις από το σόι του, ότι θα ξεκαβαλίκευε και θα ερχόταν εν ειρήνη στο σπίτι της νύφης, ώστε να γίνει μια ήσυχη και χαρούμενη τελετή.

Ήρθε η μέρα του γάμου, ο παπάς με το πετραχήλι στη μασχάλη και τον ασημένιο σταυρό στο χέρι, ερχόμενος από έναν αγιασμό κάθισε στον καφεéné να πει καφέ.

Έγειρε την καρέκλα πίσω στον τοίχο, έτσι που γερμένος και αναπαμένος, απολάμβανε την ζεστασιά από τις ακτίνες του καυτερού ήλιου που τον χτυπούσαν κατακούτελα κάνοντας τον να νυστάζει και να λαγοκοιμάται.

Ξαφνικά μια φωνή τον ξίππασε και άνοιξε τα μάτια. Μπροστά του ένα μικρό παιδί αναστατωμέ-

νο, αλαφιασμένα του είπε να τρέξει γιατί ο γαμπρός ερχόταν και δεν ξεπέζεψε από το άλογο, και οι συγγενείς της νύφης δεν τον άφηναν να περάσει.

Σηκώθηκε ο παπάς και χωρίς να πληρώσει τον καφέ, με βίαση καβαλίκεψε τον άππαραο του, τον κέντησε δυνατά, τον διπλοκάλπασε, και ευρέθει ευτύς μπροστά στον νταή γαμπρό. Χωρίς να χάσει καιρό ενώ κάλπαζε, τράβηξε τον σταυρό από την κόξα, και του τον έσυρε στο κεφάλι και πέρασε ξυστά από το αυτί και τον εκαψε και του προκάλεσε αφόρητο πονο.

Ήταν ένας ασημένιος σταυρός που ακόμα υπάρχει και χρησιμοποιείται στην εκκλησιά μέχρι σήμερα. Είναι μεγάλος και βαρύς, που αν τον πετυχαίνε, ίσως να γινόταν κηδεία αντί στεφάνωμα. Τον πήρε ξώφαλτσα, και πέφτοντας στο έδαφος έσπασε και στράβωσε. Μέχρι σήμερα φαίνονται τα καρφιά με τα οποία ύστερα εδιορθώθηκε.

Τη φήμη του Παπασαββα άμα αγρίευε την ήξεραν όλοι, έτσι οι Εμπάτες αφήνοντας το νταϊλικι κατά μέρος, ξεπέζεψαν και περπάτησαν ως το σπίτι της νύφης.

Ήταν η τελευταία φορά που στη πάφο επεξηρείθη από γαμπρό ξενομερίτη να τηρήσει αυτό το έθιμο. Δεν ξανασυνέβηκε, γιατί λίγο καιρό πριν, το 1871, όταν στην Κύπρο ανέλαβαν την διοίκηση οι Άγγλοι αποικιοκράτες, είχαν απαγορεύσει

το έθιμο, και με τις αυστηρές τιμωρίες που επέβαλλαν στους παραβάτες, σιγά σιγά σταμάτησαν να το εφαρμόζουν.

Υ.Γ. Ο Παπασάββας απεβίωσε σε νεαρά ηλικία. Απόγονος του ήταν ο Αλέξανδρος, πατέρας της παπαδιάς Ελένης Παπακώστα. Η γυναίκα του ξαναπαντρεύτηκε και έκαμε απογόνους τον Λεωνή τον Λιόνταρο το γνωστό γεροντοπαλίκαρα της Χλώρακας, και την Ελεγγού του Ρωτόκλειτου.

ΕΠΑΦΕΣ ΤΡΙΤΟΥ ΒΑΘΜΟΥ

Ο Δημητρός ήταν σαράντα χρονών και ήταν ο αλαφρός του χωριού. Έδειχνε χαμηλής νοημοσύνης και ανίκανος να σκεφτεί όπως οι άλλοι. Ήταν ένα αγαθό και άκακο ανθρωπάκι έρημο στο κόσμο χωρίς γονείς, που τον φιλοξενούσε σε μια κάμαρη μικρή δίπλα σε ένα σταβλί με χοίρους ο μικρός του αδερφός.

Στο μικρό σπιτάκι πήγαινε μόνο για ύπνο, καθώς δεν άντεχε τη μπόχα των γουρουνιών. Τις άλλες ώρες σεργιάνιζε στην εξοχή και στα χωράφια όπου ανάπνεε καθαρό αέρα, και μάζευε αγριόχορτα για τροφή των χοίρων, ή και τα πωλούσε με μικρό αντίτιμο για μαγείρεμα στις χωριανές γυναίκες. Όλες οι νοικοκυρές που επιθυμούσαν άγρια χόρτα για το μαγειριό τους τον φώναζαν, έτσι ο αγαθός έβγαζε το χαρτζιλίκι του χωρίς να επιβαρύνει τον αδελφό του που ήταν φτωχός βιοπαλαιστής.

Ολημερίς μέχρι το βούτημα, περιδιάβαινε τις αλέες του χωριού και ώρες ατελείωτες κάτω από τους ίσκιους των δεντρών, ρέμβαζε την ομορφιά της φύσης. Ήξερε τον τόπο καλά, καθώς πολλές φορές τον είχε περπατήσει. Ήξερε τα καρπερά δένδρα, γνώριζε που υπήρχαν καλοτσάκιστα τρεμίθα, αγρέλια, αγριομόσφιλα. Ήξερε ακόμα όταν βαρούσε η ατμόσφαιρα, που να προφυλαχτεί από την βροχή και τον άγριο καιρό.

Μια μέρα καλοκαιρινή ενώ αμέριμος νωχελικά περπατούσε, ένιωσε τον καιρό να αλλάζει, και είδε τα σύννεφα στον ουρανό να τρέχουν γρήγορα από τα βάθη της θάλασσας και να μαυρίζουν τον ορίζοντα, να κρύβουν τον ήλιο. Γρήγορα η μέρα σκοτείνιασε, και έγινε γκριζωπή ίδια σαν το μουντό μυαλό του. Δεν σκιάστηκε, ούτε φοβήθηκε, αισθάνθηκε όμως πως κάτι κακό θα έφερνε ο καιρός. Όπως γνώριζε τα καλά τερτίπια του καιρού, γνώριζε και τα κακά.

Και ξαφνικά άκουσε ψηλά πέρα από τα σύννεφα ένα βουητό που δυνάμωνε γοργά, και με ιλιγγιώδη ταχύτητα κατέβαινε στη γη. Κοίταξε πάνω, και ίσα πρόλαβε να δει κάτι να πέφτει.

Με βαρύ γδούπο δίπλα του έπεσε ένα πράγμα σαν ανθρώπινο σώμα. Ο ήχος από το σπάσιμο του κορμιού με την πρόσκρουση, τον έκαμε να ανατριχιάσει. Ήταν ο κουφός θόρυβος που έσπαζαν σάρκα και οστά πάνω στο μαλακό οργανικό χωράφι.

Γύρισε πάνω να δει από πού ήρθε, μα δεν είδε μήτε αεροπλάνο, μήτε κάτι άλλο. Έβγαλε συμπέρασμα ότι έπεσε από τον ουρανό.

Έσκυψε σαστισμένος πάνω από το πεσμένο κορμί και είδε το σπασμένο πρόσωπο του αγνώστου να συσπάται. Είχε ακόμη ζωή, και πονεμένος άπλωσε το ένα χέρι προς το Δημητρό.

Χωρίς φόβο ο τρελός το κράτησε στο δικό του και με το άγγιγμα και την επαφή, ένιωσε μια ε-

νέργεια να τον διαπερνά. Μια παλμική δύναμη, μια μαγνητική, μια επιφωτιστική, μια θετική ενέργεια.

Έμεινε εκστασιασμένος όπως σε ύπνωση για λίγα δευτερόλεπτα, και ύστερα απότομα ξυπνώντας, με πλήρη διαύγεια κατάλαβε πως είχε μια αλλόκοτη και απόκοσμη επαφή.

Ένιωθε άλλος, δεν είχε σχέση με πριν, ένιωθε ένας καινούργιος άνθρωπος.

Τράβηξε το χέρι και έκλεισε τα πεθαμένα μάτια του αγνώστου όντος. Έμεινε λίγο σκεπτικός, και μετά έσκαψε με τα χέρια το μαλακό χώμα και μέσα ξέβαθα έθαψε το νεκρό κορμί.

Είχε πλέον σουρουπώσει, και όλοι οι χωριανοί άρχισαν να μαζεύονται στο καφενείο. Τα ίδια έκαμε και ο Δημητρός. Εκεί, οι χωριανοί είδαν έναν άλλο άνθρωπο, έναν άλλο Δημητρό που είχε σώας τας φρένας, οξύνοια στις κουβέντες του, και μια διαφορετική συμπεριφορά.

Και όσο οι μέρες περνούσαν, γνώριζαν έναν άνθρωπο έξυπνο με ανώτερη νοημοσύνη που ήξερε πολλά και όλα τα γνώριζε. Πολύ έκπληκτοι, δεν ήξεραν τι να συμπεράνουν. Σχολίαζαν το θέμα επί καιρό, αλλά άκρη δεν έβγαζαν, λογική εξήγηση δεν μπορούσαν να συμπεράνουν.

Ο Δημητρός δεν είπε τίποτα σε κανέναν για ότι είχε συμβεί. Έκρινε με το έξυπνο πλέον μυαλό του, πως καλύτερα ήταν να μην γνώριζαν άλλοι το μυστικό. Ύστερα από λίγο καιρό έφυγε από το

χωριό του. Μπήκε σε ένα αεροπλάνο και εγκατέλειψε την Κύπρο. Πήγε στην Αγγλία να βρει το ριζικό του.

Οι χωριανοί κατά καιρούς μάθαιναν τα νέα του από διάφορα έντυπα και εφημερίδες. Πρόκοψε και προόδευσε, έγινε μεγάλος επιστήμονας και σπουδαίος άνθρωπος, κέρδισε πολλά χρήματα, φήμη και κοινωνική θέση. Είχε το άγγιγμα του Μίδα έλεγαν, με ότι καταπιανόταν η επιτυχία ήταν προδιαγραμμαμένη. Κανείς δεν μπορούσε να δώσει μια λογική εξήγηση για πράγματα που πετύχαινε, για πράγματα ακατόρθωτα και ανεφάρμοσιμα, που όμως αυτός τα κατάφερνε. Ο έντυπος τύπος της χώρας κατ αρχάς, και αργότερα ο παγκόσμιος, ασχολείτο καθημερινά μαζί του, έγραφαν πως ήταν ένα φαινόμενο, και τον παρυσίαζαν ως τον απόλυτο παντογνώστη, ως υπόδειγμα τελειότητας, εξυπνάδας και σύνεσης. Τα κατάφερνε στις επιστήμες, εξίσου καλά όμως τα κατάφερνε και στις επιχειρήσεις. Βοηθούσε πολλούς, συμβούλευε πολλούς, είχε τα φόντα της απόλυτης επιτυχίας

Αποτελούσε ένα παράξενο φαινόμενο, έτσι που υποχρεωτικά απασχόλησε επίσης τις μυστικές υπηρεσίες.

Έναν καιρό αργότερα, στο μικρό του χωριό μια ομάδα Εγγλέζων επιστημόνων που τους συνόδευε ένας εισαγγελέας της Κυβέρνησης, επίσημα

άρχισαν να κάνουν ανακρίσεις και να ρωτούν για τον Δημητρό. Ήθελαν να μάθουν για την απότομη μεταμόρφωση του, πως συνέβητε, και αν προηγουμένως ήταν πραγματικά και όχι προσποιητά ένας αγαθός άνθρωπος. Έστησαν ένα καταυλισμό με τσαντίρια στον κάμπο και άρχισαν να σκάβουν σπιθαμή προς σπιθαμή τα χωράφια. Και όταν τέλειωσαν ύστερα από μέρες, αθόρυβα και ήσυχα, έφυγαν και δεν ξαναφάνηκαν. Κάποιος είπε ότι τους είδε να μαζεύουν από ένα ξέβαθο λάκκο οστά και να τα τοποθετούν σε νάιλον σακούλες. Κάποιος άλλος είπε ότι είδε ανάμεσα τους τον Δημητρό, αλλά όχι αυτόν που γνώριζαν, αλλά ένα γερασμένο, καταπονημένο, άρρωστο ανθρωπάκι, με βλέμμα απλανές και χασκιασμένο.

Κάποιοι είπαν ότι οι μυστικές αγγλικές υπηρεσίες ανακάλυψαν το μυστικό του όταν ο Δημητρός για κακή του τύχη αγάπησε μια Αγγλίδα που την εμπιστεύτηκε και της φανέρωσε το μυστικό του. Όμως, ήταν μια ψυχρόαιμη Εγγλέζα που εργαζόταν για την κυβέρνηση και ήταν βαλτή να μάθει το μυστικό του. Και ύστερα οι μυστικές υπηρεσίες και οι επιστήμονες τον ανέκριναν, έκαναν έρευνες και πειράματα πάνω του.

Κατάλαβαν ότι ο Δημητρός είχε έρθει σε επαφή τρίτου βαθμού με εξωγήινο πλάσμα.

ΑΓΓΟΥΡΚΑ ΤΗΣ ΧΛΩΡΑΚΑΣ

Η Χλωρακα έχει το όνομα και τη φήμη ως ιστορικός τόπος παραγωγής αγγουριών ξακουστών ανά την Κύπρο και σε άλλες χώρες, ένεκα της προημότητας και του μεγέθους των, καθώς και για ευτράπελες ιστορίες συνδεδεμένες με τα αγγούρια.

Ο Παπασάββας έζησε στη Χλώρακα τα τελευταία χρόνια της Οθωμανικής Τουρκικής κατοχής και τα πρώτα της Αγγλικής.

Ήταν μικρός στο μπόι γεμάτος νεύρο και πάντα επέβαλλε τη γνώμη του χωρίς να δέχεται αντίρρηση.

Καβαλίκηε ένα ψηλό άππαρο και περιόδεε το χωριό επιβάλλοντας την τάξη πολλές φορές με θυμό και βία.

Μια φορά είχε συνοριακές διαφορές με έναν Τούρκο ο οποίος ήθελε να καταπατήσει την περιουσία του. Στα «Πιρομάσια» μια παράλια περιοχή κοντά στη Τούρκικη συνοικία του Μουττάλλου, είχε ένα χωράφι που γειτνιάζε με του Τούρκου ο οποίος θέλοντας να καταπατήσει μέρος την περιουσία του, μετακινούσε κάθε λίγο και λιγάκι τους διαχωριστικούς συνοριακούς πασσάλους

Όταν μια φορά καβάλα στο άλογο του τον έκοψε να μετακινεί τους στύλους και τα πτέλια, φουρκίστηκε και οργίστηκε. Βίτσιασε τον άππαρο, όρμηξε πάνω του και τον έριξε χάμω. Ξεκαβαλίκεψε, και σαν ήταν χαμαί πληγωμένος, του έδωσε ένα μπερντάχι ξύλο τόσο, που ο τούρκος το θυμόταν μετά φόβου εφ' όρου ζωής. Αλλά όταν έγινε και θέλοντας εκδίκηση, πλήρωσε τα Χασαμπουλιά να τον σκοτώσουν.

Μαθεύτηκε η είδηση και στα καφενεία ο κόσμος συμβούλευε τον παπά να προσέχει να μην τον πιάσουν οι φονιάδες.

Αλλά αυτός αγέρωχα και με στόμφο, τους απαντούσε,

-Εν το αγγούρι μου που ννα πκιάσουν.

Ήταν μια έκφραση μιλλωμένη και απαξιωτική που δήλωνε τι θα έπκίανναν τα Χασαμπουλιά.

Ήταν μια περιώνυμος κουβέντα που πρωτοειπώθηκε από τα χείλη του Παπασάββα και που έμεινε παρακαταθήκη να την χρησιμοποιούν σήμερα όλοι οι Κύπριοι.

Ευτυχώς για λόγου του, τα Χασαμπουλιά δεν θέλησαν να ασχοληθούν μαζί του, κκαθώς είχαν μεγάλα προβλήματα και κρύβονταν, γιατί είχε εξαπολυθεί από τις αστυνομικές αρχές άγριο κυνηγητό για να τους συλλάβουν.

Στις αρχές του αιώνα οι κάτοικοι της κοινότητας ησχολούντο κυρίως με τη γεωργία. Υπήρχε εύφορο έδαφος κατάλληλο για παραγωγή του αγγουριού. Είχε γλυκύ κλίμα ως προς την καλλιέργεια του, υπήρχε μόνο ένα μειονέκτημα, το νερό ήταν λιγοστό. Έτσι οι κάτοικοι επιδίδονταν κυρίως στην καλλιέργεια σιτηρών. Στις πάνω περιοχές της κοινότητας όμως, που τα χωράφια ήταν φτανοχώραφα και καυκάλλες, οι χωριανοί με πολλή κόπο τα επιχωμάτωναν με ξένα χώματα που κουβαλούσαν με γαιδούρια, έτσι που να γίνονται ιδανικοί τόποι για τέτοιες καλλιέργειες, εκεί λοιπόν, φύτευαν τις αγγουριές. Έφερναν νερό από την Έμπα με αυλάκια, ένα δύσκολο εγχείρημα το οποίο όμως επιχειρούσαν, έγινε έτσι η κοινότητα από τα πολύ παλιά χρόνια τόπος μεγάλης παραγωγής αγγουριών.

Τα αγγούρια της Χλώρακας έγιναν πασίγνωστα πρώτα ανά την Κύπρο και ύστερα ανά την Ευ-

ρώπη καθώς και άλλες χώρες, την δεκαετία του 1960 όταν οι πρωτοπόροι Χλωρακιώτες γεωργοί κατασκεύασαν τα γυάλινα θερμοκήπια καταφέροντας έτσι να παράξουν εν μέσω χειμónος αγγούρια. Ήταν το είδος του μεγάλου αγγουριού της αυλακιάς. Μια φορά, την εποχή εκείνη πωλήθηκε στην αστρονομική τιμή των δυόμιση λιρών η οκά και το έγγραψε πρωτοσέλιδα σαν κύρια είδηση με μεγάλα κόκκινα γράμματα η Παγκύπριας εμβέλειας και μεγάλης κυκλοφορίας εφημερίδα, «Τελευταία ωρα».

Τα αγγούρια της Χλώρακας τους παλαιότερους καιρούς ήταν μεγάλα σε μέγεθος, και στραβά. Τα ίσια αγγούρια ήταν περισσότερο εμπορεύσιμα, έτσι για να επιτυγχάνουν τέτοια παραγωγή οι γεωργοί τσάπιζαν τις τάβλες, ώστε πάνω στο μαλακό χώμα να μεγαλώνουν και να αναπτύσσονται με τρόπο που να μην βρίσκουν αντίσταση σε σβώλους ή άλλα εμπόδια, και να καταλήγουν ίσια και ευθυγραμμισμένα.

Με την εξέλιξη και τα πειράματα των επιστημόνων του εξωτερικού, τα στραβά αγγούρια της Χλωρακας αντικατεστάθησαν με φυτά υβρίδια τα οποία παρήγαγαν μεγάλες ποσότητες, ήταν κρεμαστά και ίσια, ονομάστηκαν δέ αγγούρια τεμάχια, διότι επωλούντο συνήθως με το ένα. Αργότερα αντικατεστάθησαν και αυτά με τα σημερινά κοντά αγγουράκια τα οποία κυκλοφορούν στις αγορές, αλλά που η γεύση τους καμία σχέση έχει

με την παλιά που ήταν σπουδαιότητα, και η μυρωδιά τους ωραιότητα.

Η παραγωγή του αγγουριού στη Χλωρακα μέχρι το 2000 ήταν κύρια ασχολία σχεδόν όλων των Χλωρακιωτων. Παρήγαγαν απεριόριστες ποσότητες, τόσες που δεν τις απορροφούσε η Κυπριακή αγορά, με αποτέλεσμα πολλοί έμποροι να ασχοληθούν με τις εξαγωγές, και να τα αποστέλλουν σε άλλες χώρες.

Όμως ο κυριότερος λόγος για την τόσο μεγάλη ανάπτυξη της φυτείας αυτής, ήταν όταν το 1960 μετά την ανακήρυξη της Κυπριακής Δημοκρατίας, διορίζεται από τον Μακάριο ο εκ Χλώρακας Ανδρέας Αζίνας ως υφυπουργός Γεωργίας και Φυσικών Πόρων και λίγο αργότερα ως διοικητής του Συνεργατικού κινήματος, θέση από την οποία προωθεί τα συμφέροντα των Αγροτών σε μεγάλο βαθμό. Προωθεί κυρίως τις εξαγωγές γεωργικών προϊόντων, με αποτέλεσμα ήλοι οι κάτοικοι της Χλώρακας να ενθαρρυνθούν και να κατασκευάσουν υπερσύγχρονα θερμοκήπια, έτσι που όλη η κοινότητα να καταστεί ένα μεγάλο και απέραντο θερμοκήπιο παραγωγής αγγουριού. Βοηθεί με επιχορηγήσεις και δάνεια όλους τους γεωργούς να εγκαταστήσουν στα θερμοκήπια κλιματιστικές εγκαταστάσεις, εισάγει από το εξωτερικό καλύτερες ποικιλίες, και ναυλώνει φορτηγά αεροπλάνα για την εξαγωγή φθαρτών στο εξωτερικό.

Με αυτό τον τρόπο η φήμη των αγγουριών της Χλώρακας έφτασε σε όλη την Ευρώπη.

Όταν το 1971 η φημισμένη ηθοποιός Ράκελ Γουέλς επισκέφτηκε την Κύπρο για το γύρισμα της ταινίας του σκηνοθέτη Γ. Κοσμάτου, «Πολυαγαπημένη» στο χωριό Κάρμι, σε ερωτήσεις δημοσιογράφων ρωτήθηκε πρώτα η γνώμη της για τον Μακάριο, αυτή απάντησε ότι ήταν ένας θερμός μεσογειακός άνθρωπος και άξιος ηγέτης της πατρίδας του. Σε δεύτερη ερώτηση «τι άλλο σας άρεσε στην Κυπρο, αυτή απάντησε “ The best and more tasteful cucumbers of Chlorakas”, δηλαδή, τα εύγεστα και μυρωδάτα αγγούρια της Χλώρακας.

Σήμερα η Χλώρακα έχει το όνομα, αλλά δεν έχει τη χάρη. Δυστυχώς στη δεκαετία του 2000 – 2010, ύστερα από την απότομη αύξηση της τιμής της γης λόγω του οικοδομικού οργασμού, η γη έχει πουληθεί, ή έχει κτιστεί με σπίτια και μπετόν, με αποτέλεσμα να παύσει αυτή η φημισμένη και ξακουστή παραγωγή του αγγουριού της Χλώρακας...

Ο ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΤΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΗ

Η Μαριάννα, η περβολάρισσα μια γερόντισσα ενενήντα ετών τον περισσότερο χρόνο της ημέρας τον περνούσε στο μικρό της σπίτι ενασχολούμενη με διάφορα οικιακά ή ξαπλωμένη συλλογίζεται τα περασμένα. Κι όταν έλθει ξένος και μάλιστα είναι φιλομαθής έχει πολλές ιστορίες παλαιές να του λέγε: Κάποτε, πάνω κάτω, στα 1880 στο χωριό Έμπα ήσαν τρεις παπάδες. Οι δύο εκ των τριών ήσαν αδέρφια, ο παπά Γιάννης και ο παπά Κωνσταντής. Φαίνεται ότι τρεις παπάδες για ένα χωριό με μία εκκλησία ήσαν πολλοί. Ο ένας επερίσσευε και αυτός ήταν ο παπά Κωνσταντής καθότι νεότερος. Αγαπούσε την παπαδική, αλλά δεν ήθελε με κανέ-

ναν τρόπο να έλθει σε σύγκρουση με τους άλλους παπάδες και κυρίως με τον μεγαλύτερο αδελφό του. Από καιρό είχε αποφασίσει να μετοικήσει γι' αυτό και εξέλαβε ως θεόσταλτο δώρο την ακοή πως θέλουσι παπά σ' ένα χωριό της ορεινής Πάφου, τον Στατό. Κι ο Στατός ευρίσκετο αρκετά μακριά από την Έμπα. Ήταν λοιπόν από τα πολύ δύσκολα να αρνηθεί την ελπίδα τη δική του και της συζήγου του να μεταλλάξει η τύχη των. Διότι μαζί με τις άλλες δυσκολίες είχαν και τούτο το πρόβλημα, τα παιδιά που εγεννούσαν απέθνησκαν πρόωρα.

Αποχαιρέτησε λοιπόν, το λευικό ζεύγος, μιαν καλή πρῶια συγγενείς και συγχωριανούς, οι οποίοι ομοθυμαδόν τους εξεπροβόδισαν ίσα μ' ένα μίλι δρόμο. Απ' εκεί συνέχισαν πεζοπορούντες με το υποζύγιό τους και τα λίγα υπάρχοντα τους επ' αυτού κι από τη χαμηλή Πάφο έφτασαν στην ορεινή, μετά μιας ημέρας δρόμο. Παρελήφθηκαν από τους Στατιώτες και φιλοξενήθηκαν ως έπρεπε. Τους έδωσαν και σπίτι να μένουν. Σύντομα οικειώθηκαν με το νέο τους χωριό. Αγαπήθηκαν κι αγάπησαν. Και με τους ανθρώπους καλά και με τους αγίους καλύτερα, δηλαδή τον Ζηνόβιο και τη Ζηνοβία που τιμά το χωριό. Και τα χρόνια κυλούσαν ειρηνικά, πλην όμως, αν και άλλαξαν τόπο και χωριό, κι απέκτησαν κτήματα και κτηνά και σπίτια και χρυσά, η τύχη των δεν άλλαξε, παιδιά δεν απέκτησαν.

Κατ'εκείνο τον καιρό ακούστηκε πως απέθαναν σύγκοντα κι ο πατέρας κι η μητέρα μιας οικογένειας στο χωριό Μεσόγη, και διένειμαν οι συγγενείς τα ορφανά ώδε καιωκειθε. Τότε μήνυσε κι ο παπά Κωνσταντής και του έφεραν ένα παιδί αρσενικό και το υιοθέτησε. Επέρασέν το από το μανίκι του ράσου του, εδιάβασέν του και την σχετική ευχή περί υιοθεσίας και τον εκράτησε στο σπίτι του. Η παπαδιά τον εμεγάλωνε ως δικόν της κι ο παπάς τον εσπούδαζε στα γράμματα και τα λοιπά εκκλησιαστικά πράγματα.

Τα χρόνια επέρασαν, ο υιοθετημένος ενηλικιώθη, ενυμφεύθη, ετεκνοποίησε. Παρέλαβε και ανέλαβε τα υπάρχοντα του παπά όλα, κινιτά και ακίνητα κτηνά και κτήματα, τα σπίτια και τα χρήματα. Ο παπάς κι η παπαδιά εγέρασαν, εκληροδότησαν πάντα όσα είχαν μαζί και τις ελπίδες των για ειρηνική γηροκομία στον θετό υιό τους. Μάταια όμως, διότι ο μοναχογιός απεδείχθη ανεπρόκοπος και αχάριστος.

Μόλις και μετά βίας ανέχθηκε την παπαδιά, η οποία αφού έμεινε στο κρεβάτι για λίγο καιρό απέθανε. Αμέσως μετά την κηδεία της, κι ενώ ο παπάς ευρίσκετο σε ανημπόρια και θλίψη, ο θετός υιός τον ανέβασε σ'ένα γέρικο γαϊδούρι και τον απέπεμψε έξω του χωριού.

Μόνος, γέρος, ασθενής και τελείως ακτήμων ευρέθηκε ο παπά Κωνσταντής καβάλα στο γέρικο ζώο να οδεύει το δρόμο της επιστροφής από την ορεινή

Πάφο στη χαμηλή. Κατάκοπος αυτός και το ζώο έφτασε στο πρώτο του χωριό, στη γενέτειρά του Έμπα, μνημονεύοντας τον λόγον «γυμνός εξήλθον... γυμνός και απελεύσομαι κι ευχαριστώντας την Χρυσελεύσα της Έμπας τέλος πάντων και ένεκεν πάντων.

Όσοι είδαν τον γέρο παπά έσπευσαν να τον βοηθήσουν, να τον κατεβάσουν από το ζώο, και εκαπαλιάζοντο να τον φιλοξενήσουν, μα ουδείς τον εγνώρισε. Αυτός τους εξήτησε και τον επήραν στο σπίτι της Ελένης του παπά Γιάννη, της αδελφότεκνης του. Αυτή τον εδέχθηκε με συγκίνηση και με κλάματα και τον εκράτησε στο σπίτι της.

Πολλά λόγια δεν εχρειάζοντο, κατάλαβαν όλοι στο σπίτι της Ελένης τι έγινε. Έδωσαν φαΐ και νερό στον γέροντα και ρούχα καθαρά και κλίνη να κοιμάται. Για την περιουσία του δεν είπαν τίποτε, για χρήματα δεν μίλησαν καθόλου, μόνο που πρόσεξαν όλοι πως ο παπά Κωνσταντής κρατούσε σφικτά στον κόρφο του ένα κουτί. Κι όταν επλάγιασε το τοποθέτησε δίπλα στο προσκέφαλο του. Τον έβλεπαν να το προσέχει, να το προσκυνεί που και που και να μην απομακρύνεται από αυτό.

Άλλωστε, η ηλικία του πια δεν του επέτρεπε ν'απομακρυνθεί πολύ από το κρεβάτι.

Ήταν πια πολύ κουρασμένος κι από τις ταλαιπωρίες αποκαμωμένος. Έτσι τον ενθυμάται η κόρη της Ελένης, η Μαριάννα, που ήταν, λέγει, παρούσα όταν ο παπάς κάλεσε τη μητέρα της, την αδελφότε-

κνή του, λίγες μέρες πριν πεθάνει και της παρέδωσε το κουτί. Στο κουτί αυτό φυλαγόταν όλος ο θησαυρός του παπά, ότι του απέμεινε από την παρελθούσα ζωή του, ότι δεν του πήραν, ότι ήταν απαραίστο στους κοσμικούς ανθρώπους. Της το παρέδωσε ψάλλοντας με αδύνατη, πλην μελωδική φωνή : «ως σύλος ακλόνητος της Εκκλησίας Χριστού και λύχνος αείφωτος της οικουμένης, σοφέ, εδείχθης Χαράλαμπε...» Διότι, ακριβώς αυτός ήτο ο κρυφός θησαυρός του ψυχορραγούντος παπά, μικρή εικόνα και τεμάχιο του ιερού λειψάνου του Αγίου ιερομάρτυρος Χαραλάμπους.

Μετά από λίγες ημέρες ο παπά Κωνσταντής εκοιμήθη εν ειρήνη. Έφεραν τότε τους παπάδες του χωριού να τον μιζαρώσουν, μα δεν εύρισκαν φελόνι να του φορέσουν όπως πρέπει στους ιερείς. Ο μακαρίτης δεν είχε άλλο ιερατικό ένδυμα πλην ενός τετριμμένου αντεριού. Έμεινε τότε ο παπά Ευαγόρας να του διαβάσει το ψαλτήρι κι ο παπά Γεώργιος επήγε στη Μητρόπολη κι είπεν του Δεσπότη, το και το. Έδωκεν του ο Δεσπότης - ήταν τότε ο κυρ Ιάκωβος ο Αντζουλάτος - ένα φελόνι και το έφερε και το εφόρεσε στον κεκοιμησμένο. Ύστερα ήλθε κι ο ίδιος ο Δεσπότης και τον εκήδευσαν.

Έτσι περιήλθε ο πολύτιμος θησαυρός στα χέρια της Ελένης, η οποία τον εφύλαξε καλά μέσα σ'ένα εντοιχισμένο ερμαράκι στο σπίτι της. Συχνά πυκνά άνοιγε το ερμαράκι κι εθυμιάζε το ιερό λείψανο κι όταν είχε θλίψεις εκεί μπροστά στο ερμάρι εστέκετο

και προσεύχεται. Κι όταν κι αυτής ήλθε η σειρά της να φύγει από τα παρόντα, παρέδωσε το ιερό κουτί στην κόρη της, την Μαριάννα. Κι αυτή συνέχισε να το φυλάγει στο ίδιο ερμαράκι.

Μια φορά, ένα απόγευμα, δύο από τις κόρες της Μαριάννας, η Ναυσικά και η Ευαγγελία, ενώ έπαιζαν στο σπίτι μόνες των - ήσαν οκτώ, δέκα χρονών - ήλθαν σε καυγά κι εβλαστήμησαν. Τότε, μόλις ξεστόμισε τη βλαστημία - το θυμάται σήμερα η Ναυσικά σα να έγινε τώρα- ακούστηκε κρότος δυνατός κι αυτομάτως άνοιξε η θύρα του ερμαριού. Το σιδεράκι που την έκλεινε, έφυγε και πετάχτηκε μέχρι την εξώπορτα, η ξύλινη θύρα κτύπησε στον τοίχο και το κουτί με το ιερό λείψανο έπεσε έξω, χαμαί.

Έντρομες οι κορούδες άρχισαν να κλαίουν κι έφυγαν έξω, όπου βρήκαν την μάνα τους και της απήγγειλαν το γεγονός. Σίγουρα οι μικρές υπήρξαν μάρτυρες του ορατού μέρους αοράτου συγκρούσεως των ακαθάρτων πνευμάτων και της ιεράς παρουσίας του ιερομάτυρος και διώκτη τούτων.

Πέρασαν χρόνια και χρόνια, οι μικρές αδελφές ενηλικιώθηκαν και δεν εβλαστήμησαν έκτοτε, η μητέρα των η Μαριάννα εγέρασε. Στο μεταξύ ανηγέρθη ναός του Αγίου Χαραλάμπους έξω του χωριού. Εκεί ανέκαθεν ευρίσκετο μια μεγάλη πέτρα που ήταν η Αγία Τράπεζα, ως λέγουν οι παλαιοί, το μοναδικό απομεινάρι του αρχαίου ναού. Έκτισαν λοιπόν εκεί ένα μικρό αρχικά παρεκκλήσι και ύστερα προσέθεσαν άλλα δυο κλίτη και αξωνάρθηκα. Έκτισαν μά-

λιστα και αρχονταρίκι πλησίον, ώστε να λαμβάνουν οι εκκλησιαζόμενοι ένα κέρασμα μετά το πέρας των ακολουθιών.

Με ευχαρίστηση παρακολουθούσε την ανέγερση και εξωραϊσμό του παρεκκλησίου η γερόντισσα Μαριάννα. Τελευταίως εσκέπτετο «το σπίτι του Αγίου είναι εκεί και είναι ωραίο κι εγώ τον έχω μέσα στο ερμάρι, στο φτωχό μου το σπίτι...».

Εκάλεσε λοιπόν μια μέρα τον τωρινό ιερέα της Έμπας, τον παπά Μάριο, στο σπίτι της και του παρέδωσε το Άγιο λείψανο. Αυτός το παρέλαβε ιεροπρεπώς και σιγοψάλλοντας το τρισάγιο και το Απολυτίκιο του Αγίου Χαραλάμπους, το μετέφερε στην εκκλησία, όπου το ετοποθέτησε σε αργυρή λειψανοθήκη επί της Αγίας Τραπέζης.

Η δε γερόντισσα Μαριάννα παρέμενε έγκλειστη στο σπιτάκι της. Οσάκις την επισκεπτόταν κανείς, ανακαθόταν απί της μονής οκλαδόν και έλεγε την ιστορία σε όσους είχαν αυτιά να την ακούσουν.

Λίγους μήνες μετά την ιστόρηση αυτή, η γερόντισσα Μαριάννα εκοιμήθη εν ειρήνη.

Το κείμενο αυτό γράφτηκε το 1999 και δημοσιεύτηκε στο ιστολόγιο NOCTOC

Ο ΑΛΑΦΡΟΣ ΤΟΥ ΧΩΡΚΟΥ

Είναι μια ιστορία που λέγεται σε πολλούς τόπους, μια τρομαχτική κοινή ιστορία που συνέβηκε πραγματικά και που τη διηγούνται, καθότι αφορά συναισθήματα που άπτονται της παλικάριάς και της αφοβιάς των ανθρώπων.

Στην ταβέρνα του Φκωνή ένα χαμόσπιτο κτισμένο με πέτρες και πηλό από χώμα και άσιερο, μαζεύονταν τα βράδια οι κρασοπότες του χωριού και με κατάνυξη έτρωγαν και έπιναν λέγοντας ιστορίες. Ο Διονής ένα παλικάρι που κατοικούσε στην άκρια του χωριού, κάθε βράδυ καβαλίκευε το άλογο του και κορτωτός καμαρωτός, ερχόταν στην ταβέρνα να βρει τους φίλους του.

Μια νύχτα η κουβέντα το έφερε και λέγανε για την αντρειοσύνη και την παλικάριά.

-Βρε Διονή, εσύ που είσαι παλικάρι τολμάς τα μεσάνυχτα που βγαίνουν οι πεθαμένοι να πάεις να παλουκώσεις το άλογο σου στο νεκροταφείο; λέει κάποιος.

-Αμέ, πάμε και στοίχημα.

-Άντε να πας, και να επιστρέψεις να πάμε όλοι μαζί να ιδούμε.

Όταν η ώρα πήγε μεσάνυχτα, ο Διονής καβαλίκευε το άλογο του και κίνησε για το νεκροταφείο. Η παρέα συνέχισε το κρασοπότι περιμένοντας την επιστροφή του.

Μα η ώρα πέρασε, και άφαντος ο Διονής.

Και πήγε ο Ιονής στο νεκροταφείο, μα δεν γύρισε. Ο άμοιρος όταν τσουλλώκατσε να παλουκώσει το άλογο, παλούκωσε μαζί και τη βράκα του. Και όταν σηκώθηκε να φύγει, ένιωσε να τον τραβούν οι πεθαμένοι, έτσι νόμισε και φοβήθηκε και έβαλε δύναμη περισσή να τους ξεφύγει. Ήταν σίγουρος πως βγήκαν οι νεκροί να τον πάρουν μαζί τους καθώς τον κρατούσαν σφικτά και δεν τον άφηναν. Άνοιξε το στόμα να φωνάξει βοήθεια, αλλά λαλιά δεν έβγαινε, του δέθηκε η γλώσσα κόμπος. Και τράβα τράβα ο καημένος απόκαμε και αφέθηκε στα σκελετωμένα χέρια τους παραδομένος. Έγειρε κάτω στο χώμα και έμεινε σαν πεθαμένος.

Στην ταβέρνα οι φίλοι του άρχισαν να ανησυχούν. Αργούσε ο Ιονής,

-κάτι θα γίνηκε,

είπε ο Φκωνής.

Σηκώθηκε και ξεκρέμασε τη λάμπα από το βολίκι,

-άντε πάμε να τον βρούμε,

τους είπε.

Πήγαν στο νεκροταφείο και είδαν το άλογο παλουκωμένο και τον Ιονή δίπλα φηρμένο και αυτός παλουκωμένος.

Κατάλαβαν τι είχε γινεί, έσκυψαν και τον συνέφεραν, τον ξεπαλούκωσαν και τον μετέφεραν στην ταβέρνα.

Από εκείνη τη μέρα ο Ιενής έμεινε χασκιασμένος και άλαλος, με βλέμμα πλανεμένο και το μυαλό σαλεμένο. Δεν ξανακαβαλίκεψε το άλογο του, αλλά περπατητός διάβαινε τις στράτες άσκοπα, κατάντησε ο αλαφρός του χωρκού.

Κυριάκος Ταπακούδης:

Έχω γράψει και εκδώσει βιβλία που περιέχουν ιστορίες της παράδοσης που μέσα από τη διήγηση τους καταγράφεται ο τρόπος ζωής της παλαιάς εποχής και ο τρόπος διαβίωσης των ανθρώπων με όλες τις δυσκολίες της φτώχειας και της καταδυνάστευσης τους από τους Τούρκους και Άγγλους κατακτητές. Είναι διηγήματά που δεσπάζουν στη συγγραφική μου δημιουργία και όταν τα διαβάζει κανείς, μεταφέρεται νοερά σε χαρακτήρες του λαού. Το μεγαλύτερο μέρος της συγγραφικής μου έμπνευσης το άντλησα από παλιές ιστορίες διηγήσεις των γερόντων και μέσα από τη χριστιανική παράδοση.

Ορισμένες από τις ιστορίες περιέχουν μερική μυθολογία και είναι αποτέλεσμα των παραλογών που δημιουργούνται όταν μεταφέρονται από στόμα σε στόμα.

Σημασία έχει ότι είναι όλες αποτέλεσμα από αυτούσιες διηγήσεις.

